

RIGSADVOKATEN

Anklagemyndighedens
Årsberetning 2003-04

Afgivet af Rigsadvokaten

2003-04

Anklagemyndighedens
Årsberetning 2003-04

Afgivet af Rigsadvokaten

[2003-04

Anklagemyndighedens Årsberetning 2003-04

Afgivet af Rigsadvokaten

Publikationen kan hentes på Rigsadvokatens hjemmeside

<http://www.rigsadvokaten.dk>

Layout: Rumfang.dk

Tryk: Arco Grafisk, Skive

ISSN 0180-7169

Indholdsfortegnelse

Forord	9
---------------------	---

Den overordnede anklagemyndigheds virksomhed i 2003-2004

1 Højesteretssager i 2003 og 2004	11
1.1 Indledning	11
1.2 Domsforhandlinger i Højesteret	12
1.3 Ankesager (domme afsagt af landsretterne i første instans)	13
1.4 Narkotikasager	14
1.5 Drabssager	15
1.6 Drabsforsøg	19
1.7 Sager vedrørende anden personfarlig kriminalitet	21
1.8 Sager vedrørende røveri	24
1.9 Sager om rettergangsfejl	25
1.10 Tredjeinstanssager (domme afsagt af landsretten som ankeinstans)	29
1.11 Sager vedrørende retsplejeloven	31
1.12 Sager vedrørende straffeloven	33
1.13 Sager vedrørende færdselsforhold	39
1.14 Sager vedrørende særlovgivningen	39
1.15 Kæremål i Højesteret	41
1.16 Udvalgte Højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2003 ...	42
1.17 Udvalgte højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2004	48
2 Sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning ...	57
3 Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager	
1. juni 2002 - 30. september 2005	67
3.1 Indledning	67
3.2 Opgaven	67
3.3 Opgaveløsning	69
3.4 Sagerne	70
3.5 Reglerne	72
3.6 Undersøgelsen	75
3.7 Resultater	83

4	Behandlingen af forvaringssager 1996-2005	85
4.1	Indledning	85
4.2	Lovgrundlaget	86
	4.2.1 Lovgrundlaget	86
	4.2.2 Bestemmelsen i § 70, stk.1	87
	4.2.2.1 Kriminalitetskravet	87
	4.2.2.2 Farlighedskravet	87
	4.2.2.3 Nødvendighedskravet – valget mellem forvaring og tidsbestemt straf	90
	4.2.2.4 Sammenfatning	98
	4.2.3 Bestemmelsen i § 70, stk. 2	99
	4.2.3.1 Baggrunden for lovændringen	99
	4.2.3.2 Domme afsagt efter straffelovens § 70, stk. 2	102
	4.2.3.2.1 Konklusion vedrørende anvendelsen af straffelovens § 70, stk. 2	107
4.3	Tildeling af frihedsgoder	107
	4.3.1 Beskrivelse af forløbet i en forvaringssag	107
	4.3.1.1 Udgang	109
	4.3.1.2 Prøveudskrivning	112
	4.3.2 Proportionalitet	114
	4.3.2.1 Afgørelser vedrørende proportionalitets- spørgsmål – forvaringssager	115
4.4	Oversigt over domme til forvaring afsagt i perioden 1. januar 1996 til 30. juni 2005	125
	4.4.1 Drab, drabsforsøg og vold med døden til følge	125
	4.4.2 Vold	131
	4.4.3 Røveri	135
	4.4.4 Brandstiftelse	136
	4.4.5 Sædelighedskriminalitet	138
	4.4.5.1 Sædelighedsforbrydelser mod børn	138
	4.4.5.2 Anden sædelighedskriminalitet	140
4.5	Opfølgning på artiklen i Anklagemyndighedens Årsberetning 1995	142
4.6	Retstilstanden i Grønland	147

5	Udvisning på grund af strafbart forhold	
	– Seneste Højesterets praksis (2003-2005)	151
5.1	Indledning	151
	5.1.1 Generelle bemærkninger	151
	5.1.2 Processuelle spørgsmål	151
5.2	Ny lovgivning – nogle nyere ændringer af udlændingeloven	155
5.3	Seneste højesteretspraksis om udvisning på grund af strafbart forhold	159
	5.3.1 Indledning	159
	5.3.2 Gennemgang af højesteretssager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold	159
	Kategori 1. Udlændinge, der er født i Danmark eller indrejst i barnealder	160
	Kategori 2. Udlændinge, der er indrejst som unge og derved har haft en del af deres opvækst i oprindelseslandet	163
	Kategori 3. Udlændinge, der har herboende ægtefælle eller samlever og børn	166
	Kategori 4. Udlændinge, der har herboende ægtefælle eller samlever, og som ikke har herboende børn	171
	Kategori 5. Udlændinge, der hverken er gift eller samlevende med herboende eller har børn	172
	5.3.3 Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 2 (helbredstilstand)	172
	5.3.4 Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 6, om overlastisiko	175
5.4	Afgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg vedrørende fortolkningen af EMRK artikel 8	177
	5.4.1 Indledning	177
	5.4.2 Nyere domme fra Menneskerettighedsdomstolen	177
5.5	Afgørelser fra EF-Domstolen	187
	Bilag: Ajourført oversigt over Højesterets praksis i sager om udvisning på grund af strafbart forhold	193

6	Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde	217
	6.1 Indledning	217
	6.2 Den Europæiske Union	217
	6.3 Europarådet	219
	6.4 International Association of Prosecutors (IAP)	220
	6.5 Nordisk og baltisk samarbejde	220
	6.6 Bilateralt samarbejde	220

Den overordnede anklagemyndigheds almindelige forhold

6

7	Personalet i den overordnede anklagemyndighed	223
8	Sagsfordelingen hos Rigsadvokaten og statsadvokaterne	231
	8.1 Sagsfordelingen mv. hos Rigsadvokaten	231
	8.2 Sagsfordelingen hos statsadvokaterne i 2003	232
	8.3 Sagsfordelingen hos statsadvokaterne i 2004	235
	8.4 Målsætningen for sagsbehandlingstiden	237
9	Den overordnede anklagemyndigheds deltagelse i udvalg og arbejdsgrupper nationalt 2003-2004	239
10	Oversigt over meddelelser fra Rigsadvokaten og Rigsadvokaten informerer 2003-2004	243

Bilag

1	Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver – en oversigt	249
2	Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002 om fordelingen af forretningerne mellem stats- advokaterne	253
3	Register til Anklagemyndighedens Årsberetning 1973 til 2004	255

Forord

Anklagemyndighedens Årsberetning 2003-2004 indeholder ligesom de foregående årsberetninger en beskrivelse af den overordnede anklagemyndigheds virksomhed, herunder en mere detaljeret beskrivelse af nogle af de sager, der har været behandlet i den overordnede anklagemyndighed i beretningsårene.

Beretningen indeholder som hidtil en gennemgang af de straffesager, som blev forelagt Højesteret i 2003 og 2004. Denne gennemgang omfatter både domsforhandlinger og kæresager.

9

Beretningen indeholder endvidere en nærmere redegørelse for Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesagers virksomhed i perioden fra statsadvokatens oprettelsen i 2002 og frem til efteråret 2005.

Forvaring er en tidsbestemt sanktion, der finder anvendelse over for psykisk afvigende kriminelle, der gør sig skyldige i personfarlig kriminalitet. I Anklagemyndighedens Årsberetning (AÅ) 1995 indgik en redegørelse for anvendelse af forvaring i tidsrummet 1985-1995. Den nu foreliggende beretning indeholder en nærmere redegørelse for anvendelsen af forvaring i tiåret 1995-2005. Redegørelsen indeholder tillige en opfølgning på de sager, der var omtalt i AÅ 1995 samt en redegørelse for retstilstanden i Grønland.

Behandlingen af sager mod udlændinge, hvor der er spørgsmål om udvisning, påkalder sig til stadighed opmærksomhed, og der indgår også i den foreliggende beretning en nærmere redegørelse for Højesterets praksis på dette retsområde. Redegørelsen omfatter domme afsagt i perioden fra medio 2003 til medio 2005. Afgørelsen af spørgsmålet, om der bør ske udvisning i en konkret straffesag afhænger på den ene side af arten og grovheden af den begåede kriminalitet og på den anden side af styrken af udlændingens tilknytning til Danmark. Vægtningen af disse hensyn skal ske i overensstemmelse med de hensyn, der følger af Danmarks internatio-

nale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens (EMRK) artikel 3 og 8. Der er på denne baggrund foretaget en gennemgang af den seneste praksis fra Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg med hensyn til fortolkningen af navnlig EMRK artikel 8.

10 Endvidere indgår der i beretningen en opfølgning på de artikler, der blev bragt i forbindelse med de seneste årsberetninger, herunder om behandlingen af sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning mv. og en ajourført og gennearbejdet beskrivelse af anklagemyndighedens deltagelse i det internationale retlige samarbejde og en oversigt over ny lovgivning og forskrifter fra Rigsadvokaten om straffesagers behandling.

Årsberetningen indeholder tillige oplysninger om personaleforholdene i den overordnede anklagemyndighed og oplysninger om sagstilgangen mv.

København, november 2005

Henning Fode

Afsnit 1

Højesteretssager i 2003-2004

1.1 Indledning

Rigsadvokatens embedsopgaver er beskrevet i retsplejelovens § 99. En af de væsentlige opgaver er udførelsen af straffesager i Højesteret. Dette afsnit beskriver Rigsadvokatens virksomhed i forhold til Højesteret i perioden 2003 og 2004, herunder nogle af de sager, som har været domsforhandlet og nogle af de skriftlige kæremål, der har været behandlet i Højesteret i samme periode. Det fremgår af nedenstående tabel, hvor mange nye anke- og kæresager Rigsadvokaten modtog i perioden fra 1999 til 2004, og hvor mange sager der blev afgjort i samme periode.

11

Tabel 1 Højesteretssager i 1999 - 2004 (opgjort pr. 31.12.2004)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
1. Nye ankesager	53	41	52	53	53	65
– heraf ankefrafald	6	2	3	2	6	4
– heraf verserende	20	21	24	22	24	33
2. Domsforhandlinger i Højesteret	50	35	46	47	43	51
– heraf initiativanker	3	2	3	3	0	3
– heraf tredjeinstanssager	18	11	8	18	11	13
– antal tiltalte	60	37	72	63	59	83
Anklagemyndighedens påstand for Højesteret ¹						
– skærkelse	12	16	17	15	22	31
– stadfæstelse	35	17	27	30	21	24
– ophævelse	-	-	3	1	1	3
– frifindelse	3	2	0	2	0	0
3. Nye kæresager	40	45	28	34	38	45
– heraf afgjort	34	37	23	26	29	43
– heraf frafaldet	0	2	0	1	2	1
– heraf verserende	6	6	5	7	7	1

1) Anklagemyndighedens hovedpåstand. I sager mod flere tiltalte har Rigsadvokaten i visse tilfælde nedlagt påstand om stadfæstelse af straffen for nogle af de tiltalte og skærkelse for andre. I beretningsåret 2003 skete dette i én af sagerne, og i 2004 9 sager. Sagerne er derfor taget med i statistikken begge steder.

Højesterets domme og udvalgte kendelser offentliggøres i Ugeskrift for Retsvæsen (U). Ved omtalen af en række af de sager, som Rigsadvokaten har behandlet i beretningsårene, henvises der i vidt omfang til afgørelser, som er trykt i ugeskriftet eller i det ugentlige fortryk (UfR NyhedsService). Rigsadvokaten orienterer jævnligt anklagemyndigheden om mere principielle højesteretsafgørelser i Rigsadvokaten Informerer (RI). Rigsadvokaten Informerer er blandt andet tilgængelig på Rigsadvokatens hjemmeside på Internettet (www.rigsadvokaten.dk).

1.2 Domsforhandlinger i Højesteret

Det følger af retsplejelovens § 957, at "*den part, som anker ...*" først har ordet under domsforhandlingen i Højesteret. Denne bestemmelse praktiseres normalt således, at Rigsadvokaten forelægger sagen for Højesteret, når anklagemyndigheden har taget initiativ til at anke sagen eller påstår dommen ændret, den såkaldte *kontraanke*. Rigsadvokaten tager i almindelighed stilling til spørgsmålet om kontraanke i forbindelse med indbringelsen af sagen for Højesteret. Dette sker, når ankemeddelelsen er forkyndt for den tiltalte. Rigsadvokaten vurderer i denne forbindelse, om retspraksis på det pågældende område giver udsigt til en ændring af landsrettens resultat. Finder Rigsadvokaten, at landsrettens afgørelse utvivlsomt er i overensstemmelse med retspraksis, nedlægges alene påstand om stadfæstelse. Det gjorde Rigsadvokaten i omkring halvdelen af sagerne i beretningsårene 2003 og 2004. I denne situation forelægges sagen som udgangspunkt af forsvareren, medmindre forsvareren træffer aftale med Rigsadvokaten om, at denne forelægger sagen. Rigsadvokaten er i almindelighed imødekomende overfor en sådan anmodning fra forsvareren.

Rigsadvokaten tager kun i begrænset omfang initiativ til at anke en sag til Højesteret. I 2003 blev der ikke domsforhandlet sager i Højesteret, som var anket på initiativ fra anklagemyndigheden. Som det fremgår af tabel 1, blev der i 2004 domsforhandlet tre sager, som var anket på initiativ fra anklagemyndigheden. Dette svarer til en ankeprocent i 2004 på 6 %. Rigsadvokaten fik medhold i en af sagerne, hvor straffen blev skærpet, U 2004.986 H.

En straffesag kan normalt kun behandles i to instanser i domstolssystemet. Dette indebærer, at en sag, der er startet i byretten som førsteinstans, kun med særlig tilladelse fra Procesbevillingsnævnet kan indbringes for

Højesteret. Er sagen derimod startet i landsretten som første instans, er der fri ankeadgang til Højesteret. I den følgende beskrivelse sondres der mellem ankesager, der er startet i landsretten og tredjeinstanssager.

1.3 Ankesager (domme afsagt af landsretterne i første instans)

Efter reglerne i retsplejelovens § 940 kan en dom, der er afsagt af landsretten i første instans, påankes til Højesteret efter reglerne i retsplejelovens kapitel 82. Anken kan efter § 943 støttes på, at rettergangsregler er tilsidesat eller fejlagtigt anvendt, den såkaldte formalitetsanke. Anken kan endvidere efter § 945, stk. 1, støttes på den retlige bedømmelse af sagen, herunder retsformandens retsbelæring og fastsættelsen af retsfølgen (sanktionen) mv. Det er den såkaldte realitetsanke. Højesteret er afskåret fra at bedømme spørgsmål, der er undergivet nævningernes enekompetence. Det vil blandt andet sige, at nævningernes afgørelse af spørgsmålet om utilregnelighed efter straffelovens § 16, og om tilstedeværelsen af fakultative strafforhøjelses-, strafnedsættelses- og strafbortfaldsgrunde anses for bindende for Højesteret. Anken kan ikke støttes på bevisbedømmelsen, jf. § 945, stk. 2.

Den overvejende del af ankesagerne har i lighed med tidligere år drejet sig om sanktionsfastsættelsen i sager vedrørende narkotikaforbrydelser efter straffelovens § 191 og manddrab eller forsøg herpå efter straffelovens § 237. Der har endvidere været tale om enkelte sager vedrørende andre former for personfarlig kriminalitet, herunder sager om grov vold, røveri, voldtægt mv. Højesteret tog endvidere i enkelte sager stilling til spørgsmålet om idømmelse af anden foranstaltning end straf, herunder anbringelse i hospital for sindslidende, anbringelse i Sikringsafdelingen, forvaring mv. Spørgsmålet om udvisning på grund af strafbart forhold indgik i ganske mange sager. Der kan herom henvises til det særskilte afsnit herom i beretningen.

Der var i enkelte af sagerne spørgsmål om ophævelse af landsrettens dom og hjemvisning til fornyet behandling ved nævningeting som følge af rettergangsfejl mv. i forbindelse med nævningesagens behandling i landsretten.

Tabel 2 Domsforhandlinger i ankesager i 2003 (2. instanssager)

Lovbestemmelse	stadfæstet	Afgørelse ændret	sager i alt
Grov narkotikakriminalitet efter straffelovens § 191	11	0	11
Manddrab efter straffelovens § 237	4	2	6
Drabsforsøg	3	1	4
Grov vold efter straffelovens § 245	1	1	2
Røveri	4	0	4
Øvrige	5	0	5
Sager i alt	28	4	32

Tabel 3 Domsforhandlinger i ankesager i 2004 (2. instanssager)

Lovbestemmelse ²	stadfæstet	Afgørelse ændret	sager i alt
Grov narkotikakriminalitet efter straffelovens § 191	8	2	10
Manddrab efter straffelovens § 237	8	0	8
Drabsforsøg	4	2	6
Grov vold efter straffelovens § 245	2	0	2
Røveri	3	1	4
Øvrige	1	1	2
Sager i alt	26	6	32

Efter retsplejelovens § 967 kan domme i straffesager, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, som udgangspunkt påankes til Højesteret. En sådan sag blev domsforhandlet i beretningsåret 2003.

1.4 Narkotikasager

Omtrent en tredjedel af ankesagerne i Højesteret vedrører grov narkotikakriminalitet efter straffelovens § 191. Som det fremgår af tabel 2 og 3, stadfæstede Højesteret i 2003 og 2004 landsrettens strafudmåling i alle de forelagte sager, medens Højesteret i 2004 frifandt tiltalte for udvisning i én sag og hjemviste én sag til fornyet behandling ved landsretten.

Ved strafudmålingen i narkotikasager lægges der sædvanligvis vægt på

2) I fem sager er der flere forhold, der vedrører forskellige lovbestemmelser og sagerne tæller derfor med under begge lovbestemmelser. Desuden er der en sag med flere tiltalte, hvor der både er sket stadfæstelse og ændring af afgørelsen og derfor tæller med begge steder.

stoffets art og mængde, antallet af forhold og den tidsmæssige udstrækning af forholdene, samt gerningsmandens rolle i forbindelse med narkotikakriminaliteten. Der har på narkotikaområdet til en vis grad dannet sig et fast udgangspunkt for strafudmålingen, f.eks. således at indførsel af heroin/kokain i størrelsesordenen ca. 1 kg som udgangspunkt straffes med fængsel i 5 år, mens straffen for tilsvarende handlinger med hensyn til kvanta på 1½ kg straffes med 6 år. Udgangspunktet fraviges f.eks., hvis gerningsmanden har indtaget en central rolle i forbindelse med indførslen.

1.5 Drabssager

15

Der har for drabssagernes vedkommende i vidt omfang dannet sig en meget fast retspraksis for strafudmålingen, således at strafpositionen på fængsel i 12 år er udgangspunktet. Der kan herved henvises til Højesterets dom i **U 1995.592 H**.

Er der tale om drab i samlivsforhold mv., er udgangspunktet fængsel i 10 år, hvilket fremgår af Højesterets dom i **U 1993.742 H**.

Der blev i beretningsåret 2003 domsforhandlet i alt seks drabssager i Højesteret. Højesteret stadfæstede landsrettens sanktionsfastsættelse i fire af sagerne og nedsatte straffen i to sager, **U 2003 811 H** og **U 2003.1292 H**. I beretningsåret 2004 blev der i alt domsforhandlet ni drabssager i Højesteret. Højesteret stadfæstede sanktionsbestemmelsen i otte sager og ændrede strafudmålingen i én sag, **U 2004.973 H**, hvor straffen blev formildet.

I **U 2003.811 H** blev tiltalte fundet skyldig i manddrab begået i forening med andre. Drabet blev begået efter forudgående aftale, og tiltaltes andel i drabet bestod i, at han affyrede skud mod ofret. Ved et nævningeting blev tiltalte idømt fængsel på livstid, dog således at han skulle anbringes i hospital for sindslidende, indtil straffen måtte kunne fuldbyrdes. Landsretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at drabet, der skete efter forudgående planlægning, af flere i forening og på et offentligt sted, angiveligt blev begået for at afstraffe afdøde. Højesteret udtalte, at drabshandlingen ikke rettede sig mod flere personer og ikke var et led i et verserende opgør mellem rockergrupper, hvorfor det ikke fandtes påkrævet at anvende straf af fængsel på livstid. Straffen blev derfor fastsat til fængsel i 16 år. (Dissens af en dommer). Under hensyn til oplysningerne om tiltaltes helbredstilstand fandt Højesteret, at tiltalte i medfør af straffelovens § 73 uden nogen

længstetid skulle anbringes i Sikringsafdelingen ved Amtshospitalet i Nykøbing Sjælland, indtil fængselsstraffen måtte kunne fuldbyrdes.

I **U 2003.1292 H** var tiltalte fundet skyldig i manddrab ved med 18 knivstik at have dræbt en mand, som han skyldte penge, og i hvis hjem tiltalte havde indfundet sig for at drøfte gælden. Nævningerne svarede benægtende på et tillægsspørgsmål om straffrihed i medfør af straffelovens § 13, stk. 2, men bekræftende på tre tillægsspørgsmål om strafnedsættelse efter straffelovens § 84, stk. 1, nr. 1, § 84, stk. 1, nr. 4, og § 85, 1. punktum, og fastsatte straffen til fængsel i 10 år. Under hensyn til nævningernes besvarelse af tillægsspørgsmålene nedsatte Højesteret straffen til fængsel i 8 år. (Dissens for stadfæstelse).

16

I **U 2004.1054 H** var tiltalte, der var irakisk statsborger, fundet skyldig i manddrab ved i februar 2002 at have slået sin 14-årige datter i hovedet og smidt hende i havnebassinet, således at hun druknede. Tiltalte var i juni 2001 blevet prøveløsladt med en prøvetid på 2 år efter en dom af 5. januar 2001, hvor han var fundet skyldig i grov vold og trusler på livet mod datteren. Højesteret tiltrådte, at straffen var fastsat til fængsel i 14 år, under hensyn blandt andet til, at der var tale om drab af tiltaltes datter, som tiltalte havde en særlig omsorgspligt over for, og som efter knap 2 års tvangsfjernelse fra hjemmet i den sidste tid inden drabet havde forsøgt at normalisere forholdet til sine forældre og var flyttet hjem til dem. Det blev endvidere tillagt betydning, at tiltalte tidligere havde begået alvorlig og livstruende vold mod datteren, og at drabet var begået i prøvetiden.

I sagen **U 2004.1759 H** var to tiltalte T1 og T2 dømt for i forening at have dræbt en mand, idet T2 overlod T1 en ladt salonriffel, hvorefter T1 skød offeret i hovedet, med den følge at han umiddelbart efter afgik ved døden. Forinden drabet havde T1 og dennes ægtefælle indgivet politianmeldelse mod den dræbte for at have krænket deres ni-årige datters blufærdighed. Landsretten havde under hensyn til, at drabet var begået af flere i forening og efter forudgående planlægning, idømt de tiltalte fængsel i 14 år og endvidere udvist T1, der var engelsk statsborger. Højesteret udtalte, at det var en skærpende omstændighed, at drabet var begået af de tiltalte i forening efter forudgående planlægning. Det måtte samtidig lægges til grund, at T1 havde befundet sig i en tilstand af sindsuligevægt foranlediget af hans datters oplysninger om, at den dræbte havde gjort sig skyldig i blufærdighedskrænkelser over for hende, og straffen for begge de tiltalte blev herefter fastsat til fængsel i 12 år. Dissens, hvor to dommere udtalte,

at drabet blev udført af de tiltalte i forening efter forudgående planlægning. Det blev begået næsten 4 uger efter, at T1 havde anmeldt forurettede for blufærdighedskrænkelse, idet T1 fandt, at politiet ikke havde grebet tilstrækkelig effektivt ind. De dissentierende dommere stemte for stadfæstelse af landsrettens dom på 14 års fængsel for begge de tiltalte.

1.5.1 Dobbeldrab

Højesteret tog i beretningsåret 2004 stilling til et dobbeldrab. Sagen **U 2004.973 H** vedrørte en kvinde, som blev fundet skyldig i manddrab og brandstiftelse efter straffelovens § 181, stk. 1, ved i 1992 i forening med en sin daværende kæreste at have dræbt sin ægtefælle, som hun ikke længere levede sammen med, hvorefter hun satte ild til hans villa. Hun blev endvidere dømt for manddrab ved i 2002, at have skudt sin datters tidligere samlever med et oversavet jagtgevær, da han skulle have samvær med sit barn, der er kvindens barnebarn. Straffen blev af landsretten fastsat til fængsel på livstid, da hun var fundet skyldig i to drab, begået med cirka 10 års mellemrum, og da der ikke forelå formildende omstændigheder vedrørende nogle af drabene. Højesteret nedsatte straffen til fængsel i 16 år med henvisning til sagens omstændigheder. Dissens af to dommere for at stadfæste dommen.

17

1.5.2 Drab og usømmelig omgang med lig

Er der tale om drab i kombination med usømmelig omgang med lig, f.eks. ved lemlæstelse af liget ved afskæring af legemsdele, afbrænding og lignende, fastsættes der i reglen en skærpet sanktion, fordi handlinger af denne karakter indikerer en vis kynisme i den måde, hvorpå drabet er udført. Der har i beretningsåret 2003 været behandlet en sag, hvor Højesteret dog ikke fandt anledning til at skærpe sanktionen i forhold til det almindelige udgangspunkt for strafudmålingen i drabssager på 12 års fængsel.

I **U 2004.742 H** var den tiltalte fundet skyldig i at have dræbt en 80-årig mand og efterfølgende at have stukket en køkkenkniv i halsen på liget. Landsretten havde fastsat straffen til 12 års fængsel, hvilket Højesteret stadfæstede.

1.5.3 Drab i forbindelse med røveri

Er drabet begået i forbindelse med røveri fastsættes der typisk ligeledes en skærpet sanktion. Højesteret har i 2003 og 2004 taget stilling til strafudmålingen i en række sager.

I **U 2003.2504 H** blev to personer blandt andet fundet skyldige i at være brudt ind hos en 88-årig mand og frarøvet ham noget sølvbestik, og i forbindelse hermed slået ham i hovedet to gange med et manglebræt, sparket og hoppet på ham, således at han fik brud på 23 ribben og brysthvirvlen, hvorved han afgik ved døden. Landsretten fastsatte straffen til 14 års fængsel, hvilket Højesteret stadfæstede.

18

I **U 2004.1456 H** blev to tiltalte hver idømt fængsel i 16 år for røveri begået med en skarpladt revolver i en bank med et udbytte på ca. 548.000 kr. og for drab ved med et skud fra revolveren at have dræbt en person, der uden for banken forsøgte at forhindre dem i at flygte efter røveriet. Højesteret stadfæstede dommen.

I **U 2004.2158 H** blev den 22-årige tiltalte, der kort forinden var blevet idømt 1 års fængsel for røveri, fundet skyldig i drab, idet han efter 3-4 minutters omsnøring af halsen strangulerede en mand, som han ikke kendte i forvejen, men tilfældigt havde mødt i forbindelse med en bilhandel på Internettet. Desuden blev tiltalte fundet skyldig i røveri af overordentlig grov beskaffenhed ved i forbindelse med drabet at have frataget forurettede nogle bilnøgler samt i bedrageri og dokumentfalsk. Tiltalte blev ved landsrettens dom, der stadfæstedes af Højesteret, idømt fængsel i 16 år.

1.5.4 Drab i forbindelse med seksualforbrydelse

Er drabet begået i forbindelse med en seksualforbrydelse, fastsættes der ligeledes en skærpet sanktion. Højesteret har i 2004 i sagen **U 2005.190 H** udtalt sig generelt om straffen i sådanne sager.

I **U 2005.190 H** var tiltalte efter tilståelse fundet skyldig i drab på en ældre kvinde begået i forbindelse med en særdeles grov seksualforbrydelse mod hende, i et tilfælde af fuldbyrdet voldtægt og røveri og i et forsøg på voldtægt begået mod en ældre kvinde, i alle tre tilfælde efter indtrængen i de pågældende kvinders hjem. Tiltalte havde endvidere blandt andet begået to røveriforsøg mod kvinder, hvor han i begge tilfælde udøvede grov vold mod de pågældende. Landsretten stadfæstede byrettens dom på fængsel på livstid. Højesteret udtalte, at et drab i forbindelse med grov seksualforbrydelse isoleret set ville være fængsel i 14 eller 16 år. Efter en sam-

let vurdering af forholdene, og navnlig under hensyn til at tiltalte på gerningstidspunkterne var 19-20 år, fandt Højesteret ikke, at der var tilstrækkeligt grundlag for at fastsætte straffen til fængsel på livstid og fastsatte herefter straffen til fængsel i 16 år. Dissens for at stadfæste dommen.

1.6 Drabsforsøg

Der synes også for de sager, der vedrører drabsforsøg, at have dannet sig en fast retspraksis for strafudmålingen, således at udgangspunktet er fængsel i 6 år. Er der tale om drabsforsøg i samlivsforhold mv., synes udgangspunktet at være fængsel i 5 år, jf. således **U 2001.1650 H** og **U 2002.607/2 H**.

19

I 2003 har Højesteret behandlet fire sager om drabsforsøg, hvoraf to domme blev stadfæstet og ved én dom blev straffen formildet, **U 2003.1010 H**. I 2004 har Højesteret behandlet seks sager om drabsforsøg, hvoraf fire er stadfæstet, og straffen blev skærpet i en dom, jf. **U 2004.1050 H**.

Foreligger der skærpene omstændigheder i forbindelse med drabsforsøget, f.eks. når drabsforsøget har været nøje planlagt eller udført under udøvelse af en særlig kynisme, eller hvor ofret har pådraget sig en alvorlig skade eller varige mén, forhøjes straffen. Højesteret forhøjede herunder straffen i sagen **U 2004.1050 H** til 6 års fængsel vedrørende et drabsforsøg i samlivsforhold.

1.6.1 Drabsforsøg i samlivsforhold mv.

Sagen **U 2004.97 H** vedrørte en tiltalt, der blev fundet skyldig i forsøg på at dræbe sin hustru. I det ene forhold havde han forsøgt at formå sin søn til at indkøbe en pistol og dræbe forurettede. I det andet forsøg havde han forsøgt at formå en bekendt til at købe en pistol til sig. I medfør af straffelovens § 237, jf. § 21, stk. 2, på grund af karakteren af de to forsøg blev straffen i landsretten og Højesteret fastsat til fængsel i 4 år, .

I **U 2004.311 H** var tiltalte dømt for drabsforsøg ved med en lægtehammer at have tildelt sin sovende samlever flere slag i hovedet med svære kranie- og hjernelæsioner og overhængende livsfare til følge. Straffen blev fastsat til 6 års fængsel. Landsretten lagde ved strafudmålingen til grund, at drabsforsøget blev udført, medens samleveren sov, og at det havde medført meget alvorlige følger for hende. Under hensyn til drabsforsøgets gro-

vhed og de alvorlige skader, som forurettede blev påført, fandt Højesteret ikke grundlag for at ændre straffen.

I **U 2004.1050 H** var tiltalte dømt for forsøg på at dræbe sin hustru med flere knivstik og for vold efter straffelovens § 245 ved at have stukket sin svoger flere gange med en kniv. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 5 år blandt andet med henvisning til, at tiltaltes overfald på ægtefællen og svogeren fandt sted som en kulmination på tiltaltes og ægtefællens mangeårige ægteskabelige problemer, der var spidset væsentligt til umiddelbart forud for overfaldet. Der blev også lagt vægt på, at det ikke planlagte overfald antagelig blev udløst af en vis verbal provokation fra tiltaltes svogers side. Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 6 år under hensyn til grovheden af drabsforsøget, der udsatte hustruen for livsfare og påførte hende alvorlige skader, og til at tiltalte samtidig havde gjort sig skyldig i et groft knivoverfald.

1.6.2 Drabsforsøg under skærpende omstændigheder

I sagen **U 2003.1010 H** var T2 blandt andet fundet skyldig i en nat uden for nogle festlokaler i forening med T1 at have forsøgt at dræbe A og B, idet T1 og T2 havde fået T3 til at afhente en skarpladt revolver, som T3 herefter overlod til T1, der først skød A i hovedet og derefter – opildnet af T2 – på kort afstand skød B i panden. T2 var endvidere fundet skyldig i røveri, jf. straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, ved i forening med T1 og T2 at have begået røveri i en bank, idet T1 og T2 indfandt sig maskerede og T1 bevæbnet med en maskinpistol isat magasin, hvorefter de fra kasser og en boks, som personalet blev truet til at åbne, tilegnede sig ca. 990.000 kr. Ved landsrettens dom blev T2 – ligesom T1 – idømt fængsel i 12 år. Efter det foreliggende, herunder det oplyste om T2's rolle i de to drabsforsøg sammenlignet med T1's rolle, fandt Højesteret, at straffen burde nedsættes til fængsel i 10 år (dissens for stadfæstelse).

I **U 2004.757 H** var tiltalte fundet skyldig i forsøg på manddrab, idet han med en dolk bagfra gennemskar halsmuskulaturen på en person, som han ikke kendte, og som i øvrigt ikke havde givet nogen anledning til overfaldet. Tiltalte havde i grundlovsforhøret begrundet handlingen med et længe næret ønske om at opleve at slå et andet menneske ihjel, mens han i landsretten ikke kunne forklare sit motiv. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 7 år, idet der blev lagt vægt på, at det var en planlagt handling

over for en tilfældigt udvalgt person, og på forholdets karakter og grovhed. Højesteret stadfæstede dommen.

1.7 Sager vedrørende anden personfarlig kriminalitet

Sagerne vedrørende anden personfarlig kriminalitet omfatter særlig farlig og grov vold efter straffelovens §§ 245 - 246 og voldtægt efter straffelovens § 216.

Som omtalt i årsberetningen 1998-1999, blev det ved lov nr. 350 af 23. maj 1997 om ændring af straffeloven mv. (Skærpelse af straffen for særlig grov vold) bestemt, at straffen i de groveste voldstilfælde skulle forhøjes. Der tilsigtedes en forhøjelse med gennemgående 1 år i de sager, der falder ind under straffelovens to bestemmelser om den grove vold (§§ 245 og 246), og hvor der før lovændringen blev idømt fængsel i over 1 år.

21

1.7.1 Sager vedrørende grov vold

Højesteret har i 2003 i to sager taget stilling til spørgsmålet om anvendelse af den tidligere lov i sager om grov vold.

I **U 2003.818 H** blev tiltalte ved nævningeting frifundet for en tiltale for drabsforsøg og trusler på livet, men fundet skyldig i grov vold i form af ét knivstik. Tiltalte var i 1990 blevet idømt fængsel i 7 år for drab og grov vold under et opgør med herboende filippinere. Endvidere var tiltalte ved en dom i 1999 blevet idømt fængsel i 6 måneder for grov vold mod sin fraseparerede hustru. Nævningetinget dømte tiltalte til forvaring. Højesteret fandt det efter en samlet bedømmelse af karakteren og farligheden af den begåede vold og tiltaltes personlige forhold og tidligere kriminalitet betænkeligt at fastslå, at han frembød nærliggende fare for andres liv, lemme, helbred eller frihed. Der var derfor ikke grundlag for at idømme tiltalte forvaring, og tiltalte blev idømt en fællesstraf på fængsel i 3 år.

I **U 2004.34 H** blev en tiltalt fundet skyldig i at have foranlediget eller fortalt med nogle medgerningsmænd, at disse skulle indfinde sig i en kebabforretning, hvor medgerningsmændene tildelte forurettede flere knivstik på kroppen og i hovedet, hvorved forurettede afgik ved døden. Landsretten fastsatte straffen til 2 års fængsel, hvilket Højesteret stadfæstede.

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændringen af straffeloven mv. (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsomt betydelig le-

gemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel mv.) blev strafferammen for blandt andet vold og voldtægt forhøjet. Det fremgår af bemærkningerne, at lovforslaget tilsigtede, at straffen i voldssager gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til det hidtidige strafniveau. Højesteret har i 2004 taget stilling til lovændringen i en enkelt sag om grov vold.

I **U 2004.2046 H** blev tiltalte, der tidligere var straffet for vold, i landsretten fundet skyldig i vold efter straffelovens § 246 ved på en gade uden forudgående provokation at have slået, sparket og trampet en person i hovedet, således at forurettede pådrog sig permanent hjerneskade og varige mén. Højesteret stadfæstede straffen på fængsel i 6 år, idet der ud over den skærpelse i strafniveauet i voldssager, som var tilsigtet ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, blev lagt særlig vægt på, at der var tale om uprovokeret gadevold, på voldens grove karakter og dens meget alvorlige følger. Dissens for fængsel i 7 år under henvisning til de særdeles skærpente omstændigheder, herunder de ekstraordinært alvorlige følger for forurettede.

1.7.2 Sager vedrørende voldtægt

For så vidt angår voldtægtssager fremgår det af bemærkningerne til lov nr. 380 af 6. juni 2002, at der tilsigtes en generel skærpelse af straffen med gennemgående 1 år i forhold til det hidtidige strafniveau.

Højesteret tog i beretningsårene 2003 og 2004 stilling til strafudmålingen i en række voldtægtssager.

I **U 2003.2519 H** blev tiltalte blandt andet fundet skyldig i i perioden fra april 1993 til juli 2002 at have haft talrige samlejer og anden kønslig omgængelse med sin steddatter, født i 1986. Steddatteren blev gravid med tiltalte, og i juli 2002 anmeldte hun ham og fik foretaget abort. I august 2002, efter at tiltalte var blevet kontaktet af politiet i forbindelse med efterforskningen, opsøgte tiltalte steddatteren og voldtog hende. Desuden truede han hende med vold, såfremt hun anmeldte voldtægtsforholdet til politiet. Ved strafudmålingen blev der blandt andet lagt vægt på overgrebenes hyppighed, periodens længde, steddatterens alder, og den omstændighed at hun blev gravid. Endvidere blev der lagt vægt på, at voldtægten var begået efter strafskærpelsen. Landsretten fastsatte straffen til fængsel i 8 år, hvilket Højesteret stadfæstede.

I **U 2004.986 H** blev en tiltalt fundet skyldig i et forsøg på overfalds-

voldtægt mod en ung kvinde. Tiltalte havde skaffet sig adgang til kvindens lejlighed, hvor hun lå og sov. Han havde lagt eller forsøgt at lægge en ledning omkring hendes hals for at fastholde hende, men det mislykkedes, fordi hun vågnede og gjorde sig fri og råbte »Ud«, hvorefter tiltalte løb fra stedet. Han var desuden dømt for at fremsætte trusler over for en tidligere samlever, som han tidligere var dømt for at have voldtaget, og for ulovlig indtrængen hos en tredje kvinde. Både byret og landsret fastsatte straffen til fængsel i 1½ år. Højesteret skærpede straffen til fængsel i 2½ år. Højesteret udtalte i relation til voldtægtsforsøget, at det var en skærpende omstændighed, at tiltalte var trængt ind til en sovende kvinde i hendes hjem, men en formildende omstændighed, at han opgav sit forehavende hurtigt, efter at kvinden havde sat sig til modværge. Højesteret henviste til, at strafferammerne i straffelovens § 216 om voldtægt ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 var blevet forhøjet med tilkendegivelse i forarbejderne om, at der i sager om voldtægt eller voldtægtsforsøg tilsigtedes en væsentlig forhøjelse af strafniveauet, som udgangspunkt en forhøjelse i størrelsesordenen 1 års fængsel. Højesteret lagde yderligere vægt på, at tiltalte tidligere var straffet for ligartet kriminalitet, herunder to gange for voldtægt, at voldtægtsforsøget var begået mindre end en måned efter, at han var løsladt efter afsoning af den seneste straf, og at han samtidig over for andre kvinder havde gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens bestemmelser om trusler og ulovlig indtrængen. Dissens for straf på fængsel i 2 år.

Højesteret har endvidere taget stilling til to sager om gruppevoldtægt, heraf en sag begået før straffeskærpelsen i 2002 og en sag begået efter straffeskærpelsen.

Sagen **U 2005.753 H** drejede sig om fem tiltalte mellem 21 og 33 år, som i landsretten var fundet skyldige i voldtægt i forening mod en ung kvinde i forbindelse med en fest den 8. december 2001 – altså før straffeskærpelsen. Højesteret stadfæstede landsrettens dom på fængsel i to år. Dissens, hvor to dommere fandt, at forholdene var af en sådan karakter og grovhed, at straffen for hver af de tiltalte burde forhøjes til fængsel i 2½ år.

I **U 2004.2371 H** var tiltalte i landsretten dømt for i august 2002 sammen med tre andre at have deltaget i en gruppevoldtægt mod en kvinde, som de havde mødt på et diskotek. De forlod diskoteket kl. 4 om natten og havde lovet at køre kvinden hjem, men kørte i stedet til en skov, hvor voldtægten fandt sted over en periode på ca. 2 timer, hvorefter de efterlod kvinden i skoven. Tiltalte var ikke tidligere straffet, og blev i byretten idømt

fængsel i 1 år og 9 måneder. Landsretten forhøjede straffen til fængsel i 3 år under hensyn til den skærpelse, der fandt sted ved lov nr. 380 af 5. juni 2002, og til forholdets grovhed, herunder at der forelå gruppevoldtægt af længere varighed begået af fire personer mod samme kvinde, hvilket Højesteret stadfæstede. Dissens for skærpelse af straffen til fængsel i 3 år og 6 mdr.

1.8 Sager vedrørende røveri

24

Der har i beretningsperioden 2003 og 2004 været domsforhandlet ni sager vedrørende røveri. Højesteret har i sagen **U 2003.2324 H** udtalt sig generelt om straffen i sager om røveri af særlig farlig karakter overfor et pengeinstitut.

Sagen **U 2003.820 H** omhandlede en tiltalt, der var fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, ved i en sparekasse, i forening med en medgerningsmand og efter forudgående planlægning ved trussel med en skarpladt pumpgun, at have truet personalet til at levere ca. 1.660.000 kr. i kontanter. Tiltalte var tidligere straffet med en længerevarende fængselsdom for blandt andet røveri. Han var prøveløsladt med en reststraf på 1.622 dage. Landsretten fastsatte fællesstraffen til fængsel i 9 år, og Højesteret fandt ikke grundlag for at nedsætte fællesstraffen.

Sagen **U 2003.1324 H** vedrørte tre tiltalte, som var fundet skyldige i efter forudgående planlægning at have begået røveri mod en postbil med et udbytte på ca. 9 mio. kr., og ved efter forudgående planlægning at have begået røveri mod en pengetransportbil med et udbytte på ca. 41 mio. kr. T2 var tillige fundet skyldig i på gaden at have skudt to personer i benene med en maskinpistol. Nævningerne besvarede tillægsspørgsmål om anvendelse af straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt. benægtende, og straffene blev af landsretten for alle tiltalte fastsat til fængsel i 10 år. Højesteret fandt straffene passende bestemt.

I **U 2003.2324 H** var tiltalte fundet skyldig blandt andet i medvirken til røveri af særlig farlig karakter begået over for et pengeinstitut med en skarpladt pistol, som tiltalte havde skaffet, og i hæleri. Tiltalte var på gerningstidspunktet 19 år. Han var tidligere straffet med fængsel for blandt andet tyveri og hæleri og havde ved sin prøveløsladelse en reststraf på ca. 1/2 års fængsel. Højesteret udtalte, at et røveri af særlig farlig karakter

overfor et pengeinstitut som udgangspunkt bør straffes med fængsel i ikke under 4 år. Under hensyn til at tiltalte havde medvirket i væsentlig grad til hæleriet og til tiltaltes tidligere straffe, fandt Højesteret ikke grundlag for at ændre fællesstraffen på fængsel i 4 år og 9 måneder.

Sagen **U 2003.2488 H** omhandlede en tiltalt, der tidligere blandt andet var dømt for røveri, vold, manddrab og grov vold. Han blev prøveløsladt med en prøvetid på 5 år og en reststraf på 1.936 dage. Inden for 5 uger begik han sammen med andre tre røverier og et forsøg herpå overfor pengeinstitutter med et samlet udbytte på ca. 635.000 kr. Forholdene blev begået under anvendelse af oversavet jagtgevær, revolver eller gaspistol, og tiltalte var selv til stede i banken under to af forholdene, mens hans deltagelse i de andre forhold bestod af planlægning. Landsretten henførte forholdene under straffelovens § 288, stk. 2, og idømte ham en fællesstraf af 10 års fængsel. Højesteret stadfæstede dommen.

I **U 2004.244 H** blev T1 og T3 fundet skyldige i over en periode på 5 måneder at have medvirket i otte fuldbyrdede røverier og to forsøg herpå mod pengeinstitutter med et samlet udbytte på godt 2,3 mio. kr., og for T3s vedkommende et yderligere forsøg. T2 blev fundet skyldig i over en periode på ca. 7 måneder at have medvirket i fem fuldbyrdede røverier mod pengeinstitutter med et samlet udbytte på godt 1,3 mio. kr. samt i fem forsøg på røverier. T1 og T3 blev idømt fængsel i 9 år og T2 fængsel i 8 år. Ved strafudmålingen blev der for alle tre tiltaltes vedkommende navnlig lagt vægt på, at røverierne, der var begået efter forudgående aftale og planlægning, var professionelt udført af flere i forening og med en ikke ubetydelig grovhed samt under anvendelse af maskering og pistollignende genstande. Højesteret frifandt T2 for et røveriforsøg på grund af en urigtig og ufyldstgørende retsbelæring, men stadfæstede i øvrigt dommen.

1.9 Sager om rettergangsfejl

Den tiltalte nedlagde i et antal sager påstand om ophævelse og hjemvisning af landsrettens dom på grund af rettergangsfejl. F.eks. blev der i sager behandlet i beretningsårene gjort gældende, at retsformandens retsbelæring var urigtig, at anklageskriftet eller spørgsmålene til nævningerne ikke var udformet i overensstemmelse med retsplejelovens regler, og at dokumentation af politirapporter eller vidneforklaringer var foretaget i strid med retsplejelovens § 877 og indebar en tilsidesættelse af EMRK artikel 6.

Højesteret har i beretningsåret 2004 hjemvist en sag til fornyet behandling i landsretten, **U 2004.2418 H**, og en sag til fornyet behandling for en grønlandsk kredsret, **U 2005.908 H**.

1.9.1 Påstand om urigtig eller ufyldstgørende retsbelæring mv.

Spørgsmål om urigtig retsbelæring var i beretningsårene 2003 og 2004 fremme i en række sager.

I **U 2003.1040 H** påstod de tiltalte for Højesteret, at landsrettens dom skulle ophæves med henvisning til forskellige forhold, herunder at retsbelæringen vedrørende anvendelsesområdet for straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., skulle være forkert, og at retsformanden i retsbelæringen i relation til en række af sagens forhold havde udtalt, at han ikke nærede betænkelighed ved at anbefale nævningerne at svare ja til spørgsmålene. Højesteret fandt ikke, at det, af de tiltalte anførte, gav grundlag for ophævelse af dommen.

I **U 2003.1689 H** påstod T2 og T3 under anken til Højesteret hjemvisning under henvisning til, at der var begået rettergangsfejl under retsformandens retsbelæring, idet retsformandens redegørelse for sagens faktiske forhold havde været forkert. Højesteret udtalte, at retsformandens gennemgang af sagens bevisligheder vedrørende det pågældende tiltaleforhold ikke havde været bindende for nævningerne og fandt ikke, at der var begået rettergangsfejl. Da Højesteret endvidere ikke kunne tage stilling til, om beviserne vedrørende det pågældende forhold havde været tilstrækkelige til en domfældelse, blev hjemvisningspåstanden ikke taget til følge.

I **U 2004.244 H** udtalte Højesteret, at retsformanden ved sine generelle udtalelser om betingelserne for frivillig tilbagetræden for forsøg havde givet nævningerne en retsbelæring, som havde været urigtig og ufyldstgørende. Frivillig tilbagetræden fra forsøg er således ikke betinget af, at gerningsmandens tilbagetræden skyldes agtværdige motiver, og da det endvidere ikke i sig selv kan udelukke frivillighed, at gerningsmanden afstår, fordi han ikke »gider«. Da der ikke kunne bortses fra muligheden af, at fejlen havde haft betydning for nævningernes besvarelse af tillægs-spørgsmålet, blev tiltaltes frifindelsespåstand vedrørende det pågældende forhold taget til følge.

I **U 2004.1456 H** vedrørende røveri og efterfølgende drab ankede en af de tiltalte til Højesteret med påstand om frifindelse under henvisning til, at der på baggrund af det faktum, der måtte antages at være lagt til grund af

landsretten, ikke forelå forsæt til manddrab, ej heller i formen *dolus eventualis*. Subsidiært påstod han landsrettens dom ophævet, og sagen hjemvist til fornyet behandling, idet retsformandens retsbelæring havde været mangelfuld og vildledende for så vidt angik forståelsen af forsætsbegrebet i formen *dolus eventualis*. Højesteret tog ikke frifindelsespåstanden til følge, da den i realiteten byggede på den betragtning, at bevismaterialet ikke havde været tilstrækkeligt til en domfældelse, hvilket spørgsmål ikke kan prøves af Højesteret, jf. retsplejelovens § 945, stk. 2. For så vidt angik hjemvisningspåstanden udtalte Højesteret, at det havde været ønskeligt, hvis retsformandens retsbelæring vedrørende forhold 2 havde indeholdt en mere uddybende gennemgang af forsætsbegreberne, herunder navnlig i relation til det konkrete begivenhedsforløb. Retsbelæringens gennemgang af forsætsbegreberne kunne dog ikke karakteriseres som en urigtig vejledning i loven, hvorfor Højesteret ikke tog påstanden om ophævelse af dommen og hjemvisning af sagen til følge. Da der ikke var grundlag for at ændre straffen for nogen af de tiltalte, stadfæstede Højesteret landsrettens dom.

27

1.9.2 Anklageskriftets udformning

I U 2004.2418 H blev tiltalte idømt 6 års fængsel for medvirken til, at T2 havde indsmuglet kokain. I anklageskriftet var tiltalte tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., »ved at have medvirket til«, at T2, hvis sag var afgjort på nærmere angiven måde og tidspunkt, indførte 1.918 gram kokain fra Brasilien til Danmark med henblik på videreoverdragelse. Det hovedspørgsmål, som nævningerne besvarede bekræftende, og som således førte til domfældelse af tiltalte, var udfærdiget i nøje overensstemmelse med anklageskriftet. Højesteret udtalte, at hverken anklageskriftet, hvis formulering ikke blev ændret under sagen, eller hovedspørgsmålet indeholdt nogen form for beskrivelse af, på hvilken måde tiltalte, der ikke indrejste sammen med T2 ved indsmuglingen, skulle have medvirket ved indførslen af kokainen. I et tilfælde som det foreliggende var det ikke tilstrækkeligt blot at angive, at en tiltalt har medvirket til en nærmere beskrevet indsmugling af narkotika, foretaget af en anden. Udformningen af tiltalen og spørgsmålet til nævningerne indebar en sådan vanskeliggørelse af tiltaltes forsvar, at der ikke kunne bortses fra, at en iagttagelse af reglerne i retsplejelovens § 831 og § 888, om gerningsbeskrivelse i anklageskrift og spørgsmål til nævninger kunne have medført, at sa-

gen havde fået et andet udfald. Højesteret ophævede herefter dommen og hjemviste sagen til fornyet behandling ved landsretten. Dissens, hvor to dommere fandt, at karakteren af tiltaltes medvirken burde være angivet, i hvert fald efter bevisførelsen, men fandt ikke grundlag for at antage, at tiltalte ikke havde kunnet tilrettelægge sit forsvar, eller at en præcisering kunne have medført et andet udfald af sagen, jf. retsplejelovens § 946, stk. 1, og stemte derfor ikke for ophævelse.

1.9.3 Dokumentation af indenretlige vidneforklaringer, erklæringer og domme mv.

28

Højesteret har i tre sager i beretningsårene 2003 og 2004 taget stilling til spørgsmål om dokumentation af henholdsvis indenretlige vidneforklaringer, dokumentation af erklæringer fra forurettedes autoriserede psykolog og dokumentation af dom som led i bevisførelsen.

I **U 2003.1469 H** ankede tiltalte til Højesteret med påstand om hjemvisning af sagen til fornyet behandling blandt andet under henvisning til, at der var begået rettergangsfejl ved, at landsretten havde tilladt anklagemyndigheden som bevismiddel at dokumentere indenretlige forklaringer, der forud for domsforhandlingen var blevet afgivet af to forskellige implicerede. Tiltalte anførte herved blandt andet, at de pågældende havde afgivet forklaring under løfte om, at de ikke ville blive tiltalt for de strafbare forhold, de afgav forklaring om. Højesteret udtalte, at de indenretlige forhør forud for domsforhandlingen var afgivet uden sædvanligt vidneansvar. Dokumentationen af forklaringerne kunne derfor ikke ske efter retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 3, men afgørelsen om dokumentation burde være truffet efter retsplejelovens § 877, stk. 3. Af de af landsretten anførte grunde fandt Højesteret, at de i retsplejelovens § 877, stk. 3, anførte betingelser for at tillade dokumentationen af forklaringerne havde været opfyldt, og at dokumentationen ikke var i strid med EMRK artikel 6. Tiltaltes hjemvisningspåstand blev ikke taget til følge.

I **U 2004.1054 H**, der er refereret ovenfor under pkt. 1.5, tiltrådte Højesteret i en sag, hvor tiltalte blev dømt for drab på sin datter, blandt andet landsrettens afgørelse om i medfør af retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 5, at tillade anklagemyndigheden under domsforhandlingen, som et led i bevisførelsen vedrørende motivet til drabet, at dokumentere en tidligere dom, hvor tiltalte var fundet skyldig i grov vold og trusler på livet mod datteren, idet dette ikke fandtes at være i strid med artikel 6 i EMRK.

I **U 2005.753 H**, der vedrørte en gruppevoldtægt, og som er medtaget under pkt. 1.7.2, var nogle psykologerklæringer vedrørende forurettede blevet dokumenteret under sagens behandling i landsretten. Højesteret udtalte, at erklæringer afgivet af autoriserede psykologer – ligesom lægeerklæringer – måtte anses for omfattet af retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 5, og derfor som udgangspunkt kunne anvendes som bevis i tilfælde, hvor erklæringen kunne have betydning for bedømmelsen af skyldsspørgsmålet. Under sagens behandling i byretten havde anklagemyndigheden efter protest frafaldet dokumentation af psykologerklæringerne, og de burde på denne baggrund – når de skulle dokumenteres i landsretten – udtrykkeligt have været anført på bevisfortegnelsen. Landsretten burde dog ikke af denne grund have nægtet tilladelse til dokumentationen, idet de tiltalte kunne have begæret psykologen indkaldt til at afgive forklaring eller have stillet yderligere spørgsmål til psykologen eller andre sagkyndige. Heller ikke indholdet af erklæringerne eller det forhold, at forurettede var i behandling hos psykologen, kunne begrunde, at landsretten burde have nægtet tilladelse til dokumentationen. Højesteret fandt herefter ikke, at landsretten havde begået rettergangsfejl.

1.10 Tredjeinstanssager (domme afsagt af landsretten som ankeinstans)

1.10.1 Ansøgninger om tredjeinstanstilladelse

Efter retsplejelovens § 966 kan landsrettens dom i en ankesag ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til anke, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Anken til Højesteret som tredjeinstans kan efter § 966, stk. 4, støttes på, at rettergangsregler er tilsidesat eller fejlagtigt anvendt, at straffen står i åbenbart misforhold til brøden, og at retten har anvendt straffeloven urigtigt. Højesteret er også i disse sager afskåret fra at prøve bevisspørgsmål vedrørende den tiltaltes skyld.

Rigsadvokaten ansøgte Procesbevillingsnævnet om tredjeinstansbevilling i fem sager i beretningsåret 2003, heraf gav nævnet anketilladelse i to sager, hvor der er truffet afgørelse af Højesteret i 2004.

Den tiltalte ansøgte i 2003 Procesbevillingsnævnet om tredjeinstansbevilling i 115 sager, og nævnet gav i samme tidsrum anketilladelse i 10 sager. Rigsadvokaten ansøgte Procesbevillingsnævnet om tredjeinstansbevilling i

fire sager i beretningsåret 2004, hvoraf nævnet gav anketilladelse i to tilfælde, hvoraf en bevilling blev givet i 2004. Om udviklingen i tredjeinstansbevillinger i straffesager henvises til tabel 4 og 5.

Tabel 4 Procesbevillingsnævnets tredjeinstansbevillinger i straffesager

Antal sager	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Procesbevilling til tiltalte (evt. erstatningssøgende)	3	7	7	20	7	11	14	10	18
Procesbevilling til anklage- myndigheden	2	2	2	2	2	3	1	2	1
I alt	5	9	9	22	9	14	15	12	19

Kilde: Procesbevillingsnævnets årsberetning 2003. Procesbevillingsnævnet har endnu ikke udarbejdet en årsberetning for 2004, men tallene er telefonisk indhentet.

Tabel 5 Domsforhandlinger i tredjeinstanssager i 2003

Lovbestemmelse	Afgørelse: Stadfæstet	Afgørelse: Ændret	Sager i alt
Udvisning	0	1	1
Straffeloven	2	2	4
Retsplejeloven	1	1	2
Erstatning efter rpl. kap. 93 a	0	1	1
Særlovssager	0	3	3
Sager i alt	3	8	11

Tabel 6 Domsforhandlinger i tredjeinstanssager i 2004

Lovbestemmelse	Afgørelse: Stadfæstet ³	Afgørelse: Ændret ³	Sager i alt
Udvisning	0	0	0
Straffeloven	5	8	13
Retsplejeloven	0	0	0
Erstatning efter rpl. kap. 93 a	0	0	0
Særlovssager	0	0	0
Sager i alt	5	8	13

En række af sagerne behandles nærmere nedenfor.

3) Det bemærkes, at der i en sag med flere tiltalte både er sket stadfæstelse og ændring af afgørelsen.

1.11 Sager vedrørende retsplejeloven

1.11.1 Udmåling af en tillægsstraf efter straffelovens § 89, skulle ikke behandles under medvirken af nævninger, da der ikke var tale om at udmåle tillægsstraffen til fængsel i 4 år eller derover

I U 2003.1546 H var tiltalte ved byretten og landsretten fundet skyldig i fire forhold, der omfattede blandt andet forsøg på røveri og afpresning, legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter, mishandling, afpresning, forsøg på ulovlig tvang og forsøg på medvirken til røveri. Straffen skulle efter straffelovens § 89, 1. og 3. pkt., udmåles som tillægsstraf til blandt andet en dom på 3 års fængsel for blandt andet voldtægt og en dom på 6 måneders fængsel for vold og trusler. Da der ikke var spørgsmål om at fastsætte tillægsstraffen til fængsel i 4 år eller derover, tiltrådte Højesteret, at sagen ikke var behandlet som nævningesag. Højesteret anførte, at dette resultat harmonerer med bestemmelsen om fællesstraf efter straffelovens § 61, stk. 1, jf. § 687, stk. 2, nr. 1.

31

1.11.2 Spørgsmål om ophævelse af landsrettens dom og sagens hjemvisning til fornyet behandling på grund af domfældtes sindssygdom

I U 2004.1751 H, hvor tiltalte var tiltalt for forsøg på manddrab, besluttede landsretten den 11. december 2002, at tiltalte skulle underkastes mentalundersøgelse. På dette tidspunkt var sagen berammet til domsforhandling i dagene 10. - 12. februar 2003. Da mentalerklæringen ikke kunne foreligge inden domsforhandlingen, og en læge ved Københavns Fængsler havde oplyst, at han gentagne gange havde tilset tiltalte uden at finde tegn på betydende sindslidelse, bestemte landsretten den 28. januar 2003 med tilslutning af anklagemyndigheden og forsvareren, at mentalundersøgelsen var ufnøden. Den 12. februar 2003 blev tiltalte ved landsrettens dom idømt en fællesstraf af fængsel i 7 år, men i maj 2003 oplyste tiltaltes forsvarer, at tiltalte havde været indlagt til psykiatrisk observation, og anmodede om, at han blev mentalundersøgt. Højesteret besluttede derpå, at tiltalte skulle mentalundersøges. Den 3. december 2003 udtalte Retslægerådet, at tiltalte var sindssyg og med stor sandsynlighed måtte antages ligeledes at have været sindssyg på tidspunktet for det påsigtede. Han var omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, og domsanbringelse i psykiatrisk afdeling blev anbefalet. Da de nu foreliggende lægelige erklæringer gjorde domfældelsens rigtighed tvivlsom, og da betingelserne efter retsplejelo-

vens § 959, stk. 1, nr. 3, eller denne bestemmelses analogi var til stede, op-
hævede Højesteret landsrettens dom og hjemviste sagen til landsretten.

1.11.3 Sag vedrørende spørgsmål om nova i anken

32

I U 2004.2147 H blev tiltalte, der var vietnamesisk statsborger og bosat i Sverige, ved en byretsdom fundet skyldig i tyveri. Anklagemyndigheden havde ved en fejl ikke nedlagt påstand om udvisning og ankede dommen med påstand blandt andet om udvisning. Landsretten afviste udvisningspåstanden under henvisning til princippet om prøvelse i to instanser. Anklagemyndigheden indbragte herefter sagen for Højesteret og påstod sagen hjemvist til landsretten til realitetsbehandling af udvisningspåstanden. Højesteret fandt ikke, at den manglende udvisningspåstand for byretten havde skabt en berettiget forventning hos tiltalte om, at påstanden ikke ville blive nedlagt. Udvisning er ikke en lovbestemt følge af, at en udlænding bliver dømt for et strafbart forhold, og Højesteret var enig med landsretten i, at udvisning er så indgribende, at tiltalte ikke på grund af anklagemyndighedens fejl burde være afskåret fra ved ordinær anke at få spørgsmålet prøvet i to instanser. Højesteret fandt samtidig, at bestemmelsen i udlændingelovens § 49, stk. 1, ikke kunne være til hinder for, at det i særlige situationer tillades, at anklagemyndigheden efterfølgende anlægger en særskilt sag om udvisning. Højesteret fandt således, at der måtte være adgang for anklagemyndigheden hertil i en situation som den foreliggende, hvor det beroede på en fejl, at påstand om udvisning ikke blev nedlagt under behandlingen af straffesagen i 1. instans, og hvor anklagemyndigheden inden sagens afslutning ved endelig dom havde taget forbehold om at rejse en særskilt sag om udvisning. I den foreliggende sag måtte påstanden i ankemeddelelsen sidestilles med et sådant forbehold.

Herefter stadfæstede Højesteret landsrettens dom.

1.11.4 Erstatningssager

Højesteret har i en enkelt sag i beretningsåret 2003 truffet afgørelse vedrørende spørgsmålet om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Sagen er nærmere omtalt i årsberetningens anden artikel om udviklingen i sager om erstatning.

1.12 Sager vedrørende straffeloven

1.12.1 Straffen for ildspåsættelse rettet mod embedspersoner i Udlændingestyrelsen

I **U 2003.1230 H** blev T1 blandt andet fundet skyldig dels i ildspåsættelse ved at have medvirket til, at ikke-identificerede personer kastede en molotovcocktail gennem bagruden på en personbil tilhørende en embedsmand i Udlændingestyrelsen, dels i et forsøg på ildspåsættelse på en ejendom tilhørende en anden embedsmand i Udlændingestyrelsen. T2 blev fundet skyldig i sammen med T1 at have begået forsøget på ildspåsættelsen. Straffen for T1 blev af landsretten fastsat til fængsel i 3 år, mens straffen for T2 blev fastsat til fængsel i 2 år. Højesteret udtalte, at brandstiftelsen og forsøget herpå havde været nøje planlagt og var blevet begået af flere i forening over for embedspersoner på deres private bopæl for at øve indflydelse på styrelsens afgørelser. Efter beskaffenheden af denne kriminalitet var det af kriminalpræventive grunde påkrævet med strenge straffe. Højesteret stadfæstede herefter straffen for T1, men nedsatte straffen for T2 til fængsel i 1½ år under hensyn til, at denne tiltalte alene var fundet skyldig i forsøg. To højesteretsdommere dissenterede for fastsættelse af straffen til T2 til fængsling i 1 år og for T1 til fængsling i 2 år.

33

1.12.2 Strafudmålingen i selskabstømmersag med lang sagsbehandlingstid

I **U 2003.2031 H** var tiltalte fundet skyldig i hæleri ved at have deltaget i opkøb af 10 aktie- og anpartsselskaber, der blev tømt for likvide midler på i alt ca. 56 mio. kr. Højesteret tiltrådte, at der ud fra en samlet vurdering af hæleriforholdenes karakter, herunder at selskaberne med tiltaltes viden og deltagelse blev tømt for ca. 5,5 mio. kr., var tale om hæleri af særlig grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 290, stk. 2, og tidligere § 286, stk. 3. Straffen blev fastsat til fængsel i 1½ år, der var væsentligt lavere end den straf, der normalt skulle udmåles for den begåede kriminalitet, idet det langvarige sagsforløb blev tillagt betydning som strafnedsættende omstændighed. Der var derved taget hensyn til, at der måtte antages at foreligge en overtrædelse af EMRK artikel 6, stk. 1, om rettergang inden en rimelig frist, på grund af sagens samlede varighed på næsten 10 år, sammenholdt med, at sagen gennem næsten 2 år ikke blev fremmet. Henset til den begåede kriminalitet og tiltaltes tidligere straf for berigelseskriminalitet, kunne

hverken sagens varighed eller tiltaltes helbredsmæssige forhold dog be-
grunde, at straffen gjordes betinget.

1.12.3 Strafudmåling mv. i sag om bedrageri og forsøg på medvirken til skattesvig

I U 2003.1183 H var tiltalte ved landsrettens dom fundet skyldig i bedrageri og forsøg på medvirken til skattesvig af særlig grov beskaffenhed, ved over en 3-årig periode at have forestået eller deltaget i udbydelse af forskellige investeringsarrangementer, som skulle skaffe investorerne skattemæssige fradrag for afskrivninger og/eller renter, hvilke fradrag imidlertid ikke var berettigede, da arrangementerne savnede realitet. Landsretten havde forhøjet den af byretten fastsatte straf fra fængsel i 3½ år til fængsel i 4½ år.

34

For Højesteret påstod tiltalte principalt frifindelse under påberåbelse blandt andet af, at betingelserne for at anse forholdene for omfattet af bedrageri- eller skattesvigsbestemmelsen ikke var opfyldt. Disse indsigelser blev alene taget til følge for så vidt angik et af forholdene, vedrørende hvilket landsretten havde lagt til grund, at der på det tidspunkt, da investorerne foretog deres dispositioner, ikke forelå nogen vildfarelse hos dem. At tiltalte senere – efter at det oprindelige seriøse projekt var blevet erstattet af en »kulisse« – udnyttede fuldmagter fra investorerne til at disponere over de indbetalte beløb, kunne ikke anses for et forhold, der var omfattet af bedrageribestemmelsen. Tiltalte blev herefter frifundet i dette forhold. Med hensyn til spørgsmålet om medvirken til skattesvig udtalte Højesteret, at arrangementerne var tilrettelagt af tiltalte med henblik på at skaffe investorerne skattemæssige fradrag, der imidlertid ikke var berettigede, fordi arrangementerne savnede realitet, og at tiltaltes medvirken under disse omstændigheder havde haft en sådan karakter, at den var omfattet af straffelovens § 23. Der forelå ikke oplysninger om, i hvilket omfang investorerne havde foretaget skattemæssige fradrag i deres selvangivelser, og tiltalte kunne derfor alene straffes for forsøg på medvirken til skattesvig. Efter Højesterets resultat var tiltalte fundet skyldig i bedrageri over for 259 investorer for i alt ca. 26 mio. kr. og for forsøg på medvirken til skattesvig for i alt ca. 94 mio. kr. Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 4 år.

1.12.4 Ikke anvendelse af samfundstjeneste i sager om overtrædelser af skattekontrollovens § 13, stk. 1, og momslovens § 81, stk. 3

Ved to domme **U 2004.2066 H** og **U 2004.2069 H** har Højesteret taget stilling til spørgsmålet om anvendelsen af betinget dom og betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om forsætlige overtrædelser af skattekontrollovens § 13, stk. 1, og momslovens § 81, stk. 3, i tilfælde, hvor de undtagne skatter og afgifter overstiger 100.000 kr., der er den vejledende grænse mellem bøde og frihedsstraf.

Højesteret udtalte i begge sager følgende:

"Ved Højesterets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1993 side 142 om straf for forsættlig skattesvig efter skattekontrollovens § 13, stk. 1, udtalte Højesteret, at der efter karakteren af det begåede forhold ikke var grundlag for at gøre frihedsstraffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Ved ændringerne af straffeloven i 1997 og 2000 blev mulighederne for at anvende samfundstjeneste udvidet. Der er imidlertid ikke i lovændringerne eller deres forarbejder holdepunkter for at antage, at den ønskede anvendelse af samfundstjeneste skulle omfatte lovovertrædelser af den foreliggende type, der efter vores opfattelse ikke har den almindelige berigelses-kriminalitets karakter. Vi finder derfor, at der ved sådanne lovovertrædelser ikke er grundlag for at anvende betinget dom, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste, medmindre der foreligger særlige omstændigheder."

I **U 2004.2066 H**, der vedrørte forsættlig unddragelse af skat, moms og arbejdsmarkedsbidrag for et samlet beløb på ca. 295.000 kr. i årene 1997 – 2000, udtalte Højesteret endvidere, at der ikke forelå sådanne særlige omstændigheder. Endvidere forhøjede Højesteret under henvisning til størrelsen af de undtagne beløb frihedsstraffen fra fængsel i 30 dage til fængsel i 40 dage. Tiltalte blev således idømt 40 dages ubetinget fængsel samt en tillægsbøde på 275.000 kr.

I **U 2004.2069 H**, der vedrørte forsættlig unddragelse af ca. 268.000 kr. i skat for indkomståret 1995, udtalte Højesteret, at der nu – uden at det skyldtes tiltaltes forhold – var forløbet ca. 8 år fra hans indsendelse af den urigtige selvangivelse og ca. 5½ år fra meddelelsen om, at han ville blive sigtet. Endvidere var det oplyst, at sagen "lå død" i en periode på ca. 2½ år af de ca. 3 år, hvor sagen var hos kommunen. Under disse omstændigheder fandt Højesteret, at frihedsstraffen kunne gøres betinget alene på vilkår, at

tiltalte ikke begik nyt strafbart forhold i en prøvetid på 1 år. Tiltalte i denne sag blev således idømt 40 dages betinget fængsel og en tillægsgbøde på 250.000 kr.

Dommene er omtalt i RI 22/2004.

1.12.5 Spørgsmål om anvendelse af samfundstjeneste i sager om databedrageri

Højesteret har i beretningsårene 2003 og 2004 taget stilling til strafudmålingen i to sager vedrørende databedrageri.

36

I **U 2004.2733 H** blev tiltalte, der var tidligere ustraffet, fundet skyldig i databedrageri ved gennem mere end 7 år som bankrådgiver i et pengeinstitut ved brug af et meget stort antal elektroniske transaktioner at have overført penge fra ca. 60 kundekonti til sine egne eller andres konti med et samlet udbytte på ca. 1,2 mio. kr. Landsretten idømte tiltalte 2 års ubetinget fængsel under henvisning til det særlige betroelsesforhold, det store antal transaktioner og den tidsmæssige udstrækning. Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 1½ år. Uanset tiltaltes gode personlige forhold fandt Højesteret ikke efter kriminalitetens karakter og omfang, grundlag for at gøre straffen helt eller delvis betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste. Dissens, hvor to dommere fandt, at tiltaltes gode personlige forhold, hans medvirken til opklaring samt tilbagebetaling af det tilegnede beløb gjorde det forsvarligt at gøre 1 år og 3 måneder af straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste.

I **U 2005.666 H** blev tiltalte, der var ansat som deltidsbeskæftiget sagsbehandler i et forsikringsselskab, samtidig med at han studerede, fundet skyldig i databedrageri ved via et meget stort antal elektroniske transaktioner at have udstedt checks til sig selv og derefter indsat dem på sin egen bankkonto, hvorved han opnåede et samlet udbytte på ca. 1,3 mio. kr. Byretten og landsretten fastsatte straffen til ubetinget fængsel i 1 år og 3 måneder. Højesteret forhøjede straffen til 1 år og 6 måneder, men fandt det efter en samlet vurdering forsvarligt i medfør af straffelovens § 64, jf. § 58, at gøre 1 år og 3 måneder af straffen betinget med vilkår om 240 timers samfundstjeneste. (Dissens for at gøre hele straffen ubetinget).

1.12.6 Strafudmålingen vedrørende straffelovens § 266 b, stk. 2

Sagen **U 2004.734 H** vedrørte en artikel, som tiltalte havde lagt ud på en af ham oprettet Internet hjemmeside med navnet www.muhamedanerfrit.dk.

I artiklen gjorde han sig til talsmand for, at muslimer i Danmark begår grove strafbare handlinger og dermed udgør en trussel mod danskernes liv og sikkerhed. De skal derfor "indfanges" og opsamles i "koncentrationslejre", således at de er "afskåret fra at kunne skade danskerne". "I lejrene skal deres levestandard gradvist nedsættes, indtil de kan udsendes". Hjemmesiden var oprettet op til valgkampen og blev lukket umiddelbart efter valget. Den havde været tilgængelig i ca. 2½ måned. Byretten fandt tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1, men frifandt for propagandavirksomhed efter stk. 2. Straffen blev fastsat til 6 dagbøder á 500 kr. Landsretten fandt tiltalte skyldig i overtrædelse af § 266 b, stk. 2, jf. stk. 1, og henviste til, at alle, der i løbet af den omhandlede periode søgte oplysninger om tiltaltes politiske virke, ville blive gjort bekendt med ytringerne. Straffen blev forhøjet til 20 dagbøder á 500 kr. Højesteret fandt ligeledes tiltalte skyldig i overtrædelse af § 266 b, stk. 2, jf. stk. 1, og forhøjede straffen til 20 dages betinget fængsel med 2 års prøvetid. Højesteret henviste blandt andet til, at hjemmesiden var oprettet i forbindelse med, at tiltalte var kandidat til Folketinget og Borgerrepræsentationen, og at navnet på hjemmesiden var egnet til at tiltrække offentlighedens opmærksomhed.

37

1.12.7 Frifindelse for uagtsomt manddrab , idet gerningsmanden befandt sig i en sindssygelig tilstand, jf. straffelovens § 16, stk. 1, 3. pkt.

I U 2005.199 H blev tiltalte i landsretten idømt 6 måneders fængsel og frataget førerretten i 5 år for uagtsomt manddrab, tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og spirituskørsel. De strafbare forhold var begået ved tiltaltes kørsel i egen bil i alkoholpåvirket tilstand, hvorunder han var stødt sammen med en modkørende bil i dennes kørebanehalvdelen. Tiltalte, der havde sukkersyge, befandt sig på tidspunktet for sammenstødet i en tågetilstand udløst af lavt blodsukker, som måtte sidestilles med sindssygdom, jf. straffelovens § 16, stk. 1, 1. pkt. Højesteret frifandt tiltalte for uagtsomt manddrab og for tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, idet flertallet fandt, at den sindssygelige tilstand, som tiltalte befandt sig i, ikke var en sådan følge af hans alkoholindtagelse, at han kunne pålægges straf herfor, jf. § 16, stk. 1, 3. pkt. Tiltalte blev herefter idømt en bøde på 6.000 kr. og fik for promillekørsel frataget førerretten betinget. En højesteretsdommer dissenterede for frifindelse.

1.12.8 Unddragelse af forældremyndighed

Højesteret har i beretningsåret 2004 behandlet to sager om overtrædelse af straffelovens § 215 vedrørende unddragelse af forældremyndigheden. Højesteret udtalte i begge sager, at straffelovens § 215 efter sin ordlyd og i sin sammenhæng med straffelovens § 261 indeholdt hjemmel til også at straffe en person, som opretholder en tidligere iværksat unddragelse af forældremyndigheden.

I **U 2005.967 H** var tiltalte, der var iransk statsborger, tidligere ved Højesterets ankedom i august 2003 efter straffelovens § 215, stk. 1 og 2, og § 261, stk. 2, idømt fængsel i 2 år ved uden samtykke fra moderen, fra hvem han var skilt, og som havde forældremyndigheden over deres to fællesbørn, at have rejst med disse til Iran. Tiltalte blev herefter tiltalt for overtrædelse af de samme bestemmelser i straffeloven ved at have undladt at medvirke til, at børnene, der fortsat befandt sig i Iran, blev tilbageført til moderen. Byretten frifandt tiltalte, under henvisning til at han ikke havde begået et nyt strafbart forhold, der var forskelligt fra det forhold, som han var blevet straffet for ved Højesterets første dom. Landsretten fandt tiltalte skyldig og idømte ham fængsel i 2½ år og udviste ham med indrejseforbud for bestandig. Da den tidligere dom ikke omfattede den undtagelsesperiode, som den nye tiltale angik, fandt også Højesteret tiltalte skyldig, idet straffen dog blev nedsat til fængsel i 2 år. Udvisningen stadfæstedes.

I **U 2005.969 H** var tiltalte, der ved to tidligere domme var blevet idømt fængsel i henholdsvis 9 måneder og 1½ år for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2, ved at have undraget to børn fra moderens forældremyndighed og uden moderens samtykke ført dem til Libanon, hvor de fortsat befandt sig. Tiltalte blev nu fundet skyldig i overtrædelse af de samme bestemmelser ved fortsat at have undladt at medvirke til udlevering af børnene. Byretten idømte tiltalte en fællesstraf af fængsel i 2½ år, der af landsretten blev forhøjet til fængsel i 3½ år. Højesteret stadfæstede byrettens dom.

1.13 Sager vedrørende færdselsforhold

1.13.1 Pligt for ejer af motorkøretøj til over for politiet at oplyse, hvem der havde været fører af køretøjet under for hurtig kørsel, selv om føreren kunne være en af ejerens nærmeste.

I U 2003.1029 H blev ejeren af en bil, der ved en radarmåling var blevet målt med for høj hastighed, af politiet bedt om at oplyse, hvem der havde været fører af hans bil. Det fremgik af et billede taget under målingen, at føreren ikke var tiltalte selv. Tiltalte nægtede at oplyse politiet herom under henvisning til, at han ved at give oplysningen kunne udsætte sine nærmeste for straf eller tab af velfærd. Der blev derpå rejst tiltale mod tiltalte for overtrædelse af færdselslovens § 65, stk. 1. Til støtte for sin frifindelsespåstand gjorde tiltalte gældende, at det fulgte af retsplejelovens § 750, jf. § 753, jf. § 173, jf. § 171, at han ikke havde pligt til at forklare om forholdet, ligesom retten til at nægte at udtale sig fulgte af artikel 10 i EMRK. Tiltalte blev fundet skyldig og idømt en bøde på 500 kr. Det blev herved lagt til grund, at tiltalte ikke risikerede at udsætte sig selv for straf ved at opfylde oplysningspligten efter § 65, stk. 1, og at der ikke i færdselslovens § 65, stk. 1, eller forarbejderne hertil var fastsat begrænsninger med hensyn til oplysningspligtens rækkevidde. Højesteret lagde i den forbindelse vægt på, at oplysningspligten har som sit væsentligste formål at varetage hensynet til færdselssikkerheden ved at give mulighed for en effektiv håndhævelse af færdselslovgivningen.

Sagen er nærmere omtalt i RI 5/2003.

39

1.14 Sager vedrørende særlovgivningen

1.14.1 Overtrædelse af markedsføringsloven

I U 2003.827 H var et anpartsselskab tiltalt for 10 forhold om overtrædelse af markedsføringslovens bestemmelser om urigtige, vildledende eller urimeligt mangelfulde angivelser i annoncer, ulovlig tilgift mv. samt overtrædelse af prismærkningslovens § 5. Sø- og Handelsretten frifandt i to af forholdene, herunder vedrørende prismærkningsloven, med den begrundelse, at der ikke havde været tale om kreditkøb, men fandt i øvrigt selskabet skyldig og idømte selskabet en bøde på 3 mio. kr. Højesteret stadfæstede frifindelsen i de 2 forhold. Om straffastsættelsen udtalte Højesteret, at det ikke var muligt med sikkerhed at skønne over størrelsen af den

fortjeneste, selskabet tilsigtede med sin ulovlige markedsføring, og at det heller ikke var muligt at afgøre, hvor stor en del af bruttofortjenesten og personaleudgifter mv., der kunne henføres til den ulovlige markedsføring. På denne baggrund og under hensyn til størrelsen af markedsføringsomkostningerne – der havde været godt 3 mio. kr. – samt overtrædelsens omfang og grovhed fandt Højesteret, at bøden passende kunne fastsættes til 2 mio. kr. To højesteretsdommere dissenterede for stadfæstelse.

1.14.2 Overtrædelse af lov om værdipapirhandel mv.

40

I **U 2003.1467 H** blev tiltalte fundet skyldig i overtrædelse af værdipapirhandelslovens bestemmelser om kursmanipulation ved til to dagblade pr. telefax at have fremsendt en urigtig oplysning om, at et stort medicinalfirma ville byde på 51 % af aktieposterne i et forskningsselskab, idet han samtidig angav den forventede kurs på aktien. Tiltalte ejede selv en post på 1.600 stk. aktier i selskabet, og oplysningen blev givet på en udenlandsk banks brevpapir. Byretten fastsatte straffen til ubetinget fængsel i 2 måneder, der af landsretten blev forhøjet til fængsel i 6 måneder. For Højesteret havde anklagemyndigheden ikke gjort gældende, at forholdet skulle henføres under værdipapirhandelslovens § 94, stk. 1, 2. pkt. Højesteret bemærkede, at tiltaltes handling havde været egnet til at skade tilliden til værdipapirmarkedet, og Højesteret fandt (jf. U 2001.578.H), at anvendelse af ubetinget frihedsstraf i almindelighed er påkrævet for at modvirke denne form for kriminalitet, også selv om der ikke kan påvises konkrete tab som følge af handlingen. Ved straffastsættelsen tillagde Højesteret det skærpende betydning, at tiltalte, som ejede aktier i selskabet, ved at bruge en udenlandsk banks brevpapir udsprede en urigtig oplysning, der var egnet til i betydelig grad at påvirke kursen på aktierne. I formildende retning lagde Højesteret vægt på den noget uprofessionelle udførelsesmåde. Straffen blev herefter nedsat til fængsel i 3 måneder.

1.14.3 Overtrædelse af naturbeskyttelsesloven

I **U 2004.2080 H** blev tiltalte ved byrettens og landsrettens dom idømt en bøde på 1.000 kr. for overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 2, jf. § 22, og af visse bestemmelser i en bekendtgørelse fra 2000 om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen. Overtrædelsen var begrundet i, at tiltalte havde udvist en særlig aktivitet, der ikke kunne anses som færdsel til fods, kortvarigt ophold eller badning. Under

klippeklatringen, der var foregået sammen med 12 kursister/skoleelever og to lærere, var der blevet anvendt sikringsreb, der blev gjort fast med en lille kile på toppen af klippen og derved fungerede som sikkerhed ved et eventuelt fald, og som blev fjernet umiddelbart i forbindelse med klatringen. Højesteret udtalte, at klatring på klipper ikke er medtaget i opregningen af de begrænsninger i offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen, der er anført i bekendtgørelsen fra 2000, og at formålet med bestemmelsen i naturbeskyttelsesloven § 22 var at give befolkningen adgang til sådanne områder, også selv om de er ejet af private. Klatring på klipper uden hjælpemidler måtte efter ordlyden af § 22 og formålet med bestemmelsen være blandt de aktiviteter, der er tilladt, og under hensyn til den måde, klatringen var sket på, og til, at der ikke var hjemmel for skovdistriktet til at betinge klatringen af en forudgående tilladelse, blev tiltalte frifundet. Dissens for domfældelse, men strafbortfald.

41

1.15 Kæremål i Højesteret

Reglerne om behandlingen af kæresager fremgår af retsplejelovens kapitel 85 om kære til højere ret. Adgangen til kære til Højesteret er som udgangspunkt begrænset til afgørelser i sager, hvor landsretten virker som første instans. Disse kæresager vedrører typisk landsrettens bestemmelser om varetægtsfængsling i nævningsager, herunder spørgsmålet om fængsling i isolation, afgørelser om forsvarersalær mv.

Efter retsplejelovens § 973 kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til kære af landsrettens afgørelse af en kæresag, hvis kære angår spørgsmål af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Det kræver endvidere Procesbevillingsnævnets tilladelse at kære en kendelse, som landsretten har afsagt under behandlingen af en ankesag. Det fremgår af retsplejelovens § 968, stk. 3.

Rigsadvokaten har i beretningsåret 2003 oprettet 38 nye kæresager og i beretningsåret 2004 45 nye kæresager. Rigsadvokaten ansøgte i beretningsåret 2003 Procesbevillingsnævnet om kæretilladelse i tre sager, og nævnet gav samme år tilladelse i de tre sager. I 2004 ansøgte rigsadvokaten om kæretilladelse i tre sager og nævnet gav tilladelse i en sag.

Tabel 6 Procesbevillingsnævnets bevillinger i kæresager, jf. retsplejelovens § 968, stk. 3, og § 973

Antal sager	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Procesbevilling til tiltalte	11	17	8	8	15	8	8	12	27
Procesbevilling til anklage-myndigheden	2	3	4	4	5	4	3	3	1
I alt	13	20	12	12	20	12	11	15	28

Kilde: Procesbevillingsnævnets årsberetning 2003. Det bemærkes, at der endnu ikke foreligger en beretning for 2004. Oplysningerne er indhentet telefonisk fra nævnet.

1.16 Udvalgte Højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2003

1.16.1 Erklæring fra privat institut tilladt dokumenteret efter retsplejelovens § 877, stk. 3, og vidne fra instituttet tilladt afhørt af anklagemyndigheden under straffesag vedrørende falsk forsikringsanmeldelse

U 2003.1036 H vedrørte en sag, hvor et forsikringselskab F indgav anmeldelse til politiet om forsikringsbedrageri begået af tiltalte, der angiveligt havde indgivet falsk anmeldelse til F om tyveri af sin bil. Inden politianmeldelsen havde F ladet bilen undersøge af et teknisk institut, der havde afgivet en erklæring om, at bilen måtte have været ført ved hjælp af originalnøgle. Anklagemyndigheden ønskede under straffesagen mod tiltalte at dokumentere erklæringen fra instituttet og at føre den person, som havde afgivet erklæringen som vidne. Forsvareren protesterede herimod. Byretten tillod bevisførelsen, mens landsretten afslog dokumentation af erklæringen under henvisning til, at erklæringen var indhentet forud for og havde dannet grundlag for indgivelsen af politianmeldelsen. På den baggrund fandtes det betænkeligt at tillade erklæringen dokumenteret. Højesteret udtalte, at vidnet havde gjort iagttagelser og afgivet erklæring om tekniske forhold, som var af betydning for bevisbedømmelsen, og at der ikke var grundlag for at afskære hverken erklæringen eller vidnets forklaring som bevis. Højesteret stadfæstede derfor byrettens afgørelse.

1.16.2 Forevisning af våben for vidne omfattet af retsplejelovens § 745, stk. 3

U 2003.1327 H vedrørte efterforskningen af en sag om røveri mod en pengetransport. Politiet foreviste herunder forskellige typer af pistoler for et

vidne med henblik på, at vidnet skulle udpege en pistol svarende til den, han var blevet truet med af en af de tiltalte. Der var ikke sket forudgående underretning til forsvareren om forevisningen. Da denne havde til formål at belyse, om vidnet var blevet truet med et skarpladt våben, og da resultatet måtte påregnes at ville indgå som bevis under domsforhandlingen, tiltrådte Højesteret, at forevisningen havde karakter af et efterforsknings-skridt omfattet af retsplejelovens § 745, stk. 3, og at forsvareren derfor burde have været underrettet.

Afgørelsen er nærmere omtalt i RI nr. 8/2003.

1.16.3 Fortrydelse af frafald af allerede iværksat anke

43

I **U 2003.1704 H** blev tiltalte ved landsrettens dom af 11. december 2001 dømt til anbringelse på en sikringsafdeling. Den 21. december 2001 meddelte hans forsvarer Rigsadvokaten, at tiltalte ønskede at anke dommen med påstand om idømmelse af en tidsbestemt fængselsstraf. Sagen blev berammet til domsforhandling i Højesteret den 23. maj 2002, men ved brev af 30. april 2002 frafaldt tiltaltes forsvarer anken. Den 15. maj 2002 meddelte overlægen på Sikringsafdelingen Rigsadvokaten, at tiltalte fortsat ønskede at anke dommen, hvorefter Rigsadvokaten påstod anken afvist. Efter oplysningerne om tiltaltes psykiske tilstand på tidspunktet for ankefrafaldet, sammenholdt med at Rigsadvokaten to uger efter frafaldet blev gjort bekendt med, at tiltalte fortsat ønskede at anke, fandt Højesteret, at tiltalte ikke var bundet af ankefrafaldet.

1.16.4 Dokumentation af forstraffe kunne ske inden nævningernes stillingtagen til skyldsspørgsmålet

Sagen **U 2004.103 H** omhandlede en tiltalt, der var tiltalt for to tilfælde af stump vold af særlig rå og brutal karakter mod tiltaltes ca. 3 uger gamle datter, der herefter afgik ved døden. Inden domsforhandlingen anmodede anklagemyndigheden om tilladelse til forud for afgørelsen af skyldsspørgsmålet at dokumentere en forstraf for tiltalte, hvorved han var blevet idømt 6 års fængsel for i to tilfælde at have udøvet vold af særlig rå og brutal karakter over for en to måneder gammel datter, der derefter også afgik ved døden. Landsretten tillod dokumentationen, under henvisning til at der var grund til at antage, at tiltaltes forstraf som et moment af flere kunne have en sådan betydning for skyldsspørgsmålet, herunder den subjektive tilregnelser, at dokumentationen havde hjemmel i retsplejelovens § 877, stk. 2, nr.

5. Dokumentationen fandtes endvidere ikke at være uforenelig med bestemmelserne i artikel 6, stk. 1, 1. pkt., eller stk. 2 i EMRK. Tiltalte kærede til Højesteret, der tillod kæremålet, under henvisning til at det måtte antages at være af fundamental betydning for sagens videre behandling, at spørgsmålet om dokumentation af forstraffen blev afklaret inden domsforhandlingen. Højesteret stadfæstede kendelsen i henhold til landsrettens grunde.

1.16.5 Tilbagekaldelse af tilståelse under anken medførte ikke hjemvisning, men sagen blev fremmet med bevisførelse om skyldsspørgsmålet

44

I **U 2004.187 H** var tiltalte under en tilståelsessag i byretten idømt fængsel i 1 år for salg af amfetamin. Tiltalte ankede dommen med påstand om formildelse. En uge før domsforhandlingen trak tiltalte sin tilståelse tilbage, idet han nu anførte, at størstedelen af det stof, han havde solgt, var kreatin. På den baggrund begærede han principalt sagen hjemvist til byretten, subsidiært sagen behandlet som bevisanke i landsretten. Landsretten afviste at hjemvise sagen og at behandle bevisanken. Højesteret udtalte, at der ikke var grundlag for at antage, at betingelserne for at behandle sagen som en tilståelsessag ikke var opfyldt, og der var ikke påvist fejl ved byrettens behandling af sagen. På denne baggrund blev sagen ikke hjemvist. Tilbagekaldelsen af tilståelsen fandtes imidlertid at måtte medføre, at sagen blev fremmet ved landsretten med bevisførelse vedrørende skyldsspørgsmålet.

1.16.6 Kære af kendelse under forberedelse af domsforhandling angående tilladelse til afspilning af telefonaflytninger afvist i medfør af retsplejelovens § 968, stk. 2

I **U 2003.2521 H** afviste Højesteret en kære af kendelse under forberedelse af en nævningesag angående tilladelse til afspilning af telefonaflytninger, hvor to tiltalte var tiltalt for blandt andet drab og røveri. Under domsforhandlingen ønskede anklagemyndigheden at afspille optagelser af nogle telefonsamtaler mellem en afdød meddeler og en politimand, og at afhøre politimanden om omstændighederne ved tilblivelsen af samtalerne. Samtalerne var optaget fra juli til oktober 2002 under aflytning af en af de tiltaltes telefon. Af hensyn til meddelerens sikkerhed havde anklagemyndigheden hemmeligholdt materialet i medfør af retsplejelovens § 745, stk. 4, uden at gøre forsvarerne bekendt med hemmeligholdelsen. I maj 2003 var

meddeleren afgået ved døden, og i juni 2003 havde anklagemyndigheden gjort forsvarerne bekendt med materialet. Under forberedelse af domsforhandlingen tillod landsretten både afspilning og afhøring, idet landsretten lagde til grund, at telefonsamtalerne kun udgjorde et blandt flere beviser i sagen og bemærkede, at der ikke var taget stilling til bevisværdien af bevisførelsen. Landsrettens kendelse herom blev påkæret til Højesteret. Højesteret afviste kæremålet i medfør af retsplejelovens § 968, stk. 2, da kendelsen ikke angik de i bestemmelsen nævnte forhold, hvor kære undtagelsesvis kan ske, og da de spørgsmål, der var rejst, ikke havde fundamental betydning for sagens videre behandling og ikke var af vidtrækkende principiel betydning.

45

1.16.7 Aktindsigt i retsbog efter retsplejelovens § 41

U 2003.2312 H vedrørte en sag, hvor en tiltalt ved landsrettens dom var idømt fængsel i 1 år og 6 måneder for voldtægt. Landsretten afslog ved kendelse en anmodning fra tiltalte om aktindsigt under henvisning til, at det måtte befrygtes, at en udskrift af retsbogen ville blive benyttet på retsstridig måde, jf. retsplejelovens § 41, stk. 2, 2. pkt. Højesteret udtalte, at det forhold, at der havde været tale om overfaldsvoldtægt, og det forhold at tiltalte havde forsøgt at true ofret til tavshed umiddelbart efter voldtægten, mens han fulgte hende hjem, hverken hver for sig eller samlet kunne begrunde, at tiltaltes anmodning om udlevering af retsbogsudskriften var blevet afslået. Da der heller ikke i øvrigt var oplyst omstændigheder, som gav grundlag for i medfør af den nævnte bestemmelse i retsplejeloven at afslå tiltaltes anmodning, blev denne imødekommet af Højesteret. Efter princippet i retsplejelovens § 1017 c skulle navne på domsmændene dog udelades.

Højesteret har i 2003 i en række sager haft lejlighed til at tage stilling til spørgsmål om varetægtsfængsling. Nedenfor er angivet nogle af disse sager.

1.16.8 Varetægtsfængsling af udlændinge efter dom sket med urette

U 2003.2312 H omhandlede en sag, hvor to udlændinge ved byretten hver blev idømt 60 dages fængsel for overtrædelse af blandt andet straffelovens § 59, stk. 1, nr. 4, mens en tredje blev idømt 3 måneders fængsel for overtrædelser af blandt andet straffelovens § 59, stk. 1, nr. 5. Alle tre blev sam-

tidig udvist med indrejseforbud i 3 år. Alle tre ankede dommen til landsretten. Den følgende dag afsagde byretten kendelse om, at de to skulle varetægtsfængsles under anken, hvorimod den tredje blev løsladt. To dage senere stadfæstede landsretten byrettens kendelse, idet tillige den tredje blev varetægtsfængslet. Spørgsmålet om berettigelsen af varetægtsfængslingerne blev indbragt for Højesteret, der udtalte, at byrettens dom ikke i sig selv havde medført, at de dømte ikke længere kunne anses for at have fast bopæl i Danmark. Da det var ubestridt, at de forud for dommen havde fast bopæl her i landet, var betingelserne for varetægtsfængsling i medfør af udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, ikke til stede. Landsretten burde derfor ikke have taget anklagemyndighedens begæringer om varetægtsfængsling i medfør af denne bestemmelse til følge.

Sagen er omtalt i RI 15/2003.

1.16.9 Afgørelser om varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2

U 2004.84 H omhandlede en sag, hvor der den 19. marts 2003 var sket varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, af to tiltalte, som var sigtet for overtrædelse af blandt andet straffelovens § 119, stk. 1, og den 2. april 2003 blev der rejst tiltale mod dem for den 18. marts 2003 på Christiansborg at have kastet maling på henholdsvis statsministeren og udenrigsministeren. Ved byrettens dom af 27. maj 2003 blev de for blandt andet dette forhold straffet med henholdsvis 4 og 3 måneders fængsel. Under sagen havde landsretten den 30. april 2003 stadfæstet en kendelse om fortsat varetægtsfængsling. Højesterets flertal anførte, at de to tiltalte den 30. april 2003 havde været varetægtsfængslet i 6 uger. Højesteret fandt ikke, at hensynet til retshåndhævelsen på det tidspunkt krævede, at varetægtsfængslingen blev forlænget yderligere, og de tiltalte burde derfor have været løsladt.

U 2004.740 H omhandlede en sag, hvor tiltalte den 31. januar 2002 var blevet idømt 1 års fængsel, heraf 6 måneder betinget for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, for at have unddraget sin søn fra moderens forældremyndighed. Sønnen blev mod moderens vilje tilbageholdt af tiltaltes familie i Makedonien. Moderen, der ligeledes var af makedonsk herkomst, var ved en endelig landsretsdom tillagt forældremyndigheden. Tiltalte havde anlagt en tilsvarende ægteskabssag i Makedonien, hvor tiltalte blev tillagt forældremyndigheden. Efter Haagerkonventionen, som Makedonien har tiltrådt, skulle afgørelsen vedrørende forældremyndighed

utvivlsomt træffes i Danmark. Det viste sig imidlertid ikke muligt at formå de makedonske myndigheder til at udlevere sønnen. Tiltalte blev fremstillet i grundlovsforhør den 10. juli 2002, sigtet for overtrædelse af straffelovens § 215, ved fortsat at have unddraget sønnen moderens forældremyndighed. Byretten løslod tiltalte. Landsretten afsagde den 12. juli 2002 kendelse om varetægtsfængsling af tiltalte i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1. Politiet underrettede den 16. juli 2002 telefonisk tiltalte om landsrettens kendelse og aftalte, at han skulle møde på stationen næste dag. Han mødte imidlertid ikke, og det lykkedes først efter ret omfattende efterforskning at få anholdt ham den 19. juni 2003. Han blev herefter varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1. Højesteret fandt, at der uanset oplysningerne om de afgørelser, der var truffet i Makedonien, forelå særlig bestyrket mistanke mod tiltalte om overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2. Højesteret fandt endvidere, at retshåndhævelsen krævede, at tiltalte var varetægtsfængslet, idet tiltalte på andet år efter den tidligere straffedom havde undladt at gøre noget for at bringe sønnen tilbage til Danmark og i den forbindelse havde holdt sig skjult i næsten et år.

47

1.16.10 Afgørelse om påvirkningsrisikoen efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3

Højesterets kendelse af 8. august 2003⁴ omhandlede en tiltalt, der blev varetægtsfængslet efter bestemmelsen i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, sigtet for flere forhold af røveri eller forsøg derpå og senere tiltalt herfor. Den 13. juni 2003 blev der rejst tiltale mod tiltalte og flere andre for flere forhold af røverier. Tiltalte påkærede landsrettens kendelse om forlængelse af varetægtsfængslingen. Det var oplyst, at domsforhandlingen var berammet til start ca. tre måneder senere. Anklagemyndigheden havde til støtte for stadfæstelsespåstanden anført, at der havde været omfattende kommunikation mellem de fængslede, at der hos flere af de øvrige tiltalte var fundet mobiltelefoner i deres celler, at der var fremsat trusler mod såvel vidner som medtiltalte i sagen, at der i venterummet ved politiet var indridset forskellige budskaber de tiltalte imellem, at politiet havde tilbageholdt et brev fra en medtiltalt, der var forsøgt uds muglet, hvoraf det fremgik, at denne medtiltalt havde haft kommunikation med en anden medtiltalt, og

4) Utrykt kendelse i Højesterets sag nr. 276/03.

at varetægtsfængslingens varighed under hensyn til antallet og karakteren af røveriforholdene ikke ville stå i misforhold til den forventede straf. Efter det af anklagemyndigheden anførte, stadfæstede Højesteret landsrettens afgørelse om, at der fortsat var grundlag for varetægtsfængsling efter § 762, stk. 1, nr. 3.

1.16.11 Spørgsmål om kontrolleret besøg, jf. retsplejelovens § 771

Højesteret stadfæstede ved **kendelse af 24. oktober 2003** (sag nr. 368/03) landsrettens afgørelse om, at en tiltalt ikke kunne modtage besøg, ej heller kontrollerede besøg af sin samlever. Det fremgik af sagen, at tiltalte havde været varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, sigtet for overtrædelse af straffelovens § 246, jf. § 245. Sagen var berammet til domsforhandling ca. en måned efter Højesterets kendelse. Anklagemyndigheden havde til støtte for stadfæstelsespåstanden anført, at samleveren var vidne i sagen, og at hun endvidere var sigtet for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 3, ved at have smuglet en mobiltelefon ind til tiltalte, som han havde anvendt til at ringe og sende SMS'er til samleveren.

48

1.17 Udvalgte højesteretskendelser afsagt i beretningsåret 2004

1.17.1 Udlevering af dansk statsborger til strafforfølgning i EU

U 2004.2229 H omhandlede udlevering af en dansk advokat, A, til strafforfølgning i Storbritannien. A havde i perioden 1990-2000 drevet virksomhed i såvel Storbritannien som Danmark. Han indgik i 2004 ægteskab med moderen til sin datter. Ægteparret fik efter ægteskabsindgåelsen yderligere et barn.

A var i Storbritannien sigtet for medvirken til bedrageri for over 2 mio. pund. Justitsministeriet traf beslutning om udlevering af A i medfør af udleveringsloven. Højesteret kendte beslutningen for lovlig og anførte, at det strafbare forhold for hvilket A var sigtet, var omfattet af straffelovens § 286, stk. 2, hvorfor det ikke var forældet efter dansk ret, jf. straffelovens § 93, stk. 1, nr. 3. Højesteret fandt ikke, at der forelå særlige omstændigheder, som kunne give anledning til rimelig tvivl om rigtigheden af sigtelsen, hvorfor betingelserne i udleveringslovens § 3, stk. 4, for at nægte udlevering ikke var opfyldt. Endvidere fandt Højesteret ikke grundlag for at tilsidesætte Justitsministeriets skøn som uforeneligt med humanitære hensyn,

jf. udleveringslovens § 7. Slutteligt fandt Højesteret ikke, at Justitsministeriets beslutning var omfattet af forvaltningsloven, da der var tale om en straffeprocessuel beslutning.

Sagen er omtalt i RI 26/2004.

1.17.2 Undtagelse af politirapport fra forsvarerens aktindsigt i medfør af retsplejelovens § 745 b

Sagen **U 2004.1887 H** omhandlede undtagelse fra forsvarerens aktindsigt af politirapport indeholdende oplysninger om efterforskning af alvorlig narkotikakriminalitet. I forbindelse med efterforskningen mod en gruppe personer med relationer til rockermiljøet, der mistænkte for alvorlig narkotikakriminalitet, blev der foretaget aflytning af de to formodede hovedmænds telefoner. En af disse hovedmænd førte en række samtaler med N, hvis tilsyneladende involvering i sagen gav anledning til aflytning af N's telefon. I forbindelse med anmodningen om tilladelse til at aflytte N's telefon, blev der givet en række konkrete oplysninger vedrørende efterforskningen mod hovedmændene, om sagens tilknytning til en person i rockermiljøet samt om politiets overvejelser vedrørende indsmuglingsveje. Aflytningen af N's telefon bestyrkede imidlertid ikke mistanken om, at N var involveret i narkotikakriminalitet med hovedmændene, men gav derimod anledning til mistanke om, at N i forening med en anden personkreds var involveret i indførsel og distribution af større mængder hash. N blev herefter anholdt og sigtet for overtrædelse af straffelovens § 191. I grundlovsforhøret blev fremlagt en politirapport om opstart af sagen, hvoraf det fremgik, at der under sagen mod hovedmændene var afsagt kendelse om aflytning af N's telefon.

N's forsvarer begærede kendelsen om aflytning af N's telefon samt det hertil knyttede rapportmateriale udleveret. Politiet udleverede kendelsen om aflytning til N's forsvarer, men anmodede retten om, at politirapporten blev undtaget fra forsvarerens aktindsigt i medfør af retsplejelovens § 745 b, stk. 1, nr. 5, under hensyn til, at man ikke ønskede at få afsløret de ovennævnte oplysninger vedrørende efterforskningen i sagen mod hovedmændene.

Højesteret stadfæstede by- og landsrettens kendelse om undtagelse af politirapporten fra aktindsigt. Højesteret anførte, at det ud fra en afvejning af hensynet til efterforskningen af alvorlig kriminalitet og hensynet til varetagelsen af sigtedes forsvar – foretaget i overensstemmelse med § 745

b og Den Europæiske Menneskeretsdomstols praksis i henhold til EMRK artikel 6 – måtte anses for påkrævet at undtage politirapporten fra forsvarerens aktindsigt som sket.

Sagen er omtalt i RI 20/2004.

1.17.3 Forsvarerens adgang til aktindsigt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3

U 2005.383 H omhandlede en sag, hvor A var tiltalt for i en flerårig periode at have haft anden kønslig omgang med sin dengang 11-12-årige fætter, F. Der verserede på det tidspunkt en anden sædelighedssag mod den mistænkte B, der også var i familie med F, og hvori F også var forurettet.

50

I forbindelse med forberedelsen af domsforhandlingen anmodede A's forsvarer om at blive gjort bekendt med efterforskningsmateriale i andre sager, hvor F var forurettet. Politimesteren afviste begæringen, hvorefter advokaten indbragte spørgsmålet for retten i medfør af retsplejelovens § 746, stk. 1, jf. stk. 2.

Højesteret anførte, at de oplysninger, som forsvareren for A havde anmodet om aktindsigt i, ikke var tilvejebragt af politiet til brug for den sag, som tiltalen angik. Efter forarbejderne til bestemmelsen sammenholdt med EMRK artikel 6, omfatter forsvarerens adgang til aktindsigt imidlertid alt materiale, som er af betydning for sagen, uanset om det er tilvejebragt for den pågældende sag. Højesteret anførte endvidere, at de forhold, som forsvareren søgte at få oplyst gennem aktindsigten, ikke kunne antages at have nogen betydning for forsvaret af tiltalte. Højesteret fandt herefter ikke, at forsvareren i medfør af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, havde krav på adgang til at gøre sig bekendt med efterforskningsmaterialet i sagen mod B.

Sagen er omtalt i RI 46/2004.

1.17.4 Undladelse af underretning om et foretaget indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. retsplejelovens § 788, stk. 4

Højesteret har ved kendelse af 29. september 2004⁵ under efterforskningen i en narkotikasag mod to medlemmer af en rockergruppe, taget stilling til spørgsmål om den udvidede adgang til at undlade eller udsætte underretning om et foretaget indgreb i meddelelshemmeligheden.

5) Utrykt kendelse i Højesterets sag nr. 148-153/04.

Ved behandlingen i Højesteret lagde anklagemyndigheden blandt andet vægt på, at den udvidede adgang til at unklade eller udsætte underretning om et foretaget indgreb i meddelelseshemmeligheden, som blev gennemført ved ændringen af retsplejelovens § 788, stk. 4, navnlig skal finde anvendelse i forbindelse med efterforskning af organiseret eller systematisk kriminalitet og ved efterforskning rettet mod organiserede kriminelle miljøer som f.eks. rockergrupper. Retsplejelovens § 788, stk. 4, er ikke begrænset til at angå tilfælde, hvor hensynet til en anden verserende sag taler for at unklade underretning. Hvis omstændighederne i øvrigt taler imod underretning, f.eks. fordi der er behov for at beskytte en løbende efterforskning rettet mod medlemmerne af en bestemt gruppe, som er mistænkt for at stå bag organiseret og alvorlig kriminalitet, kan der også på dette grundlag træffes bestemmelse om at unklade underretning. Højesteret fandt af de grunde, der var anført af anklagemyndigheden, at underretning om de foretagne aflytninger skulle unklades.

Sagen er omtalt i RI 39/2004.

1.17.5 Pressens adgang til at besøge varetægtsarrestant under retshåndhævelsesarrest

Sagen **U 2004.976 H** vedrørte pressens adgang til at besøge en kvinde, der i landsretten var blevet dømt for brandstiftelse og to tilfælde af manddrab, og som havde anket sagen til Højesteret.

En journalist anmodede om tilladelse til at interviewe og fotografere den tiltalte til brug for en artikelserie om kvindelige drabsmænd. Ifølge ansøgningen var det planen først at offentliggøre artiklen efter Højesterets domsafsigelse. Rigsadvokaten afslog at give arrestanten tilladelse til at modtage besøg af den pågældende journalist. Højesteret tiltrådte, at det for så vidt angår varetægtsfængsling under anke til Højesteret af hensyn til retshåndhævelsen i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, som udgangspunkt må anses for stridende mod varetægtsfængslingens retshåndhævelsesformål – og dermed retsfølelsen – at varetægtsarrestanten inden Højesterets dom ved interview med fotografering i arresten får lejlighed til gennem pressen at meddele sig til offentligheden om de gerninger, straffesagen angår. Højesteret fandt det endvidere uden betydning, om et interview angiveligt først ville blive formidlet til offentligheden på et senere tidspunkt.

Sagen er omtalt i RI 13/2004.

1.17.6 To drenge på 5 og 9 år ikke fritaget for at afgive vidneforklaring i en sag, hvori blandt andet deres mor var sigtet for særdeles grov vold mod 1½-årigt barn

I U 2004.1047 H var en kvinde, der var mor til to drenge, sammen med sin kæreste sigtet for særdeles grov vold mod kærestens 1½ år gamle søn. Parret havde givet modstridende forklaringer, hvorfor politiet ønskede at afhøre de to drenge, der antoges at have været til stede på tidspunktet for voldsudøvelsen. Der var i øvrigt ingen oplysninger i sagen, som gav grundlag for at mistænke de to drenge for at have udøvet volden.

52

Højesteret fandt ikke, at der var grundlag for at fritage drengene for at vidne i medfør af retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 1. Højesteret anførte, at skulle det i øvrigt ende med, at volden måtte anses for udøvet af dem, ville dette ikke udsætte drengene for samfundsmæssige reaktioner i form af straf, men for hjælpeforanstaltninger, som ikke kan anses for at medføre noget tab af velfærd. Højesteret anførte, at de to drenge efter retsplejelovens § 171, stk. 1, ikke havde pligt til at afgive forklaring, medmindre betingelserne i stk. 3 undtagelsesvist var opfyldt. Højesteret anførte endvidere, at der ikke var andre end de to sigtede, som havde afgivet modstridende forklaringer, og at de to drenge samt det forurettede barn var til stede i hjemmet, da voldsudøvelsen fandt sted. Der var således ikke andre end de to drenge, der – ud over de to sigtede – kunne udtale sig om, hvad der foregik i deres hjem. Højesteret tiltrådte derfor, at de to drenges forklaring måtte anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og at sagens beskaffenhed og betydning gjorde det berettiget at pålægge drengene at afgive forklaring

Højesteret bemærkede, at vidnepålægget i det konkrete tilfælde ikke kunne anses for stridende mod EMRK artikel 8, jf. dennes stk. 2, eller FN's Børnekonventions artikel 3.

Højesteret har også i 2004 haft lejlighed til at tage stilling til spørgsmål om varetægtsfængsling. Nedenfor er angivet nogle af disse sager.

1.17.7 Spørgsmål om forsat varetægtsfængsling stod i misforhold til den retsfølge, som kunne ventes, hvis tiltalte fandtes skyldig

Højesterets kendelse af 15 december 2004 (sag nr. 492/04) vedrørte proportionalitetsvurderingen i retsplejelovens § 762, stk. 3. Tiltalte var i forbindelse med en politiaktion på Christiania blevet anholdt og efterfølgende

tiltalt for medvirken til salg af ikke under 36,20 kg. hash fra "bod 4a" i perioden 10. juli 2003 til 15. marts 2004. Politiets bevis mod tiltalte byggede på, at tiltalte i den omtalte periode var observeret i alt 16 gange i "bod 4a" i forbindelse med en salgssituation. Derudover byggede bevismaterialet på en fast videoovervågning af "Pusherstreet", ud fra hvilken det var muligt at registrere handler fra en række boder, men ikke "bod 4a". Efter politiets opfattelse var der ikke den store forskel i antallet af handler pr. bod pr. dag, hvorfor der blev udarbejdet et beregningsgrundlag baseret på registrerede handler i tre forskellige boder. Beregningsgrundlaget blev lagt til grund ved udarbejdelsen af tiltalen for de boder, hvor det via fast videoovervågning ikke havde været muligt at registrere handler.

53

Højesteret anførte, at tiltalen mod tiltalte byggede på politiets beregningsmodel for antal handler pr. dag pr. bod og den opfattelse, at den enkelte bod havde været drevet i samvirke mellem flere. En endelig stillingtagen til blandt andet beregningsmodellen måtte forudsætte en domsforhandling. Højesteret henviste herefter til resultatet ved domsforhandlingen i byretten i en anden tilsvarende sag. Højesteret fandt herefter – også selv om det efter ankebehandling måtte vise sig, at politiets beregningsmodel mv. kunne lægges til grund – at der forelå en sådan usikkerhed med hensyn til mistankegrundlaget i forhold til omfanget af den mængde hash, der var rejst tiltale for, at fortsat varetægtsfængsling ville stå i misforhold til den retsfølge, som kunne ventes, hvis tiltalte blev fundet skyldig, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3.

Som følge heraf løslod Højesteret tiltalte.

1.17.8 Fortsat varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2 og 3

I **U 2005.710 H** var tiltalte i forbindelse med en politiaktion på Christiania blevet anholdt og efterfølgende tiltalt for medvirken til salg af ikke under 25,41 kg. hash. Ved by- og landsrettens kendelser blev tiltalte varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2 og 3. Højesteret tiltrådte efter de foreliggende oplysninger om organiseringen af og kunde-søgningen til den professionelt tilrettelagte og omfattende hashhandel på Christiania samt tiltaltes deltagelse heri, at der var begrundet mistanke om, at tiltalte havde gjort sig skyldig i den rejste tiltale. Højesteret tiltrådte – på baggrund af det oplyste om tiltaltes beskæftigelsesmæssige forhold, og under hensyn til at en person involveret i den professionelt tilrettelagte og

omfattende hashandel på Christiania i kraft heraf måtte antages at have erfaret de antageligt gode muligheder for hurtig indtjening ved deltagelse i det kriminelle netværk og at have mulighed for at benytte dette netværk til fortsat kriminalitet af tilsvarende art – at betingelserne for varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, fortsat var opfyldt. (DisSENS af en dommer for kun at fængsle efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3).

1.17.9 Forurettedes aktindsigt i doms- og retsbog i medfør af retsplejelovens § 41

54

U 2004.1772 H omhandlede en forurettet As ret til aktindsigt. A havde ved en trafikulykke pådraget sig brud på nakken samt kvæstet højre arm. As hustru var blevet dræbt ved ulykken. C, der var skyld i uheldet, var blevet dømt for uagtsomt manddrab og uagtsom legemsbeskadigelse. Under straffesagen mod C havde A og hans afdøde hustrus mindreårige datter krævet erstatning, men kravet var ikke blevet pådømt. A anmodede om at få udleveret en udskrift af dombogen og retsbogen, idet han overvejede at indgive klage over politiet vedrørende sagens behandling. By- og landsret afviste anmodningen om aktindsigt under henvisning til, at A ikke havde oplyst at have en særlig retlig interesse i dokumenterne. Højesteret fandt, at den omstændighed, at As og afdøde datters erstatningskrav ikke var blevet pådømt under sagen, og det forhold at A overvejede at indgive klage over politiet vedrørende sagens behandling, godtgjorde, at A havde en sådan interesse i at få udleveret udskrifterne, at han måtte anses for omfattet af retsplejelovens § 41. Højesteret anførte endvidere, at der ikke var oplyst sådanne omstændigheder, der kunne føre til, at anmodningen ikke skulle imødekommes, jf. retsplejelovens § 41, stk. 2. Herefter meddelte Højesteret A aktindsigt i dom- og retsbogen.

1.17.10 Anke efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet kunne ikke ske i videre omfang end ansøgt. Manglende angivelse af ankegrund var uden reel betydning og førte ikke til afvisning

I U 2005.205 H var fem personer tiltalt for at have opkøbt aktier, uagtet at de på tidspunktet for købet besad intern viden om et forestående køb af det selskab, hvis aktier de tiltalte havde opkøbt. De fem tiltalte blev i landsretten frifundet for tiltalen vedrørende det omfangsmæssigt største opkøb. Frifindelsen i landsretten begrundedes med, at værdipapirhandelslo-

vens § 35, stk. 1, forudsætter, at det er godtgjort, at den interne viden var blevet brugt på en uhæderlig måde i forbindelse med handlen. Landsretten fandt således ikke, at der havde fundet noget misbrug sted af den interne viden, som de tiltalte sad inde med.

Anklagemyndigheden ansøgte Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at anke landsrettens dom vedrørende det omtalte forhold til Højesteret, idet det var anklagemyndighedens opfattelse, at landsretten havde anvendt straffeloven urigtigt, jf. retsplejelovens § 966, stk. 4, jf. § 963, stk. 1, nr. 1. Anklagemyndigheden fandt det urigtigt at indfortolke et i forhold til ordlyden af § 35, stk. 1, supplerende krav om uhæderlighed, retsstridighed og misbrug.

Procesbevillingsnævnet gav tilladelse til anke af landsrettens dom. Anklagemyndigheden nedlagde ved ankemeddelelse påstand om straf, som angivet i tiltalen for landsretten og om udbyttekonfiskation hos to af de tiltalte. Ankemeddelelsen angav ikke ankegrunden.

Højesteret udtalte, at ansøgningen til Procesbevillingsnævnet klart var begrænset til en tilladelse til at indbringe det ovenfor omtalte opkøb, hvorfor anklagemyndigheden ikke kunne anses for beføjet til at anke i videre omfang end ansøgt. Højesteret udtalte endvidere, at anklagemyndighedens ankemeddelelse var mangelfuld, idet ankegrunden ikke var angivet. Den manglende angivelse af ankegrund kunne imidlertid ikke føre til afvisning af anken, idet den manglende angivelse af ankegrunden under disse særlige omstændigheder ikke kunne anses for at have eller have haft nogen reel betydning. Herefter blev anklagemyndighedens anke, der støttedes på, at landsretten havde anvendt straffeloven urigtigt, taget til følge, hvorefter sagen fremmedes til realitetsbehandling.

1.17.11 Afvisning af kæremål om bevogtning i venterum. Politirapporter vedrørende afhøring af en tiltalt skulle ikke udleveres til nævningerne. Vidneforklaringer afgivet særskilt for en byret kunne benyttes under nævningsesagen, da det var nytteløst at anvende vidnetvangsmidler

I U 2005.1004 H havde politiet i forbindelse med en større straffesag mod seks tiltalte, der alle var medlemmer af eller havde tilknytning til en rockerorganisation, besluttet, at de tiltalte skulle bevogtes i venterummet, når de tiltalte ikke var sammen med deres forsvarer i venterummet. Forsvarernes begæring om at de tiltalte ikke måtte bevogtes i venterummet, blev ikke taget til følge af landsretten, der ikke fandt bevogtningen i strid med

EMRK artikel 6. De tiltalte kærede afgørelsen til Højesteret, der afviste kæremålet, idet spørgsmålet ikke fandtes at have fundamental betydning for sagens videre behandling eller at være af vidtrækkende principiel betydning.

Landsretten havde desuden truffet afgørelse om, at politirapporter vedrørende afhøring af en tiltalt ikke skulle udleveres til nævningerne, da dette ville være i strid med hidtidig praksis for behandling af nævningesager. Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse herom med samme begrundelse.

56

Endelig havde landsretten truffet afgørelse i et spørgsmål om anvendelse af tidligere afgivne forklaringer som bevismidler i en situation, hvor det ville være nytteløst at anvende vidnetvangsmidler, under hensyn til at vidnet året før var blevet idømt 15 års fængsel. Vidnet havde tidligere afgivet forklaring ved to retsmøder. Højesteret udtalte, at vidnets forklaringer ved de to retsmøder havde karakter af et retsmøde under efterforskning med henblik på at sikre bevis i form af forklaring fra vidnet, jf. retsplejelovens § 747. Uanset at retten ikke havde imødekommet forsvarernes ønske om at være til stede under de indenretlige afhøringer, fandt Højesteret ikke, at der var grundlag for at antage, at dokumentationen af den indenretlige forklaring i sig selv ville indebære en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 3, litra D, sammenholdt med artikel 6, stk. 1, og at betingelserne efter praksis for at tillade dokumentation i medfør af retsplejelovens § 877, stk. 3, var opfyldt.

Afsnit 2

Sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

I Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, findes en artikel om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Sagerne afgøres af statsadvokaterne og Rigsadvokaten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a med mulighed for, at den erstatningssøgende efterfølgende kan indbringe erstatningsspørgsmålet for retten. Artiklen er fulgt op i Anklagemyndighedens Årsberetning 2000 og 2001-02, hvori der nævnes en række konkrete erstatningssager af mere generel interesse.

57

Statsadvokaterne behandlede i 2003 og 2004 henholdsvis 1756 og 1558 sager vedrørende krav om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Rigsadvokaten behandlede de samme år henholdsvis 420 og 411 sager. En væsentlig del af rigsadvokaturens sager vedrørte klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne.

Det samlede erstatningsbeløb, der i de senere år er udbetalt efter retsplejelovens § 1018 a-d, fremgår af oversigten nedenfor.

2000	17,5 mio. kr.
2001	13,5 mio. kr.
2002	10,5 mio. kr.
2003	11,0 mio. kr.
2004	11,2 mio. kr.

I tallene indgår ikke erstatninger udbetalt efter retsplejelovens § 1018 h, idet disse erstatninger konteres sammen med andre erstatninger, der udbetales over politiets driftsregnskab. Antallet af sager, hvor der i medfør af § 1018 h udbetales erstatning i anledning af fejl eller forsømmelser, er imidlertid begrænset og vedrører blandt andet mindre sager om bortkomst af beslaglagte genstande o.l., og et mindre antal sager om for lang sagsbehandlingstid.

Der vil i det følgende blive nævnt en række konkrete erstatningssager fra

2003 og 2004. Der er tale om sager af mere generel interesse. Det skal bemærkes, at gennemgangen af trykt praksis ikke er udtømmende.

58

U 2003.760 Ø: Erstatningsøgende E blev sigtet for forsøg på manddrab og overtrædelse af våbenloven. Kort tid efter indgav E ansøgning om alkoholbevilling til en nyetableret restaurant, men fik af den stedlige politimester at vide, at han ikke ville kunne vandelsgodkendes. E solgte herefter restauranten. Sigtelsen for forsøg på manddrab blev sluttet, mens E vedtog en bøde for overtrædelse af våbenloven. E fremsatte herefter i medfør af retsplejelovens kapitel 93 a krav om erstatning for tab ved salget af restauranten. Byretten fandt det ikke godtgjort, at afslaget på alkoholbevilling og Es salg af restauranten stod i forbindelse med eller var forårsaget af sigtelsen for forsøg på manddrab og frifandt anklagemyndigheden. Landsretten afviste i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand sagen fra retten, idet politimesterens vandelsvurdering ikke var et led i en strafferetlig forfølgning. Erstatningskravet var dermed ikke omfattet af de krav, der kunne fremmes efter retsplejelovens kapitel 93 a.

U 2004.1424 Ø: I henhold til en retskendelse foretog repræsentanter fra Konkurrencestyrelsen (K) i medfør af konkurrencelovens § 18 kontrolundersøgelse hos et større teleselskab (T), idet man havde mistanke om, at T overtrådte konkurrencelovens § 6. Kriminalassistenter fra den lokale politikreds ydede efter anmodning fra K bistand ved en undersøgelse i overensstemmelse med den dagældende bestemmelse i konkurrencelovens § 18, stk. 2. En advokat for T fremsatte efterfølgende i medfør af retsplejelovens kapitel 93 a krav om erstatning for ransagning. Såvel statsadvokaten som Rigsadvokaten afviste at behandle kravet efter *retsplejelovens kapitel 93 a*, idet den gennemførte kontrolundersøgelse – uanset at der til grund herfor forelå en mistanke om, at T havde overtrådt konkurrencelovens § 6 – ikke kunne anses for et tvangsindgreb inden for strafferetsplejen. Sagen blev indbragt for byretten, der afviste sagen fra retten, hvilket landsretten tiltrådte. Landsretten bemærkede, at der ikke forud for kontrolundersøgelsen var indledt strafferetlig forfølgning mod T, og at der heller ikke i forlængelse af kontrolundersøgelsen blev indledt en sådan.

ØLD af 5.11.2003 (3. afd. S 1424-03): Rigsadvokaten tilkendte i medfør af *retsplejelovens § 1018 a*, stk. 1, en person E en skønsmæssig torterstatning

på 10.000 kr. i anledning af, at han som sigtet for overtrædelse af straffelovens § 216, jf. § 222 og § 223, jf. § 224, overfor sin steddatter havde været anholdt i ca. 7¾ time. Det fremgik, at E i byretten var blevet idømt 2 års fængsel for forholdet, mens han blev frifundet i landsretten. E indbragte erstatningsspørgsmålet for byretten og blev her tilkendt yderligere 5.000 kr. i erstatning. Retten lagde herved blandt andet vægt på, at E var sigtet for meget alvorlige sædelighedsforbrydelser i knapt 17 måneder, før han blev frifundet, at han blev anholdt på sin arbejdsplads, at der under sagen blev afhørt ca. 25 personer med relation til E og hans steddatter og endelig, at sagen havde været omtalt i den lokale avis. Landsretten stadfæstede dommen.

59

ØLD af 27. april 2004 (11. afd. S-3200-03): Erstatningssøgende E var varetægtsfængslet i 64 dage, heraf 20 dage i isolation som sigtet for røveri. E blev tilkendt takstmæssig erstatning i medfør af *retsplejelovens § 1018 a*, stk. 1, men krævede forhøjet torterstatning under henvisning til, at frihedsberøvelsen havde været ekstraordinært belastende for hende. E henviste i den forbindelse til erklæringer fra en psykolog og en psykiater, hvoraf det fremgik, at hun som følge af varetægtsfængslingen havde udviklet vedvarende angst- og depressive symptomer, ligesom det af psykologerklæringen fremgik, at symptomerne var forenelige med diagnosen post traumatisk stressforstyrrelse. Såvel byretten som landsretten tiltrådte, at det ikke ved de lægelige erklæringer var godtgjort, at frihedsberøvelsen havde været ekstraordinært belastende for E, og at der derfor var grundlag for at fravige de administrativt fastsatte takster. Der fandtes endvidere ikke grundlag for at yde erstatning for eventuel fremtidig psykologbehandling.

U 2004.333 H: En person F anmeldte den 22. januar 2000 om morgenen, at han samme nat var blevet overfaldet af to brødre A og B, som havde opsogt ham i et sommerhus. A og B var kommet til stedet sammen med 4 andre, herunder Bs tidligere kæreste H. Mens F afgav forklaring opstod der uden for politigården uro mellem familiemedlemmer til F, A og B. Da politiet kom udenfor, undløb A og B. A forsøgte at gemme sig i noget buskads, hvor han blev anholdt, mens B eftersat af politiet fortsatte flugten. Han gemte sig i en garage, hvor han senere under nogen tumult blev anholdt. A og B blev fremstillet i grundlovsforhør blandt andet sigtet vold af særlig farlig karakter over for F. A nægtede sig skyldig og forklarede blandt an-

det, at han var taget af sted til sommerhuset, fordi F havde sendt en SMS-besked til ham med et nedsættende indhold, og fordi de ville hente Hs 5-årige datter, der sammen med F opholdt sig i sommerhuset. B nægtede sig ligeledes skyldig og forklarede, at han opsøgte F for at tale med ham, idet F på et tidligere tidspunkt havde øvet vold mod og truet H, ligesom H kort forinden havde ringet til B og grædt. B var derfor sikker på, at F igen havde truet H. Retten fandt efter det foreliggende, herunder navnlig de afgivne vidneforklaringer, at der var begrundet mistanke mod A og B, og de blev herefter varetægtsfængslet. A og B var varetægtsfængslet frem til den 22. marts 2000, hvor de blev frifundet. Retten fandt ikke, at det – selv om det kunne lægges til grund, at der var udøvet vold mod F – kunne fastlægges, hvem der havde indledt voldsudøvelsen, og om de tre personer mere eller mindre var indforståede i at deltage i slagsmål. Under den efterfølgende erstatningssag tilkendte byretten A og B erstatning for frihedsberøvelsen og bemærkede følgende: *”Uanset de erstatningssøgende har udvist nogen uforsigtighed, da de reagerede på nogle telefonbeskeder ved at opsøge [F], findes de dog ikke herved eller ved at forsøge at undløbe fra politiet at have givet anledning til frihedsberøvelse. Der er derfor ikke tilstrækkelig grundlag for at nægte dem eller nedsætte den erstatning, som de er berettiget til efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 1.”* Landsretten nægtede erstatning under henvisning til *retsplejelovens § 1018 a, stk. 3*, mens Højesteret i henhold til grundene stadfæstede byrettens dom.

ØLD af 19.2.2004 (21. afd. S 2161-03): Politiet rettede under en demonstration på Christiansborg Slotsplads henvendelse til erstatningssøgende E, som politiet havde set deltage i demonstrationen. E trak en ladcykel, hvorpå der lå et større antal træstænger blandt andet stoleben og rundstokke. På politiets forespørgsel om, hvad E skulle bruge stængerne til, svarede han: *”Det rager ikke jer”*, hvilket han gentog flere gange. E blev herefter anholdt som sigtet for overtrædelse af våbenloven, ved at have været i besiddelse af træstænger, der kunne anvendes som kasteskyts eller slagvåben under demonstrationen. E nægtede sig skyldig og ønskede ikke at udtale sig til sagen. Under domsforhandlingen i sagen om overtrædelse af våbenloven forklarede E, at træstykkerne var brænde. Han blev herefter frifundet. Statsadvokaten og Rigsadvokaten nægtede erstatning under henvisning til, at E havde udvist egen skyld. Landsretten fandt ikke efter de foreliggende oplysninger om Es adfærd forud for anholdelsen, at der var

tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at E havde givet anledning til anholdelsen på en sådan måde, at hans krav på erstatning skulle bortfalde eller nedsættes efter *retsplejelovens § 1018 a, stk. 3*.

ØLD af 24. august 2004 (14. afd. S-32-04): Erstatningsøgende E blev sigtet for forsøg på manddrab ved i forening med en kollega (T) at have forsøgt at dræbe en alvorligt syg 90-årig kvinde på det plejehjem, hvor hun var ansat som sygehjælper. Under den efterfølgende straffesag blev det lagt til grund, at E havde overværet, at T havde forsøgt at sprøjte luft ind i en blodåre på den 90-årige kvinde, der samme nat afgik ved døden. Først næsten 4 måneder efter henvendte hun sig til plejehjemslederen og fortalte om episoden. E blev anholdt og var frihedsberøvet i i alt 4 påbegyndte døgn. Hun blev senere tiltalt for forsøg på manddrab i forening med T. E blev frifundet og fremsatte krav om erstatning for frihedsberøvelsen, sigtelsen og tiltalen samt for uberettiget bortvisning. Kravet blev administrativt afvist på grund af egen skyld. Byretten tilkendte E 211.200 kr. i torterstatning for frihedsberøvelsen, sigtelse og tiltalen, men afviste erstatning for uberettiget bortvisning under henvisning til, at bortvisningen måtte antages at skyldes det tillidsbrud, som den manglende orientering i forhold til arbejdsstedet var et udtryk for. Landsretten frifandt anklagemyndigheden under henvisning til, at erstatningsøgende ved at vente knap 4 måneder med at videregive oplysninger om det passerede selv havde givet anledning til frihedsberøvelsen, jf. *retsplejelovens § 1018 a, stk. 3*.

U 2004.2852 Ø: Erstatningsøgende E havde uden at stille uddybende spørgsmål indvilget i at ledsage og bistå den senere drabsmand T ved at holde vagt udenfor, medens T skulle trænge ind i en forretning for at udøve hærværk. Da der lød råb og skrig fra butikslokalet, løb E selv ind og udøvede vold mod en butiksansat, som kom ham i møde, og flygtede herefter, da han så, at T havde anvendt kniv mod en anden ansat, som havde fået alvorlige stiklæsioner. E undløb sammen med T, som under flugten skaffede sig af med gerningsvåbenet og maskering. Senere samme dag bortskaffede E de sko, som han havde været iført under overfaldet, ligesom han forsøgte at skaffe sig et falsk alibi. E afgav under efterforskningen skiftende urigtige forklaringer, herunder om kendskabet til Ts identitet, men fremkom under en afhøring ca. 1 måned efter grundlovsforhøret med den samme forklaring om forløbet, som han afgav under den efterfølgende

nævningesag, hvor han blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 237 mv. Han blev i stedet idømt 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 244. E, der under sagen havde været varetægtsfængslet i ca. 13 måneder, fremsatte krav om erstatning. Byretten tilkendte fuld erstatning og lagde blandt andet vægt på sagens karakter og den alvorlige sigtelse, samt at E på tidspunktet for varetægtsfængslingen var 17 år. Landsretten fandt, at E selv havde givet anledning til den langvarige varetægtsfængsling, jf. *retsplejelovens § 1018 a, stk. 3*, og bemærkede, at den mistankepådragende adfærd havde været så omfattende, at E burde have indset, at han løb en ikke ubetydelig risiko for strafforfølgning som sket. Den frygt og panik, som han måtte være blevet grebet af, kunne ikke fritage ham for selv at bære risikoen for den adfærd, han havde udvist før, under og efter drabshandlingen.

U 2004.2541 Ø: Erstatningssøgende E, der var revisor, blev i byretten idømt 2 års delvis betinget fængsel for skyldnersvig af særlig grov karakter i forbindelse med tømning af en række selskaber. Anklagemyndigheden frafaldt efterfølgende tiltalen, og E blev frifundet i landsretten. E påstod sig nu tillagt erstatning for pligtmæssig tilstedeværelse i byretten i 107 dage og for tabt arbejdsfortjeneste med 800.000 kr. Anklagemyndigheden tilkendte i medfør af *retsplejelovens § 1018 b* E 25.000 kr. i erstatning for den pligtmæssige tilstedeværelse under domsforhandlingen, hvilken erstatning byretten forhøjede med 125.000 kr.. Landsretten fandt, at gennemførelsen af straffesagen, hvor tiltalen var rejst ved anlageskrift af 1. juli 1996, og hvor E først blev frifundet ved Østre Landsrets dom af 12. marts 2001, sammenholdt med sagens beskaffenhed, havde været så belastende og krænkende for E, der pligtmæssigt havde været til stede i retten i 107 dage, at han havde krav på erstatning for lidelse og tort mv. og tabt arbejdsfortjeneste efter *retsplejelovens § 1018 b*, jf. § 1018 a, stk. 1. Landsretten tiltrådte byrettens udmåling af erstatningen for lidelse og tort og tilkendte herudover E en skønsmæssigt fastsat erstatning på 300.000 kr. for tabt arbejdsfortjeneste. Vedrørende størrelsen af erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste bemærkede landsretten, at E efter de almindelige erstatningsretlige regler havde haft pligt til at begrænse sit tab, og at han – uagtet møderne i retten og det oplyste om hans helbredsmæssige forhold – måtte anses for at have haft mulighed herfor.

TfK 2003.273 Ø: Erstatningssøgende E havde i 1996 udført samfundstjeneste i overensstemmelse med en dom, hvor han for overtrædelse af beredskabsloven var idømt 6 måneders betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste i 240 timer. I 2000 blev han opmærksom på, at der ikke havde været hjemmel til på ny at indkalde ham til beredskabstjeneste og ankede dommen. E blev frifundet og søgte herefter om erstatning blandt andet for udført samfundstjeneste. Rigsadvokaten ydede E erstatning for tort med 5.000 kr., jf. *retsplejelovens § 1018 d, stk. 1*. Rigsadvokaten lagde ved fastsættelsen af torterstatningen blandt andet vægt på, at E ikke havde været frihedsberøvet, og at E bevidst, konsekvent og i strid med reglerne havde nægtet at gøre tjeneste i beredskabskorpset. Byretten tilkendte E yderligere 10.000 kr. i torterstatning, mens landsretten fandt den af Rigsadvokaten fastsatte erstatning passende fastsat.

63

ØLD af 5. april 2004 (22. afd. S-1030-03): Erstatningssøgende E blev i juli 1997 idømt fængsel i 8 måneder for overtrædelse af blandt andet straffelovens § 244 og § 191 og udvist af Danmark med indrejseforbud i 10 år. E blev udsendt i august 1997 til Pakistan. I maj 2000 besluttede Den Særlige Klageret, at straffesagen skulle genoptages for så vidt angik udvisningsspørgsmålet, og E blev frifundet herfor i november 2000. E fremsatte krav om erstatning for uberettiget udvisning. Rigsadvokaten imødekom kravet med 50.000 kr. som godtgørelse for ulempe og forstyrrelse af stilling og forhold i medfør af *retsplejelovens § 1018 d, stk. 1*, men fandt ikke grundlag for at yde erstatning for tort, idet E alene var frifundet for bestemmelsen om udvisning og ikke for den idømte straf. Byretten fandt den af anklagemyndigheden fastsatte erstatning for passende bestemt, mens landsretten tilkendte yderligere 50.000 kr. i erstatning under henvisning til, at E havde været udvist af Danmark i mere end 3 år (dissens for stadfæstelse af byrettens dom). Såvel byretten som landsretten tiltrådte, at der ikke var grundlag for at yde erstatning for tort.

U 2005.88 Ø: Erstatningssøgende E blev i maj 1997 idømt fængsel i 6 måneder for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og udvist af Danmark i 10 år. E blev udsendt i oktober 1997 til Iran. I august 2000 besluttede Den Særlige Klageret, at straffesagen skulle genoptages for så vidt angik udvisningsspørgsmålet, og E blev frifundet herfor i januar 2001. E, der på ny tog ophold i Danmark, fremsatte herefter krav om erstatning. E gjorde i den

forbindelse blandt andet gældende, at han efter udsendelsen havde været udsat for tortur. Rigsadvokaten imødekom kravet med 50.000 kr. som godtgørelse for ulempe og forstyrrelse af stilling og forhold i medfør af retsplejelovens § 1018 d, stk. 1, men fandt ikke grundlag for at yde erstatning for tort, idet E alene var frifundet for bestemmelsen om udvisning og ikke for den idømte straf. Byretten fandt den af Rigsadvokaten ydede erstatning for passende og tiltrådte, at der ikke var grundlag for at yde erstatning for tort. Selv om det måtte lægges til grund, at E efter udvisningen havde været udsat for tortur, fandt byretten ikke, at de danske myndigheder havde haft kendskab til, at E ville lide overlast ved udsendelsen i 1997, og dermed heller ikke, at de danske myndigheder kunne gøres erstatningsansvarlige herfor. Landsretten fandt ikke, at Es forklaring om de overgreb han havde været udsat for i Iran, kunne afvises. Det måtte derfor lægges til grund, at E efter udvisningen til Iran havde været frihedsberøvet i flere perioder på tilsammen ca. 3 måneder under forhold og omstændigheder, der måtte karakteriseres som tortur. Det måtte videre lægges til grund, at Es psykiske problemer havde sammenhæng med disse begivenheder. E fandtes under disse omstændigheder berettiget til godtgørelse for tort, selv om genoptagelsen af straffesagen ikke omfattede den fældende afgørelse af skyldspørgsmålet. Den samlede godtgørelse, der omfattede 100.000 kr., som anklagemyndigheden havde anerkendt i godtgørelse for forstyrrelse af stilling og forhold, blev fastsat til 250.000 kr.

VLD af 24.2.2004 (8. afd. S-2730-03): I forbindelse med efterforskningen af en større narkotikasag beslaglagde politiet kontanter og værdipapirer med en pålydende værdi af ca. 9,8 mio. kr. hos E og dennes søn. Det beslaglagte kontantindestående blev indsat på klientkonto i Jyske Bank under henvisning til Justitsministeriets cirkulære nr. 94 af 13. maj 1952 om politiets forvaltning af beslaglagte og deponerede pengebeløb eller værdipapirer og Rigspolitichefens instruks af 4. september 1996 vedrørende aftale med Jyske Bank om anbringelse af beslaglagte pengebeløb. E blev idømt 1 års betinget fængsel for hæleri, men blev frifundet for anklagemyndighedens påstand om konfiskation af i alt 880.000 kr. E krævede nu erstatning efter retsplejelovens § 1018 b, subsidiært § 1018 h, idet han blandt andet gjorde gældende, at kontantbeholdningen ikke var blevet forrentet med en passende rente. Landsretten fandt, at E selv havde givet anledning til beslaglæggelsen og fandt derfor ikke grundlag for at yde erstatning i medfør af

retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 2, sammenholdt med retsplejelovens § 1018 a, stk. 3. Landsretten tiltrådte endvidere, at anklagemyndigheden ikke ved at placere det beslaglagte beløb som sket havde handlet ansvarspådragende, jf. *retsplejelovens § 1018 h*.

U 2004.938 Ø: Erstatningsøgende E havde i 1994 ernæret sig som formidler af blandt andet såkaldte overskudsselskaber, der i forbindelse med politiets efterforskning indgik i flere sagskomplekser om selskabstømning. Den 25. april 1995 foretog politiet ransagning hos E som sigtet for skyldner-svig af særlig grov beskaffenhed, ligesom der blev beslaglagt en betydelig mængde bilag. E blev aldrig afhørt af politiet, og den 29. december 1999 opgav anklagemyndigheden påtale mod ham. E krævede erstatning i medfør af *retsplejelovens § 1018 b og § 1018 h* samt for *krænkelse af EMRK art. 6* i anledning af sagsbehandlingstiden. Erstatningen for ransagningen blev administrativt afvist på grund af egen skyld, idet E havde medvirket til handel med overskudsselskaber under sådanne omstændigheder, at det måtte have stået ham klart, at de foretagne transaktioner var i strid med aktie- og anpartsselskabslovgivningen, jf. *retsplejelovens § 1018 b*, jf. § 1018 a, stk. 3. Såvel byretten som landsretten tiltrådte, at E havde udvist egen skyld. Henset til at sagen mod E var led i en efterforskning i en række større sagskomplekser, der omfattede flere sager, en lang række andre personer og et meget stort antal transaktioner, der nødvendiggjorde flere tidskrævende efterforskningsskridt, også i udlandet, fandtes sagsbehandlingstiden endvidere ikke at have indebåret en overtrædelse af *EMRK art. 6*.

HRD af 20. januar 2005 (sag 254/2002): I 1998 blev fire personer anholdt og varetægtsfængslet i en længere periode på baggrund af falske anmeldelser, falske beviser og falske forklaringer, som en person A sammen med en medskyldig var fremkommet med over for politiet. Yderligere en person blev anholdt i sagskomplekset. Afsløringen af, at A havde fabrikeret falske beviser i sagen, førte til, at den tiltale, der var rejst mod personerne, blev frafaldet, ligesom der efterfølgende i medfør af *retsplejelovens kapitel 93 a* blev udbetalt erstatninger for tort, tabt arbejdsfortjeneste og psykologbistand på i alt 1.058.863,75 kr. til de pågældende. A blev under en efterfølgende straffesag dømt for blandt andet overtrædelse af *straffelovens §§ 164, 165 og 158*, ligesom han fandtes erstatningspligtig for de udgifter, der som følge af hans urigtige anmeldelse mv. var udbetalt til uskyldige perso-

ner i form af erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a. Landsrettens dom blev for så vidt angik bestemmelsen om erstatning anket til Højesteret, hvor Rigsadvokaten gjorde gældende, at A tillige skulle betale 813.492 kr., som staten havde betalt i salær til forsvarerne for de fem personer. Højesteret stadfæstede landsrettens dom med den ændring, at A tillige skulle betale det offentliges udgifter til forsvarersalærer. Højesteret bemærkede i den forbindelse: *"Højesterets finder, at der i retsplejelovens § 991 er hjemmel til under en straffesag at behandle krav som de foreliggende, der vedrører erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a og det offentliges afholdelse af salærer til de beskikkede forsvarere...Efter bevisførelsen lægger Højesteret til grund, at de falske anmeldelser og falske beviser mv. havde afgørende betydning for, at [...] blev varetægtsfængslet, samt at [...] blev anholdt. Det var påregneligt, at de falske oplysninger mv. kunne føre til strafprocessuelle indgreb, herunder anholdelse og varetægtsfængsling, så længe myndighederne ikke var bekendt med, at oplysningerne mv. var falske. På den baggrund har [A] pådraget sig et erstatningsansvar, jf. herved princippet i retsplejelovens § 1011, stk. 1, såvel for de tortgodtgørelser og erstatningsbeløb, som anklagemyndigheden har måttet betale til [...], som for det offentliges udgifter til salærer til disses forsvarere under den straffesag, hvori tiltale blev opgivet, efter at anklagemyndigheden havde fået kendskab til, at de omhandlede oplysninger mv. var falske."*

Afsnit 3

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager

1. juni 2002 - 30. september 2005

Af statsadvokat Birgitte Vestberg

3.1 Indledning

67

Formålet med denne beretning er at redegøre for statsadvokaturens virksomhed og resultater siden 1. juni 2002, hvor statsadvokaturen blev oprettet, foreløbig for fire år. Sagsbehandlingen kom først i gang i slutningen af oktober måned 2002, og den mellemliggende periode blev – udover at skabe kontakt til inden- og udenlandske myndigheder og organisationer – anvendt til at ansætte personale, få indrettet lokaler og skaffet kommunikationsmidler. Rigspolitiet ydede en stor indsats i den forbindelse, og etableringen var tilendebragt pr. 1. februar 2003, hvor de sidste lokaler kunne tages i brug.

Det er tanken, at beretningen skal være tilgængelig for andre end juridisk uddannede personer, og almindeligt kendte faglige begreber er derfor beskrevet i et vist omfang.

3.2 Opgaven

Justitsministeriet har i § 3 i bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002 om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne beskrevet opgaven således:

“...varetage for hele landet forretningerne vedrørende internationale straffesager, herunder navnlig folkedrab, forbrydelser mod menneskehed, krigsforbrydelser, terrorhandlinger og andre alvorlige forbrydelser begået i udlandet, hvor efterforskningen og strafforfølgningen som følge af sagens kompleksitet og internationale aspekt forudsætter særlig viden og indsigt i forholdene i udlandet og forudsætter, at der etableres et samarbejde med myndigheder i andre lande, internationale institutioner, organisationer mv.”

Baggrunden for opgaven er beskrevet i Justitsministerens pressemeddelelse dateret 11. april 2002 som ønsket om, at ingen, der havde begået alvorlige forbrydelser, skulle finde fristed i Danmark, men have forholdene undersøgt af politiet og retsforfølges og straffes, hvis der var grundlag for det.

Behovet for at løse opgaven opstod, da medier i 2001 kunne berette om formodede krigsforbrydere med ophold i Danmark. Undersøgelser i tre sager var eller havde været i gang, og statsadvokaturen overtog fra starten to af disse sager, der indtil da havde været behandlet hos Politimesteren i Ringsted og Politimesteren i Køge. I den sidste sag var den mistænkte efter begæring udleveret til FNs krigsforbrydertribunal vedrørende Rwanda, inden statsadvokaturen blev oprettet.

Udover de igangværende sager fandt udlændingemyndighederne frem til 16 sager, der i december 2001 var blevet sendt til Rigsadvokaten til vurdering.

Der var således nok at tage fat på fra begyndelsen. På den anden side var det klart, at statsadvokaturen ikke skulle beskæftige sig med traditionel grænseoverskridende kriminalitet såsom narkotikahandel, menneskesmugling hvidvaskning af penge etc., hvor retsforfølgning er mulig i gerningslandet(ne), være sig Danmark eller et udland.

Kerneområdet for statsadvokaturen er således sager, der ikke kan ventes retsforfulgt i gerningslandet, og hvor den mistænkte har en nærmere tilknytning til Danmark.

Danmark er ikke ene om at fokusere på disse sagstyper. En EU rådsafgørelse af 13. juni 2002 bestemte, at medlemslandene skulle oprette et europæisk net af kontaktpunkter vedrørende personer, der er ansvarlige for folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser, og en rådsafgørelse af 8. maj 2003 pålægger landene mere præcise pligter inden for sagsområdet. Det europæiske samarbejde har ført til møder i netværket, og der har også været bilateralt samarbejde.

Uden for EU har Canada oprettet en selvstændig enhed til behandling af sager om alvorlig kriminalitet begået i udlandet forud for ankomsten til modtagerstaten. Norge har pr. 1. august 2005 oprettet en selvstændig enhed, der dog også har andre opgaver. I USA har man valgt at vurdere, om mistænkte skal have frataget opholdsretten ved civilretlige afgørelser.

3.3 Opgaveløsning

- a. Personalet bestod fra starten og består pr. 30. september 2005 fortsat af ni kriminalpolititjenestemænd, seks anklagere og to administrative medarbejdere, der også fungerer som korrespondenter. Det var et ansættelseskrav at have engelsk som arbejdssprog, og derudover dækker enkelte behovet i det daglige for oversættelse fra og til tysk, fransk, hollandsk og tyrkisk. En betydelig del af personalet har erfaringer fra internationalt arbejde. Det havde været muligt – inden for de givne bevilninger – også at ansætte personale med anden akademisk baggrund, men gennemgangen af den oprindelige sagsportefølje førte til, at et eventuelt behov for historikere, analytikere, antropologer og tolke måtte dækkes af ekstern bistand. Det senere forløb har ikke ændret denne vurdering, og den fornødne viden om historiske, politiske og andre samfundsmæssige forhold kan i et vist omfang søges i åbne kilder, herunder på internettet.

Blandt andet for at sikre optimal udnyttelse af viden om de lande, hvor kriminaliteten er begået, blev personalet inddelt i fire grupper, der hver bestod af to efterforskere og en anklager. Sager blev tildelt den gruppe, der havde indsigt i gerningslandets forhold, og ujævn sagstildeling blev udlignet ved samlet at overføre sager fra et geografisk område. Det er i eftersommeren 2005 aftalt at iværksætte en ny struktur, der ud over efterforskning og retsforfølgning også skal dække behovet for at finde strafbare forhold, der ikke bliver anmeldt (initiativsager) samt bearbejde den viden, der er indhentet om forholdene i de lande, hvor efterforskning er gennemført eller skal gennemføres. Arbejdet er fortsat præget af et tæt, dagligt samarbejde mellem de tre personalegrupper.

- b. Ved tilrettelæggelsen af arbejdet er der fokuseret på en af politiets og anklagemyndighedens hjørneste, nemlig at sagerne skal behandles så hurtigt, som forholdene tillader (retsplejelovens § 96, stk. 2). Dette har blandt andet ført til, at efterforskere og anklagere arbejder sammen med det formål, dels at anklageren løbende deltager i arbejdet, dels at en afgørelse kan træffes, så snart efterforskningen er færdig. Derudover samarbejder anklagerne løbende om at beskrive retlige spørgsmål til brug for efterforskningen. Som eksempler herpå kan nævnes rækkevidden af ledelsesansvaret, kriterier for militær nødvendighed (der kan be-

rette civile tab under en væbnet konflikt), kriterier for, om en konflikt er væbnet og dermed omfattet af krigens love (i modsætning til uroligheder), om gerningslandet har gennemført amnesti, eller betydningen af, at den mistænkte er dømt i gerningslandet og eventuelt er benådet eller har afsonet sin straf. Denne viden sikrer, at efterforskningen bliver koncentreret om forhold, der kan føre til tiltale.

En vigtigt element i sagernes behørig fremme er også, at ressourcerne bliver udnyttet rigtigt. Dette har ført til, at sager bliver visiteret straks, når de er modtaget. Formålet hermed er at sikre, at sagen er omfattet af statsadvokatens opgaver, at Danmark har jurisdiktion, og at et eventuelt strafansvar ikke er forældet. Denne opgave bliver typisk løst, inden der er gået en uge.

Derefter bliver sagen uddelt til efterforskning, og der bliver udarbejdet en handleplan i overensstemmelse med afdelingens efterforskningsmodel. Formålet er at sikre, at undersøgelser sker efter fælles og forudbestemte kriterier, og at undersøgelsen har den fornødne fremdrift. Der bliver holdt statusmøde i alle sager med faste intervaller, og handleplanen, herunder tidsperspektivet, bliver justeret, hvis der er behov for det. Ledelsen deltager i samtlige statusmøder. Det er målsætningen at afslutte efterforskning i de enkelte sager, inden der er gået et år efter modtagelse af sagen. Det faktiske tidsforbrug har været kortere i en del sager. Ved en sags afslutning bliver forløbet vurderet med henblik på at lære af succeser og eventuelle fejl.

3.4 Sagerne

Statsadvokaturen havde pr. 30. september 2005 modtaget 100 sager, dvs. at der er tilgået omkring to sager pr. måned siden 1. januar 2002. Leve-
randørerne har fordelt sig således:

Udlændingestyrelsen	58
Andre myndigheder	7
Private, eventuelt anonyme	25
Eget initiativ	10

Medierne har været mest optaget af, at statsadvokaturen behandler krigsforbrydersager. Dette giver ikke et retvisende billede af arbejdet, da kun et

fåtal af de modtagne sager vedrører forhold, der er omfattet af Genevekonventionerne om blandt andet behandling af krigsfanger eller civile under væbnede konflikter. Behandlede forhold angår også private opgør, tortur, sprængning, brandstiftelse og voldtægt.

Som det fremgår, er de fleste sager modtaget fra udlændingemyndighederne. Begrundelsen for at bede anklagemyndigheden undersøge, om der er grundlag for retsforfølgning, er enten asylsøgerens egne oplysninger om at have begået alvorlig kriminalitet (der kan forhindre hjemsendelse med fare for overgreb) eller oplysninger hos udlændingemyndighederne om forhold i asylsøgerens hjemland, hvorfra udlændingemyndighederne slutter, at den pågældende på grund af sin stilling kan have et strafferetligt ansvar for forhold begået i et fængsel eller af militære enheder, selv om den pågældende ikke har erkendt selv at "have blod på hænderne".

De modtagne sager stammer fra 25 forskellige lande, men visse områder er overrepræsenterede på grund af langvarige konflikter i området. Af de modtagne sager kommer

16	fra Afghanistan
17	fra Afrika
16	fra Ex-Jugoslavien
34	fra Mellemøsten

mens resten er fordelt på en række forskellige lande.

Udover den geografiske spredning af gerningssteder for forbrydelsen, så er de formodede gerningstidspunkter spredt over en længere årrække, fra 1981 til 2003. Det må være åbenbart for alle, at muligheden for at sikre beviser, der er 20 år gamle eller mere, alt andet lige er mindre, end hvis gerningen har fundet sted for nylig.

De mistænktes opholdsgrundlag er forskelligt, jf. nedenstående oversigt

dansk statsborger	8
opholdstilladelse	44
tålt ophold	13
uafgjort	8

(de resterende har enten fået afslag på asyl eller opholder sig i udlandet).

Betegnelsen "tålt ophold" dækker over, at udlændingemyndighederne har fastslået, at der er alvorlig grund til at antage, at den pågældende før ankomsten til Danmark har begået en krigsforbrydelse, forbrydelse mod freden eller forbrydelse mod menneskeheden, alvorlig ikke-politisk forbrydelse eller gjort sig skyldig i handlinger i strid med De Forenede Nationers mål og grundsætninger. Retsstillingen er herefter den, at de pågældende ikke kan få asyl, men på den anden side heller ikke sendes til hjemlandet på grund af risiko for dødsstraf, tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf samt forfølgelse, jf. udlændingelovens § 31.

72

3.5 Reglerne

Indledningsvis kan der være anledning til at minde om retsplejelovens § 742, stk. 2, der pålægger politiet at indlede efterforskning, når der er rimelig formodning om, at der er begået et strafbart forhold, der forfølges af det offentlige. Det er kun forekommet i en enkelt sag, at anmeldelsen blev afvist, fordi det beskrevne forhold ikke var strafbart.

- a. Jurisdiktion er forudsætningen for, at Danmark har mulighed for at behandle en straffesag. Reglerne herom findes i straffeloven. Af praktisk betydning for statsadvokatens sager er straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2, der giver dansk straffemyndighed for handlinger foretaget uden for Danmark af personer, der er bosat i Danmark, hvis handlingen også er strafbar efter gerningslandets lovgivning. § 8, nr. 4 og nr. 5, giver dansk straffemyndighed for handlinger begået i udlandet, blandt andet hvis handlingen "er omfattet af mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning". Det er antaget, at betingelsen for at retsforfølge skal være til stede, når retsforfølgning bliver indledt, og dette sker – indtil andet måtte blive fastslået – når en sigtelse er rejst. Derudover skal Danmark på visse betingelser retsforfølge personer, som Danmark har afslået at udlevere til et andet land, jf. § 8, nr. 6. Betingelsen "bosat" er også åben for fortolkning, og den endelige afgørelse henhører under domstolene. Sagsbehandlingen forudsætter indtil videre, at personer på "tålt ophold" er bosatte, da de selv har valgt at opholde sig her i landet frem for i et andet land og ikke tvangsmæssigt kan sendes til hjemlandet.

Om der er konventionspligt til at retsforfølge burde være nemt at afgøre, men konventioner er ikke nødvendigvis ensartet sprogligt udformet. Det kan give anledning til tvivl, om en pligt alene angår straffemuligheden eller også omfatter krav om retsforfølgning. Der er indtil videre valgt at arbejde ud fra, at kravet om retsforfølgning blandt andet omfatter krigsforbrydelser, kapring og sabotage vedrørende fly, skibe og boreplatforme, terrorisme og gidseltagning, forbrydelser mod internationalt beskyttede personer, tortur og menneskehandel for nu at nævne de mest oplagte muligheder. I denne opregning savnes folkedrab og forbrydelser mod menneskeheden, og disse overtrædelser er således henvist til at opfylde betingelserne efter § 7.

73

- b. Kan Danmark behandle sagen, er formålet med efterforskningen at give grundlag for at vurdere, om der er udsigt til domfældelse eller om påtale skal opgives/efterforskningen indstilles.

Det væsentligste element er – i lighed med strafbare forhold begået i Danmark – om betingelserne for at pålægge strafansvar foreligger, herunder om et strafbart gerningsindhold er opfyldt. Straffeloven er således omdrejningspunktet både for så vidt angår objektive som subjektive strafbarhedsbetingelser. Dermed være ikke sagt, at andre kilder er uden betydning. Er der krav om dobbelt strafbarhed, jf. straffelovens § 7, stk. 1 og stk. 2, får gerningslandets lovgivning betydning, og international strafferet bliver inddraget, hvis der er begået krigsforbrydelser, folkedrab eller forbrydelser mod menneskeheden. Disse overgreb er defineret i f.eks. statutterne for tribunalerne for det tidligere Jugoslavien og Rwanda samt Den Internationale Straffedomstol. Det er dog en betingelse for at rejse tiltale i Danmark, at de elementer, der indgår i en international forbrydelse har et gerningsindhold, der er straffelagt i dansk ret. Dette indebærer, at danske strafferammer også finder anvendelse. Tiltale for "forbrydelser mod menneskeheden" er således ikke mulig efter dansk ret, men i stedet kan en tiltale omfatte drab, tingsødelæggelse, frihedsberøvelse etc. Nogle lande f.eks., Canada, Frankrig, Holland og Tyskland har gennemført lovgivning om internationale forbrydelser, men dette er (endnu) ikke under overvejelse i Danmark. I de anmeldte sager har det ikke voldt vanskelighed at finde en anvendelig dansk straffebestemmelse.

c. Når undersøgelsen er afsluttet, skal det afgøres, om der er tiltalegrundlag, eller om sagen skal sluttet. Også her bliver striben af kendte regler i retsplejeloven anvendt. Påtale kan opgives efter retsplejelovens § 721, hvis der ikke er udsigt til domfældelse, eller hvis "sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt". Denne regel har blandt andet været brugt vedrørende en anmeldelse, hvor en bilist i arrigskab havde overfaldet en medtrafikant, som han var stødt sammen med.

Tiltale kan frafaldes efter retsplejelovens § 722, hvor den væsentligste forskel til § 721 er, at det bliver lagt til grund, at den pågældende er skyldig, men hvor gennemførelsen af en straffesag af forskellige årsager er uhensigtsmæssig.

Har mistanken ikke været tilstrækkelig til at sigte nogen for forbrydelsen, eller viser det sig, at det – trods godt samarbejde med gerningslandet – ikke er muligt at godtgøre, at en forbrydelse har fundet sted, bliver efterforskningen indstillet i medfør af retsplejelovens § 749. Det kan også forekomme, at gerningslandet ikke kan eller vil samarbejde, f.eks. fordi forbrydelsen, der eventuelt kan være tortur, er begået i gerningslandets tjeneste, muligt efter ordre. Dermed er det udelukket at gennemføre en forsvarlig efterforskning, og denne vil blive indstillet, med mindre vidneforklaringer eller baggrundsviden bidrager til forsvarlig oplysning af sagen.

Den væsentligste betydning af, om påtale opgives, eller efterforskningen bliver indstillet, vedrører adgangen til at genoptage behandlingen af sagen. Er en sigtelse frafaldet, er forholdet reguleret af retsplejelovens § 724, stk. 2, og § 975, hvorefter genoptagelse senere end 2 måneder efter afgørelsen kræver, at nye beviser af vægt er tilvejebragt, medens en indstillet efterforskning frit kan genoptages.

Afgørelsen er underlagt sædvanlige formelle regler om skriftlighed, begrundelse og klagevejledning, der følger af retsplejeloven og forvaltningsloven.

Anklagemyndighedens vurdering af sagens gennemførlighed følger samme spor som i sager begået i Danmark, og det samme gælder afgørelsen af, om der er grundlag for at sigte en person, eller om en mistanke er så begrundet, at betingelserne for at søge den pågældende fængslet er op-

fyldt. Straffeprocessuelle tvangsindgreb som f.eks. indgreb i meddelelseshemmeligheden sker ligeledes i overensstemmelse med reglerne i retsplejeloven. Skal indgrebet ske i udlandet, kan gennemførelseslandets regler få indflydelse på mulighederne for et indgreb, hvortil kommer, at indgreb kun kan gennemføres af landets egne myndigheder.

3.6 Undersøgelsen

Også på dette felt har statsadvokaturen en hjørnesteen i retsplejelovens § 96, stk. 2, hvor "objektivitetsprincippet" er beskrevet som pligten til ikke blot at påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

Selv om danske regler og normer bliver anvendt ved vurdering af en sag, så adskiller efterforskningen af internationale straffesager sig væsentligt fra sager, hvor gerningen er begået i Danmark og også fra sager, hvor internationalt samarbejde er nødvendigt for at belyse en sag, hvor forbrydelsen er begået i Danmark, og der er beviser at hente i udlandet. Der vil nedenfor blive nævnt områder, hvor der særligt har været behov for overvejelser i forhold til traditionel efterforskning.

*Asylret, herunder adgang til oplysninger hos udlændingemyndighederne
Er gerningen begået?*

Videregivelse af oplysninger til udenlandske myndigheder

Baggrundsviden

Retshjælp

Amnesti

Vidner

Tolkning

Der er ikke tilsigtet en udtømmende beskrivelse af de angivne emner, men blot en antydning af de udfordringer, som statsadvokaturen har mødt.

Asylret

Det fundamentale princip i flygtningeretten er beskyttelsen af flygtninge. Udlændingeloven stiller dog visse krav til personer, der søger asyl. Blandt kravene er pligten i § 40, stk. 1, til at give oplysninger, der er nødvendige for sagsbehandlingen, og det er strafbart at give forkerte oplysninger, jf.

§ 60, stk. 1. Manglende oplysninger har negativ processuel skadevirkning på ansøgningen, der kan blive afvist. Det siger sig selv, at det grundlæggende princip om forbud mod selvinkriminering forhindrer, at asylansøgerens egne oplysninger under disse omstændigheder bliver brugt som det eneste eller væsentligste bevis, selv om de kan være grundlaget for, at udlændingemyndighederne anmelder sagen til statsadvokaturen. Der er intet til hinder for, at oplysningerne bliver brugt i efterforskningen, og asylansøgere er siden lovændringerne i 2002 gjort opmærksom på, at der er mulighed for, at oplysningerne bliver videregivet til anklagemyndigheden.

76

Det forekommer dog noget bagvendt, hvis grundlaget for anmeldelsen som udgangspunkt ikke må meddeles den dømmende ret i forbindelse med forelæggelse af sagen. Det svarer til, at oplysning om et 112-opkald fra en drabsmand om et drab ikke må gives til retten, men skal inddrages i sagen ved vidneførelse.

Derimod skulle intet være til hinder for at redegøre for f.eks. konklusionen af en afgørelse fra Flygtningenævnet for at redegøre for baggrunden for, at en sag er blevet anmeldt.

Ved behandling af en anmeldelse står det ofte klart, at den anmeldte er kommet til landet sammen med slægtninge eller soldaterkammerater, og disses oplysninger til udlændingemyndighederne har åbenbar interesse for at få be- eller afkræftet anmeldtes egen forklaring. Udlændingemyndighederne har i udlændingelovens § 45 c hjemmel til uden udlændingens samtykke at videregive oplysninger til anklagemyndigheden til vurdering af, hvorvidt tiltale skal rejses for forbrydelser begået blandt andet uden for Danmark. Den almindelige tavshedspligt i forvaltningslovens § 27 gælder naturligvis også for udlændingesager, og det samme gælder adgangen til at videregive oplysninger efter værdispringsreglen i § 28, stk. 2 og stk. 3, der tillader videregivelse uden samtykke, hvis videregivelsen sker til varetagelse af interesser, der klart overstiger hensynet til den person, oplysningen angår eller er af væsentlig betydning for anklagemyndighedens virksomhed. Endelig har anklagemyndigheden mulighed for at begære retskendelse efter reglerne i retsplejelovens § 804 om edition, hvor kravet er det beskedne, at oplysninger i en sag kan tjene som bevis. Metoden er brugbar, men tid- og ressourcekrævende. Begæring om edition kræver ligesom begæring om aktindsigt, at den ønskede sag kan identificeres. Anklagemyndigheden kan f.eks. ikke uden retskendelse få mulighed for at gennemse

asylsager vedrørende mandspersoner i den våbenføre alder (født i perioden x–y) fra et bestemt land med henblik på at identificere personer, der har gjort tjeneste i enheder, der har været under f. eks. kommando af en nærmere angiven hærchef. Det ville også ad den vej være muligt at sikre, at eventuelle ofre for anmeldte forbrydelser, der måtte bo i Danmark, bliver identificeret.

Visse grupper af asylansøgere (kvoteflygtninge, familiesammenførte og andre) har ikke gennemgået sædvanlig ansøgerprocedure, og erfaringen har vist, at der blandt disse er personer, der kan mistænkes for alvorlig kriminalitet begået før de kom til Danmark. Statsadvokaturen har derfor fremsat ønske om at muligheden for at få adgang til oplysninger i Udlændingestyrelsen bliver forbedret.

77

Er gerningen begået?

Svaret på dette spørgsmål er statsadvokaturens største udfordring. Der er modtaget anmeldelser om forhold, f.eks. sprængningen i 1996 af centralbanken i Colombo på Sri Lanka, hvor det var åbenbart, at begivenheden havde fundet sted. Dette hører imidlertid til undtagelsen. Det har derfor været nødvendigt at udvikle et katalog, der som undersøgelsesmuligheder opregner søgning på internettet og i andre åbne kilder samt samarbejde med journalister, forskere, organisationer og indvandrerforeninger for at godtgøre, at den kriminelle handling har fundet sted.

Det er åbenbart, at traditionelle metoder for efterforskning i udlandet også skal anvendes, herunder navnlig forespørgsler gennem Interpol og traditionel retshjælp. Forespørgsler til et andet land om, hvorvidt en begivenhed har fundet sted, bliver ofte besvaret med en begæring om at få oplyst, hvad den mistænkte hedder. Det giver særlige problemer, som vil blive omtalt nedenfor.

Bliver dette sammenholdt med, at registrering af kriminalitet kan mangle i et land, der er plaget af konflikter, og at lande, hvor overgreb er begået i myndighedernes tjeneste måske ligefrem efter ordre, ikke er samarbejdsvillige, bør det ikke undre, at det kan vise sig umuligt at godtgøre, at den kriminelle handling har fundet sted. Følgen er, at efterforskningen bliver indstillet.

Efterforskningen blev indstillet i den ovenfor omtalte sag fra Sri Lanka, fordi det viste sig, at den anmeldte havde hørt historien fra de rigtige gerningsmænd, medens han (for anden kriminalitet) delte fængsel med disse.

I 45 sager er efterforskningen indstillet, fordi det ikke var muligt at godtgøre, at den kriminelle handling havde fundet sted. I flere af disse sager kunne "mistænktens" forklaring modbevise, og mistænkte indrømmede, at historien var opdigtet for at forbedre asylmulighederne. I en række sager kunne begivenheden ikke bekræftes på trods af godt samarbejde med gerningslandet, og det blev lagt til grund, at begivenheden ikke havde fundet sted. I kun få sager har det vist sig umuligt at opnå kontakt til gerningslandets myndigheder. Udlændingemyndighederne bliver underrettet om afgørelsen, hvis sagen er modtaget derfra, og det videre forløb varetages af udlændingemyndighederne.

78

Videregivelse af oplysninger

Såvel udlændingemyndighederne som politi- og anklagemyndighed har som nævnt tavshedspligt, og denne kan vige for hensyn til sagsbehandlingen. Traditionel efterforskning kræver, at politiet for at opklare en forbrydelse giver oplysninger til vidner og myndigheder, og dette strider ikke mod tavshedspligten. Denne ville dog blive krænket, hvis f.eks. offentligheden blev orienteret, uden at der var fagligt belæg for det. Det er derfor en naturlig ting i en sag om en forbrydelse begået i et andet land at søge oplysninger i gerningslandet.

I forbindelse med behandling af en ansøgning om asyl får ansøgeren at vide, at de oplysninger, der bliver givet, ikke bliver videregivet til hjemlandet. Det er særdeles forståeligt, at en afvist asylansøger, der risikerer at blive hjemsendt, ikke i hjemlandet skal kunne konfronteres med sine forsøg på at bosætte sig andetsteds. Retningslinier fra FNs Flygtningehøjkommissariat anviser, for så vidt angår flygtninge, der er omfattet af udelukkesgrundene (se afsnit om tålt ophold), at fortroligheden bør opretholdes også efter afgørelse af asylsagen.

Statsadvokaturen har indtaget det standpunkt, at det bør vurderes konkret, om en mistænkt, der har fået asyl og måske endda er blevet dansk statsborger, eller dennes familie i oprindelseslandet løber nogen risiko, hvis statsadvokaturen søger oplysninger i hjemlandet. Der kan f.eks. være behov for at få be- eller afkræftet den mistænkte oplysninger om at være idømt fængselsstraf i oprindelseslandet for det anmeldte forhold, eller der kan være behov for at få afhørt medgerningsmænd. Det må være åbenbart, at det kan vise sig umuligt at få belyst en hændelse uden at afsløre den mistænkte identitet. I udlandet såvel som i Danmark er registre per-

sonbaserede mere end hændelsesbaserede, men i videst muligt omfang bliver det forsøgt at skaffe oplysninger uden at oplyse den anmeldtes identitet.

Statsadvokatens ønske om at videregive mistænktens personoplysninger til hjemlandet blev anfægtet af en forsvarer, og tvisten blev forelagt for retten i medfør af retsplejelovens § 746. Byretten gav forsvareren medhold, men dette blev ændret af landsretten, der fastslog, at videregivelse er berettiget i en sag, som Danmark i henhold til en konvention er forpligtet til at retsforfølge (sagen angik tortur). Afgørelsen er gengivet i U 2004.715 Ø. På baggrund af kendelsen er det besluttet, at kun ledelsen kan tillade, at mistænktens identitet bliver oplyst til gerningslandet. Beslutningen herom sker efter en samlet afvejning, herunder af proportionalitet og sikkerhed.

79

Baggrundsviden

Enhver effektiv efterforskning kræver viden om det miljø, hvori en forbrydelse er begået, og som eksempler kan nævnes rockerkriminalitet eller overfald på psykiatrisk plejepersonale. I et konfliktområde uden folkeregister er det f.eks. nyttigt at vide, at landsbyældsten er den, der kender området, beboerne og eventuelle begivenheder bedst. Det er også nyttigt at sikre, at den medbragte tolk taler den lokale dialekt og ikke det sprog, der er talt af modparten i en væbnet konflikt. I sagerne er viden hentet fra Udenrigsministeriet, Udlændingestyrelsen, udenlandske myndigheder, organisationer i ind- og udland, forskere, bøger, aviser, Internettet etc. Det kræver kritisk sans at vurdere så forskelligartede kilder, men vurderingen er principielt svarende til vurderingen af f.eks. modstridende vidneudsagn i en voldssag. Grundlæggende skal oplysninger bekræftes af flere uafhængige kilder.

Retshjælp

På grund af staternes højhedsret kan en dansk myndighed ikke efterforske i udlandet, men er henvist til at bede landets myndigheder om bistand eller tilladelse til de fornødne undersøgelser (retshjælp).

Lande i Europa har siden 1959 haft en ramme for gensidig retshjælp, der i 2000 blev yderligere effektiviseret, således at judicielle myndigheder kan rette direkte henvendelse til hinanden uden om – i Danmarks tilfælde – Justitsministeriet.

Retligt samarbejde med lande, der ikke har underskrevet en konvention

om gensidig retshjælp, kræver forhandling via diplomatiske kanaler. Udenrigsministeriet har i den forbindelse ydet en stor indsats, der også har bidraget til, at statsadvokaturen har kunnet forhandle direkte med udenlandske myndigheder om retshjælp. Opgaven er ikke blot at få afklaret, om en begivenhed har fundet sted, men også at få adgang til eksisterende bilagsmateriale eller få afhørt vidner/ofre inden- eller udenretligt.

Disse fremgangsmåder er særdeles tidrøvende selv i lande, der samarbejder meget positivt. Den ideelle situation foreligger, hvor dansk personale får lov til at arbejde lokalt med bistand af landets myndigheder, mens det er langt tungere, når samarbejdet skal foregå ved, at skriftlige spørgsmål og svar skal befordres ad diplomatiske kanaler.

Er et land positivt stemt over for at yde retshjælp, kan samarbejdet foregå gnidningsfrit. Et land i Afrika har ladet statsadvokatens personale afhøre vidner, såvel uden- som indenretligt, og indenretlige afhøringer blev optaget på video. Den danske forsvarer deltog i retsmøder, og både anklager og forsvarer havde en lokal kollega som bisidder, der kunne sikre, at forhandlingerne skete i overensstemmelse med den stedlige retsplejelov. Dette gjorde det muligt at anvende afhøringerne i en dansk ret, og fremgangsmåden blev ikke kritiseret af retten. Sagen førte til, at den pågældende blev dømt i Danmark den 27. maj 2004.

Den internationale politiorganisation – Interpol – formidler henvendelser til andre landes politimyndigheder, men yder ikke egentlig retshjælp. Der til kommer, at andre lande ofte har en struktur, hvor beføjelser, der i Danmark varetages af politiet, påhviler flere forskellige ministerier eller korps, og hvor et svar via Interpol ikke nødvendigvis kommer fra en myndighed, der har de ønskede oplysninger. I foråret 2005 har Interpol besluttet at oprette en database, hvortil efterforskning af krigsforbrydelser m.m. kan indberettes. En forespørgsel til databasen kan vise, at et andet land undersøger samme begivenhed, og Interpol underretter de berørte lande, der herefter kan samarbejde på sædvanlig vis. Beslutningen vil sikre samarbejde mellem lande, hvor mistænkte bor i et land og vidner og ofre i andre lande.

Med tiden regner statsadvokaturen med i samarbejde med udenlandske myndigheder med samme opgaver at kunne opstille et katalog over retshjælpsmyndigheder. Mere ideelt ville det være at få indgået en international retshjælpskonvention, der samler retshjælpsreglerne fra konventioner til bekæmpelse af international kriminalitet. Endelig er det en mulighed på

grundlag af gensidighed at indgå samarbejdsaftale med et land, og dette skulle gerne ske, inden behovet for undersøgelse opstår.

Amnesti

Har et land eller område været præget af konflikt er det ofte en del af en fredsslutning, at parterne enes om at undlade retsforfølgning af overgreb begået under konflikten. Et af de mere kendte eksempler er den sydafrikanske Sandheds- og Forsoningskommission, hvor overgrebene bliver belyst, uden at gerningspersonen bliver straffet. Det giver anledning til overvejelser, om en person, der ville have fået amnesti, hvis han var forblevet i hjemlandet, skal tiltales ved en dansk domstol. Resultatet af overvejelserne vil afhænge af en række faktorer, herunder om amnestien vurderes som anerkendelsesværdig. Heri kan blandt andet indgå, om amnestien tilgodeser alle parter i konflikten, om den omfatter en større gruppe personer, og om den sigter mod fremtidig fredelig sameksistens. Det kan være tvivlsomt, om amnesti for forbrydelser, der giver pligt til retsforfølgning (f. eks. krigsforbrydelser og tortur) bør anerkendes i Danmark. Er amnestien anerkendelsesværdig, bør det overvejes, om den er en hindring for at rejse tiltale eller et moment, der indgår i strafudmålingen. Dette er i sidste ende et spørgsmål, der kan blive afgjort af domstolene.

I sagen fra Afrika, der er omtalt i afsnittet om retshjælp, havde den tiltalte mulighed for at søge amnesti, men denne mulighed blev ikke benyttet.

Ofre og andre vidner

Det er en vanskelig opgave i sig selv at få identificeret vidner. Der er søgt kontakt til indvandrerforeninger og andre myndigheder og organisationer, der kan have viden om overgreb, om at videregive oplysning om muligheden for at få sagen undersøgt. Skulle eventuelle ofre ikke kunne pege på en gerningsmand her i landet, er der mulighed for at kanalisere oplysningen til mistænktets opholdsland, hvis dette er kendt. Det må også tages i betragtning, at ofre ikke ønsker at ribbe op i en uhyggelig fortid og derfor ikke fortæller om deres viden. Endelig kan vidner være modvillige, fordi en sandfærdig forklaring vil krænke en forventet loyalitet over for en etnisk eller professionel gruppe.

De færreste straffesager kan behandles udelukkende på grundlag af skriftlige oplysninger og erklæringer, og vidnebeviset har en central rolle,

navnlig i sager om fysiske overgreb, hvor offeret kan belyse forløbet. Det er undtagelsen, at vidner til begivenheder, der undersøges af statsadvokaturen, befinder sig i Danmark. Retshjælp kan føre til, at vidner i udlandet bliver identificeret og afhørt. Dansk strafferetspleje er dog kendetegnet ved blandt andet mundtlighed, og det betyder, at vidner som udgangspunkt skal møde op i retten, så rettens medlemmer får forklaringen direkte med adgang til at spørge om forhold, som anklager og forsvarer ikke har belyst, ligesom andre vidners forklaring kan give anledning til spørgsmål, som ikke var aktuelle tidligere. Det øger også muligheden for at vurdere et vidnes troværdighed, at der er direkte øjenkontakt. Vidner fra fjerne egne kan, hvis de får visum, møde i Danmark, men det er både dyrt og besværligt. Vidnet skal frivilligt vælge at rejse til et fjernt, koldt og fremmedartet land, da reglerne om vidnetvang ikke gælder for personer uden for Norden. Som tidligere nævnt er indenretlige afhøringer i hjemlandet en mulighed, og vidnets forklaring bliver så oplæst for den dømmende ret. Statsadvokaturen ser gerne, at det bliver muligt at etablere direkte afhøring for den dømmende ret via videolink, hvis det er teknisk muligt og opholdslandet samtykker i det. Ved en ændring i 2002 af retsplejelovens § 190, er der åbnet mulighed for videotransmitteret afhøring i Danmark til brug for en udenlandsk ret, mens den omvendte situation, der har statsadvokaturens interesse, blev udsat til yderligere overvejelser.

Oplysning og samarbejde

Som tidligere nævnt, er de fleste sager blevet anmeldt af udlændingemyndighederne. Skal statsadvokaturen løse sine opgaver, forudsætter dette, at kendskabet til muligheden for at anmelde forbrydelser begået i udlandet bliver udbredt. En hjemmeside med en elektronisk anmeldelsesblanket er etableret (www.sico.ankl.dk), og en brochure på seks sprog er udarbejdet med henblik på uddeling til personer, der har været udsat for overgreb. Der er etableret kontakt til andre lande med tilsvarende enheder, og Interpols generalsekretariat forestår koordinering af international efterforskning af disse sager. Formålet hermed er at få oplysning om vidner kanaliseret til det land, hvor gerningsmanden befinder sig med henblik på efterforskning, og det kan ikke udelukkes, at der kan ske multinationale undersøgelser. Samarbejde har blandt andet ført til, at oplysninger om efterforskningsmetoder og kontaktpersoner kan blive udvekslet. Også FNs tribunaler for det tidligere Jugoslavien og Rwanda kan give oplysninger om begivenheder el-

ler personer, som det er vigtigt for statsadvokaturen at kende. Det har også vist sig, at politikredse i Danmark har fået anmeldt sager, der bør behandles af statsadvokaturen, og sagerne er nu overført hertil. Det giver en formodning om, at også indenlandsk oplysning kan bære frugt.

Sprog

Mundtlig kommunikation kan give anledning til mange misforståelser, og mulighederne bliver ikke mindre, når sprog skal oversættes. Statsadvokaturen har ikke for tiden behov, der berettiger fast ansættelse af tolke, men mange økonomiske ressourcer bliver anvendt på oversættelse. Arabisk er f.eks. et meget varieret sprog, og europæiske transskriberinger af sted- og personnavne fører til meget forskellige resultater. Dertil kommer, at militært arabisk forudsætter en viden om militære begreber, som kun de færreste tolke har. En anden forhindring er tidsfaktoren, når udbuddet af autoriserede tolke er begrænset, og behovet for tolkning overstiger udbuddet. I et tilfælde tog det tre uger at få oversat fem linier. Statsadvokaturen har f.eks. haft behov for at gennemse ca. 60 timers arabiske videooptagelser, og der er ingen genveje, når en sådan opgave skal løses. Det er hidtil lykkedes at skaffe oversættere til alle nødvendige sprog.

83

3.7 Resultater

Pr. 1. oktober 2005 behandler statsadvokaturen 21 sager. Gennemførelsen af sagen mod den tidligere irakiske hærchef afventer, at han kommer til stede i Danmark eller får sin sag behandlet andetsteds. Det er tilfredsstillende, at 79 sager er endeligt afgjort, heraf en ved dom. Hovedparten af undersøgelserne har ikke ført til tiltalegrundlag, og det er der flere grunde til.

Som gengivet i afsnittet om behovet for at bevise den kriminelle handling, er dette ikke lykkedes i 45 sager.

Otte personer er udrejst før eller efter, at statsadvokaturen fik sagen overladt, og en er udsendt efter en dom til udvisning. I 10 sager savnede Danmark jurisdiktion (retten til at retsforfølge), og i fem sager var strafansvaret forældet. En anmeldelse om overtrædelse af folkeretten blev afvist, fordi der ikke er personligt strafansvar forbundet hermed, og én mistænks eventuelle andel i overgreb var af så underordnet karakter, at der ikke var grundlag for at fortsætte efterforskningen.

Endelig afgik to sigtede ved døden, inden sagen var færdigbehandlet.

Statsadvokatens arbejde har, som tidligere nævnt, til formål at afklare, om der er grundlag for retsforfølgning, og er dette ikke tilfældet, eller er den mistænkte udrejst, så er målet nået, nemlig at personer, der har begået alvorlig kriminalitet i udlandet, ikke har undgået retsforfølgning ved at have ophold i Danmark.

På statsadvokatens hjemmeside – www.sico.ankl.dk – vil interesserede kunne få andre oplysninger, herunder om udviklingen i sagstilgangen og om afgørelserne.

Afsnit 4

Behandlingen af forvarings- sager 1996-2005

4.1 Indledning

Forvaring er en tidsbestemt sanktion, der finder anvendelse over for psykisk afvigende kriminelle, der gør sig skyldige i farlig kriminalitet. Behandlingen af forvaringssager har tidligere været genstand for behandling i Anklagemyndighedens Årsberetning (AÅ). I AÅ 1975 indgår en artikel om udgang til forvarede, og i AÅ 1995 indgår en artikel om anvendelse af forvaring efter straffelovens § 70 i tidsrummet 1985-1995.

Lovgrundlaget i straffelovens § 70 er siden blevet ændret ved lov nr. 274 af 15. april 1997 (Samfundstjeneste og forstærket indsats mod seksualforbrydelser mv.). Ved denne lovændring blev voldtægt og andre alvorlige sædelighedsforbrydelser udskilt af § 70, stk. 1, og indsat i et nyt stk. 2. Baggrunden for ændringen af straffelovens § 70 er beskrevet nedenfor.

Artiklen omfatter endvidere en ajourføring af retspraksis på området frem til 2005, og der foretages herunder en gennemgangen af de elementer, der indgår i valget mellem tidsbestemt sanktion og forvaring.

Artiklen indeholder endelig en beskrivelse af et typisk forløb i en forvaringssag, hvad angår tildeling af frihedsgoder, den løbende vurdering af proportionaliteten med hensyn til opretholdelsen af forvaringsforanstaltningen og den endelige ophævelse af foranstaltningen. Artiklen indeholder tillige en kort opfølgning på de 29 domme til forvaring, der blev afsagt i perioden 1985-1995, ligesom der vil blive foretaget en beskrivelse af nye domme til forvaring afsagt i perioden 1996-30. juni 2005. For disse afgørelser gælder, at status for forvaredes afsoningsforløb ligeledes vil blive oplyst. Formålet hermed er at søge at belyse forløbet i en forvaringssag.

4.2 Lovgrundlaget

4.2.1 Indledning

Straffelovens § 70 er affattet således:

“§ 70. En person kan dømmes til forvaring, hvis

- 1) han findes skyldig i drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler af den i § 266 nævnte art eller brandstiftelse eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser, og*
- 2) det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om hans person, herunder navnlig om tidligere kriminalitet, må antages, at han frembyder nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og*
- 3) anvendelse af forvaring i stedet for fængsel findes påkrævet for at forebygge denne fare.*

Stk. 2. En person kan endvidere dømmes til forvaring, hvis

- 1) han findes skyldig i voldtægt eller anden alvorlig sædelighedsforbrydelse eller i forsøg herpå, og*
- 2) det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om hans person, herunder om tidligere kriminalitet, må antages, at han frembyder væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og*
- 3) anvendelse af forvaring i stedet for fængsel findes påkrævet for at forebygge denne fare.”*

86

Området for anvendelsen af forvaring er belyst nærmere i Straffelovrådets betænkning nr. 667/1972 om de strafferetlige særforanstaltninger (særligt side 58-78 og 145-146), og bestemmelsen i § 70 – der blev indsat ved lov nr. 320 af 13. juni 1973 – var frem til den 1. maj 1997 enslydende med betækningsudkastet. Forarbejderne finder fortsat anvendelse som bidrag til fortolkningen af straffelovens § 70.

Ved lov nr. 475 af 15. april 1997 om blandt andet forstærket indsats mod seksualforbrydelser blev bestemmelsen omformuleret, således at voldtægt og andre alvorlige sædelighedsforbrydelser blev udskilt af stk. 1 og indsat i et nyt stk. 2. Bestemmelsen i stk. 2 har efter bemærkningerne til formål, at forvaring skal anvendes i *“... lidt videre omfang ...”* over for grove seksualforbrydere end hidtil, og at farlighedskravet lempes på to områder i

stk. 1, nr. 2, idet ordet "*navnlig*" er udgået af farlighedskravet og "*nærliggende fare*" er ændret til "*væsentlig fare*".

Der henvises herom nærmere til gennemgangen af bemærkningerne i afsnit 2.3, der indeholder en beskrivelse af brugen af forvaring og den sexologiske behandling, der finder sted i forbindelse med forvaringen.

4.2.2 Bestemmelsen i § 70, stk. 1

Efter § 70, stk. 1, kan en person dømmes til forvaring, hvis denne findes skyldig i drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler af de i straffelovens § 266 nævnte art eller brandstiftelse, eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser, (*kriminalitetskravet*). Herudover kræves det, at det efter karakteren af lovovertrædelsen og oplysningerne om gerningsmandens person, herunder navnlig om tidligere kriminalitet, må antages, at den pågældende frembyder en "*nærliggende fare*" for andres liv, legeme, helbred eller frihed, (*farlighedskravet*). Endelig skal anvendelsen af forvaring være påkrævet for at forebygge denne fare (*nødvendighedskravet*). Kravene gennemgås nedenfor med eksempler fra retspraksis.

87

4.2.2.1 Kriminalitetskravet

Kriminalitetskravet fremgår direkte af bestemmelsen i straffelovens § 70, stk. 1, der udtømmende beskriver, hvilke typer kriminalitet (gerningstyper), der kan give grundlag for forvaring. Forvaring kan således ikke anvendes som sanktion over for gerningsmænd til berigelseskriminalitet, der ikke er forbundet med vold eller trussel om vold.

4.2.2.2 Farlighedskravet

Farlighedskravet, dvs. arten og graden af den fare, som gerningsmanden repræsenterer og som virker bestemmende på anvendelsen af forvaringsforanstaltningen, er beskrevet i Straffelovrådets betænkning nr. 667/1972 om de strafferetlige særforanstaltninger, side 77, hvoraf fremgår, at det opstilles som en betingelse for at anvende forvaring, at der foreligger "*en nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed*".

De nævnte udtryk dækker således de former for fare (arten), som det kan være begrundet at forebygge ved anvendelse af forvaring som sanktion. Dermed fastslås, at en fare for økonomiske interesser ikke vil være tilstrækkelig. Det anføres i betænkningen, at "*faren for trusler eller andre personlige forulempelser af psykologisk eller fredsforstyrrende karakter, blufær-*

dighedskrænkelse i form af ekshibitionisme eller almene interesser ikke er omfattet af farlighedskravet ”.

I Den Kommenterede Straffelov, Almindelig del, 8. omarbejdede udgave (2005), side 333, anføres herom, at *”En egentlig psykisk invalidering synes dog at måtte være omfattet af udtrykket ”helbred”. Det kan derfor næppe udelukkes, at en fare herfor, der fremkaldes på den angivne måde, kan opfylde betingelsen i nr. 2, jf. U 1975.558 H. Befrygtes en alvorlig trussel realiseret, giver fremsættelsen grundlag for forvaring, jf. U 1976.827 H.”*

De omtalte domme vedrørte spørgsmålet, om forvaring var påkrævet i nogle sager om trusler. I den første sag nåede Højesteret frem til, at betingelserne for at idømme forvaring ikke var opfyldt, mens Højesteret i den følgende sag fandt, at dette var tilfældet. Der var dissens i begge domme.

Faren for andres liv, legeme, helbred eller frihed skal som anført i bestemmelsen være *”nærliggende”*.

I Betænkning 667/1972 anføres blandt andet, at *”Bedømmelsen af, om den pågældende form for fare kan påregnes, skal efter udkastet tage hensyn til karakteren af det begåede forhold og til oplysningerne om tiltaltes ”person, herunder navnlig om tidligere kriminalitet”. Der vil således ikke – modsat den nuværende ordning efter § 70, jf. § 17 – være tale om at knytte anvendelse af forvaring til bestemte forudsætninger med hensyn til psykisk unormalitet hos gerningsmanden. I praksis må det påregnes, at området for forvaring helt overvejende vil udgøres af tilfælde, hvor skønnet over en persons farlighed baseres på en kombination af oplysninger om hans kriminalitet og om alvorlige karaktermæssige defekter.”*

Til belysning af vurderingen af disse faktorer henvises blandt andet til følgende afgørelser:

Eksempel 1

Ikke nærliggende fare

U 1996.103 H

Sagen omhandlede en 22-årig tiltalt, der inden for en periode på 5 år havde begået fire farlige røverier og anden vold. Retslægerådet antog, at han frembød en nærliggende fare, men Højesteret fandt ikke betingelserne for forvaring for opfyldte, idet man henviste til tiltaltes alder og umodenhed samt *”til den tilbageholdenhed, der bør udvises med hensyn til anvendelse af forvaring”*. Sagen er omtalt under afsnit 4.4.3, dom nr. 16, under punktet *”bemærk”*.

Eksempel 2

Fængsel i 6 år – ikke nærliggende fare

U 1998.906 H

T var fundet skyldig i § 246-vold mod sin samlever. Han havde fra 1981-90 flere voldsdomme, og Retslægerådet kunne ikke afvise, at forvaring var påkrævet. Landsretten idømte forvaring, men Højesteret udmålte i stedet straffen til fængsel i 6 år, idet Højesteret ikke fandt, at T frembød nærliggende fare.

De refererede domme viser, at Retslægerådets vurdering af gerningsmandens personlighed og farlighed, indgår i en samlet vurdering af gerningsmandens forhold, jf. særligt U 1996.103 H, hvor Retslægerådet antog, at T frembød nærliggende fare, men hvor Højesteret ikke idømte forvaring.

89

Eksempel 3

Fællesstraf af fængsel i 3 år – ikke nærliggende fare

U 2003.818 H

T blev ved nævningeting frifundet for en tiltale for drabsforsøg og trusler på livet, men fundet skyldig i grov vold i form af et knivstik. T, der på gerningstidspunktet var 30 år, var i 1990 blevet idømt fængsel i 7 år for drab og grov vold under et opgør med herboende filippinere. T var selv filippiner og var kort forinden kommet til Danmark som 18-årig. Endvidere var T ved en dom i 1999 blevet idømt fængsel i 6 måneder for grov vold mod sin fraseparerede hustru. Nævningetinget dømte T til forvaring. Højesteret fandt det efter en samlet bedømmelse af karakteren og farligheden af den begåede vold og Ts personlige forhold og tidligere kriminalitet betænkeligt at fastslå, at han frembød nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed. Der var derfor ikke grundlag for at idømme T forvaring, og T blev idømt en fællesstraf af fængsel i 3 år.

Eksempel 4

Fællesstraf af fængsel 3 år og 6 måneder – ikke nærliggende fare

U 2005.639 H

T, der var født i 1979, var fundet skyldig i blandt andet to væbnede røverforsøg mod kiosker. Røverforsøgene var begået ved trussel med kniv. T havde opgivet røverierne, i det ene forsøg, fordi der kom kunder, og i det andet fordi indehaveren af kiosken bevæbnede sig med en kølle.

T var tidligere straffet for røveri. Bortset fra et enkelt tilfælde af simpel vold, jf. straffelovens § 244, var han dog ikke straffet for kriminalitet, der havde medført fysisk personskade.

Retslægerådet havde udtalt, at rådet ikke kunne afvise, at T udgjorde en sådan fare for andre menneskers liv, legeme, helbred eller frihed, at anvendelse af forvaring, jf. straffelovens § 70, var påkrævet for at imødegå denne fare.

Byretten idømte almindelig fængselsstraf. Landsretten ændrede med densens 5-1 byrettens afgørelse og idømte T forvaring. Højesteret fandt efter karakteren af de nu begåede forhold og Ts tidligere kriminalitet sammenholdt med de lægelige udtalelser ikke grundlag for at fastslå, at T frembød en så nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at anvendelse af forvaring var påkrævet, jf. straffelovens § 70, stk. 1. Højesteret idømte T en fællesstraf på fængsel i 3 år og 6 måneder.

Eksempel 5

Fængsel i 3 år – ikke nærliggende fare

U 2005.2104 H

T havde for byret og landsret erkendt sig skyldig i overtrædelse af blandt andet straffelovens § 119, § 244 og § 266 – simpel vold og trusler over for blandt andet en tidligere samleverskes familie samt embedsmænd i funktion. T var siden 1987 blevet dømt seks gange for blandt andet vold og trusler. Retslægerådet havde udtalt, at T frembød en så nærliggende fare for andres liv og helbred at anvendelse af forvaring i stedet for straf var påkrævet. Højesteret fastslog efter en samlet bedømmelse af de nu begåede forhold sammenholdt med den tidligere begåede kriminalitet – uanset de lægelige udtalelser om hans personlighedsmæssige egenart – at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at antage, at T frembød en sådan nærliggende fare for andres liv og helbred, at betingelserne for at idømme forvaring var opfyldt. Højesteret fastsatte straffen til en fællesstraf af fængsel i 3 år.

4.2.2.3 Nødvendighedskravet – valget mellem forvaring og tidsbestemt straf

Som anført ovenfor, er det et kriterium for anvendelse af forvaring, at forvaring skal "findes påkrævet for at forebygge denne fare", det såkaldte "nødvendighedskrav".

I Betænkning 667/1972 anføres imidlertid intet bidrag til fortolkningen af nødvendighedskravet.

Waaben har i Straffelovens Alm. Del været inde på spørgsmålet. Han anfører herom i Sanktionslæren, 3. rev. udgave p. 126:

“Endelig er det en betingelse at retten finder det påkrævet at anvende forvaring i stedet for fængsel med henblik på forebyggelse af faren. Retten må herved navnlig lægge vægt på hvilken strafstørrelse der ville blive tale om i det konkrete tilfælde. I farlighedstilfælde kan en tidsbestemt straf for trusler være utilstrækkelig, medens der i drabssager normalt ikke er grund til at foretrække forvaring frem for en langvarig straf. Afgørelsen rummer flere vanskeligheder. Retten skal ikke blot finde grundlag for at antage en nu foreliggende farlighed, men skal også kunne formode at der er en farlighed, der vil holde sig så længe at en udmålt straf er utilstrækkelig. Domstolene vil måske undertiden lægge til grund at forvaring kombineres med en behandlingsform, der er egnet til at reducere farligheden. Der er imidlertid ikke hjemmel til i dommen at foreskrive noget der angår fuldbyrdelsesformen.”

91

I nødvendighedskravet ligger således, at man efter de foreliggende oplysninger om den tiltalte ikke kan være sikker på, at han ikke længere er farlig for andre, når han har afsonet en tidsbestemt straf.

Forvaring giver mulighed for, at man løbende kan vurdere tiltaltes farlighed, således at han kan forblive i forvaring, så længe han må anses for farlig for andre (også selv om dette kan indebære, at han kommer til at afsones i en længere periode, end hvis straffen havde været tidsbestemt – se hertil afsnit 4.2 om proportionalitet).

Betingelsen (nødvendighedskravet) vil være opfyldt, medmindre alternativet vil være en tidsbestemt straf af en sådan længde, at den må antages at opveje den fare, som den tiltalte udgør for andre mennesker. Hvor lang tid en sådan straf skal være for at træde i stedet for en forvaringsdom (når betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt), er næppe fuldstændigt afklaret.

Det anføres herom i Den Kommenterede Straffelov, Alm. Del, 8. omarbejdede udgave, 2005, p. 334f.:

“Forarbejderne giver ingen vejledning m.h.t.. forståelsen af den i nr. 3 nævnte betingelse. Under den tidligere retstilstand var det sædvanligt at foretrække fængsel frem for forvaring, når den fængselsstraf, der kom i betragtning, var fængsel på livstid, jf. Knud Waaben: Utilregnelighed og

særbehandling, Kbh. 1968, s. 87 ff., og f.eks. U 1967.106 H kommenteret i NTFK 1967.252 og U 1984.966 H. Det er nærliggende at antage, at forbeholdet tager sigte på sådanne tilfælde og andre tilfælde, hvor alternativet er en langvarig tidsbestemt straf, jf. U 1957.1005 H (14 år), se dog U 1992.849 H (9 år), der formentlig er enkeltstående. I U 1998.1377 H stadfæstede Højesteret dom til forvaring for § 246, jf. § 245, stk. 1, vold. T havde anket med påstand om straf af 10 års fængsel.”

92

I fortsættelse heraf antages det i artiklen om anvendelse af forvaring i tidsrummet 1985-1995 i AÅ 1995, p. 42 – om anvendelse af forvaring i sager om manddrab, *“at når der er tale om en meget lang fængselsstraf (14-16 år eller mere) som alternativ til forvaring, bliver behovet for forvaring mindre, end hvor der i stedet alene idømmes en fængselsstraf på under 12 år...”*.

Kravet kan således sammenfattende siges at indebære, at der som udgangspunkt ikke idømmes forvaring, hvor alternativet er en en meget langvarig tidsbestemt straf. Forvaring finder ikke anvendelse, hvor alternativet er fængsel på livstid.

Fængsel på livstid

Som eksempler på sager, hvor den tiltalte er idømt fængsel på livstid trods anbefaling fra Retslægerådet om en forvaringsdom, kan nævnes følgende:

Eksempel 1

Fængsel på livstid for manddrab og voldtægt

Højesterets dom af 17. september 1984 (U 1984.966/2 H)

T blev under sagen fundet skyldig i manddrab og voldtægt begået den 11. juli 1981. T var tre gange tidligere blevet dømt for forsøg på voldtægt og var ved Højesterets dom af 24. august 1975 blevet idømt forvaring. Han var blevet prøveudskrevet den 7. marts 1979 på vilkår af blandt andet behandling med kønsdriftdæmpende medicin. Under den foreliggende sag anbefalede Retslægerådet – under henvisning til den fare, som T udgjorde for andres liv, legeme mv. – at der idømtes forvaring. T idømtes imidlertid fængsel på livstid, idet landsretten udtalte: *“Da tiltalte findes at burde straffes med fængsel på livstid, findes anvendelse af forvaring i stedet for fængsel ikke påkrævet for at forebygge den fra tiltalte udgående fare, jf. straffelovens § 70, nr. 3.”* Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse.

Eksempel 2

Fængsel på livstid for drab af barn og seksualforbrydelser over for børn

Højesterets dom af 7. januar 1991 (U 1991.128 H) – "Joachim-sagen"

T, der tidligere var straffet for blandt andet vold, var nu fundet skyldig i drab af en 6-årig dreng, i vold over for en 15-årig pige og i to seksualforbrydelser over for andre børn, alle forhold begået i perioden 1984-1989. Retslægerådet udtalte om T blandt andet, at han var karaktermæssigt svært afvigende uden evne til følelsesmæssig indleven i andre menneskers forhold og uden evne til at mobilisere dyberegående skyld- eller skamfølelse, ligesom han havde en meget lav frustrationstærskel mv. Rådet fandt, at T frembød en nærliggende fare for andres liv eller helbred, og at anvendelse af forvaring var den mest hensigtsmæssige foranstaltning til forebyggelse heraf. T blev idømt fængsel på livstid, idet landsretten udtalte: *"Uanset at anbringelse i forvaring er anbefalet i de lægelige erklæringer, findes tiltalte under hensyn til drabsforholdets grovhed at burde straffes med fængsel på livstid."*

T har afsonet på Anstalten ved Herstedvester og er i øvrigt under behandling med kønsdriftdæmpende medicin. T blev i 2003 udstationeret til pension, men i marts 2004 tilbageført til anstalten grundet udgangsmisbrug.

Eksempel 3

Fængsel på livstid for manddrab og voldtægt

Østre Landsrets dom af 1. april 1993 (U 1993.597/1 Ø) – "Betina-sagen"

T, en 26-årig mand, blev dømt for voldtægt af særlig farlig karakter og manddrab, ved i februar 1992 i et cykelskur at have skaffet sig samleje med en kvinde ved blandt andet at true hende med en kniv, gribe hende om halsen, stramme et tørklæde om hendes hals og skære hendes tøj op og ved derefter at have kvalt og skåret halsen over på hende. Retslægerådet havde på grundlag af en mentalobservation af T udtalt: *"I en vurdering af den påsigtede kriminalitet sammenholdt med indtrykket under mentalobservationen, finder Retslægerådet, at han frembyder en farlighed som omhandlet af straffelovens § 70"*. T blev straffet med fængsel på livstid. (Disens for fængsel i 16 år).

Eksempel 4

Fængsel på livstid for drab af kvinde og hendes to børn

Østre Landsrets dom af 15. marts 2001 (utrykt)

T, der i 1995 i USA var blevet idømt 15 års fængsel for manddrab på sin moder og i 2000 i Danmark idømt 30 dages fængsel for vold og trusler, var nu fundet skyldig i blandt andet drab af en kvinde og hendes to mindreårige drenge samt efterfølgende partering og bortskaffelse af ligene. Retslægerådet havde til sagen blandt andet udtalt: *“På baggrund af tiltaltes personlighedsmæssige egenart, den tidligere pådømte og den nu påsigtede kriminalitet, finder Retslægerådet, at han må antages at udgøre en nærliggende og udtalt risiko for andres liv, legeme, frihed og helbred. Det er ud fra en lægelig betragtning afgørende, at en eventuel frihedsberøvelse ikke opfører, forinden der er foretaget en grundig psykiatrisk vurdering af, om han fremdeles frembyder en sådan risiko. Idømmelse af forvaring, jf. straffelovens § 70, vil kunne tilsikre, at der foretages en sådan fornyet psykiatrisk vurdering af tiltaltes tilstand og eventuel fortsat bestående farlighed.”* T blev idømt fængsel på livstid. Landsretten bemærkede, at *“Der er herved lagt vægt på, at der henset til kriminalitetens art og omfang bør anvendes lovens strengeste straf.”*

94

Eksempel 5

Fængsel på livstid for drab af barn og anden kønslig omgængelse

Højesterets dom af 3. maj 2005 (U 2005.2353 H) – “skorstensfejer-sagen”

T, en på gerningstidspunktet 44-årig skorstensfejer, blev fundet skyldig i anden kønslig omgang end samleje under anvendelse af tvang mod en 10-årig pige ved at have berørt hendes kønsdel med sit kønslem, en finger eller en genstand samt efterfølgende at have dræbt hende, idet han kvalte hende med et eller flere greb om halsen samt ved omsnøring af halsen. Endvidere blev han fundet skyldig i besiddelse af 168 film, videosekvenser og faste billeder med blandt andet samlejescener mellem mænd og mindreårige piger. Retslægerådet havde blandt andet udtalt: *“Efter Retslægerådets vurdering frembyder han – jf. straffelovens § 70 – en væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, således at anvendelse af dom til forvaring er påkrævet for at forebygge denne fare.”* T havde, såfremt han blev fundet skyldig, nedlagt påstand principalt om idømmelse af forvaring, subsidiært om en tidsbestemt straf. T blev idømt fængsel på livstid, *“Da tiltalte straffes med fængsel på livstid, findes anvendelse af forvaring – som*

anbefalet i de lægelige udtalelser – ikke påkrævet for at forebygge tiltaltes farlighed, jf. straffelovens § 70, stk. 1, nr. 3, og stk. 2, nr. 3.” Dommen blev af domfældte anket til Højesteret med påstand om formildelse, herunder således at han blev dømt til forvaring. Højesteret stadfæstede landsrettens dom. Højesteret fandt af de grunde, der var anført af landsretten, ikke grundlag for at idømme T forvaring eller for at formilde straffen.

Forsvareren i sagen henviste i sin procedure til Retten i Ringsteds utrykte dom af 23. april 2004. Denne sag drejede sig om en 23-årig mand, der blev fundet skyldig i blandt andet forsøg på voldtægt og drab på en 12-årig pige. Han blev endvidere dømt for usømmelig omgang med lig ved efter drabet at have haft samleje med liget. Forholdene blev begået i juni 2003. Retslægerådet havde konkluderet, at *”Hvis han findes skyldig, kan Retslægerådet ikke pege på foranstaltninger efter straffelovens § 68, 2. pkt., som værende mere formålstjenlige til at forebygge en betydelig risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet end eventuelt forskyldt straf. Retslægerådet finder, at han frembyder nærliggende fare for andres liv, legeme og frihed, hvorfor anvendelse af tidsubestemt forvaring i stedet for fængsel findes påkrævet for at forebygge denne fare.”*

T blev i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand idømt forvaring. T ankede dommen til landsretten med påstand om formildelse. Tiltalte frafaldt senere sin anke, og ankesagen bortfaldt, da statsadvokaten havde anket til stadfæstelse, subsidiært med påstand om fængsel på livstid.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at der i ovennævnte sag burde have været nedlagt påstand om fængsel. Der burde således, henset til kriminalitetens art og grovhed, have været anvendt lovens strengeste straf – fængsel på livstid. Afgørelsen er ikke i overensstemmelse med Højesterets praksis og er derfor ikke udtryk for gældende ret. Dommen bør på denne baggrund ikke tillægges præjudikatsværdi.¹

I relation til Retslægerådets anbefaling bemærkes, at i forbindelse med en afgørelse om prøveløsladelse fra straf af fængsel på livstid skal der foretages en konkret vurdering af den dømtes forhold svarende til den vurdering, der hidtil er foretaget ved afgørelser om løsladelse af livstidsdømte

1) At fængsel på livstid er lovens strengeste straf fremgår blandt andet af Sv. Gram Jensen i Lovens Strengeste Straf, 1974, p. 47, hvor det udtales, at *”Ved borgerlig straffelov af 15. april 1930, der trådte i kraft 1. januar 1933, fastsattes lovens strengeste straf til fængsel på livstid.”*

ved benådning. I denne vurdering skal blandt andet indgå oplysninger om recidivrisiko og den dømtes farlighed. Der foretages på denne baggrund en høring af anklagemyndigheden og Retslægerådet, inden der træffes afgørelse om prøveløsladelse.

Domme i intervallet fængsel i 12-14 år

Af domme hvor der i stedet for forvaring er blevet idømt *fængsel i 12-14 år* kan nævnes følgende:

Eksempel 1

96

Fængsel i 14 år for manddrab

Højesterets dom af 24. oktober 1986 (U 1986.898/2 H)

T havde dræbt sin hustru tidligere samlever med skud fra et oversavet jagtgevær, og Retslægerådet kunne – efter karakteren af de påsigtede forhold sammenholdt med den personlighedsmæssige vurdering – ikke afvise, at T frembød en sådan fare, at forvaring kunne være påkrævet. Højesteret lagde til grund, at T måtte antages at frembyde nærliggende fare for andres liv og legeme, men da den af landsretten fastsatte fængselsstraf på 14 år, fandtes passende bestemt, var anvendelse af forvaring i stedet for fængsel ikke påkrævet.

Eksempel 2

Fængsel i 12 år for manddrab og usømmelig omgang med lig

Højesterets dom af 5. december 2003 (U 2004.742 H)

T blev fundet skyldig i drab på en 80-årig mand med efterfølgende usømmelig omgang med lig. Retslægerådet havde anført, at rådet ikke kunne afvise, at tiltalte frembød en sådan fare, at anvendelse af forvaring var påkrævet. Anklagemyndigheden havde i landsretten nedlagt påstand om forvaring. Landsretten idømte fængsel i 12 år, idet landsrettens flertal anførte: *”Selv om det efter Retslægerådets udtalelse er forbundet med en vis tvivl, om tiltaltes personlighedsmæssige forhold gør forvaring påkrævet, finder disse voterende anledning til at bemærke, at der må antages at være en ikke ubetydelig gentagelsesrisiko med hensyn til ligeartet kriminalitet. Under hensyn til længden af den straf, tiltalte idømmes, sammenholdt med muligheden for i forbindelse med en eventuel prøveløsladelse at foretage en fornyet vurdering af tiltaltes forhold, findes betingelserne for at idømme tiltalte forvaring ikke opfyldt.”* Mindretallet ville idømme forva-

ring. Disse voterende lagde vægt på, at der måtte antages at være en betydelig gentagelsesrisiko for ligartet kriminalitet, og at det på grund af taltales karakterafvigende personlighed derfor var nødvendigt at idømme forvaring. Domfældte ankede til formildelse. Anklagemyndigheden ankede i første omgang med principal påstand om forvaring, men denne påstand blev senere frafaldet, idet Rigsadvokaten efter en nærmere vurdering af sagen og de lægelige erklæringer var enig med landsrettens flertal i, at det ikke kunne anses for påkrævet at anvende forvaring i stedet for fængselsstraf.

Eksempel 3

97

Fængsel i 12 år for manddrab og usømmelig omgang med lig.

Vestre Landsrets dom af 2. december 2004 (TfK 2005 s. 147)

T blev under en nævningesag fundet skyldig i at have dræbt sin kæreste og bagefter behandlet liget usømmeligt, idet han havde bidt brystvorterne af liget og dernæst smidt det i en mergelgrav. T var tidligere straffet, blandt andet for voldtægt, vold og brandstiftelse. Retslægerådet havde anset det for sandsynligt, at taltalte frembød en sådan nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at anvendelse af forvaring i stedet for straf var påkrævet. Landsretten idømte fængsel i 12 år, idet det udtaltes, at det under hensyn til varigheden af den forskyldte fængselsstraf var upåkrævet at anvende forvaring i stedet for fængsel for at forebygge nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed.

Strafpositioner under fængsel i 12 år

Retspraksis er ikke entydig, når der er spørgsmål om at idømme en straf af fængsel under *12 års fængsel*. Som eksempler kan nævnes følgende afgørelser:

Eksempel 1

Forvaring for vold med døden til følge – dissens for fængsel i 10 år

Højesterets dom af 29. juni 1998 (U 1998.1377 H)

T, født i 1962, blev dømt for vold med døden til følge, ved i forening med to andre at have sparket, trampet og slået en mand samt grebet ham om halsen, hvilket bevirkede, at han afgik ved døden. T blev desuden dømt for to tilfælde af vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i et tilfælde at have slået en mand og med en kniv skåret ham i halsen, hvorved forurettede

blandt andet pådrog sig en sprængt trommehinde og et snitsår fra mundvigen til basis af halsen, og ved i et andet tilfælde at have slået og sparket en mand, hvorved denne tilføjedes kvæstelser med ti dages hospitalsindlæggelse til følge. Endvidere blev T dømt for to tilfælde af røveri, dels med vold i form af slag og skub og dels med trussel om vold samt for overtrædelse af straffelovens § 276, § 171 og § 293, stk. 1. Forholdene blev begået i perioden januar – juli 1996. T var i perioden 1982-1995 syv gange dømt for blandt andet vold, røveri og anden berigelseskriminalitet. T blev prøveløsladt fra seneste dom den 10. november 1995.

Retslægerådet havde til sagen udtalt: *”I lyset af T’s personlighedsmæssige særpræg, de nævnte risikofaktorer (misbrug, social usikker situation, manglende konstruktive fremtidsmaal) og den tidligere pådømte kriminalitet, skønner rådet, at mindre indgribende foranstaltninger end tidsbestemt forvaring vil være utilstrækkelige til at afbøde en nærliggende fare.”* Landsretten idømte forvaring med én dissens for at fastsætte straffen til fængsel i 10 år. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse om forvaring. Forsvareren havde under sagen nedlagt påstand om idømmelse af fængsel i ikke over 10 år.

Eksempel 2

Fængsel i 9 år for flere tilfælde af voldtægt

Højesterets dom af 12. august 1992 (U 1992.849 H)

T blev under sagen dømt for fire tilfælde af voldtægt henført under straffelovens § 216, stk. 2, og anden kønslig omgængelse begået i tidsrummet juni til oktober 1990 mod fire ham ubekendte kvinder i alderen 18-47 år. Retslægerådet udtalte, at det var muligt, at T frembød en sådan fare, at anvendelse af forvaring i stedet for fængsel var påkrævet. Højesteret idømte imidlertid fængsel i 9 år og udtalte, at anvendelse af forvaring i stedet for fængsel for at forebygge nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, under hensyn til størrelsen af den straf, der udmåles ved en kriminalitet som den foreliggende, fandtes upåkrævet.

Dommen betegnes i Den Kommenterede Straffelov, Almindelig Del, side 308, som *”enkelstående”*.

4.2.2.4 Sammenfatning

Sammenfattende må det konkluderes, at i sager, hvor valget står mellem på den ene side påstand om fængsel på livstid eller 14-16 år og på den anden

side påstand om forvaring, er det Rigsadvokatens opfattelse, at der som udgangspunkt bør nedlægges påstand om fængselsstraf. I sager, hvor sanktionen ville ligge på 10-12 års fængsel eller derunder, bør der som udgangspunkt nedlægges påstand om forvaring, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldte.

4.2.3 Bestemmelsen i § 70, stk. 2

4.2.3.1 Baggrunden for lovændringen

Ved lov nr. 475 af 15. april 1997 blev straffelovens § 70 ændret, idet der blev indsat et nyt stk. 2.

I lovforslag L 259 af 25. april 1996 om blandt andet forstærket indsats mod seksualforbrydere anføres følgende om forvaring i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, FT tillæg A, s 5113, 1. spalte f.:

“3.5.2. Forvaring.

Anvendelse af den tidsbestemte foranstaltning forvaring kommer på tale ved grove seksualforbrydelser som middel til at forebygge alvorlige krænkelse af andre mennesker. Der er ved lovændringen i 1973 sat grænser for denne foranstaltning, blandt andet fordi det er en stor belastning for den dømte ikke at vide, på hvilket tidspunkt der kan forventes løsladelse. Gennemsnitlig idømmes årligt kun 2-3 personer forvaring. Som anført ovenfor under pkt. 3.3.2. er det erfaringen i Anstalten ved Herstedvester, at navnlig personer, der er idømt en tidsbestemt fængselsstraf, undertiden modsætter sig behandling i anstalten, selv om det har den følge, at de ikke prøveløslades, men må afsone den fulde straf.

Da der ikke er – og af etiske grunde heller ikke bør være – mulighed for tvungen behandling af personer, der ikke er sindssyge, og dermed ude af stand til at handle fornuftsmæssigt, må man i anstalten af og til løslade indsatte med tidsbestemte straffe uden at have været i stand til at iværksætte en behandling af disse personer.

Erfaringen viser, at indsattes villighed til at indgå i en behandling ofte er begrundet i ønsket om at opnå forskellige frihedsgoder, herunder prøveudskrivning fra forvaring. Ved denne tidsbestemte foranstaltning ligger tilskyndelsen til at lade sig behandle i, at behandling kan være en forudsætning for at opnå prøveudskrivning. Der er endvidere i forbindelse med prøveudskrivning fra forvaring i princippet mulighed for at fastsætte vilkår om tidsbestemt tilsyn og om at fortsætte en påbegyndt psykiatrisk behandling eventuelt kombineret med kønsdriftsdæmpende me-

dicin. Dette kan være nødvendigt, da medicinsk, kønsdriftsdæmpende behandling ("medicinsk kastration") ikke har en egentlig langtidsvirkning, men skal fortsættes for at være effektiv.

Ved de grove seksualforbrydelser vil det derfor efter Justitsministeriets opfattelse være rimeligt at anvende forvaring i lidt videre omfang end hidtil over for personer, hvor behandling skønnes at kunne forhindre yderligere kriminalitet af denne art. Der foreslås derfor en mindre lempelse af betingelserne i straffelovens § 70 for anvendelse af forvaring ved disse lovovertrædelser.

Der henvises herom nærmere til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 7 og 8.

Det tilføjes, at kriminalforsorgen løbende vil følge behandlingen og være opmærksom på eventuelle langtidsvirkninger af de medicinpræparater, der anvendes i forbindelse med kønsdriftsdæmpende behandling. Justitsministeriet er opmærksom på den belastning, der er forbundet med, at en dom til forvaring indebærer, at frihedsberøvelsen er tidsubestemt. Dette forhold må imidlertid afvejes over for hensynet til at forhindre fremtidige forbrydelser af lignende karakter. Under hensyn til, at der alene er tale om en mindre lempelse af betingelserne for anvendelse af forvaring, finder Justitsministeriet den foreslåede ordning forsvarlig. I øvrigt fører anklagemyndigheden løbende tilsyn med, om der er grundlag for at ophæve eller ændre en dom til forvaring."

I de specielle bemærkninger til nr. 8 og 9, FT tillæg A, s 5121, 1. spalte f., anføres følgende:

"De foreslåede ændringer af straffelovens § 70, indebærer en mindre udvidelse af adgangen til at idømme forvaring for så vidt angår grove seksualforbrydelser. Baggrunden for forslaget er beskrevet i de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.2.

Efter forslaget indføres der til § 70 et nyt stk. 2, som indeholder de lempeligere betingelser for idømmelse af forvaring for disse lovovertrædelser. Den nugældende § 70, der bliver § 70, stk. 1, vil fremover alene omfatte de øvrige lovovertrædelser, der kan medføre forvaring, dvs. drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler eller brandstiftelse. I forhold til denne bestemmelse lempes betingelserne for så vidt angår grove seksualforbrydelser, idet ordet "navnlig" udgår af farlighedskravet

(§ 70, stk. 2, nr. 2), ligesom ordet "nærliggende" i samme bestemmelse ændres til: "væsentlig".

I dag er det ofte først ved tiltaltes tredje dom for seksualforbrydelser, at anvendelse af forvaring kommer på tale. Fremover bør forvaring kunne komme på tale også ved anden dom, hvor grovheden af den seneste seksualforbrydelse eller antallet af forhold under denne straffesag sammenholdt med oplysninger om tiltaltes aktuelle farlighed taler for en tidsubestemt foranstaltning, hvor der bliver mulighed for ved behandling at modvirke risikoen for gentagelse.

Det skal heller ikke være udelukket at idømme forvaring allerede første gang en person tiltales for grove seksualforbrydelser, hvis der efter oplysningerne om tiltaltes person er betydelig risiko for gentagelse, som bør forhindres.

Efter den gældende bestemmelse idømmes årligt kun 2-3 personer forvaring. Ændringen af § 70 vil formentlig højest indebære, at yderligere 2-3 personer i gennemsnit årligt dømmes til forvaring."

101

Hensigten med ændringen har således været at lempe muligheden for at idømme forvaring i sager om grove seksualforbrydelser med henblik på at tilskynde personer, der er fundet skyldige i grove seksualforbrydelser, til at indgå i et behandlingsforløb.

Anvendelse af straffelovens § 70, stk. 2, forudsætter, at der er tale om voldtægt eller anden alvorlig sædelighedsforbrydelse (kriminalitetskravet). Det anføres i Den Kommenterede Straffelov, 8. omarbejdede udgave, side 335, at "Afgrænsningen af anden alvorlig sædelighedsforbrydelse må forstås som før lovændringen, hvor bestemmelsen ifølge bet. 667/1972, s. 77 kunne fortolkes således, at den også omfattede visse andre sædelighedsforbrydelser end dem, der indebærer legemsangreb o.lign. Ifølge Waaben, Sanktioner, 3. udg. s. 126, må ordvalget "alvorlig" udelukke blufærdighedskrænkelser (§ 232)."

Straffelovens § 70, stk. 2, indeholder nu et lempeligere farlighedskrav, idet faren, der rettes imod andres liv, legeme, helbred eller frihed, efter stk. 2, nr. 2, alene skal være "væsentlig" og ikke – som i stk. 1 – "nærliggende". Endvidere må udeladelsen af ordet "navnlig" vedrørende "oplysninger om tidligere kriminalitet" antages at medføre, at der ved farevurderingen lægges mindre vægt på den risiko for fare, som tiltaltes tidligere kriminalitet kan indikere og større vægt på karakteren af den aktuelle kriminalitet

sammenholdt med de lægelige erklæringer i sagen. Det følger således af forarbejderne, at det efter omstændighederne ikke vil være udelukket at idømme forva ring i sager om alvorlig sædelighedskriminalitet i førstegangstilfælde.

4.2.3.2 Domme afsagt efter straffelovens § 70, stk. 2

En gennemgang af indberettede straffesager i perioden fra lovens ikrafttræden den 1. maj 1997, hvori der er sket domfældelse efter straffelovens § 70, har vist, at der i perioden er blevet afsagt i alt syv domme, hvor der er sket anvendelse af straffelovens § 70, stk. 2. Sagerne gennemgås nedenfor.

102

Dom nr. 1

Forvaring for blufærdighedskrænkelse og forsøg på voldtægt. Tidligere ligeartet kriminalitet

Vestre Landsrets dom af 17. august 2000 (RA 2003-354-0030)

T, der var født i 1962, blev dømt for blufærdighedskrænkelse og forsøg på voldtægt, idet han belurede en voksen kvinde, mens hun tog bad. Senere samme dag førte han en 6-årig pige med hen til en garagedør og udtalte, at hun skulle tage sine trusser af. Herefter forsøgte han ca. 1/2 time senere at skaffe sig samleje med en 81-årig kvinde, idet han i hendes lejlighed tvang hende ned på gulvet, trak sine egne og hendes benklæder og underbenklæder ned, lagde sig oven på hende og holdt hende for munden, mens han sagde: "Nu kan du jo prøve, om du kan skringe".

T var tidligere straffet tre gange for voldtægt og voldtægtsforsøg begået over for ældre kvinder.

Retslægerådet henviste til den tidligere og nu påsigtede kriminalitet og den personlighedsmæssige egenart og pegede på forvaring som påkrævet for at forebygge den bestående nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed.

Dom: Forvaring. Der var blandt rettens medlemmer enighed om, at karakteren af de begåede forhold og oplysningerne om tiltaltes person, herunder hans tidligere kriminalitet og de lægelige oplysninger i sagen, måtte føre til anvendelse af forvaring for at forebygge væsentlig fare for andres liv mv.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 2**Forvaring for længerevarende frihedsberøvelse, voldtægt, vold mv. Tidligere domme for vold, røveri og berigelseskriminalitet, men ikke sædelighedskriminalitet***Århus Rets dom af 8. februar 2001 (RA 2004-354-0044)*

T, der var født i 1968, blev under sagen dømt for frihedsberøvelse, voldtægt og vold mv. ved at have berøvet en 15-årig pige friheden i mere end to døgn, idet han tvang hende ind i sin bil, for herefter på sin bopæl, hvor han bandt hende til sengen, at tiltvinge sig samleje med hende mindst tre gange, ligesom han befølte hende og tog billeder af hende.

T var tidligere dømt flere gange for henholdsvis vold, røveri og berigelseskriminalitet.

Retslægerådet udtalte, at rådet på baggrund af Ts personlighed og tidligere impulsive adfærd ikke kunne afvise, at T udgjorde en så nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at anvendelse af forvaring kunne komme på tale med henblik på at forebygge denne fare.

Dom: Forvaring. Retten fandt på baggrund af de særdeles grove seksuelle overgreb og de lægelige oplysninger om T, at denne frembød en så væsentlig fare for andres liv mv., at anvendelse af forvaring var påkrævet for at forebygge denne fare.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 3**Forvaring for sædelighedskriminalitet begået mod henholdsvis 11-årig dreng og 4-årig dreng. Tidligere dom for seksuelle overgreb mod to døtre Vestre Landsrets anke dom af 20. august 2001 (RA 2004-354-0041)**

T, født i 1950, blev under sagen dømt for anden kønslig omgængelse end samleje ved i en periode på ca. 3 år at have befølt en da 11-årig dreng i skridtet, slikket på hans penis og fået ham til at tisse sig i munden, ligesom han over en perioden på ca. ½ år havde optrådt på samme vis over for en ca. 4-årig dreng.

Et flertal i Retslægerådet udtalte, at T frembød en så nærliggende fare for andres liv mv., at anvendelse af forvaring skønnedes nødvendig til forebyggelse heraf. Ét medlem af rådet udtalte, at selv om T kunne frembyde en nærliggende fare for andres liv mv., var det efter denne voterendes vurdering ikke nødvendigt at anvende forvaring til forebyggelse heraf.

T var i 1993 dømt for anden kønslig omgang end samleje med sine døtre, der, da forholdene begyndte, var ca. 5 og 8 år.

Dom: Forvaring. Landsretten tiltrådte, at byretten havde udtalt, at det henset til karakteren af de nu begåede sædelighedsforbrydelser, sammenholdt med den tidligere kriminalitet og de lægelige oplysninger om Ts personlighed, måtte antages, at T frembød en væsentlig fare for at begå nye sædelighedsforbrydelser mod børn, hvorfor det fandtes påkrævet at anvende forvaring.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 4

Forvaring for flere forhold af pædofili. Tidligere adskillige domme for ligeartet kriminalitet

Østre Landsrets dom af 29. januar 2002 (RA 2003-354-0024)

T, født i 1958, dømt for blufærdighedskrænkelse og anden kønslig omgang end samleje ved i flere omgange at have befølt en pige, født i 1992, på et offentligt toilet, hvorunder han tillige filmede pigen. Endvidere dømt for på sin bopæl at have bedøvet en anden pige, tillige født i 1992, hvorefter han udsatte hende for seksuelle overgreb og filmede hende, ligesom T blev dømt for at have krænket en 10-årig piges blufærdighed ved at have befølt hende og forsøgt mod betaling at formå hende til at lade sig filme. Endvidere dømt for besiddelse af børnepornografi.

T var i perioden fra 1984 dømt syv gange for pædofili.

Retslægerådet udtalte, at det, på baggrund af den tidligere kriminalitet, den uændrede personlighedsforstyrrelse og de negative erfaringer med behandlingsforsøg, måtte antages, at T frembød en væsentlig fare for andres liv mv., og at anvendelse af forvaring var påkrævet for at forebygge denne fare.

Dom: Forvaring. Der var blandt rettens medlemmer enighed om sanktionen.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 5**Forvaring for røveri og forsøg på voldtægt. Tidligere straffet for ligartet kriminalitet***Højesterets dom af 4. april 2003 (U 2003.1479 H. RA 2003-354-0025)*

T, født i 1974, dømt for røveri samt forsøg på voldtægt begået mod en kvinde i et solariecenter under anvendelse af kniv.

T var siden 1991 straffet med i alt 19 domme og samlet idømt ca. 11½ års fængsel. Han var to gange straffet for såvel røveri som voldtægt.

Retslægerådet udtalte, at rådet, med baggrund i karakteren af det tidligere pådømte og den nu påsigtede kriminalitet, samt under hensyntagen til Ts personlighedsmæssige egenart, ikke kunne afvise, at T frembød en sådan nærliggende fare for andres liv mv., at anvendelse af forvaring var påkrævet for at forebygge denne fare.

Dom: Forvaring. Højesteret tiltrådte Østre Landsrets dom af 21. november 2002, hvorved retten udtalte, at det, efter karakteren af de begåede forhold og oplysningerne om tiltaltes person, herunder navnlig hans tidligere kriminalitet og de foreliggende lægelige erklæringer, måtte antages, at T frembød en nærliggende og væsentlig fare for andres liv mv., hvorfor det til forebyggelse af denne fare fandtes påkrævet at dømme T til forvaring. T blev således dømt til forvaring efter såvel straffelovens § 70, stk. 1, som § 70, stk. 2.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester

Dom nr. 6**Forvaring for anden kønslig omgang med tre mindreårige***Østre Landsrets dom af 22. april 2004 (RA 2004-354-0047)*

T, der var født i 1941, dømt for i en periode på over to år flere gange at have forsøgt at opnå samleje med en pige, der var født i 1991, flere gange at have berørt hende på kønsdelen og i hvert fald i et tilfælde at have ført en finger op i hendes skede og flere gange at have forsøgt at formå hende til at sutte på sit lem, ligesom han i et tilfælde formåede hende til at onanere sig til sædafgang samt 3-4 gange at have haft sædafgang i hendes påsyn. Tiltalte blev endvidere dømt for i tiden fra sommeren 2001 til sommeren 2002 med sit lem at have berørt endetarmsåbningen på en pige, født i 1992, ligesom han 2-3 gange berørte hende på kønsdelen samt formåede hende til at røre sit lem, ligesom han onanerede til sædafgang i hendes påsyn. Endelig blev tiltalte dømt for i tiden fra sommeren 2001 til

sommeren 2002 med sit lem at have berørt endetarmsåbningen på en dreng, født i 1994, ligesom han flere gange havde sædafgang i drengens påsyn samt én gang stak sit lem i drengens mund.

T var to gange tidligere straffet for sædelighedskriminalitet over for børn.

Retslægerådet udtalte, at rådet under hensyn til arten af den tidligere pådømte og nu påsigtede kriminalitet samt det om hans personlighed oplyste, ikke skulle afvise, at han frembød en så væsentlig fare, at forvaring var påkrævet.

Dom: Landsretten fandt, at det efter karakteren og omfanget af de begåede forhold og oplysningerne om tiltaltes person, herunder navnlig oplysningerne om hans tidligere sædelighedskriminalitet, og de foreliggende lægelige erklæringer, måtte antages, at tiltalte frembød væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed. For at forebygge denne fare fandtes det derfor påkrævet, at tiltalte blev dømt til forvaring, jf. straffelovens § 70, stk. 2.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 7

Forvaring for to tilfælde af anden kønslig omgængelse end samleje under tvang over for to piger på henholdsvis 9 og 12 år mv. Tidligere domme for vold og røveri mv.

Østre Landsret dom af 4. august 2004 (RA 2004-354-0050)

T, født i 1974, dømt for at have tvunget en 9-årig pige til anden kønslig omgængelse end samleje, idet han indførte sit erigerede lem mellem hendes lår og foretog samlejebevægelser indtil sædafgang, samtidig med at han indførte sin tommelfinger i hendes endetarm. T blev også dømt for trusler, jf. straffelovens § 266, over for pigen. Tiltalte blev endvidere dømt for at have tvunget en 12-årig pige til anal samleje. Derudover dømt for mindre forhold af tyveri, brugstyveri, ulovlig indtrængen og besiddelse af hash.

Retslægerådet udtalte, at der måtte antages at bestå en endog nærliggende og vedvarende risiko for andre menneskers liv, legeme og helbred, hvorfor Retslægerådet kunne tilslutte sig den mentalundersøgende læges anbefaling om forvaring.

T var tidligere dømt for blandt andet røveri, forsøg på ulovlig tvang, grov vold og overtrædelse af § 123.

Dom: Landsretten henviste til karakteren af de i det væsentlige ensartede

og grove sæde lighedsforbrydelser over for to mindreårige piger og oplysningerne om tiltaltes person, herunder navnlig de foreliggende lægelige erklæringer, hvorefter Retslægerådet konkluderede, at der måtte antages at bestå en endog nærliggende og vedvarende risiko for andre menneskers liv, legeme og helbred. Landsretten fandt det påkrævet for at forebygge væsentlig fare af den nævnte karakter at anvende forvaring i stedet for fængselsstraf.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester

4.2.3.2.1 Konklusion vedrørende anvendelsen af straffelovens § 70, stk. 2

Det fremgik af forarbejderne, at Justitsministeriet forventede, at bestemmelsen i straffelovens § 70, stk. 2, ikke ville medføre en markant stigning i antallet af de personer, der årligt idømmes forvaring, idet man vurderede, at der højst ville blive tale om afsigelse af yderligere 2-3 domme pr. år.

Med afsigelsen af kun syv domme efter straffelovens § 70, stk. 2, er man ikke er nået op på det forventede niveau på 2-3 sager årligt, der blev lagt op til i forarbejderne til bestemmelsen. Bestemmelsen ses således ikke anvendt før i 2000, og i en af sagerne er der tillige sket domfældelse efter § 70, stk. 1. Retslægerådet har kun i to sager anvendt den i straffelovens § 70, stk. 2 anvendte terminologi "væsentlig fare".

Den lempeligere adgang til at anvende forvaring i sager om grov sædelighedskriminalitet, der er en følge af bestemmelsen i straffelovens § 70, stk. 2, har således ikke medført en betydelig udvidelse af anvendelsen af forvaring som sanktion i sager vedrørende denne kriminalitetsform.

4.3 Tildeling af frihedsgoder

4.3.1 Beskrivelse af forløbet i en forvaringssag

Forvaring er – ligesom fængsel på livstid – en tidsbestemt sanktion. Dette forhold er ofte medvirkende til, at en tiltalt, f.eks. gennem anke, nedlægger påstand om udmåling af en tidsbestemt straf, idet afsoningen naturligt kan virke yderligere belastende, når der intet perspektiv er for løsladelse.

Det fremgår af lovbekendtgørelse nr. 207 af 18. marts 2005 om fuldbyrdelse af straf mv. (herefter benævnt straffuldbyrdelsesloven) § 105, stk. 1, at forvaring fuldbyrdes efter de almindelige bestemmelser om fuldbyrdelse

af fængselsstraffe, med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Denne særregel for fuldbyrdelse af forvaring er begrundet i, at denne institution personalemæssigt er indrettet på at modtage indsatte, der har behov for psykiatrisk/psykologisk behandling eller bistand eller for at være på en institution med et mere specialiseret behandlingspersonale. Indsatte, der er dømt for seksualforbrydelser, vil tillige blive placeret på Anstalten ved Herstedvester, idet man her foretager en vurdering af, hvorvidt en indsat er kvalificeret/egnet til behandling med kønsdriftdæmpende medicin.

Det er et sædvanligt led i straff fuldbyrdelsen, at der i løbet af afsoningen sker en gradvis lempelse af afsoningsvilkårene i form af tildeling af frihedsgoder.

Under fuldbyrdelsen af forvaring planlægger anstaltsledelsen og de til anstalten knyttede psykiatere og den øvrige stab ved anstalten et behandlingsforløb for den forvarede. I den forbindelse kan der ske en høring af Rigsadvokaten vedrørende spørgsmålet om perspektiv for afsoningen, hvilket betyder, at anklagemyndigheden blandt andet vil skulle tage stilling til, hvornår man (hvis afsoningsforløbet ellers forløber problemfrit) kan påbegynde tildelingen af frihedsgoder.

I sædelighedssager, hvor den forvarede findes at burde behandles med kønsdriftdæmpende medicin, vil denne behandling således typisk ikke blive indledt, hvis der ikke er en forventning om, at den forvarede vil kunne påbegynde et udgangsforløb, når behandlingen er effektiv. Hvis en sådan behandling påbegyndes for tidligt, kan dette medføre en forventning hos den forvarede om, at tildeling af frihedsgoder er nært forestående og dermed give anledning til frustrationer, hvis dette viser sig ikke at være tilfældet.

Anstalten ved Herstedvester har oplyst, at der typisk forløber ca. 6 til 8 måneder fra beslutningen om, at den forvarede skal behandles med kønsdriftdæmpende medicin, træffes, til behandlingen er effektiv.

I denne perioden forelægges spørgsmålet om behandlingens påbegyndelse for Retslægerådet, ligesom den forvarede gennemgår en række medicinske undersøgelser, der har til formål at afdække, om den forvarede forventes at kunne tåle behandlingen med kønsdriftdæmpende medicin. Forelæggelsen for Retslægerådet har til formål at sikre, at behandlingen med kønsdriftdæmpende præparater er hensigtsmæssig og forsvarlig.

Den forvarede vil på et tidspunkt i sit afsoningsforløb blive tildelt friheds-

goder. Hvor hurtigt tildeling af sådanne kan finde sted, beror på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvor såvel karakteren af den pådømte kriminalitet som den forvaredes opførelse i øvrigt under afsoningen har betydning.

Det er således ikke muligt konkret at angive, efter hvor lang tids afsoning en påbegyndelse af tildeling af frihedsgoder kan ske.

Et typisk og uproblematisk afsoningsforløb vil kort skitseret se således ud:

Påbegyndelse af enkeltstående ledsagede udgange med senere overgang til regelmæssig ledsaget udgang (først hver anden måned, dernæst månedlig udgang). Herefter overgang til uledsaget dagudgang, hvorefter den pågældende gradvist overgår til almindelig weekendudgang. Efter et længerevarende udgangsforløb kan det eventuelt komme på tale, at den forvarede får frigang til arbejde eller uddannelse. I den sidste del af afsoningen udstationeres nogle indsatte til en af Kriminalforsorgens pensioner, og der sker ofte udstationering af forvarede til eget hjem, inden prøveudskrivning finder sted. Efter at den forvarede har været prøveudskrevet i en årrække, og dette forløb har været problemfrit, kan der ske endelig ophævelse af forvaringsforanstaltningen.

Det er de administrative myndigheder (herunder Direktoratet for Kriminalforsorgen og det aktuelle afsoningssted), der tager stilling til udgangsordninger, hvad enten det er kortvarige udgange eller mere langvarige udgangsformer i form af frigang eller udstationering.

Udskrivning på prøve og endelig udskrivning fra forvaring afhænger imidlertid af en bedømmelse af den forvaredes farlighed. Denne bedømmelse er ifølge straffelovens § 72 henlagt til retten, der træffer afgørelse blandt andet på grundlag af retspsykiatriske vurderinger, anstaltens oplysninger om den dømtes adfærd og afsoningsforløb i øvrigt og indlæg fra såvel forsvareren som anklagemyndigheden.

Der indhentes i almindelighed en udtalelse fra Retslægerådet, inden spørgsmålet om prøveudskrivning forelægges for domstolene.

Nedenfor vil spørgsmålet om udgang og prøveudskrivning blive nærmere beskrevet.

4.3.1.1 Udgang

Reglerne om udgang til indsatte, der er idømt forvaring fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 46-49 og bekendtgørelse nr. 825 af 26. juli 2004 om

udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbekendtgørelsen).

Det er generelt en forudsætning for at opnå tilladelse til udgang, at der ikke skønnes at være misbrugsrisiko. På grund af forvaredes farlighed udvises der særlig forsigtighed ved vurderingen af lempelser i afsoningsforløbet for denne gruppe indsatte.

Denne forsigtighed er kommet til udtryk ved fastsættelsen af sagsbehandlingsreglerne i straffuldbyrdelsesloven, der sikrer, at afgørelser om væsentlige spørgsmål under fuldbyrdelsen af forvaring, træffes efter en særlig omfattende og grundig sagsbehandling.

110

De regler, der er fastsat om sagsbehandlingen vedrørende forvaringsdømte, svarer i alt væsentligt til reglerne om behandlingen af sager vedrørende langtidisdømte, dvs. indsatte, der udstår fængselsstraf i 8 år eller derover. Afgørelse om ændring af afsoningsforholdene i disse sager træffes som udgangspunkt efter drøftelse på årlige fællesmøder mellem afsoningsinstitutionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. cirkulæreskrivelse nr. 11245 af 19. juni 1987 om afholdelse af årlige fællesmøder mv. på kriminalforsorgens lukkede anstalter samt afholdelse af årlige møder på kriminalforsorgens åbne anstalter.

I medfør af udgangsbekendtgørelsens § 19, og bekendtgørelse nr. 572 af 5. juli 2002 om anbringelse og overførsel af personer, der skal udstå fængselsstraf eller forvaring (anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen) § 6, er det dog for forvaringsdømte og livstidsdømte yderligere foreskrevet, at der skal indhentes en udtalelse fra Rigsadvokaten. Dette betyder, at tilladelse til regelmæssig udgang og senere yderligere lempelser til forvarede forudsætter, at der er sket en høring af Rigsadvokaten.

Efter de gældende regler skal fængslet tage spørgsmålet om udgang op til overvejelse, når en forvaringsdømt har været anbragt i forvaring i 2 år. Dette er en særlig sagsbehandlingsregel, som ikke siger noget om, hvornår forvarede typisk starter et udgangsforløb. Dette er som ovenfor anført en konkret og individuel vurdering, og vil som nævnt blandt andet afhænge af misbrugsvurderingen og hensynet til retshåndhævelsen, herunder karakteren af den pådømte kriminalitet.

Rigsadvokaten fører efter Rigsadvokatens Meddelelse 5/2002 tilsyn med personer, der er idømt forvaring. Tilsynet indebærer, at Rigsadvokaten årligt gennemgår samtlige forvaringssager og i fornødent omfang indhenter oplysninger om status for afsoningsforløbet.

Der er på denne baggrund et tæt samarbejde mellem Anstalten ved Herstedvester, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Rigsadvokaten om lempelser i afsoningsforløbet for forvarede. Alle sager drøftes således som minimum én gang årligt mellem Anstalten ved Herstedvester og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Endvidere afholdes der én gang årligt møde mellem Rigsadvokaten og Direktoratet for Kriminalforsorgen med deltagelse af blandt andet Anstalten ved Herstedvester. På dette årlige møde foretages en drøftelse af særligt udvalgte sager, der – f.eks. grundet et særligt komplekst afsoningsforløb – findes at burde undergives en nøjere diskussion af perspektivet for afsoningen, særlige tiltag el. lign.

Direktoratet for Kriminalforsorgen meddeler således Rigsadvokaten inden mødet ved fremsendelse af oplæg (beskrivelse af den forvaredes afsoningsforløb, nuværende status, angivelse af eventuelle problemer og forslag til mulige lempelser i afsoningen), hvilke sager, der ønskes drøftet nærmere med anklagemyndigheden.

Ved modtagelsen af disse oplæg sender Rigsadvokaten disse i høring hos den politimester og statsadvokat, som førte den straffesag, der førte til idømmelsen af forvaringsforanstaltningen, og på mødet kan så anklagemyndighedens syn på den enkelte sag drøftes nærmere under deltagelse af afsoningsinstitutionen.

Det er Direktoratet for Kriminalforsorgens kompetence at træffe afgørelse om lempelser i afsoningsforløbet, men som altovervejende hovedregel sker dette kun, hvis der er enighed herom mellem Kriminalforsorgen og anklagemyndigheden.

Der knyttes ofte en række særlige vilkår til tilladelse til udgang. Disse fastsættes efter en helt konkret vurdering. Typiske vilkår omfatter:

- antabusbehandling,
- urinprøvekontrol før og/eller efter udgang,
- forud for hver udgang skal der foretages en vurdering af den indsattes psykiske tilstand ved psykolog eller psykiater,
- forudgående orientering af offeret for kriminaliteten enten via politiet eller eventuelt via den pågældendes advokat,
- vilkår om ikke at kontakte offeret for kriminaliteten,
- eventuelt indskrænkelse i bevægelsesfriheden, således at man f.eks. kun må færdes til og fra udgangsadressen og skal opholde sig der under hele udgangen,

- stikprøvevis kontrolopringninger til udgangsadressen,
- i enkeltstående tilfælde direkte forudgående kontakt til den politikreds, hvor udgangen afvikles til.

4.3.1.2 Prøveudskrivning

Bestemmelserne i straffuldbyrdelsesloven mv. om prøveudskrivning er udmøntet i bekendtgørelse nr. 393 af 17. maj 2001 og vejledning nr. 103 af 16. maj 2001 om behandlingen af sager om prøveudskrivning af forvaringsdømte.

112

Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, at institutionen skal anmode anklagemyndigheden om at indbringe spørgsmålet om prøveudskrivning for retten i medfør af straffelovens § 72, når det må antages, at betingelserne for prøveudskrivning er opfyldt.

Når en forvaringsdømt har været anbragt i forvaring i 3 år, påhviler det institutionen årligt at overveje, om der skal fremsættes anmodning om prøveudskrivning over for anklagemyndigheden, jf. bekendtgørelsens § 2. For at sikre en grundig vurdering af blandt andet den indsattes farlighed, skal institutionen indhente en psykiatrisk speciallægeerklæring til brug for afgørelsen om, hvorvidt anklagemyndigheden skal anmodes om at indbringe spørgsmålet om prøveudskrivning for retten.

Prøveudskrivning forudsætter, at der er gennemført et langvarigt, problemfrit udslusningsforløb, som ovenfor skitseret.

Finder institutionen, at den indsatte opfylder betingelserne for prøveudskrivning, anmoder den Rigsadvokaten om at indbringe sagen for retten i medfør af straffelovens § 72. Det er dog typisk den forvarede eller dennes advokat, der rejser sag om prøveudskrivning. Rigsadvokaten hører om nødvendigt vedkommende politimester og statsadvokat, ligesom der i almindelighed indhentes en udtalelse fra Retslægerådet med henblik på en vurdering af den pågældendes farlighed og mulige egnethed til prøveudskrivning.

Herefter indbringes sagen for retten i medfør af straffelovens § 72, med påstand om enten opretholdelse af foranstaltningen i den nuværende form eller med påstand om prøveudskrivning på en række nærmere angivne vilkår.

Der vil typisk – alt afhængig af behov og kriminalitet – blive fastsat vilkår, om at den prøveudskrevne fører en lovlydig tilværelse,

- underkaster sig tilsyn af Kriminalforsorgen, herunder særligt, ikke skifter bopæl uden efter forud indhentet godkendelse fra tilsynet og i øvrigt forpligter sig til at rette sig efter tilsynets anvisninger med hensyn til bopæl og eventuel beskæftigelse,
- underkaster sig alkoholistbehandling, eventuelt med støtte af antabus og følger de af tilsynet nærmere angivne anvisninger med hensyn til behandlingens gennemførelse og
- fortsætter en før udskrivningen påbegyndt psykiatrisk behandling inklusiv behandling med kønsdriftdæmpende medicin, herunder ambulante samtaler med psykolog i Anstalten ved Herstedvester.

113

Der vil endvidere blive fastsat vilkår om, at den prøveudskrevne

- kan føres tilbage til Anstalten ved Herstedvester for kortere eller længere tid, hvis vedkommende ophører med den kønsdriftdæmpende behandling eller alkoholistbehandlingen eller udviser uregelmæssigheder med hensyn til behandlingen, eller at der er grund til at tro, at vedkommende vil begå nye lovovertrædelser. Rigsadvokaten og den beskikkede bistandsværgen skal i givet fald straks underrettes om tilbageførelsen, således at Rigsadvokaten senest en uge efter tilbageførelsen forelægger sagen for retten til afgørelse af, om genanbringelsen skal opretholdes.

Rigsadvokaten foretager i hver enkel sag en vurdering af, hvorvidt anklagemyndigheden bør nedlægge påstand om opretholdelse af forvaringsforanstaltningen i den foreliggende form, eller om der skal ske lempelser. Ved denne vurdering henses til, om den pågældende – under hensyntagen til den begåede kriminalitet og de foreliggende udtalelser om afsoningsforløbet – må antages at være nået så langt i afsoningsforløbet, at det må anses for at være forsvarligt at anbefale prøveudskrivning. Ved denne vurdering indgår en eventuel udtalelse fra Retslægerådet med betydelig vægt.

Det må på den anden side understreges, at der kan forekomme tilfælde, hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om opretholdelse af forvaringsforanstaltningen i den foreliggende form, selv om både Anstalten ved Herstedvester og Retslægerådet ikke har udtalt sig imod, at der sker prøveudskrivning. I et sådant tilfælde er det typisk hensynet til retshåndhævelsen og hensynet til ofrene for forbrydelsen, der bevirker, at anklagemyndigheden vælger at indtage et sådant standpunkt.

Det er i denne forbindelse centralt, at kriminalforsorgen og anklagemyn-

digheden drøfter spørgsmålet om afsoningsperspektivet med henblik på at sikre, at behandlingen med kønsdriftdæmpende medicin iværksættes på et hensigtsmæssigt tidspunkt i afsoningsforløbet, således at der, når denne har vist sig virksom, kan tages stilling til spørgsmålet om iværksættelse af et (uledsaget) udgangsforløb.

4.3.2 Proportionalitet

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 105, stk. 2, at justitsministeren fastsætter regler om fuldbyrdelse af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning. I medfør af denne bemyndigelse er der blandt andet udstedt bekendtgørelse nr. 393 af 17. maj 2001 og vejledning nr. 103 af 16. maj 2001 om behandlingen af sager om prøveudskrivning af forvaringsdømte.

Det følger blandt andet af vejledningens kapitel 1, nr. 1, at

“Det påhviler anklagemyndigheden at påse, at en foranstaltning efter straffelovens § 70 (forvaring) ikke opretholdes i længere tid eller i videre omfang end nødvendigt, jf. straffelovens § 72, stk. 1. Kontrollen med varigheden af idømte forvaringsforanstaltninger føres af Rigsadvokaten, som med jævne mellemrum indhenter udtalelser om, hvorvidt en idømt foranstaltning bør opretholdes, ændres eller ophæves.”

Rigsadvokatens kontrol med de forvaringsdømte er reguleret i Rigsadvokatens Meddelelse (RM) nr. 5/2002 om behandlingen af straffesager vedrørende psykisk afvigende kriminelle og personer omfattet af straffelovens § 70, pkt. 8.

Det fremgår heraf, at Rigsadvokaten fører kontrol med varigheden af sådanne sager og med jævne mellemrum indhenter udtalelser fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om, hvorvidt foranstaltningen bør opretholdes, ændres eller ophæves.

RM 5/2002 er i praksis udmøntet således, at der én gang årligt foretages en gennemgang af samtlige ikke endeligt afsluttede forvaringssager med henblik på en vurdering af, hvorvidt Direktoratet for Kriminalforsorgen skal anmodes om en udtalelse om den enkelte forvaredes afsoningsforløb.

På baggrund af denne årlige gennemgang sendes en høringskrivelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen, der indhenter udtalelser fra de enkelte afsoningsinstitutioner, eller – hvis den pågældende forvarede er prøveud-

skrevet fra forvaring – fra den frie forsorg. Herefter modtager Rigsadvokaten høringsvarene, der undergives en fornyet vurdering af, hvorvidt der bør tages skridt til tildeling af frihedsgoder, prøveudskrivning el. lign.

Hvis der ikke findes anledning til at foretage yderligere, fremsendes høringsvaret til orientering til den politikreds og statsadvokat, hvorfra den underliggende straffesag, der førte til idømmelse af forvaring, hidrører. På denne vis sikres, at disse embeder holdes orienteret med afsningsforløbet og dermed bedre vil kunne afgive udtalelser i tilfælde af høringer om tildeling af frihedsgoder.

Der har i de seneste år været øget fokus på spørgsmålet om proportionalitet, og spørgsmålet har senest været forelagt i Højesteret i 2005 (se nedenfor under afsnit 4.3.2.1).

Spørgsmålet om proportionalitet må i sager om forvaring beskrives som ikke blot en simpel afvejning af, hvorvidt der nu kan antages at være et misforhold mellem den straf, som den pådømte kriminalitet normalt ville have udløst, hvis den var blevet udmålt ved en tidsbestemt straf, og udstrækningen af forvaringsforanstaltningen. I forvaringssager er denne sanktionsform netop valgt på grund af den dømtes farlighed, og en bedømmelse af denne fare vil være af stor betydning i en afvejning af proportionalitetshensyn.

Dette betyder, at selv om domstolene f.eks. i en sag antager, at der rent faktisk foreligger et misforhold mellem den kriminalitet, der har givet anledning til forvaringsforanstaltningen, og dennes udstrækning, så kan tilstedeværelsen af en fortsat betydelig fare for andres liv, helbred mv. (en betydelig fare for recidiv), idet forvarede f.eks. ikke ønsker at undergive sig behandling med kønsdriftdæmpende medicin eller anden behandling, som må anses for at være essentiel til forebyggelse af recidiv, medføre, at der ikke findes tilstrækkeligt grundlag for at ophæve foranstaltningen.

Forvaredes fortsatte farlighed vil således kunne spille en afgørende rolle i spørgsmålet om ophævelse af foranstaltningen og dermed tillige i bedømmelsen af spørgsmålet om proportionalitet.

4.3.2.1 Afgørelser vedrørende proportionalitetsspørgsmål – forvaringssager

Nedenfor gennemgås de trykte afgørelser, der foreligger på området, samt enkelte utrykte kendelser, som findes at kunne belyse spørgsmålet om pro-

portionalitet i forvaringssager, hvor foranstaltningen har været over en længere årrække.

Eksempel 1

Ikke prøveudskrivning af forvaringsdømt, der under sidste prøveudskrivning havde begået endnu en voldtægt

Højesterets kendelse af 12. august 1980 (U 1980.877 H)

T, der var født i 1943 og i 1964 var straffet for voldtægt, blev i 1968 blandt andet for forsøg på voldtægt dømt til anbringelse i særlig forvaringsanstalt. Under prøveudskrivning begik T to forsøg på voldtægt, det ene under trussel med kniv. Herfor blev T i 1976 dømt til anbringelse i forvaring, jf. straffelovens § 70. T, der havde haft en række udgangstilladelser til besøg hos hustru, begærede sig nu prøveudskrevet, hvilket anklagemyndigheden modsatte sig. Retslægerådet ville ikke udtale sig imod prøveudskrivning inden for en overskuelig tid, men ville finde det rigtigst, at der endnu hengik 1-1½ år. Under hensyn til den særdeles alvorlige beskaffenhed af Ts kriminalitet og til hans personlige forhold, herunder Retslægerådets erklæring, fandtes der ikke sikkert grundlag for at antage, at han ikke længere frembød nærliggende fare for retssikkerheden. Det fandtes derfor ikke forsvarligt allerede nu at prøveudskrive T, hvis frihedsberøvelse ikke havde været uforholdsmæssig længe.

T havde på afgørelsens tidspunkt været frihedsberøvet i ca. 5½ år.

Eksempel 2

Ophævelse af foranstaltning i medfør af straffelovens § 72

Vestre Landsrets kendelse af 24. maj 2000 (TfK 2000.531 V)

T, der var født i 1937, var ved dom af 21. november 1986 dømt til anbringelse i forvaring for anden kønslig omgængelse end samleje begået overfor 6-årig pige, som han fra et supermarked lokkede med hjem til sin lejlighed. T var tidligere i 1975, 1979 og 1985 dømt for tilsvarende kriminalitet, og Retslægerådet tilrådede forvaring.

I 1991 blev T prøveudskrevet på blandt andet vilkår om behandling mod alkoholmisbrug, psykiatrisk behandling og i øvrigt medicinordination efter tilsynsmyndighedernes bestemmelse. T havde på denne baggrund været i behandling med kønsdriftdæmpende medicin, hvilket imidlertid var ophevet i 1995, hvor man var overgået til behandling med antabus som forebyggelse af recidiv.

T ansøgte nu om endelig ophævelse af forvaringsforanstaltningen. Den behandlende overlæge havde under sagen indstillet, at foranstaltningerne blev ophævet, idet T de seneste år havde fremtrådt roligt, velafbalanceret og med god indsigt i sin problemstilling, ligesom han havde passet sin behandling mod alkoholmisbrug punktligt to gange om ugen. Kriminalforsorgen indstillede imidlertid, at foranstaltningen skulle opretholdes på trods af de gode personlige forhold, idet forsorgen udtalte, at Ts tidligere lovovertrædelser havde haft baggrund i en tilstand der grundlæggende ikke kunne antages at have forandret sig over tid, ligesom man fandt det hensigtsmæssigt, at Kriminalforsorgen bibeholdt en vis form for formaliseret kontakt med ansøgeren.

117

Byretten fandt, at der burde ske ophævelse af foranstaltningen efter overlægens redegørelse og indstilling og under hensyn til, at foranstaltningen havde været opretholdt i en periode, der stod i åbenbart misforhold til en normal straf. Landsretten tiltrådte af de grunde, som byretten havde anført, at foranstaltningens hidtidige længde stod i misforhold til længden af den straf, som den begåede kriminalitet måtte antages at kunne have udløst, hvorfor bestemtes, at foranstaltningen ophævedes i medfør af straffelovens § 72.

Om denne afgørelse bør bemærkes, at dømte havde været prøveudskrevet og dermed været på fri fod i ca. 9 år, uden at der var sket tilbagefald til kriminalitet. Endvidere var han ca. 5 år tidligere ophørt med kønsdriftdæmpende medicin, som blev erstattet udelukkende med antabus, hvilket ej heller havde medført recidiv.

Eksempel 3

Ophævelse af forvaringsforanstaltning under henvisning til Ts personlige forhold sammenholdt med den tid, der var forløbet siden idømmelse af forvaringsforanstaltningen

Lyngby Rets kendelse af 5. december 2000, sag nr. SS 2.25569/00 (F 3)

T, født i 1946, blev ved Højesterets dom af 28. oktober 1986 idømt forvaring for blandt andet legemsbeskadigelse med døden til følge begået mod en finne, der ligesom T opholdt sig i et detentionslokale. T tildelte forurettede mindst 25 spark i hovedet, hvorved ansigtet blev sparket sammen til en ugenkendelig masse. T var i perioden 1975-1985 dømt 16 gange for vold og berigelseskriminalitet. Retslægerådet fandt forvaring påkrævet.

T blev efter dommen i 1986 ad flere gange prøveudskrevet, senest i hen-

hold til kendelse af 24. juli 1996. Han havde imidlertid indtil seneste prøveudskrivning været genindsat i anstalten seks gange som følge af vilkårs-overtrædelser.

I 2000 begærede forvarede endelig ophævelse af forvaringsforanstaltningen. T var ved dom af 22. november 1999 straffet for røveri. Retten havde under sagen afvist anklagemyndighedens begæring om genindsættelse i forvaring, hvorfor almindelig frihedsstraf på fængsel i 1 år og 3 måneder udmålttes. Forvarede blev prøveløsladt fra denne dom den 1. marts 2000 på de samme vilkår som for prøveudskrivningen.

118

Anstalten ved Herstedvester udtalte under sagen, at det siden prøveløsladelsen den 1. marts 2000 med megen besvær mere eller mindre var lykkedes at balancere T gennem et tilsynsforløb uden alvorligere kriminalitet. Det måtte dog pointeres, at den sidste kriminalitet havde vist, at T helt grundlæggende ville have behov for en tæt kontrol for at mindske risikoen for ny personfarlig kriminalitet. Anstalten anbefalede således, at T uændret forblev prøveudskrevet.

Også den lokale afdeling i kriminalforsorgen, der havde tilsyn med T, anbefalede, at T, der dog siden prøveløsladelsen havde fremstået afdæmpet og ældet, fortsat burde være undergivet den tidligere foranstaltning som den mest hensigtsmæssige af hensyn til ham selv og samfundet.

Den beskikkede forsvarer gjorde gældende, at domfældte efter de foreliggende oplysninger var inde i en god gænge, og at der i de næste 1½ år grundet prøveløsladelsen var mulighed for genindsættelse til fortsat afsoning ved nyt strafbart forhold, hvorfor forvaringsdommen, under hensyn til dennes alder og til, at såvel byret som landsret i 1999 afsagde kendelse om, at der ikke kunne ske genindsættelse i forvaring, burde ophæves.

Byretten ophævede forvaringsforanstaltningen endeligt og udtalte:

“Under hensyn til domfældtes nuværende personlige forhold sammenholdt med den tid, der er forløbet siden domfældte blev dømt til anbringelse i forvaring, findes hensynet til retssikkerheden ikke at være så tungtvejende, at foranstaltningen bør opretholdes, hvorfor den af domfældte fremsatte anmodning om foranstaltningens ophævelse tages til følge.”

Det kan undre, at retten – under henvisning til, at T, der i november 1999 fik en dom på fængsel i 1 år og 3 måneder for personfarlig kriminalitet – allerede 1 år efter idømmelsen af denne straf og trods de foreliggende ud-

talelser fra såvel Anstalten ved Herstedvester som kriminalforsorgen fandt, at hensynet til retssikkerheden ikke talte for en opretholdelse af foranstaltningen. Til gengæld forelå der ikke under sagen en udtalelse fra Retslægerådet om forvaredes farlighed.

Eksempel 4

Ikke ophævelse af forvaringsforanstaltning trods ca. 10 års frihedsberøvelse for vold

U 2000.1419 V, der er stadfæstet ved Højesterets Anke- og kæremålsudvalgs kendelse af 13. december 2000 (sag 300/2000)

T, der var født i 1959, blev ved Højesterets dom af 24. maj 1991 (U 1991. 570 H) idømt forvaring for vold og trusler i april 1990 mod en ubekendt kvinde på et kollegieværelse, som han trængte ind hos. T slog kvinden i ansigtet, klemte hende om halsen, dækkede hendes mund og udtalte, at han ville slå hende ihjel. Under sagens behandling ved Vestre Landsret fandt nævningerne, at T havde drabsforsæt, hvilket imidlertid blive tilsidesat af de juridiske dommere, der fandt, at T havde forsæt til voldtægt, hvorfor der udelukkende skete domfældelse for vold og trusler.

Retslægerådet udtalte, at forvaring fandtes påkrævet. T var tidligere i perioden 1975-1988 straffet gentagne gange for voldtægter, drabsforsøg og overfald. T var blevet prøveløsladt i februar 1990. I Højesteret var der dissens for udmåling af fængsel i 3 år i stedet for forvaring.

I 2000 begærede forvarede foranstaltningen endeligt ophævet.

På dette tidspunkt havde forvarede været frihedsberøvet siden den 24. april 1990 og havde ingen frihedsgoder, idet det af en indhentet psykiatrisk vurdering fremgik, at tildeling af frihedsgoder måtte forudsætte psykiatrisk behandling og behandling med kønsdriftdæmpende medicin. Forvarede ønskede ikke at medvirke til denne behandling.

Ved utrykt kendelse af 13. december 2000 stadfæstede Højesteret Vestre Landsrets kendelse, hvorved landsretten havde udtalt følgende:

“Det må, som hævdet af kærendes advokat, antages, at der i dag er et misforhold mellem længden af den ubetingede fængselsstraf, kærende ville være blevet idømt for den forbrydelse, han ved dommen af 13. december 1990 blev fundet skyldig i at have begået og den tid, kærende siden da har været undergivet forvaring.

Det er imidlertid ikke i straffelovens § 72 – og det fremgår ikke af bestemmelsens forarbejder – at dette forhold skal være afgørende for, om for-

anstaltninger efter straffelovens § 70 om forvaring, skal ændres eller ophæves.

I den foreliggende sag ville den forbrydelse, kærende blev fundet skyldig i ved dommen af 13. december 1990, ikke isoleret set have kunnet begrunde, at kærende var blevet dømt til forvaring. Dommen til forvaring blev begrundet med henvisning til de lægelige erklæringer, til kærendes tidligere kriminalitet og til de omstændigheder, hvorunder kærende havde udøvet den forbrydelse, han aktuelt blev fundet skyldig i. Det fremgår af sagen, at kærende tidligere i perioden 1975-1986 ved tre domme var blevet straffet for grov voldtægt, hvoraf det ene tilfælde – i 1980 – blev fuldbyrdet under omstændigheder, som begrundede, at kærende tillige blev dømt for forsøg på manddrab.

Ud fra den nu foreliggende lægelige bedømmelse af kærendes fortsatte personfarlighed og baggrunden herfor lægger landsretten til grund, at risikoen for, at kærende vil begå ny personfarlig kriminalitet, i meget høj grad er begrundet i kærendes seksualtrang. Det tiltrædes derfor, at forvaring fortsat må antages at være nødvendig for at forebygge yderligere kriminalitet fra kærendes side.”

Sagen er i øvrigt omtalt i Retslægerådets Årsberetning for 2000, side 137-142.

Eksempel 5

Ikke endelig ophævelse af forvaringsforanstaltning idømt i 1978

Østre Landsrets kendelse af 26. januar 2004, 10. afd. Kære nr. S-4448-03 (RA 2003-354-0001)

T, der var født i 1941, blev ved byretsdom af 26. maj 1978 idømt forvaring for forsøg på anden kønslig omgængelse end samleje med 8-årig dreng, ved at have udgivet sig for at være politimand og derved forsøgt at få drengen til at køre med sig, hvilket drengen dog afslog. Endvidere blev T dømt for anden kønslig omgængelse end samleje samt drabsforsøg begået overfor en dreng på 13 år, idet T udgav sig for at være kriminalbetjent og fik drengen til at sætte sig ind i sin bil, hvorefter han berøvede drengen friheden ved at binde hans hænder på ryggen og fortsatte kørslen, hvorefter han tvang drengen til kønsligt usædeligt forhold og efterfølgende forsøgte at kvæle drengen. Retslægerådet fandt, at forvaring var påkrævet.

T var tidligere ved dom af 7. oktober 1974 idømt forvaring for ligeartet

sædelighedskriminalitet, og de nuværende forhold var begået tre dage efter prøveudskrivning fra denne dom.

Ved Østre Landsrets kendelse af 15. januar 1997 blev T prøveudskrevet fra forvaring på vilkår af blandt andet psykiatrisk behandling, sexologisk behandling og uvarslede blodprøver.

Baggrunden for, at vilkår om behandling med kønsdriftdæmpende medicin ikke indgik i vilkårene for prøveudskrivning, skyldtes, at T havde foretaget selvkastration og i øvrigt ikke – grundet en leverlidelse – kunne tåle behandlingen med medicinen, hvorfor Retslægerådet havde frafaldet dette vilkår. Da man imidlertid havde fundet ud af, at T ved indtagelse af mandligt kønshormon ville kunne opnå kønsdrift og erektion, blev sexologisk behandling og uvarslede blodprøver indsat som vilkår for at forebygge denne risiko.

I 2002 begærede T forvaringsforanstaltningen endeligt ophævet. Såvel Anstalten ved Herstedvester som Retslægerådet udtalte under sagen, at Ts alvorlige personafvigelse fortsat bestod og frarådede endelig ophævelse.

Byretten afviste ved kendelse af 28. november 2003 at ophæve foranstaltningen og henviste i den forbindelse til de foreliggende udtalelser samt til det forhold, at der i såvel 2000 som i 2001 var fundet forhøjede testosteronværdier i forvaredes blod, hvilket tydede på indtagelse af mandlige kønshormoner. Overlægen, der stod for udtagelsen af forvaredes blodprøver udtalte i øvrigt under sagen, at blodprøverne blev udtaget hver måned, idet det ikke skønnedes forsvarligt at lade længere tid gå mellem prøverne.

Landsretten tiltrådte byrettens kendelse og anførte, at henset til, at domfældte to gange var dømt til forvaring for alvorlige seksualforbrydelser begået over for børn samt til hans fortsat bestående alvorlige personafvigelse.

Selv om spørgsmålet om proportionalitet ikke direkte blev berørt under sagens behandling ved domstolene, findes kendelsen alligevel at afspejle, at det ikke er den hengåede tid, der er altafgørende for spørgsmålet om endelig ophævelse, men derimod en afvejning af domfældtes farlighed og risiko for recidiv.

Eksempel 6

Ikke endelig ophævelse af forvaringsforanstaltning, der havde varet i 14 år, da opretholdelsen af foranstaltningen fortsat var nødvendig grundet ej tilstrækkelig sikkerhed for, at T ikke frembød fare for andre

Højesterets kendelse af 2. november 2005 (sag nr. 193/2005) (RA 2003-354-0002)

T, der var født i 1956 i Grønland, blev ved Østre Landsrets ankedom af 7. juli 1986 idømt forvaring for ulovlig indtrængen og voldtægt af 24-årig kvinde, idet han trængte ind hos kvinden og under særligt skærpende omstændigheder voldtog denne, idet T blandt andet gennemførte tre samlejer over mere end 2 timer, ligesom han tillige havde anden kønslig omgængelse end samleje med kvinden.

T var siden 1976 dømt gentagne gange for seksualkriminalitet i Grønland og blev i 1982 for blandt andet voldtægt dømt til anbringelse på ubestemt tid i psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark. Ved dom af 25. oktober 1985 bestemte Julianehåbs retskreds, at denne foranstaltning skulle ændres til anbringelse i anstalt i Grønland, men før dommen blev forkyndt for T, undveg han fra Anstalten ved Herstedvester og begik de forhold, der førte til idømmelse af forvaringsforanstaltningen.

T havde været frihedsberøvet siden 1. november 1985.

Ved kendelse af 11. oktober 1995 blev T prøveudskrevet fra forvaring på vilkår af blandt andet alkoholistbehandling, psykiatrisk behandling samt behandling med kønsdriftdæmpende medicin. T blev prøveudskrevet til Grønland.

I 1999 anmodede T om endelig ophævelse af forvaringsforanstaltningen, subsidiært om ophævelse af vilkårene om behandling med antabus og kønsdriftdæmpende medicin.

I 1999 anmodede T om endelig ophævelse af forvaringsforanstaltningen, subsidiært om ophævelse af vilkårene om behandling med antabus og kønsdriftdæmpende medicin. Ved byrettens kendelse blev prøveudskrivningen fra forvaring opretholdt på uændrede vilkår. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse.

I 2002 begærede T på ny sagen indbragt for retten med påstand om ophævelse, subsidiært ophævelse af forvaringsforanstaltningen, således at vilkåret om psykiatrisk behandling og behandling med kønsdriftdæmpende medicin nu udgik af prøveudskrivningsvilkårene, og således at vilkåret om antabusbehandling blev ændret til, at T blev undergivet tilsyn af kriminal-

forsorgen i 2 år med pålæg om ophold, arbejde, samt afvænningsbehandling i tilsynsperioden.

Der blev indhentet udtalelser fra blandt andet Kriminalforsorgen i Qaqortoq og Anstalten ved Herstedvester.

Anstalten anbefalede, at foranstaltningen blev opretholdt uændret. Kriminalforsorgen i Qaqortoq anbefalede senest, at Ts forvaringsdom blev ændret, således at han kom under tilsyn af kriminalforsorgen i 2 år med pålæg om ophold, arbejde, samt afvænningsbehandling i tilsynstiden.

Ved kendelse af 15. januar 2004 ændrede Retten i Glostrup prøveudskrivningen fra forvaring som bestemt ved rettens kendelse af 11. oktober 1995, således at vilkåret om behandling med kønsdriftdæmpende medicin udgik, og således at vilkåret om antabusbehandling blev ændret til, at T blev undergivet tilsyn af Kriminalforsorgen i 2 år med pålæg om ophold, arbejde, samt afvænningsbehandling i tilsynsperioden. De øvrige vilkår blev opretholdt.

Anklagemyndigheden kærede kendelsen til Østre Landsret.

Kriminalforsorgen i Qaqortoq anbefalede på ny i en udtalelse af 3. maj 2004, at den tidsbestemte forvaringsdom, herunder prøveudskrivning, blev ændret til, at T blev undergivet tilsyn af Kriminalforsorgen i 2 år med pålæg om ophold, arbejde, samt afvænningsbehandling i tilsynstiden. Derudover blev det foreslået, at behandlingen med kønsdriftdæmpende medicin androcur blev opretholdt i tilsynsperioden, hvorefter den blev nedtrappet og afbrudt ved tilsynest udløb.

Østre Landsret bestemte ved kendelse af 13. maj 2004, at foranstaltningen blev opretholdt uændret.

Landsretten udtalte i den forbindelse:

“Efter indholdet af administrerende overlæge NNs erklæring af 11. april 2003 sammenholdt med arten af den af andrageren begåede, særdeles personfarlige kriminalitet findes det – uanset forløbet af prøveudskrivningsperioden og foranstaltningens varighed – på indeværende tidspunkt ikke forsvarligt at ændre foranstaltningen som sket ved den påkærede kendelse.”

T kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse kendelsen til Højesteret.

Forsvareren henviste dels til proportionalitetssynspunkter, herunder særligt, at den iværksatte foranstaltning havde indebåret behandling med kønsdriftdæmpende medicin i ca. 10 år, og dels til at T nøje havde over-

holdt vilkårene for prøveudskrivningen, ligesom der ikke forelå nogen form for recidiv. Det blev gjort gældende, at der ikke forelå nogen fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og at der ikke var risiko for recidiv ved lempelse af vilkårene som påstået. Vilkares opretholdelse ville derimod på nuværende tidspunkt indebære en krænkelse af Ts ret til familieliv, jf. den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMK) artikel 8.

Anklagemyndigheden anførte, at der skulle foretages en vurdering af, om vilkårene om behandling med antabus og kønsdriftdæmpende medicin fortsat var påkrævet for at forebygge nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed. Proportionalitetsbetragtninger måtte i en sag som den foreliggende vige for lægelige udtalelser om risikoen for recidiv, såfremt vilkårene for prøveudskrivning blev ændret. Der forelå ikke en krænkelse af EMK artikel 8, så længe det fortsat var nødvendigt at opretholde foranstaltningen af hensyn til forebyggelse af fornyet kriminalitet.

Kriminalforsorgen i Qaqortoq havde i udtalelse af 23. maj 2005 gentaget sin anbefaling af foranstaltningsændring.

Anstalten ved Herstedvester havde i udtalelse af 6. september 2005 udtalt, at anstalten ikke kunne anbefale nogen ændring af den idømte foranstaltning. Det fremgik af en vedlagt lægelig udtalelse, at man ved et møde afholdt i Anstalten ved Herstedvester den 6. juni 2005 besluttede, at man ikke kunne anbefale ændring af den idømte foranstaltning, idet såvel antabusbehandling som kønsdriftdæmpende behandling begge var vigtige bidrag til, at det var gået så godt, som det var, og at begge disse behandlinger måtte betragtes som afgørende faktorer med hensyn til at hindre recidiv til ligeartet kriminalitet.

Højesteret stadfæstede ved kendelse af 2. november 2005 landsrettens kendelse.

Højesteret udtalte i den forbindelse følgende:

“Den tid, T har været undergivet forvaringsdommen fra 1986, overstiger klart den tidsbestemte frihedsstraf, han ellers ville være blevet idømt. Det følger imidlertid af straffelovens § 72, jf. § 70, at de som led i prøveudskrivningen i 1995 foreskrevne foranstaltninger kan opretholdes – og kun kan opretholdes – hvis det efter de nu foreliggende oplysninger fortsat må antages, at T, der er blevet 49 år, frembyder en nærliggende fare for recidiv, hvis forebyggelse gør foranstaltningernes opretholdelse påkrævet. Efter oplysningerne om Ts tidligere kriminalitet og de aktuelle lægelige oplysninger og vurderinger af ham finder Højesteret, at han

uden antabusbehandling og kønsdriftdæmpende behandling frembyder væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og at disse foranstaltningers opretholdelse fortsat er nødvendig og derfor ikke i strid med EMK artikel 8. Højesteret stadfæster derfor kendelsen."

4.4 Oversigt over domme til forvaring afsagt i perioden 1. januar 1996 til 30. juni 2005

I perioden fra den 1. januar 1996 til den 30. juni 2005 er der i alt blevet afsagt 29 domme til forvaring. Dommene gennemgås nedenfor inddelt efter kriminalitetens art, idet der er lagt vægt på eventuelle hovedforhold i sagerne. I øvrigt vil oversigten tillige indeholde en kort beskrivelse af status for den enkelte forvaredes afsoningsforløb.

Det bemærkes, at domme afsagt efter straffelovens § 70, stk. 2, der trådte i kraft den 1. maj 1997, er særskilt omtalt i afsnit 5.2.2.2. Der vil således udelukkende blive henvist til disse under afsnittet om sædelighedsforbrydelser.

125

4.4.1 Drab, drabsforsøg og vold med døden til følge

Dom nr. 1

Forvaring for forsøg på manddrab i gentagelsestilfælde

Retten i Odenses dom af 19. december 1996 (RA 551/96, F 34 RA 2003-354-0019)

T, der var født i 1965, blev under sagen dømt for forsøg på manddrab, ved den 7. juni 1996 på en sti at have forsøgt at dræbe en tilfældig pige født i 1972, idet han med en skarpslebet økse tildelte hende flere øksehug, således at forurettede pådrog sig ca. 10 huglæsioner i baghoved og på kroppen med blandt andet kraniebrud og sammenklapning af lungerne til følge.

T var tidligere i 1987 idømt fængsel i 4 år for forsøg på manddrab ved at have forsøgt at skære halsen over på en pige, han tilfældigt mødte på gaden. Endvidere tidligere dømt for vold.

Retslægerådet kunne ikke afvise, at T frembød en sådan fare for andres liv, helbred, legeme eller frihed, at anvendelse af forvaring kunne være påkrævet for at forebygge denne fare.

Dom: Forvaring. Retten fandt, at karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om tiltalte, og om hans tidligere kriminalitet, at det måtte

antages, at han frembød en nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, hvorfor forvaring var påkrævet for at forebygge denne fare.

Status: Forvarede fik i juni 2003 tilladelse til udstationering på pension på fængselsvilkår.

Dom nr. 2

Forvaring for vold med døden til følge begået over for hustru.

Dømt gentagne gange for vold

Højesterets dom af 7. november 1997 (U 1998.25 H. JU 4088, F 37, RA 2003-354-0018)

126

T, født i 1960, blev under sagen dømt for overtrædelse af straffelovens § 244, § 246, jf. § 245, stk. 1, ved den 25. oktober 1994 at have tildelt sin hustru knytnæveslag i ansigtet og flere spark på kroppen og ved natten til den 11. maj 1996 at have udøvet stump vold mod hustruen, som herved blev tilføjet kvæstelser i brystkassen og bugen, hvilket medførte, at hun afgik ved døden.

T var tidligere straffet gentagne gange for vold. I 1980 og 1985 var T blevet dømt til psykiatrisk behandling for vold.

Retslægerådet udtalte, at forvaring var påkrævet for at forebygge faren for andres liv, legeme og helbred.

Dom: Højesteret tiltrådte, at landsretten, under henvisning til karakteren af det begåede forhold, tidligere kriminalitet, hans personlige forhold og de lægelige oplysninger, havde idømt forvaring.

Status: Forvarede blev i marts 2003 udstationeret til egen bolig.

Dom nr. 3

Forvaring for vold med døden til følge begået over for ung mand på gaden i forening med to uidentificerede mænd

Højesterets dom af 29. juni 1998 (U 1998.1377 H. JU 4099, RA 2003-354-0017)

T, født i 1962, blev under sagen dømt for vold med døden til følge ved i forening med to andre at have sparket, trampet og slået en mand samt grebet ham om halsen, hvilket bevirkede, at han afgik ved døden. T blev desuden dømt for to tilfælde af vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i et tilfælde at have slået en mand og med en kniv skåret ham i halsen, hvorved forurettede blandt andet pådrog sig en sprængt trommehinde og et

snitsår fra mundvigen til basis af halsen, og ved i et andet tilfælde at have slået og sparket en mand, hvorved denne tilføjedes kvæstelser med 10 dages hospitalsindlæggelse til følge. Endvidere blev T dømt for to tilfælde af røveri, dels med vold i form af slag og skub og dels med trussel om vold samt for overtrædelse af straffelovens § 276, § 171 og § 293, stk. 1. Forholdene blev begået i perioden mellem januar og juli 1996.

T var i perioden 1982-1995 blandt andet idømt syv domme for vold, røveri og anden berigelseskriminalitet. T var prøveløsladt fra seneste dom den 10. november 1995.

Retslægerådet anbefalede forvaring.

Dom: Forvaring. Højesteret tiltrådte landsrettens afgørelse om forvaring. Landsretten henviste i den forbindelse til karakteren af den kriminalitet, T var fundet skyldig i, oplysningerne om karakteren af hans tidligere kriminalitet og den fare, han frembød for liv, helbred mv. og fandt forvaring påkrævet for at forebygge denne fare.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 4

Forvaring for vold med døden til følge begået overfor samlevers knap 4-årige søn over en periode på ca. 2 måneder. "Kasper-sagen". Endvidere dømt for grov vold mod to tidligere samlevere

Vestre Landsrets dom af 3. marts 1999 (F 41, RA 2003-354-0029)

T, født i 1971, blev under sagen dømt for grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i perioden fra april 1994 til den 17. december 1994 at have slået og sparket en tidligere samlever, hvorved hun blandt andet fik slået to fortænder ud. Tillige dømt for grov vold mod anden tidligere samlever, idet T over flere timer den 15. august 1995 slog og sparkede forurettede. Endvidere dømt for i perioden fra den 21. maj 1998 til den 1. juli 1998 at have udøvet vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter med karakter af mishandling mod samlevers søn, født den 6. august 1994, idet T i gentagne tilfælde slog ham i hovedet og på kroppen samt slyngede ham mod genstande og sparkede ham i maven, hvilket bevirkede at barnet den 2. juli 1998 om morgenen afgik ved døden. T blev endvidere dømt for at have undladt at hente lægehjælp til barnet, der fra den 30. juni 1998 var efterladt i hjemmet i hjælpeløs tilstand, idet barnet havde talrige kvæstelser og vejrtrækningsbesvær.

T var tidligere straffet gentagne gange for vold efter straffelovens §§ 244 og 245.

Retslægerådet anbefalede forvaring og henviste til, at T personligheds-mæssigt var afvigende i betydelig grad, hvorfor han sammenholdt med et årelangt misbrug fandtes at udgøre en nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed.

Dom: Forvaring. Landsretten henviste til forbrydelsens grovhed, tidligere kriminalitet og den nærliggende fare for andres liv, legeme eller frihed.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 5

Forvaring for drab på kvinde med efterfølgende usømmelig omgang med lig. Tillige dømt for røveri mod intimmassøse samt frihedsberøvelse, voldtægt og anden kønslig omgængelse med kvinde

Vestre Landsrets dom af 25. november 1999 (F 42, RA 2003-354-0038)

T, født i 1965, blev under sagen dømt for drab på en kvinde, som han kvalte og derefter i forening med en anden mand flyttede fra lejligheden, hvor drabet var sket, afklædte liget og gravede det ned. T blev endvidere dømt for røveri ved i en massageklinik at have tildelt en intimmassøse flere knyt-næveslag i ansigtet, samtidig med at han fratog hende 900 kr., ligesom T blev dømt for frihedsberøvelse, voldtægt og anden kønslig omgængelse ved under anvendelse af vold og trusler herom at have tildækket en kvin-des hoved med en beklædningsgenstand og bragt hende til en lejlighed, hvor han under trusler tiltvang sig samleje med hende ved at fastholde hende med kvælertag samt tildelte hende flere slag i ansigtet og på krop-pen, ligesom han slikkede hende i skridtet.

T var tidligere i perioden fra 1992-1996 dømt flere gange for såvel røveri, voldtægt som vold.

Retslægerådet anbefalede forvaring og henviste til, at T personligheds-mæssigt i betydende grad var afvigende og præget af manglende for-ståelse for andre menneskers følelser og behov, hvorfor rådet fandt, at T måtte antages at frembyde en nærliggende fare for andres liv, legeme, hel-bred eller frihed.

Dom: Forvaring. Landsretten fandt ligesom Retslægerådet, at T udgjorde en nærliggende fare for andre, hvorfor forvaring fandtes påkrævet.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 6**Forvaring for vold med døden til følge begået over for mand i lejlighed**
Vestre Landsrets dom af 9. februar 1999 (F 43, RA 2003-354-0015)

T, født i 1965, blev under sagen dømt for vold med døden til følge ved at have slået og sparket en anden mand adskillige gange i hovedet og på kroppen, hvorved denne blandt andet pådrog sig blodansamlinger, ribbensbrud samt en miltlæsion, hvilket bevirkede, at forurettede dagen efter afgik ved døden som følge af indvendig forblødning.

T var tidligere dømt for drab og røveri i 1986, ligesom han i perioden 1995-1996 havde fået to domme for vold.

Retslægerådet anbefalede forvaring og henviste blandt andet til, at T personlighedsmæssigt var afvigende i betydelig grad, kortsynet og med lav frustrationstærskel, hvorfor T fandtes at udgøre en nærliggende fare for andres liv, legeme mv.

Dom: Forvaring. Landsretten fandt, under hensyn til den begåede forbrydelse, oplysningerne om hans tidligere kriminalitet og de lægelige oplysninger i sagen, at forvaring var påkrævet, idet T frembød en nærliggende fare for andres liv mv.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 7**Forvaring for grov vold mod og drab af sin 23 dage gamle datter.**
Tidligere i 1993 dømt for vold med døden til følge ligeledes begået over for spæd datter

Vestre Landsrets dom af 22. oktober 2003 (RA 2003-354-0040)

T, der er født i 1970, blev under sagen fundet skyldig i vold mod og drab af sin spæde datter, idet T i tiden mellem den 5. og 6. januar 2003 ved stump vold tilføjede datteren, født den 19. december 2002, blandt andet et stort blodunderløbent mærke på venstre kind og bag venstre øre, ligesom han i tidsrummet mellem den 8. og 10. januar 2003 dræbte datteren, idet han ved stump vold og ruskevold tilføjede barnet svære hjernelæsioner samt blødninger under den hårde hjernehinde og mellem de bløde hjernehinder, hvorved barnet pådrog sig så svære læsioner, at hun den 10. januar 2003 afgik ved døden.

T var tidligere ved dom af 29. oktober 1993 idømt 6 års fængsel for vold med døden til følge begået overfor Ts knap 2 måneder gamle datter.

Retslægerådet udtalte, at T, under hensyn til karakteren af det tidligere

pådomte og nu påsigtede forhold sammenholdt med hans personligheds-mæssige egenart (karakteriseret som umoden, selvcentreret og med manglende indfølelse), frembød en sådan nærliggende fare for andres liv mv., at forvaring var påkrævet.

Dom: Forvaring. Landsretten udtalte, at forvaring var påkrævet henset til karakteren af den kriminalitet, som T var fundet skyldig i, sammenholdt med oplysningerne om tiltaltes tidligere kriminalitet og den fare, som han frembød.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

130

Dom nr. 8

Forvaring for forsøg på voldtægt, manddrab og usømmelig omgang med lig

Retten i Ringsteds dom af 23. april 2004 (RA 2004-354-0049)

Sagen er omtalt under punkt 5.2.2.3 i forbindelse med eksempel 5.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester

Dom nr. 9

Forvaring for forsøg på manddrab og voldtægt begået over for en kvinde

Københavns Byrets dom af 30. september 2004 (RA 2005-354-0053)

T, født i 1972, dømt for forsøg på manddrab ved at have stukket en kvinde ca. 25 gange i kroppen med en saks, hvorved hun pådrog sig livstruende skade, samt i samme forbindelse at have voldtaget hende, idet han gennemførte samleje med hende, ligesom han indførte en ølflaske i hendes skede, alt imens han truede hende. Endvidere dømt for forsøg på bankrøveri, spirituskørsel og anden overtrædelse af færdselsloven.

T var tidligere straffet. Senest var T i 1998 idømt en behandlingsdom for blandt andet overtrædelse af straffelovens § 244 og § 288, stk. 1, nr. 1, til dels jf. § 21. Foranstaltningen blev ophævet ved Frederiksbergs rets dom af 14. november 2001.

T var i 2001 endvidere idømt fængsel i 2 år og 6 måneder for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1.

I den retspsykiatriske erklæring vurderedes det, at T frembød nærliggende risiko for andres liv, legeme, frihed eller helbred. Det anbefaledes at idømme forvaring.

Retslægerådet udtalte, at det ikke kunne afvises, at han frembød en

sådan nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at anvendelse af forvaring i stedet for fængsel var påkrævet for at forebygge denne fare.

Dom: Forvaring. Retten henviste til udtalelserne i sagen og karakteren af de begåede forhold og oplysninger om tiltaltes person, herunder oplysninger om tidligere kriminalitet, herunder vold og røverier, hvorefter det måtte antages, at han frembød nærliggende fare for andres liv og helbred. Retten fandt herefter forvaring påkrævet.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester

4.4.2. Vold

131

Dom nr. 10

Forvaring for forsøg på voldtægt og vold af særlig farlig karakter i forbindelse med frihedsberøvelse af 46-årig kvindelig bekendt i ca. 7 timer i Ts lejlighed. Ikke tidligere straffet for sædelighedskriminalitet, men derimod gentagne gange for vold

Højesterets dom af 22. oktober 1997 (U 1997.1686/4 H, F 36, JU 4069, RA 2004-354-0043)

T, født i 1943, blev under sagen dømt for vold af særlig rå, brutal og farlig karakter samt forsøg på voldtægt ved den 9. januar 1996 på svalegangen ud for sin lejlighed at have grebet fat i en 46-årig kvindelig bekendt og trukket hende ind i sin lejlighed, hvor han tilbageholdt hende i ca. 7 timer. Under tilbageholdelsen tog T halsgreb på kvinden, tildelte hende adskillige knytnæveslag i ansigtet, knuste en tallerken mod hendes baghoved, sparkede hende iført sko mv., ligesom han to gange forsøgte at voldtage hende, hvilket dog mislykkedes grundet forurettedes modstand.

T var tidligere dømt ni gange for vold/kvalificeret vold.

Retslægerådet delte sig i to, idet to medlemmer antog, at T vedvarende ville frembyde en sådan fare for andres liv eller legeme, at kun anvendelse af forvaring var tilstrækkelig til at forebygge denne fare. Ét medlem af rådet fandt ikke, at T frembød en sådan nærliggende fare.

Dom: Forvaring. Højesteret tiltrådte landsrettens afgørelse om forvaring under henvisning til de lægelige erklæringer, karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om Ts person, navnlig den tidligere begåede kriminalitet.

Status: Forvarede blev ved kendelse af 13. august 2002 afsagt af Retten i Glostrup prøveudskrevet. Kendelsen blev effektueret den 3. oktober 2002.

Dom nr. 11

Forvaring for betydelig vold mod samlevers 6-årige søn

Vestre Landsrets dom af 16. oktober 1998 (F 39, RA 2003-354-0034)

T, født i 1967, blev under sagen dømt for mishandling af samlevers søn, født i 1991, ved i perioden juni 1997 til august 1997 at have slået sønnen i hovedet og på kroppen, ligesom han den 30. august 1997 over et par timer slog barnet i hovedet og på kroppen samt overbrusede ham med vand, hvorved barnet blev påført udbredte blodansamlinger i hovedet med voldsom hævelse af ansigtet til følge, hudafskrabbinger, rifter på arme og ben samt psykiske mén. T blev endvidere dømt for at have hensat og forladt barnet i hjælpeløs tilstand alene på sit værelse natten igennem og først hentet hjælp den følgende dag kl. 12.30. T blev ligeledes dømt for vold mod samleveren samt vold mod en 16-årig og en 17-årig dreng.

T var i perioden 1986-1995 idømt blandt andet otte domme for vold, grov vold og røveri.

Retslægerådet anbefalede forvaring.

Dom: Forvaring. Landsretten henviste til voldens karakter, tiltaltes tidligere voldsdomme og de lægelige udtalelser.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 12

Forvaring for vold af særlig farlig karakter ved skud med skarpladt oversavet jagtgevær mod forurettedes fod

Højesterets dom af 24. marts 2000 (U 2000.1376 H, F 45, RA 2003-354-0036)

T, født i 1966, blev under sagen dømt for ulovlig tvang og vold af særlig farlig karakter ved at have rettet et skarpladt oversavet jagtgevær mod en mand og herved tvunget ham til at stige ud af en parkeret bil og afklæde sig den ene sko og strømpe, hvorefter T skød ham i foden med knusning af tre mellemfodsknogler og efterfølgende amputation af tre tæer til følge. T blev endvidere dømt for trusler mod tidligere kæreste og vold mod denne, idet T trak forurettede i håret, tildelte hende skub samt flere slag og spark i ansigtet.

T var i perioden 1985-1999 dømt 11 gange for vold efter straffelovens § 244 og § 245 samt for trusler efter straffelovens § 266.

Retslægerrådet anbefalede forvaring på baggrund af Ts psykiske egenart, herunder karakteren af de påsigtede handlinger.

Dom: Forvaring. Højesteret tiltrådte, at landsretten, under henvisning til karakteren af de begåede forhold, herunder navnlig hans tidligere kriminalitet og de foreliggende lægeerklæringer, fandt, at forvaring måtte anses for påkrævet for at forebygge den nærliggende fare, som T udgjorde.

Status: Forvarede afsoner i Statsfængslet i Vridsløselille.

Dom nr. 13

Forvaring for mishandling af og anden kønslig omgang med daværende kæreste. Tidligere dømt adskillige gange for vold og grov vold mod kærester, men ikke tidligere seksualkriminalitet

Højesterets dom af 22. marts 2002 (U 2002.1261 H. F 47, RA 2004-354-0046)

T, født i 1972, blev under sagen fundet skyldig i grov vold (mishandling) og anden kønslig omgang ved at have tildelt sin daværende kæreste et slag i ansigtet i en baggård, ligesom han, da de kom op i lejligheden, gav hende adskillige knytnæveslag i ansigtet og på kroppen, sparkede hende adskillige gange i ansigtet og på kroppen, slæbte hende ved håret hen ad gulvet, kastede en stol, en stegepande og en glaslysestage efter hende, således at glaslysestagen ramte hende, ligesom han slog et glas ind i munden på hende, så glasset gik i stykker, og hun fik beskadiget to tænder. Endvidere svang T en økse over forurettedes hoved, ligesom han under trusler om vold tvang hende til at sutte på sit lem.

T var tidligere straffet adskillige gange for vold og grov vold begået over for tidligere kærester.

Retslægerrådet udtalte, at T var karakterafvigende, præget af manglende impuls kontrol, ansvarsfralæggelse og manglede indføling med de personer, han havde været voldelig overfor, ligesom T fandt, at de forurettede bar et betydeligt medansvar for hans aggressive adfærd. Rådet fandt således, at T frembød en nærliggende fare for andres liv, helbred mv. og anbefalede forvaring.

Dom: Forvaring. Højesteret tiltrådte, at landsretten havde idømt forvaring under henvisning til en samlet vurdering af oplysningerne om den aktuelle kriminalitet, den tidligere kriminalitet og oplysningerne om tiltaltes person, herunder den nærliggende fare, som han fandtes at udgøre.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 14**Forvaring for grov vold mod tre forurettede. Tidligere ligearartet kriminalitet**

Højesterets dom af 23. april 2003 (U 2003.1543/2 H, RA 2003-354-0028)

T, født i 1978, blev under sagen fundet skyldig i grov vold mod en forurettet F, idet T overfaldt denne med slag og spark, ligesom han tog kvælergreb og hoppede på Fs knæ. T blev endvidere dømt for grov vold mod to andre forurettede, der forsøgte at komme F til undsætning. F pådrog sig alvorlige mén.

T var tidligere i perioden 1997-2000 idømt tre fængselsstraffe for vold/grov vold.

Retslægerådet anbefalede forvaring, idet der, under henvisning til, at T var personlighedsmæssigt afvigende, manglede følelsesmæssigt engagement i andre menneskers liv mv., forelå en nærliggende fare for andres liv, legeme mv.

Dom: Forvaring. Højesteret tiltrådte, at landsretten havde fundet forvaring påkrævet.

Status: Forvarede blev den 12. september 2003 i henhold til Justitsministeriets farlighedsdekret efter psykiatrilovens § 40 af 10. september 2003 placeret på Sikringen, hvor han fortsat afsoner.

Dom nr. 15**Forvaring for grov vold under særdeles skærpende omstændigheder**

Dom afsagt af Retten i Århus den 11. januar 2005 (RA 2005-354-0051)

T, født i 1979, dømt for legemsangreb under særdeles skærpende omstændigheder ved at have udøvet vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter, idet han adskillige gange sparkede og med knyttede næver slog en kvinde på kroppen og i ansigtet, både mens hun stod op og lå ned. Herefter slæbte han hende hen ad jorden og smed hende i et buskads og forlod stedet. Da hun råbte op, vendte han tilbage og slog og sparkede hende på ny på kroppen, samt trampede på hende, alt med alvorlig skade til følge.

T var ved fire tidligere domme straffet for blandt andet vold/grov vold under særdeles skærpende omstændigheder, røveri og overtrædelse af straffelovens § 119.

Retslægerådet udtalte, at T på grund af det om hans personlighed, tidligere pådømte og nu påsigtede kriminalitet oplyste frembød en sådan fare

for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at forvaring, jf. straffelovens § 70, var påkrævet for at imødegå denne fare.

Dom: Byretten fandt, at det efter karakteren af den alvorlige voldsforbrydelse sammenholdt med oplysningerne om tiltalte tidligere straffe for tilsvarende kriminalitet og på grundlag af de lægelige oplysninger måtte antages, at tiltalte frembød nærliggende fare for andres liv, legeme og helbred, og det måtte derfor anses for påkrævet at anvende forvaring i stedet for fængsel for at forebygge denne fare.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester

4.4.3 Røveri

135

Dom nr. 16

Forvaring for røveri over for prostitueret med samtidig ulovlig tvang.

Endvidere dømt for vold mod fængselsfunktionær

Højesterets dom af 15. marts 1999 (U 1999.965 2IH, F 44, RA 2003-354-0033)

T, født i 1971, blev dømt for røveri ved i en kælderskakt at have aftvunget en prostitueret 1.000 kr., idet T tildelte hende flere knytnæveslag på kroppen, rev hende i håret og sparkede hende flere gange på kroppen samt true hende på livet. Endvidere dømt for ulovlig tvang ved efter røveriet at have tvunget kvinden til at drikke vodka. T blev tillige dømt for vold mod tjenestemand i funktion, idet han i statsfængslet i Nyborg tildelte en fængselsfunktionær et slag i ansigtet med knyttet hånd, ligesom han slog ud mod to andre fængselsfunktionærer.

T var tidligere dømt gentagne gange for røveri og vold og havde afsonet i alt ca. 8 år i fængsel.

Retslægerådet udtalte, at man fandt, at T led af en pseudopsykopatisk skizotypisk tilstand, som muligt senere kunne udvikle sig til egentlig skizofreni. Rådet kunne ikke afvise, at T vedvarende ville udsætte andres liv, legeme, helbred eller frihed for en så nærliggende fare, at forvaring kunne komme på tale.

Dom: Forvaring. Højesteret tiltrådte, efter karakteren af det nu begåede røveriforhold sammenholdt med Ts tidligere kriminalitet og med de lægelige oplysninger om hans helt særegne personlighed og hermed sammenhængende farlighed, at T var idømt forvaring.

Bemærk: T var tidligere søgt idømt dom til forvaring. Ved Vestre Landsrets dom af 10. marts 1995 blev T fundet skyldig i blandt andet røveri efter

straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, idet T på en sti i Lyngby ved vold med blandt andet dobbelt kæbebensbrud til følge og trussel om vold til følge, truede en mand til at udlevere sin pung mv. Retslægerådet udtalte, at T var svært afvigende, og at T i betragtning af kriminaliteten og hans personlighedsstruktur måtte antages at udgøre en nærliggende fare for andres liv mv. Landsretten idømte forvaring, men T ankede til Højesteret. Højesteret udtalte ved dom af 24. oktober 1995 med dissens (3-2), at *“under hensyn til tiltaltes alder og umodenhed samt til den tilbageholdenhed, der bør udvises med hensyn til anvendelsen af forvaring, finder vi ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at idømme tiltalte forvaring i stedet for tidsbestemt straf”*. (U 1996.103 H)

Status: Forvarede er pt. overført til Sikringsafdelingen med henblik på mentalundersøgelse til verserende sag.

4.4.4 Brandstiftelse

Dom nr. 17

Forvaring for brandstiftelse med materiel skade til følge, ingen mennesker i nærheden

Vestre Landsrets dom af 18. november 1998 (F 40, RA 2003-354-0016)

T, født i 1970, blev under sagen fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 181, stk. 1, ved at have sat ild til en lade, hvorved der skete skade for ca. 550.000 kr. Laden lå et stykke fra beboelsen på det behandlingshjem, hvor T opholdt sig. Der boede ikke nogen i nærheden af laden.

T var tidligere i 1996 og 1997 dømt for brandstiftelse. Sanktionerne havde ved disse afgørelser været dom til psykiatrisk behandling.

Retslægerådet anbefalede forvaring under hensyn til den personligheds-mæssige egenart samt karakteren af tidligere og nuværende kriminalitet. T blev ikke fundet sindssyg, men derimod placeret i den nedre del af normalområdet, præget af svær umodenhed og let vakt aggressivitet.

Dom: Forvaring. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse, hvorefter retten fandt, at forvaring var påkrævet for at forebygge en nærliggende fare for andres liv, helbred mv., under henvisning til karakteren af det begåede forhold og de foreliggende oplysninger om tiltaltes person, herunder navnlig om tidligere kriminalitet.

Status: Forvarede er udstationeret på pension.

Dom nr. 18

Forvaring for brandstiftelse med materiel skade

Højesterets dom af 28. maj 2004 (RA 2004-354-0048)

T, der var født i 1961, blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 180, ved med forsæt til at volde omfattende ødelæggelse på fremmed ejendom at have sat ild til en andelskasse.

Tiltalte var en måned før gerningstidspunktet blevet prøveløsladt fra afsoning af en dom på 8 måneders fængsel for brandstiftelse efter straffelovens § 181. Herudover havde tiltalte alene fået bøder for berigelseskriminalitet.

Retslægerådet udtalte ved to udtalelser, at rådet ikke kunne afvise, at tiltalte frembød en nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, således at anvendelse af forvaring jf. straffelovens § 70, ville være påkrævet for at forebygge denne fare.

Dom: Tre dommere i Højesteret henviste til de af landsretten anførte grunde og idømte forvaring. Landsretten havde henvist til, at der ved valget af dom til forvaring var lagt vægt på Ts hurtige recidiv og de i sagen foreliggende udtalelser. I afvejningen indgik endvidere, at det i forarbejderne til straffelovens § 70 blev understreget, at forvaring kun bør anvendes i meget begrænset omfang. Der blev endelig lagt vægt på behandlingsmuligheden for T i forbindelse med en forvaringsdom, og at spørgsmål om ændring eller ophævelse af foranstaltningen afgøres af domstolene.

To dommere i Højesteret fandt efter en samlet bedømmelse af karakteren af de begåede forhold af brandstiftelse og de lægelige oplysninger om T, at han ikke kunne antages at frembyde en sådan nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at forvaring burde anvendes i stedet for fængsel. De stemte derfor for at tage hans påstand til følge og for at fastsætte straffen til fængsel i 5 år.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 19

Forvaring for brandstiftelse med fare for personer, samt flere forhold af brandstiftelse med materiel skade

Østre Landsrets dom af 28. januar 2005 (RA 2005-354-0052)

T, der var født i 1961, blev dømt for at have sat ild til en ejendom under sådanne omstændigheder, at han indså, at to personer, der lå og sov på

1. sal i ejendommen, blev udsat for overhængende livsfare. Ved branden skete der skade på fast ejendom for 30.000 kr. T blev endvidere dømt for fire forhold af brandstiftelse efter straffelovens § 181, herunder blandt andet et forhold, hvor han havde sat ild til en garage på en ejendom, hvorefter branden bredte sig til tagkonstruktionen på den tilstødende bygning. Ved branden skete der skade på fast ejendom, løsøre og en bil for i alt for 622.410 kr.

T havde fire tidligere domme for brandstiftelse. Ved de to første var han blevet idømt behandlingsdomme, og ved den sidste dom var han blevet idømt forvaring. T var prøveudskrevet fra forvaring, da forholdene blev begået.

Retslægerådet fandt, at T, såfremt han blev fundet skyldig, fremdeles frembød en sådan nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at anvendelse af forvaring i stedet for fængsel fandtes påkrævet for at forebygge denne fare.

Dom: Landsretten fandt, at betingelserne i straffelovens § 70 for anbringelse af T i forvaring efter de lægelige erklæringer og forholdenes grovhed måtte anses for opfyldt.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

4.4.5 Sædelighedskriminalitet

4.4.5.1 Sædelighedsforbrydelser mod børn

Dom nr. 20

Forvaring for langvarig frihedsberøvelse og forsøg på voldtægt af 10-årig pige. Gentagelsestilfælde

Højesterets dom af 26. november 1996 (U 1997.154 H, JU 4037, F 33, RA 2003-354-0027)

T, der var født i 1965, blev dømt for langvarig frihedsberøvelse, forsøg på voldtægt under særligt skærpende omstændigheder og hensættelse i hjælpeløs tilstand af en pige på 10 år, idet T den 7. august 1995 kl. ca. 14.00 tvang pigen ind i sin bil, hvor han bandt hendes tommelfingre sammen med ståltråd og tvang hende til at sluge en pille, ligesom han proppede en sok i hendes mund og lagde hende i bilens bagagerum med hænderne bundet på ryggen med en kæde. Herefter kørte T til en slugt, hvor han trak pigen ind i et buskads, trak hendes benklæder ned og berørte hendes kønsdel, ligesom han forsøgte at føre sit lem ind i pigens kønsdel, hvorunder

han fik sædafgang. Efterfølgende kl. ca. 17.30 efterlod han pigen lænket til et træ. Pigen slap først fri den følgende dag kl. 11.00 ved egen hjælp.

T var tidligere straffet gentagne gange for ulovlig frihedsberøvelse af unge piger og forsøg på voldtægt.

Retslægerådet udtalte, at T frembød en sådan fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at forvaring måtte tilrådes for at forebygge denne fare.

Dom: Forvaring. Højesteret idømte forvaring og tiltrådte, at anvendelse af forvaring var påkrævet efter karakteren af de nu begåede forhold sammenholdt med oplysningerne om tiltaltes tidligere ligearteret kriminalitet og de lægelige erklæringer.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

Dom nr. 21

Forvaring for blufærdighedskrænkelse af 9-årig pige og frihedsberøvelse og anden kønslig omgang end samleje med knap 9-årig pige. Tidligere dømt flere gange for frihedsberøvelse og anden kønslig omgang med piger i alderen 10-11 år, samt for forsøg på voldtægt af to 17-årige piger
Højesterets dom af 11. april 1997 (U 1997.855 H, JU 4065, F 35, RA 2003-354-0003)

T, født i 1965, blev dømt for blufærdighedskrænkelse af 9-årig pige, idet han en dag i perioden 11. juli 1994 – 5. november 1994 tog fotos af pigen og herunder befølte hende i skridtet. Endvidere dømt for frihedsberøvelse og anden kønslig omgængelse end samleje med en pige på 8 år, ved den 1. september 1995 at have samlet pigen op i sin bil og kørt ud til en skov, hvor han tvang pigen til at tage sine benklæder af og lægge sig på et tæppe, hvorefter T førte sit kønsllem ind i pigens mund og førte en finger ind i pigens kønsdel. Frihedsberøvelsen varede ca. 2 timer og 15 minutter.

T var tidligere dømt i 1987 og 1991 for ganske ligearteret kriminalitet og i 1989 for forsøg på voldtægt af to 17-årige piger.

Retslægerådet anbefalede forvaring og henviste i den forbindelse til Ts svære personlighedsforstyrrelse, karakteren af det påsigtede og oplysningerne om den tidligere pådømte kriminalitet.

Dom: Forvaring. Højesteret tiltrådte landsrettens dom til forvaring under henvisning til karakteren af de begåede forhold sammenholdt med oplysningerne om Ts tidligere ligearterede kriminalitet og de lægelige erklæringer.

Status: Forvarede blev ved kendelse af 4. februar 2004 afsagt af Retten i Glostrup prøveudskrevet fra forvaring.

Dom nr. 22

Forvaring for sædelighedskriminalitet begået mod henholdsvis 11-årig dreng og 4-årig dreng. Tidligere dom for seksuelle overgreb mod to døtre
Vestre Landsrets ankedom af 20. august 2001 (RA 2004-354-0041)
Dommen er omtalt side 103 som dom nr. 3.

Dom nr. 23

140

Forvaring for flere forhold af pædofili. Tidligere adskillige domme for ligeartet kriminalitet
Østre Landsrets dom af 29. januar 2002 (F 48, RA 2003-354-0024)
Dommen er omtalt side 104 som dom nr. 4.

Dom nr. 24

Forvaring for anden kønslig omgang med tre mindreårige.
Østre Landsrets dom af 22. april 2004 (RA 2004-354-0047)
Dommen er omtalt side 105 som dom nr. 6

Dom nr. 25

Forvaring for to tilfælde af anden kønslig omgængelse end samleje under tvang over for to piger på henholdsvis 9 og 12 år mv. Tidligere domme for vold og røveri mv.
Østre Landsret dom af 4. august 2004 (RA 2004-243-0050)
Dommen er omtalt side 106 som dom nr. 7

4.4.5.2 Anden sædelighedskriminalitet

Dom nr. 26

Anden kønslig omgængelse end samleje af særlig farlig karakter. Forvaring for 4. gangs sædelighedskriminalitet
Højesterets dom af 25. juni 1996 (U 1996.1195 H, JU 4007, F 32, RA 2004-354-0042)
En 27-årige T blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 224, jf. § 216, stk. 2, ved i juni 1994 i en lejlighed ved vold eller trussel om vold, her-

under anvendelse af kniv, at have tvunget en 54-årig kvindelig forurettet til at tåle, at han stak sine fingre op i hendes kønsdel og endetarm.

T var tidligere straffet gentagne gange, herunder tre gange for forsøg på voldtægt.

Retslægerrådet udtalte, at forvaring måtte anses for påkrævet.

Dom: Forvaring. Højesteret tiltrådte, at landsretten, under hensyn til karakteren af det forhold, tiltalte nu var fundet skyldig i og tiltaltes tidligere kriminalitet samt oplysningerne i den retspsykiatriske erklæring og udtalelsen fra Retslægerrådet om tiltaltes farlighed, havde fundet anvendelse af forvaring for påkrævet.

Status: Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.

141

Dom nr. 27

Forvaring for blufærdighedskrænkelse og forsøg på voldtægt. Tidligere ligearartet kriminalitet

Vestre Landsrets dom af 17. august 2000 (RA 2003-354-0030)

Dommen er refereret side 102 som dom nr. 1.

Dom nr. 28

Forvaring for længerevarende frihedsberøvelse, voldtægt, vold mv. Tidligere domme for vold, røveri og berigelseskriminalitet, men ikke sædelighedskriminalitet

Århus Rets dom af 8. februar 2001 (F 46, RA 2004-354-0044)

Dommen er refereret side 103 som dom nr. 2.

Dom nr. 29

Forvaring for røveri og forsøg på voldtægt. Tidligere straffet for ligearartet kriminalitet.

Højesterets dom af 4. april 2003 (U 2003.1479 H, RA 2003-354-0025)

Dommen er refereret side 105 som dom nr. 5.

4.5 Opfølgning på artiklen i Anklagemyndighedens Årsberetning 1995

Som anført i indledningen, blev der i perioden 1985-1995 afsagt i alt 29 domme til forvaring

Af nedenfor opstillede skema fremgår status for de pågældende sager, dvs. hvor langt den pågældende forvarede er nået i sit afsoningsforløb.

Det bemærkes, at de anførte domsnumre refererer til artiklen i ÅÅ 1995.

142

Domsnr.	Øvrige	Kriminalitet	Status
Dom nr. 2	U 1986.917 H JU 3549 F 3	Vold med døden til følge.	Forvaringsforanstaltningen blev endeligt ophævet ved kendelse af 5. december 2000.
Dom nr. 3	U 1991.327 H JU 3731 F 15	Vold med døden til følge.	Forvaringsforanstaltningen blev endeligt ophævet ved kendelse af 29. oktober 2001.
Dom nr. 5	Vestre Landsrets ankedom af 8. 9. 1992. RA 2003-354-0012	Manddrab.	Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.
Dom nr. 8	U 1991.570 H RA 2003-354-0009	Vold.	Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester. Spørgsmålet om proportionalitet blev prøvet af Højesteret i 2000, jf. Højesterets kendelse af 13.12.2000.
Dom nr. 9	U 1991.109 H RA 2003-354-0008	Vold.	Forvarede blev prøvedskrevet ved kendelse af 1. november 1999 med vilkår om blandt andet underkastelse af alkoholistbehandling, psykiatrisk behandling og behandling med kønsdriftdæmpende medicin.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold	
Dom nr. 11	U 1996.400 H RA 2003-354-0020	Røveri.	Forvarede afsoner i Statsfængslet i Nyborg.
Dom nr. 12	Vestre Landsrets dom af 16. 6. 1988. RA 2003-354-0005	Brandstiftelse.	Forvarede afsoner i Anstalten ved Herstedvester.
Dom nr. 13	U 1994.478 H RA 2003-354-0023	Brandstiftelse.	Forvarede blev prøveudskrevet ved kendelse af 10. december 2002. Ved Østre Landsrets dom af 28. januar 2005 blev han idømt en ny forvaringsdom for et forhold vedrørende brandstiftelse efter straffelovens § 180 og fire forhold vedrørende brandstiftelse efter straffelovens § 181. Alle forhold begået i 2003
Dom nr. 14	Vejle Kriminalrets dom af 21. 11. 1986. RA 333/86 F 4	Sædelighedsforbrydelser mod børn.	Forvaringsforanstaltningen blev endeligt ophævet ved kendelse af 14. april 2000.
Dom nr. 15	U 1988.139 H RA 2003-354-0004	Sædelighedsforbrydelser mod børn.	Forvarede blev ved Københavns Byrets kendelse af 13. maj 2004 prøveudskrevet, blandt andet på vilkår af behandling med kønsdriftdæmpende medicin, alkoholistbehandling og psykiatrisk behandling.

Domsnr.	Øvrige	Kriminalitet	Status
Dom nr. 17	Næstved Kriminalrets dom af 21. 8. 1989. RA 2004-354-0045	Sædelighedsforbrydelser mod børn.	Forvarede blev prøveudskrevet ved kendelse af 18. maj 1998 på vilkår af blandt andet behandling med kønsdriftdæmpende medicin, alkoholistbehandling og psykiatrisk behandling.
Dom nr. 18	Sønderborg Kriminalrets dom af 21. 12. 1992. RA 2003-354-0013	Sædelighedsforbrydelser mod børn.	Forvarede blev prøveudskrevet ved kendelse af 2. september 2003 på vilkår af blandt andet behandling med kønsdriftdæmpende medicin, psykiatrisk behandling og alkoholistbehandling.
Dom nr. 19	U 1993.747 H RA 2003-354-0035	Sædelighedsforbrydelser mod børn.	Forvarede blev prøveudskrevet ved kendelse af 20. august 1997 på vilkår af blandt andet behandling med kønsdriftdæmpende medicin, psykiatrisk behandling og alkoholistbehandling.
Dom nr. 20	U 1993.392 H RA 2003-354-0014	Sædelighedsforbrydelser mod børn.	Forvarede blev prøveudskrevet den 24. august 2001, men blev i maj 2003 genindsat i forvaring efter dom for røveri.
Dom nr. 22	Østre Landsrets ankedom af 7. 7. 1986. RA 2003-354-0002	Anden sædeligheds-kriminalitet.	Forvarede blev den 22. november 1995 prøveudskrevet til en ungdomspension i Grønland. I oktober 2000 flyttede han i egen lejlighed.
Dom nr. 23	U 1987.305 H JU 3562 F 5	Anden sædeligheds-kriminalitet	Forvaringsforanstaltningen blev endeligt ophævet ved kendelse af 10. september 1999.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold	
Dom nr. 24	U 1987.939 H RA 2003-354-0032	Anden sædeligheds-kriminalitet	Forvaringsforanstaltningen blev endeligt ophævet ved kendelse af 10. august 2004.
Dom nr. 25	Østre Landsrets anke-dom af 14. 4. 1988. RA 2003-354-0037	Anden sædeligheds-kriminalitet	Forvarede blev prøvedskrevet ved kendelse af 20. september 2000 på vilkår af blandt andet behandling med kønsdriftdæmpende medicin og psykiatrisk behandling.
Dom nr. 26	Østre Landsrets anke-dom af 27. 9. 1988. RA 357/88 F 10	Anden sædeligheds-kriminalitet	Forvaringsforanstaltningen blev endeligt ophævet ved kendelse af 19. november 1999.
Dom nr. 28 b	Odense Rets dom af 3. 5. 1994. RA 237/89 F 27	Anden sædeligheds-kriminalitet.	Forvaringsforanstaltningen blev endeligt ophævet ved kendelse af 10. juli 2002.
Dom nr. 29	U 1990.378 H RA 626/89 RA 2003-354-0006	Anden sædeligheds-kriminalitet.	Forvarede blev ved kendelse af 22. august 2002 prøvedskrevet på vilkår af blandt andet alkoholbe-handling og psykiatrisk behandling.
Dom nr. 30	U 1990.724 H RA 918/89 RA 2003-354-0007	Anden sædeligheds-kriminalitet.	Forvarede blev i efteråret 2003 ud-stationeret til egen bolig på vilkår af blandt andet tilsyn fra kriminal-forsorgen, alkoholbehandling og behandling med kønsdriftdæmpende medicin.

Domsnr.	Øvrige	Kriminalitet	Status
Dom nr. 33	Herning Rets dom af 1. 11. 1991. RA 2003-354-0010	Anden sædelighedskriminalitet.	Forvarede blev ved kendelse af 30. oktober 2002 prøveudskrevet på en længere række vilkår, herunder placering på særlig institution, behandling med kønsdriftdæmpende medicin og psykiatrisk behandling. Ved Vestre Landsrets dom af 5. oktober 2005 er forvarede idømt en ny forvaringsdom for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1 og trusler efter straffelovens § 266.
Dom nr. 34	Vestre Landsrets dom af 12. 5. 1992. RA 2003-354-0011	Anden sædelighedskriminalitet.	Forvaringsforanstaltningen blev endeligt ophævet ved kendelse af 5. marts 2003.
Dom nr. 37	Østre Landsrets dom af 25. 11. 1992. RA 2003-354-0031	Anden sædelighedskriminalitet.	Forvarede blev prøveudskrevet ved kendelse af 15. september 2000 på vilkår af blandt andet alkoholistbehandling, behandling med kønsdriftdæmpende medicin og psykiatrisk behandling.
Dom nr. 38	U 1994.181 H RA 2003-354-0026	Anden sædelighedskriminalitet.	Forvarede blev udstationeret til pension den 20. marts 1998, men tilbageført til Anstalten ved Herstedvester i august 1998 efter narkotikamisbrug. Pt. udstationeret på en afvænningsinstitution.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold	
Dom nr. 39	U 1994.167 H RA 2003-354-0039	Anden sædelig- hedskriminalitet.	Forvarede blev ved kendelse af 28. september 1998 prøvedskrevet fra forvaring på vilkår af blandt andet behandling med kønsdriftsdæmpende medicin og psykiatrisk behandling.
Dom nr. 40	U 1995.585 H RA 2003-354-0022	Anden sædelig- hedskriminalitet.	Forvarede er i august 2005 blevet udstationeret til egen hjem blandt andet på vilkår af psykiatrisk behandling, herunder sexologisk behandling omfattende kønsdriftsdæmpende medicinering.
Dom nr. 41	Vestre Landsrets ankedom af 27. 6. 1995. RA 2003-354-0021	Anden sædelig- hedskriminalitet.	Forvaringsforanstaltningen blev endeligt ophævet ved kendelse af 8. oktober 2004.

4.5.1 Status

Endeligt ophævet	Prøvedskrevet	Udstationeret	Andet	Ny forvaringsdom eller genindsættelse efter prøvedskrivning	I alt
9	10	3	4	3	29

4.6 Retstilstanden i Grønland

Begrebet forvaring kendes ikke i den grønlandske sanktionslære. Der henvises til U 1981.833 H, U 1982.126 H, U 1993.1028 H, Betænkning 500/1968 s. 63 ff, FT 1977-78, A sp. 3547 FF, B sp.1071 ff, Betænkning vedrørende kriminalpolitiske spørgsmål i Grønland (1990) s. 5 ff, Brøndsted i Tidsskrift for Grønlands Retsvæsen 1978 s. 101 ff samt Senholt: Den grønlandske kriminalret, bind 2 (1985) s. 386 ff.

Kriminalloven for Grønland indeholder imidlertid i § 102, stk. 2, en bestemmelse om anbringelse på anstalt på ubestemt tid, der svarer til den danske straffelovs § 70 før lovændringen i 1997. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

“En person kan dog dømmes til anbringelse på ubestemt tid, hvis

- 1) han findes skyldig i drab, røveri, voldtægt eller anden alvorlig sædelighedsforbrydelse, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler af den i § 70 nævnte art eller brandstiftelse eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser, og
- 2) det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om hans person, herunder navnlig om tidligere kriminalitet, må antages, at han frembyder nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed og
- 3) anbringelse på ubestemt tid findes påkrævet for at forebygge denne fare.”

148

Bestemmelsen blev indsat i kriminalloven ved lov nr. 292 af 8. juni 1978 om ændring af kriminallov for Grønland. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at man ønskede, at betingelserne for en anvendelse af den tidsubestemte anbringelse skulle svare til betingelserne for idømmelse af forvaring efter den danske straffelovs § 70, jf. FT 1977-78, Tillæg A, spalte 3547.

Om betingelserne for anbringelse i anstalt på ubestemt tid henvises derfor til afsnittet om betingelserne for idømmelse af forvaring efter straffelovens § 70, stk. 1.

Anbringelse på ubestemt tid kan ske på en anstalt i Grønland, men i medfør af § 102, stk. 3, kan anbringelse tillige ske på en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark, når tiltalte på grund af psykisk abnormitet findes uegnet til anbringelse i Grønland, eller når en sådan anbringelse ikke giver tilstrækkelig sikkerhed.

Spørgsmålet om anbringelse i Danmark har været forelagt for Højesteret i flere sager, herunder senest i U 1997.1195 H.

Eksempel

Anbringelse på ubestemt tid i anstalt i Danmark efter den grønlandske kriminallovs § 102, stk. 3

Højesterets dom af 19. juni 1997 (U 1997.1195 H)

En på gerningstidspunktet 49-årig grønlænder T var fundet skyldig i voldtægt begået den 12. november 1994. T var tidligere syv gange dømt for voldtægt eller forsøg herpå og havde senest i 1988 været dømt til anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark, jf. den grønlandske kriminallovs § 102, stk. 3. Efter at denne foranstaltning ved Højesterets dom af 28. oktober 1993 var blevet ændret til anbringelse i en anstalt for domfældte i Grønland, var T blevet prøveløsladt den 27. september 1994. Højesteret tiltrådte, at T var omfattet af kriminallovens § 102, stk. 2 (svarende til straffelovens § 70 om forvaring). Under hensyn til Ts tidligere kriminalitet, karakteren af det nu pådømte voldtægtsforhold og de foreliggende lægelige erklæringer tiltrådte Højesteret endvidere, at T frembød en så nærliggende og alvorlig fare for andre, at anbringelse i anstalt i Grønland ikke gav tilstrækkelig sikkerhed. Idet de af forsvareren fremhævede retspolitiske overvejelser ikke kunne føre til et andet resultat, stadfæstede Højesteret herefter Grønlands Landsrets dom, hvorefter T på ubestemt tid skulle anbringes i anstalt i Danmark, jf. kriminallovens § 102, stk. 3.

Spørgsmålet har tidligere været forelagt for Højesteret i U 1981.833 H (Ikke fuldt tilstrækkelig anledning til i medfør af lovens § 102, stk. 3, at dømme T til anbringelse på ubestemt tid på en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark) og U 1982.126/2 H (Anbringelse i en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark i medfør af den grønlandske kriminallovs § 102, stk. 2 og 3).

Højesteret har endvidere taget stilling til spørgsmålet om proportionalitetsafvejningen i U 2004.2424 H.

Anbringelse på ubestemt tid fortsat påkrævet. Fare kunne ikke imødegås ved anbringelse i en anstalt i Grønland.

Højesterets dom af 18. juni 2004 (U 2004.2424 H)

A, der er grønlænder, blev i perioden 1976-1987 dømt fem gange for blandt andet seksuelle overgreb mod mindreårige piger, herunder voldtægt og forsøg herpå. Ved dom af 9. december 1987 blev det bestemt,

at han skulle anbringes på ubestemt tid i en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark. Han blev anbragt på Anstalten ved Herstedvester. Under anbringelsen fik han fire tiltalefrafald for vold mod medindsatte og fængselspersonale. I juli 2001 blev han overført til en anstalt i Nuuk, men i januar 2002 kom han efter eget ønske tilbage til Anstalten ved Herstedvester, idet han ikke trivedes i Nuuk, hvor han havde haft et misbrug af hash og alkohol. I 2003 blev der for Nuuk Kredsret indbragt spørgsmål om ændring af foranstaltningen, idet A, der da var 45 år, påstod bestemmelsen i dommen af 9. december 1987 om anbringelse i Danmark ændret til anbringelse i en anstalt i Grønland. Kredsretten fandt, at A skulle tilbage til Grønland, men at der ikke på nuværende tidspunkt forelå tilstrækkelig sikkerhed for, at han kunne anbringes i en anstalt i Grønland, da han ikke var i en kønsdriftdæmpende behandling. Grønlands Landsret stadfæstede kredsrettens dom. A ankede dommen til Højesteret med påstand om løsladelse, subsidiært løsladelse på prøve, og mere subsidiært at foranstaltningen blev ændret til anbringelse i en anstalt i Grønland på ubestemt tid. Han anførte blandt andet, at den tid, han havde været anbragt i Anstalten ved Herstedvester, ikke stod i rimeligt forhold til de forbrydelser, han var dømt for, at han var anbragt på en anstalt uden for Grønland, og at tiden for den samlede anstaltsanbringelse langt oversteg den tid, som f.eks. drabsmænd normalt afsoner i Grønland. Under hensyn til de alvorlige seksualforbrydelser og de aktuelle lægelige oplysninger og vurderinger fandt Højesteret, at A, der havde afvist at tage kønsdriftdæmpende medicin, fortsat frembød en sådan nærliggende fare, at anbringelse på ubestemt tid var påkrævet. Da faren ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne imødegås ved anbringelse i anstalt i Grønland, stadfæstede Højesteret dommen. (Dissens for at ændre foranstaltningen til anbringelse på ubestemt tid i en anstalt i Grønland).

Afsnit 5

Udvisning på grund af strafbart forhold – Seneste Højesterets praksis (2003-2005)

5.1 Indledning

5.1.1 Generelle bemærkninger

151

Udvisningssagerne var genstand for en nærmere undersøgelse i Anklagemyndighedens Årsberetning (AÅ) for 1998-1999, bind 3. Artiklen blev fulgt op i AÅ 2000 og AÅ 2001-2002, der tillige indeholdt en ajourført oversigt over højesteretspraksis i udvisningssagerne. Den seneste oversigt var ført frem til august 2003. Årsberetningerne er tilgængelige på Rigsadvokatens hjemmeside, www.rigsadvokaten.dk.

Der er i den nu foreliggende beretning foretaget en ajourføring af materialet, således at oversigten nu er ajourført frem til medio 2005. Spørgsmål om udvisning af hensyn til statens sikkerhed, på grund af ulovligt ophold og af ordensmæssige hensyn mv. er – som hidtil – ikke genstand for behandling. Oversigten over Højesterets domme indgår som bilag 1 til denne artikel.

Der er endvidere medtaget nyere praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og enkelte domme fra EF-Domstolen.

5.1.2 Processuelle spørgsmål

Rigsadvokaten udsender jævnligt instruktioner om behandlingen af sager, hvor der er spørgsmål om udvisning på grund af strafbart forhold. Instruktionerne er senest udsendt i form af en Rigsadvokat Meddelelse (RM 2/2002) fra februar 2002, der er ajourført ved Rigsadvokaten Informerer nr. 5/2004 om forenkling af sagsgangen i forbindelse med forelæggelsen for Udlændingestyrelsen i sager, hvor der muligt skal nedlægges påstand om udvisning. I RM 5/2004 refereres tillige de processuelle afgørelser, der er truffet af Højesteret, og som løbende udsendes af Rigsadvokaten i Rigsadvokaten Informerer (RI).

Ved den kommende ajourføring af RM, der forventes foretaget i begyn-

delsen af 2006, vil følgende afgørelser blandt andet blive indarbejdet:

- RI nr. 16/2003. U 2003.2312/1 H – Ikke grundlag for varetægtsfængsling under bevisanke i medfør af udlændingelovens § 35 af udlændinge med fast bopæl her i landet.
- RI nr. 28/2004. U 2004.2147 H – En beslutning om udvisning på grund af et strafbart forhold er så indgribende, at den skal kunne prøves i to retsinstanser.

5.1.3 Folketingsspørgsmål om udvisning af mindreårige

152

Spørgsmålet om udvisning af mindreårige var i 2004 genstand for et spørgsmål til justitsministeren fra medlem af Folketinget Line Barfod. Spørgsmålet (Spm. nr. S 2728 af 11. marts 2004) lød således:

»Vil ministeren oplyse, om der har været afsagt domme om selvstændig udvisning af mindreårige udenlandske statsborgere fra Danmark, og i bekræftende fald hvor mange domme der er tale om, og hvornår de er afsagt?«

Justitsministeriet indhentede til brug for besvarelsen af spørgsmålet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der blandt andet oplyste følgende:

»1. Jeg har i anledning af spørgsmålet indhentet udtalelser fra samtlige regionale statsadvokater, der har rettet henvendelse til politikredsene under deres embeder.

Det fremgår af udtalelserne fra de regionale statsadvokater, at hverken statsadvokaturerne eller politikredsene råder over journalsystemer, der gør det muligt at gennemføre en systematisk søgning efter domme om udvisning fra Danmark af kriminelle udenlandske statsborgere under 18 år eller domme, hvori der er sket frifindelse for en sådan påstand. Udarbejdelse af en samlet og udtømmende oversigt over sådanne domme forudsætter derfor en manuel gennemgang af de afsagte domme inden for en given periode. Det har ikke været muligt at foretage en sådan gennemgang inden for svarfristen. Der kan således ikke ud fra de oplysninger, der er modtaget fra de regionale statsadvokater, siges noget endeligt om, hvor mange domme der er afsagt, og hvornår de er afsagt.

Det fremgår imidlertid af udtalelserne fra de regionale statsadvokater, at der er afsagt flere domme om udvisning fra Danmark af kriminelle udenlandske statsborgere, der på domstidspunktet var under 18 år.

Det fremgår endvidere af udtalelserne, at domstolene i flere tilfælde har

afvist påstande om udvisning af kriminelle udenlandske statsborgere, der på domstidspunktet var under 18 år.

2. Artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, der er inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992, lyder således:

»Stk. 1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Stk. 2. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.«

153

Det fremgår af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at domstolen anerkender medlemsstaternes ret til at kontrollere indrejse, at opretholde ro og orden og at træffe bestemmelser om udvisning. Prøvelsen efter artikel 8 i relation til udvisningsager består af to led. For det første spørgsmålet om, hvorvidt udlændingen er beskyttet af artikel 8, stk. 1, dvs. om en udvisning af udlændingen vil være et indgreb i hans privatliv eller familieliv. For det andet en prøve af, om indgrebet (udvisningen) sker i overensstemmelse med loven og er nødvendig af de i stk. 2 nævnte grunde. Ved vurderingen af, om en udvisning er berettiget, foretages der en proportionalitetsvurdering, hvorved udlændingens tilknytning til henholdsvis udvisningsstaten og oprindelsesstaten afvejes over for kriminalitetens karakter og den idømte sanktion med henblik på at sikre, at udvisningen står i rimeligt forhold til den begåede sanktion.

Menneskerettighedsdomstolen har i sagen *Jakupovic mod Østrig* (dom af 6. januar 2003) taget stilling til en afgørelse om udvisning af en 16-årig kriminel udlænding fra Østrig. Domstolen fandt, at man måtte have særlige vægtige grunde for at retfærdiggøre udvisningen af en ung person til et land, som for nylig havde gennemgået en periode med væbnet konflikt med deraf følgende forringet levestandard og uden bevis for, at nære familiemedlemmer fortsat boede der. Endvidere fandt domstolen ikke, at de to domfældelser, der lå til grund for afgørelsen om udvisning, kunne anses for særligt alvorlige, da de begåede forhold ikke var af voldelig karakter. Domstolen fandt herefter, at indgrebet ikke var proportionelt med de

søgte mål, og at der på den baggrund var sket en krænkelse af artikel 8.

Menneskerettighedsdomstolen udtalte sig således ikke principielt imod en udvisning af en mindreårig, men skærpede proportionalitetsvurderingen som følge af den pågældendes unge alder.

3. Ved afgørelsen af, om der skal ske udvisning af en kriminel udenlandsk statsborger fra Danmark, skal der foretages en vurdering af, om udvisningen kan antages at være særlig belastende for den pågældende udlænding, jf. udlændingelovens § 26, stk. 1.

Efter udlændingelovens § 26, stk. 2, kan en udlænding udvises efter udlændingelovens § 22, nr. 4-6, og § 25, medmindre de i § 26, stk. 1, nævnte forhold taler afgørende imod. Højesteret har fastslået, at udlændingelovens § 26, stk. 2, skal forstås i overensstemmelse med proportionalitetskravet i artikel 8, jf. U 1999.139H.

Det fremgår af de sager, der er indsendt fra de regionale statsadvokater, at der foretages en meget konkret begrundet proportionalitetsvurdering i sagerne vedrørende udvisning af kriminelle udenlandske statsborgere under 18 år, og at såvel hensynene i FN-konventionen af 29. november 1989 om barnets rettigheder som hensynene i artikel 8 i Menneskerettighedskonventionen indgår i denne vurdering.

Det kan i den forbindelse f.eks. nævnes, at Københavns Byret ved dom af 19. maj 2003 udviste en tidligere straffet syttenårig udenlandsk statsborger, der samtidig blev idømt fængsel i et år og tre måneder for under afsoningen af en fængselsstraf at have forårsaget brandstiftelse på fremmed ejendom og vold mod tjenestemand i funktion. Retten traf afgørelsen om udvisning efter en vurdering af på den ene side tiltaltes tilknytning til henholdsvis Danmark og Makedonien og de øvrige forhold, der er nævnt i udlændingelovens § 26, stk. 1, og på den anden side tiltaltes alvorlige fortsatte kriminalitet. Herunder fandt retten ikke, at afgørende forhold talte imod en udvisning, eller at udvisning ville være i strid med proportionalitetsprincippet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Dommen blev stadfæstet af Østre Landsret den 20. oktober 2003. Procesbevillingsnævnet afviste den 10. december 2003 at imødekomme en ansøgning om tredjeinstansbevilling til sagen.

Jeg følger og vurderer løbende udviklingen i behandlingen af sager mod kriminelle udenlandske statsborgere, hvor der er spørgsmål om udvisning, og har senest i min meddelelse nr. 2 fra 2002 fastsat regler for behandling

og forelæggelse af sådanne sager samt for orientering om retspraksis af principiel eller generel interesse ...”

5.2 Ny lovgivning – nogle nyere ændringer af udlændingeloven

Udlændingeloven er blevet ændret flere gange siden udgivelsen af forrige beretning. De seneste ændringer, der vedrører spørgsmålet om udvisning på grund af strafbart forhold, blev foretaget ved lov nr. 429 af 9. juni 2004 og lov nr. 324 af 18. maj 2005.

Ved lov nr. 429 af 9. juni 2004 fandt der en yderligere udvidelse sted af udvisningsbestemmelserne i udlændingelovens § 22, nr. 4-6, der hjemler en udvidet adgang til udvisning ved dom for visse alvorlige kriminalitetsformer i forhold til det almindelige trappestigesystem i udvisningsreglerne. Der blev ved lovændringen tilvejebragt en klar og særskilt hjemmel i udlændingeloven til at udvise udlændinge, der dømmes for børnebortførelse og unddragelse af forældremyndigheden, jf. straffelovens § 215. Baggrunden for ændringen var den, at Højesteret ved dom af 25. august 2003 (UfR 2003.2382 H) havde frifundet en tiltalt for udvisning med henvisning til, at den pågældende ikke var dømt for overtrædelse af straffelovens § 261, stk. 2, hvorfor der ikke var hjemmel til udvisning i udlændingelovens § 22, nr. 6. Det blev anført i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, pkt. 6.1:¹

”Da regeringen ser med den største alvor på den type forbrydelser, der er omfattet af straffelovens § 215 – børnebortførelser og unddragelse af forældremyndigheden – foreslås det, at den udvidede udvisningshjemmel i udlændingelovens § 22, nr. 6, skal gælde i alle tilfælde, hvor der dømmes for overtrædelse af straffelovens § 215, og således ikke kun i de tilfælde, hvor der dømmes for overtrædelse af straffelovens § 215 efter reglerne i straffelovens § 261, stk. 2.”

Der blev endvidere tilvejebragt en særskilt udvisningshjemmel ved menneskehandel, efter straffelovens § 262 a, som var blevet indført i straffeloven ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og

1) Lovforslag L 223/2003 om ændring af udlændingeloven (Ændrede visumbetingelser, udvisning ved dom for ulovlig tvang i forbindelse med indgåelse af ægteskab, børnebortførelse eller menneskehandel samt afskæring af kontante ydelser til asylansøgere i åbenbart grundløs haster-proceduren mv.)

færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel mv.).

Der blev endelig ved samme lov tilvejebragt en særskilt udvisningshjemmel over for udlændinge, der dømmes for at tvinge nogen til at indgå ægteskab mod eget ønske, jf. straffelovens §§ 260 og 266. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

»7) udlændingen efter straffelovens §§ 260 eller 266 under henvisning til, at den pågældende har tvunget nogen til at indgå ægteskab mod eget ønske, idømmes ubetinget frihedsstraf eller anden strafferetlig retsfølge, der indebærer eller giver mulighed for frihedsberøvelse, for en lovovertrædelse, der ville have medført en straf af denne karakter.«

156

Det hedder herom i lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 6.3.:

”Det er regeringens holdning, at det frie valg, beskyttelsen af den enkelte og ligestillingen mellem kvinder og mænd skal respekteres. Det betyder blandt andet, at alle unge uanset etnisk tilhørsforhold skal have mulighed for selv at vælge deres ægtefælle.

Regeringen har på den baggrund – ved siden af den lovgivningsmæssige indsats på ægtefællesammenføringsområdet – iværksat en række initiativer vedrørende bekæmpelse af tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber, som indgås mod eget ønske.

Regeringens seneste tiltag på området er udmøntet i lov nr. 1204 af 27. december 2003 om ændring af udlændingeloven (Ændring af reglerne om tilknytningskrav ved ægtefællesammenføring og styrket indsats mod ægteskaber, der indgås mod eget ønske). For en nærmere gennemgang af de ved loven vedtagne ændringer af udlændingelovens § 9, stk. 8, om ægteskaber, der indgås mod eget ønske, og de forudgående tiltag mod sådanne ægteskaber henvises til lovforslag nr. L 6 af 8. oktober 2003, jf. Folketings-tidende 2003/2004, Tillæg A, s. 46.

Efter straffelovens § 260 straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år for ulovlig tvang den, som ved vold eller ved trussel om vold, om betydelig skade på gods, om frihedsberøvelse eller om at fremsætte usand sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold eller at åbenbare privatlivet tilhørende forhold tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget, eller ved trussel om at anmelde eller åbenbare et strafbart forhold eller om at fremsætte

sande ærerørige beskyldninger tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget, for så vidt fremtvingelsen ikke kan anses tilbørlig begrundet ved det forhold, som truslen angår.

Efter straffelovens § 266 straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en strafbar handling.

I tilfælde, hvor tvangen kan henføres til konkrete handlinger – f.eks. trussel om vold eller trussel på livet – kan det forhold, at nogen tvinges til at indgå ægteskab, efter omstændighederne falde ind under de nævnte straffebestemmelser.

Regeringen ønsker at sende yderligere et signal om, at det danske samfund ikke tolererer, at unge i Danmark presses til at indgå ægteskaber, som de ikke ønsker.

Det foreslås således, at der indføres en særskilt adgang til, at en herboende udlænding, der idømmes ubetinget frihedsstraf efter straffelovens §§ 260 eller 266 under henvisning til, at den pågældende har tvunget nogen til at indgå ægteskab mod eget ønske, kan udvises af Danmark.

Da regeringen ser med den største alvor på det forhold, at nogen tvinges til at indgå ægteskab mod eget ønske, foreslås en tilsvarende udvidet adgang til udvisning ved dom som i de gældende bestemmelser i udlændingelovens § 22, nr. 4-6.

Efter forslaget kan der således ske udvisning af en herboende udlænding, der idømmes ubetinget frihedsstraf efter straffelovens §§ 260 eller 266 under henvisning til, at den pågældende har tvunget nogen til at indgå ægteskab mod eget ønske, uanset varigheden af den pågældendes ophold i Danmark og uanset den pågældendes opholdsgrundlag.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5 og 6.

Der foreslås endvidere et udvidet anvendelsesområde for udlændingelovens § 26, stk. 2, således at de i udlændingelovens § 26, stk. 1, nævnte hensyn vedrørende blandt andet udlændingens tilknytning til det danske samfund og udlændingens personlige forhold i øvrigt kun undtagelsesvis skal føre til undladelse af udvisning ved dom for overtrædelse af straffelovens §§ 260 eller 266 under henvisning til, at den pågældende har tvunget nogen til at indgå ægteskab.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7.”

Ved lov nr. 324 af 18. maj 2005 fik bestemmelsen i § 26, stk. 1, nr. 4, en ny affattelse. Bestemmelsen blev herefter affattet således, at der efter "*familiemedlemmer*" blev indsat "*... herunder i relation til hensynet til familiens enhed*".²

Hensynet til familiens enhed er fremhævet i pkt. 1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget. Det fremgår heraf, at der ikke er tilstræbt en ændret praksis på området. Det anføres herom i bemærkningerne:

"Europarådets menneskerettighedskommissær Alvaro Gil-Robles er i en rapport af 8. juli 2004 om et besøg i Danmark den 13.-16. april 2004 fremkommet med en række anbefalinger på udlændingeområdet. Menneskerettighedskommissæren har blandt andet anbefalet, at den beskyttelse af familieliv, som følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, afspejles mere direkte i lovteksten. Til støtte herfor har kommissæren blandt andet anført, at beskyttelsen af menneskerettighederne er for vigtig til i det store og hele at være overladt til udlændingemyndighedernes skønmæssige betragtninger i forbindelse med afgørelsen af konkrete sager, men i stedet bør sikres ved klare retsregler.

Det er regeringens opfattelse, at administrationen af udlændingeloven er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, således som denne konvention er forstået og anvendt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Den måde, der i udlændingeloven er taget højde for Danmarks internationale forpligtelser, er i fuld overensstemmelse med dansk retstradition, hvorefter sådanne forhold reguleres i bemærkningerne til loven.

For at undgå misforståelser er regeringen imidlertid indstillet på at imødekomme menneskerettighedskommissærens anbefaling om, at menneskerettighedsbeskyttelsen afspejles mere direkte i lovteksten.

Regeringen foreslår derfor, at det i alle relevante bestemmelser i relation til familiesammenføring udtrykkeligt anføres, at der skal tages højde for hensynet til familiens enhed."

2) Lovforslag L 78 2004/2 Forslag til Lov om ændring af udlændingeloven, ægteskabsloven og repatrieringsloven (Skærpet straf for ulovlig beskæftigelse, afskaffelse af madkasseordningen, styrkelse af oplysningsgrundlaget i sager om helbredsbetings humanitær opholdstilladelse, præcisering af Flygtningenævnets uafhængighed, fremhævelse af hensynet til familiens enhed, udvidelse af personkredsen, der kan modtage hjælp efter repatrieringsloven, mv.)

5.3 Seneste højesteretspraksis om udvisning på grund af strafbart forhold

5.3.1 Indledning

Højesteret har i tidsrummet fra medio 2003 og frem til medio 2005 fået forelagt sager mod 34 tiltalte, hvor der var spørgsmål om udvisning. Højesteret stadfæstede udvisningsbestemmelsen i andeninstanssagerne på nær to, mens Højesteret frifandt for udvisningspåstanden i tre af de fem tredjeinstanssager.

	Stadfæstelse	Frifindelse
2. instans sager	27	2
3. instans sager	2	3
I alt	29	5

159

Landsretterne har i samme tidsrum truffet afgørelser om udvisningsspørgsmålet i en lang række sager. Flere af disse afgørelser er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen og Tidsskrift for Kriminalret, hvortil der kan henvises.

5.3.2 Gennemgang af højesteretssager vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold

I det følgende gennemgås udvalgte højesteretsdomme vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold, der er afsagt i perioden efter 15. august 2003 og frem til juni 2005. De øvrige afgørelser, der blev truffet i 2003 er beskrevet i AÅ 2001-2002. Sagerne er for nemheds skyld indarbejdet i de tidligere anvendte hovedkategorier. Placeringen af sagerne i de respektive kategorier er alene vejledende, da de enkelte elementer indgår i proportionalitetsafvejningen efter EMRK art. 8:

1. Udlændinge, der er født i Danmark eller er indrejst i barnealder.
2. Udlændinge, der er indrejst som unge.
3. Udlændinge, der har herboende ægtefælle og børn.
4. Udlændinge, der er gift eller samlevende med herboende, og som ikke har herboende børn.
5. Udlændinge, der hverken er gift eller samlevende med herboende eller har børn.

Kategori 1. Udlændinge, der er født i Danmark eller indrejst i barnealder

Denne kategori af sager omhandler udlændinge, der er født i Danmark eller indrejst i barnealder, og derved har haft hele deres opvækst og skolegang her i landet. Selv om disse udlændinge (*"andengenerationsindvandrere"*) ofte er karakteriseret ved, at de kun til en vis grad eller slet ikke behersker oprindelseslandets sprog, og deres kendskab til oprindelseslandets kultur ofte stammer fra traditionerne i hjemmet og fra feriebesøg hos bedsteforældre og andre slægtninge i oprindelseslandet, ses det i praksis, at disse udlændinge har opbygget en selvstændig tilknytning til oprindelseslandet, jf. herved neden for. Varigheden af opholdet i Danmark har typisk været meget langvarigt på afgørelsestidspunktet.

Højesteret stadfæstede udvisningsbestemmelsen i fire tilfælde, hvor udlændingen enten var født i Danmark eller var indrejst som barn. Det drejer sig om sagerne U 2004.2756 H (indrejst som 2-årig), U 2005.1452 H (indrejst som 7-årig) og U 2005.1766 H (født i Danmark/indrejst som 3-årig).

U 2004.2756 H (T1) – Udvisning af person, der var indrejst som 2-årig, efter dom af fængsel i 10 år

Den 35-årige T, der tidligere var straffet for narkotikakriminalitet, var blandt andet fundet skyldig i narkotikaforbrydelser i forbindelse med indførsel af 11 kg heroin. Han havde haft en central rolle i indsmuglingen og straffen blev fastsat til 10 års fængsel, og T blev udvist for bestandig. Landsretten lagde herved vægt på, at T kom til Danmark som 2-årig og havde – afbrudt af aftjening af værnepligt i Jugoslavien – opholdt sig her siden. Han havde ægtefælle og tre børn, der alle var danske statsborgere. Han havde haft arbejde og beherskede ud over albansk det danske sprog. Selv om T således havde en stærk tilknytning til Danmark, fandt landsretten, at hans gentagne narkotikakriminalitet var så alvorlig, at hensynene i udlændingelovens § 26, stk. 1, ikke talte afgørende imod udvisning, og at udvisning ikke ville stride mod proportionalitetskravet i EMRK artikel 8.

Højesteret stadfæstede udvisningsbestemmelsen og tiltrådte af de grunde, der var anført af landsretten, at T var udvist med indrejseforbud for bestandig. Højesteret lagde vægt på, at T, der kom til Danmark som 2-årig, tidligere to gange var idømt betydelige straffe for narkotikakriminalitet og nu var idømt en langvarig frihedsstraf for meget alvorlig narkotikakriminalitet. Det blev endvidere tillagt betydning, at T talte albansk og

også på anden måde, herunder ved aftjening af værnepligt, havde bevaret tilknytning til sit hjemland, Serbien.

U 2005.1452 H – Udvisning af person, der var indrejst som 7-årig, efter dom af fængsel i 7 år

T, der var polsk statsborger, blev fundet skyldig i to tilfælde af hæleri af særlig grov beskaffenhed ved at have besiddet to stjålne biler til en samlet værdi af mellem ca. 1,2 og ca. 1,8 mio. kr. og besiddelse med henblik på videreoverdragelse af 3.860 g amfetamin. Han blev idømt fængsel i 7 år og udvist for bestandig.

Landsretten udtalte vedrørende afgørelsen om udvisning, at retten var opmærksom på, at T var kommet til Danmark som 7-årig i 1979, og at han således havde haft hele sin opvækst og skolegang i Danmark, hvor hans ægtefælle og 15-årige søn samt hans mor og to halvsøskende boede. Tiltalte havde derfor en så stærk tilknytning her til landet, at en udvisning af ham ville virke særlig belastende og udgøre et betydeligt indgreb i hans familieliv og privatliv. Som anført i U 2001.856 H måtte der i en sådan situation stilles meget strenge krav – afhængig af tilknytningen til det oprindelige hjemland – til den kriminalitet, som kunne føre til udvisning. Landsretten henviste herefter til, at T talte og forstod polsk. Han havde endvidere en reel tilknytning til Polen, hvor han tog på sommerferie hvert år, ligesom han af og til var i Polen til jul. Han var gift med en polsk statsborger, som han i hjemmet talte polsk med, og blandt andet hans ægtefælles forældre og bror boede i Polen. Tiltalte havde endvidere venner og bekendte i Polen, som også besøgte ham i Danmark. De hæleriforhold, som T var fundet skyldig i, havde forbindelse til en eller flere personer, der boede i Polen. T skulle endvidere afsone en langvarig fængselsstraf, og først derefter ville der blive spørgsmål om at udsende T til Polen. Ts søn ville på dette tidspunkt være blevet myndig, og der var ikke noget retligt til hinder for, at Ts ægtefælle, der var polsk statsborger, kunne tage med T til Polen. Det ville endvidere på udsendelsestidspunktet være muligt at påberåbe sig udlændingelovens § 50.

Landsretten henviste herefter til Ts kriminalitet. T var fundet skyldig i meget alvorlig narkotikakriminalitet. Han var endvidere fundet skyldig i hæleri af særlig grov beskaffenhed og var blevet idømt straf af fængsel i 7 år. T var desuden inden for de seneste 10 år straffet flere gange med frihedsstraf, blandt andet ved en ankedom af 31. juli 2000 angående blandt andet

overtrædelse af straffelovens § 191, og ved en byretsdom af 10. juni 1999 for vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter efter straffelovens § 245. T havde således vedholdende begået kriminalitet. På den anførte baggrund fandt landsretten, at det – uanset Ts stærke tilknytning til Danmark – af præventive grunde måtte anses for samfundsmæssigt nødvendigt at udvise T med indrejseforbud for bestandig (dissens).

Højesteret stadfæstede dommen, herunder udvisningsbestemmelsen i henhold til grundene.

162

U 2005.1766 H (T1) – Udvisning af T1, der var født i Danmark, efter dom af fængsel i 10 år, og T2, der var indrejst som 3-årig, efter dom af fængsel i 8 år

T1 og T2, der var tyrkiske statsborgere, var dømt for blandt andet røveriforsøg og grov vold med anvendelse af kniv samt manddrab ved knivstik begået over for en ung italiensk turist, som de ikke kendte. Forholdene var for T2s vedkommende begået under rømning fra en ungdomssanktion, og han var tillige fundet skyldig i fire tilfælde af rømning. Disse forhold var alle begået, mens T1 var 17 år og T2 16 år. T1 var tillige dømt for grov vold, røveri og forsøg på afpresning begået under varetægtsfængsling i forening med en medarrestant under et overfald på en tredje indsat, mens T1 var 19 år. Begge de tiltalte havde forstraffe for blandt andet vold. Landsretten fastsatte straffen til henholdsvis fængsel i 10 år og fængsel i 8 år og udviste begge med indrejseforbud for bestandig. Landsretten havde herved lagt vægt på karakteren og omfanget af den kriminalitet, de tiltalte havde begået, og til det oplyste om deres personlige forhold, herunder forstraffe. Der blev afgivet en stemme for at frifinde T1 for påstanden om udvisning, navnlig under hensyn til, at T1 er født i Danmark og havde boet her hele sit liv.

Højesteret stadfæstede dommen og bemærkede, at T1 var født i Danmark, mens T2 kom hertil som 3-årig. Begge havde haft deres opvækst og skolegang her i landet, hvor også deres forældre og søskende boede. De havde således en stærk tilknytning til det danske samfund og til herboende personer. De havde dog samtidig en ikke uvæsentlig tilknytning til Tyrkiet og tyrkisk kultur. De talte tyrkisk og havde ca. hvert andet år været på besøg i Tyrkiet, hvor de havde en stor familie. De var begge straffet tidligere og var nu idømt langvarige fængselsstraffe for blandt andet drab, forsøg på røveri samt grov vold. Efter en samlet afvejning tiltrådte højesterets fler-

tal (6), at forhold som nævnt i udlændingelovens § 26, stk. 1, under disse omstændigheder ikke talte afgørende imod udvisning, jf. § 26, stk. 2, og at udvisning heller ikke kunne anses for stridende mod art. 8 i EMRK.

Dissens af en dommer, der henviste til, at den tilknytning, de tiltalte havde til Tyrkiet og tyrkisk kultur, ikke var af en sådan styrke og karakter, at den over for deres stærke tilknytning til det danske samfund og herboende personer havde afgørende betydning i den samlede afvejning af de forhold, der er nævnt i udlændingelovens § 26, stk. 1. Disse forhold talte derfor – uanset den grove kriminalitet – afgørende imod, at de blev udvist af Danmark.

Kategori 2. Udlændinge, der er indrejst som unge, og derved har haft en del af deres opvækst i oprindelseslandet

Denne kategori af sager omhandler udlændinge, der har haft en del af deres opvækst og skolegang i oprindelseslandet og derfor behersker dette lands sprog og har en kulturel og social tilknytning til oprindelseslandet. Højesteret har truffet afgørelse i flere sager af denne karakter. Det drejer sig om U 2004.163 H (indrejst som 14-årig), U 2004.1841 H (indrejst som 10-årig), U 2004.2083 H (indrejst som knap 11-årig), U 2005.142 H (indrejst som 11-årig), U 2005.314 H (indrejst som 11-årig), U 2005.1796/2 H (indrejst som 15-årig), U 2005.2432 H (indrejst som 17-årig) samt U 2005.2484 H (T1 og T2, begge indrejst som 14-årige). Sagerne omtales kort neden for.

U 2004.163 H – udvisning efter dom af fængsel i 7 år

T4 blev idømt en fællesstraf af fængsel i 7 år, der omfattede en reststraf på 365 dage, for omfattende narkotikakriminalitet med kokain og udvist med indrejseforbud for bestandig. Han var tidligere straffet for blandt andet røveri, og forholdene blev begået efter en prøveløsladelse. T4, der var søn af T3 i sagen og ugift, var kommet til Danmark som 14-årig i 1992. Højesteret fandt under hensyn til kriminalitetens art og grovhed ikke grundlag for at undlade udvisning af nogen af de tiltalte i sagen.

U 2004.1841 H – udvisning efter dom af fængsel i 7 år

T, der var somalisk statsborger, blev for flere røverier og et forsøg på røveri idømt fængsel i 7 år og udvist for bestandig. T, der nu var 22 år, var kommet til Danmark i 1992 som 10-årig og havde opholdt sig her i landet siden. Højesteret fandt ikke grundlag for at ændre landsrettens dom vedrørende

strafudmålingen, og da T kun havde begrænset tilknytning til Danmark, tiltrådte Højesteret tillige dommens bestemmelser om udvisning, uanset at T også kun havde svag tilknytning til Somalia.

U 2004.2083 H – udvisning efter dom af fængsel i 7 år

T2 forestod videresalg af ikke under 2 kg og for forsøg på overdragelse af 0,8 kg heroin, der var indført fra Tyrkiet. Han var tidligere straffet adskillige gange og idømt langvarige straffe for narkotikakriminalitet og røveri og blev idømt fængsel i 7 år. T2 var kommet til Danmark fra Makedonien i 1971 som knap 11-årig og havde boet i Danmark i 31 år, da han blev anholdt. Hans to voksne børn, hans mor og det meste af hans øvrige familie boede i Danmark. Om tilknytningen til hjemlandet var det oplyst, at han talte makedonsk, og at han jævnligt havde været på ferie i sin fødeby i Makedonien, hvor moderen havde et hus. Navnlig under hensyn til karakteren og grovheden af hans kriminalitet tiltrådte Højesteret, at hans langvarige ophold i Danmark siden barneårene ikke talte afgørende mod udvisning, og stadfæstede bestemmelsen om udvisning for bestandig.

U 2005.142 H – frifindelse for udvisning efter dom af fængsel i 5 år for narkotikakriminalitet i førstegangstilfælde

Den nu 31-årige T blev idømt 5 års fængsel for ét tilfælde af overtrædelse af straffelovens § 191 ved at have modtaget og videreoverdraget ca. 1 kg heroin. T var i 1985 som 11-årig indrejst i Danmark fra Makedonien i det daværende Jugoslavien og havde således opholdt sig her i landet i ca. 18 år. Ts forældre og søskende boede her, og T havde to børn med sin tidligere samlever. T havde jævnlig kontakt med børnene og deres mor, der alle var danske statsborgere. T havde 5-6 gange været på ferie i Makedonien og havde ringe tilknytning til landet, idet kun fjernere familie på hans fars side fortsat boede dér. Ved landsrettens dom blev T udvist for bestandig, hvori Højesteret frifandt for påstanden om udvisning med følgende begrundelse:

“T, der ikke tidligere er straffet af betydning, er idømt 5 års fængsel for et tilfælde af overtrædelse af straffelovens § 191. Han kom til Danmark som 11-årig og har haft lovligt ophold her i ca. 18 år. Hans forældre og søskende bor her. Han har to børn, født i 1998 og 1999, med sin tidligere samlever, C, og han har fortsat jævnlig kontakt med hende og børnene, der alle er danske statsborgere. Han har besøgt Makedonien 5-6 gange på fe-

rie og har ringe tilknytning til landet, idet kun fjernere familie på hans fars side fortsat bor i Makedonien. Familien her i landet har ingen kontakt til dem. Uanset kriminalitetens grove karakter finder Højesteret på denne baggrund, at de forhold, der er anført i udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 1 og 3-5, efter en samlet bedømmelse afgørende taler imod udvisning, jf. stk. 2. T frifindes derfor for påstanden om udvisning.”

U 2005.314H – udvisning for bestandig efter dom til anbringelse på hospital for sindslidende

T var ved nævningeting fundet skyldig i røverier af særlig farlig karakter, forsøg herpå, vold og afpresning og dømt til anbringelse på hospital for sindslidende. T, der nu var 22 år, var somalisk statsborger og kommet til Danmark i 1994 som 11-årig. T havde kun en meget begrænset kontakt med sin herboende far og ingen kontakt med sine søskende og havde efter det oplyste ingen familie i Somalia. Det kunne ikke lægges til grund, at T ikke længere skulle kunne tale sit hjemlands sprog. Under hensyn til Ts grove og personfarlige kriminalitet fandt landsrettens flertal, at det af samfundsmæssige hensyn måtte anses for nødvendigt at udvise T med indrejseforbud for bestandig. Der blev herved tillige taget hensyn til, at en udsendelse af T ikke ville ske før endelig ophævelse af den idømte foranstaltning. T ankede dommens bestemmelse om udvisning til Højesteret, der stadfæstede dommen.

165

U 2005.1796/2 H – udvisning efter dom af 12 års fængsel for manddrab

T var i landsretten straffet med fængsel i 12 år for manddrab og udvist for bestandig. T var født og opvokset i Irak, hvor han boede indtil 1996/97. T kom til Danmark i 1999 som 15-årig. Ts forældre og tre søskende boede i Danmark. Uanset Ts tilknytning til disse personer tiltrådte Højesteret, at der, når henses til grovheden af den begåede kriminalitet, ikke forelå forhold som nævnt i udlændingelovens § 26, stk. 1, som afgørende talte imod udvisning, jf. § 26, stk. 2. Højesteret tiltrådte endvidere, at udvisning ikke kunne anses for stridende mod artikel 8 i EMRK.

U 2005.2432 H – udvisning efter dom af 5 års fængsel for voldtægt af særlig rå, brutal og farlig karakter

Den på gerningstidspunktet 39-årige marokkanske statsborger T blev af et nævningeting fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2,

idet han ved vold af særlig rå, brutal og farlig karakter tiltvang sig samleje og anden kønslig omgængelse med en 40-årig kvinde K, som T havde mødt på Christiania. T blev idømt fængsel i 5 år og udvist for bestandig. T var kommet til Danmark i 1981 i en alder af 16 år, var analfabet og havde ingen tilknytning til arbejdsmarkedet. T var skilt fra en kvinde, med hvem han havde en 13-årig søn, som han ikke havde haft nogen kontakt med i 12 år, og havde endvidere i alt otte herboende hel- og halvsøskende, som han heller ikke havde kontakt med. T talte og forstod efter sin forklaring berbisk, men havde i øvrigt kun svag tilknytning til Marokko. På denne baggrund og under hensyn til kriminalitetens grovhed, tiltrådte Højesteret bestemmelsen om udvisning.

U 2005.2482 H – fængsel i 1 år for røveri – frifindelse for udvisning

De ustraffede T1 og T2 blev for blandt andet et røveri mod et posthus, som blev begået da de var henholdsvis 18 år og 19 år, idømt fængsel i 1 år. De var begge kommet til Danmark som 14-årige og havde siden fulgt undervisning, haft arbejde og lært sig dansk. De havde begge deres forældre og søskende i Danmark, medens de ikke havde nogen væsentlig familiemæssig tilknytning til deres hjemlande, henholdsvis Irak og Uganda.

Uanset at de tiltalte havde begået et alvorligt strafbart forhold, fandt Højesteret, at der efter det anførte forelå forhold som nævnt i udlændingelovens § 26, stk. 1, som afgørende talte imod udvisning, jf. § 26, stk. 2, og begge blev frifundet for udvisningspåstanden.

Kategori 3. Udlændinge, der har herboende ægtefælle eller samlever og børn

Denne sagskategori omfatter udlændinge, der har et familieliv sammen med (mindreårige) børn og ægtefælle eller samlever. Er familieforholdet opløst som følge af parternes ophævelse af samlivet, er det centrale spørgsmål her, om udlændingen fortsat har regelmæssig forbindelse til børnene. Hensynet til navnlig børnene vejer meget tungt i den proportionalitetsafvejning, der skal foretages i forbindelse med afgørelsen af udvisningsspørgsmålet. Det må antages at gælde i særdeleshed, hvis børnene har nået en vis alder og er velintegrerede i det danske samfund. Det gælder f.eks. hvor der er tale om børn i den skolesøgende alder. Modsat, hvis børnene er ganske små og dermed har lettere ved at tilpasse sig nye forhold ("adaptable").

Der kan for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt udlændingens ægtefælle og børn vil have reelle og faktiske vanskeligheder ved at følge med udlændingen til oprindelseslandet, henvises til EMD Boultif i AÅ 2001-2002. Tilsvarende for så vidt angår betydningen af ægtefællens eller samleverens nationalitet.

Er der tale om grovere kriminalitet, er der tidligere i en række domme truffet bestemmelse om udvisning, selv om der har været tale om velintegrerede mindreårige børn.

Højesteret har i beretningsperioden truffet afgørelser i flere sager mod udlændinge, der har herboende ægtefælle og børn.

167

U 2004.1050 H – udvisning efter dom af 6 års fængsel for drabsforsøg på ægtefælle og grov vold

En på gerningstidspunktet 36-årig tyrkisk statsborger T blev for forsøg på at dræbe sin hustru med flere knivstik og for vold efter straffelovens § 245 ved at have stukket sin svoger flere gange med en kniv af Højesteret straffet med fængsel i 6 år, idet Højesteret lagde vægt på grovheden af drabsforsøget, der udsatte hustruen for livsfare og påførte hende alvorlige skader, og til at T samtidig havde gjort sig skyldig i et groft knivoverfald. T var som 25-årig indrejst til Danmark og havde siden 1991 været gift, og familien omfattede et fællesbarn på 10 år og hustruens særbarn fra et tidligere ægteskab. T havde herudover ingen familie i Danmark, men søskende og anden familie i Tyrkiet. Efter karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet tiltrådte Højesteret, at T – uanset navnlig hensynet til hans herboende mindreårige datter – blev udvist med indrejseforbud for bestandig, jf. udlændingelovens § 26, stk. 1 og 2.

U 2004.1110 HKK – bestemmelse om udvisning efter dom af 4 års fængsel for narkokriminalitet ophævet på grund af væsentligt ændrede forhold, jf. udlændingelovens § 50³

I 1995 blev en 30-årig tanzanisk statsborger A familiesammenført med sin hustru, der var dansk statsborger, og som havde mødt A, da hun var i Tanzania som volontør i 1989-90. I 2001 blev T ved en ankedom idømt 4 års fængsel for narkokriminalitet begået i 1998-2000 og udvist for bestandig.

3) Se U 2003.2500 HKK, hvor Højesteret undlod at ophæve udvisningsbestemmelsen vedr. en tanzanisk kvinde, der ligeledes var blevet dømt i komplekset.

T boede da i Danmark med sin ægtefælle og deres to mindreårige børn. Hans forældre og søskende boede i Tanzania. Da strafafsoningen i 2002 nærmede sig sin afslutning, indbragte A spørgsmålet om ophævelse af udvisningen for retten i medfør af udlændingelovens § 50. Bytretten op hævede i 2003 udvisningen, hvilket landsretten stadfæstede med følgende begrundelse:

“Det må lægges til grund, at kærende er blevet ikendt en straf på 4 års fængsel for fire særdeles alvorlige overtrædelser af straffelovens § 191, hvilket som udgangspunkt for en udlænding, der kun har haft lovligt ophold her i landet i godt 5 år, og som også har bevaret tilknytning til sit hjemland, vil medføre udvisning for bestandig.

Kærende er således hverken en udlænding, der er født her i landet, eller en udlænding, som er flyttet til Danmark i en så ung alder, at vedkommende bør nyde en særlig beskyttelse mod udvisning, fordi han i realiteten hører til her som en integreret del af den danske befolkning.

Kærende har ikke mistet forbindelse til sit hjemland, idet hans forældre og 5 søskende stadig bor i Tanzania. Han har også under sit ophold i Danmark sammen med sin hustru og B besøgt sit hjemland i 14 dage i 1999. Hele hans opvækst, skolegang og uddannelse til landmåler er foregået i Tanzania, hvor han også har arbejdet som landmåler. Han er således fortsat knyttet til Tanzania ved sit statsborgerskab, sin familie – bortset fra hustru, børn og en herboende søster – og ved sit modersmål.

Kærende var 30 år, da han via sit ægteskab med en dansk kvinde fik opholds- og arbejdstilladelse i Danmark. Hverken kærendes alder eller helbred – hans dårlige ryg – taler afgørende imod, at udvisningen effektueres.

Kærendes tilknytning til arbejdsmarkedet, den uddannelse til byggetekniker mv., han har gennemført, til dels under strafafsoning, og hans forholdsvis gode danskkundskaber samt de mange gode udtalelser, der er afgivet om ham af flere fængselspræster, en organist og fra Kriminalforsorgens side, jf. erklæring af 22. maj 2002 vedrørende ledsaget udgang afgivet af to funktionærer i Horsens Statsfængsel, er selvsagt ikke uden betydning, men ej heller, hverken hver for sig eller i forening, afgørende.

Afgørende er derimod, om disse for kærendes sag positive elementer i forening med hans familiemæssige tilknytning her til landet – i form af et ægteskab, der trods langvarig strafafsoning er bevaret, og hvori der nu er 3 mindreårige børn, herunder et nyfødt barn – udgør så væsentlige ændringer i hans forhold i medfør af udlændingelovens § 50, jf. § 26, at dette

må antages at medføre, at en udvisning vil udgøre et indgreb, der står i misforhold til den kriminalitet, han har begået, og derfor må anses for at stride imod kærendes ret til familieliv i henhold til artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Ved vurderingen af, om udvisning vil være uforenelig med respekten for den proportionalitetsgrundsætning, som danske myndigheder skal overholde i denne forbindelse, må det lægges til grund, at kærendes hustru dels har undersøgt og konstateret, at hun ikke har mulighed for at blive udsendt som ulandskonsulent eller missionær til Tanzania, dels at hun, som kender de forhold, børnene og hun vil komme til at leve under i Tanzania, hvis de ikke lever som udsendt af Danida, et missionselskab eller lignende, med føje har måttet erkende, at det hverken tør eller bør hun byde børnene af hensyn til deres sundhed, skolegang og uddannelse.

En udvisning af kærende for bestandig er derfor ensbetydende med, at børnene mister deres far, hustruen sin ægtefælle og kærende sin familie, idet det af såvel økonomiske som tekniske årsager ikke vil være muligt for dem at bevare andet end brevforbindelse og kun en yderst begrænset telefon- og mailkontakt samt sporadiske feriebesøg, formentlig med års mellemrum. Dette kan ikke anses som en opfyldelse af kærendes ret til familieliv, i den forstand hvori dette begreb anvendes i artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Selv om sagen må anses som et grænsetilfælde, findes det dog overvejende betænkeligt at lade en udvisning effektuere dels på grund af hustruens meget loyale og overbevisende fastholdelse af ægteskabet, blandt andet demonstreret ved hyppige besøg i fængslet og ved at føde barn nummer 3, dels fordi familien med god grund ikke kan følge kærende til Tanzania. Disse forhold må anses som nye væsentligt ændrede forhold, der er indtrådt siden Østre Landsrets dom af 2. maj 2001.

Under de således nu foreliggende omstændigheder må en udvisning for bestandig i dette tilfælde tilsidesættes som uforenelig med artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, fordi dette indgreb vil stå i misforhold til – ikke er proportionalt i forhold til – selv den alvorlige kriminalitet, kærende har begået.”

Højesterets flertal fandt, at det efter de nu foreliggende oplysninger måtte anses for reelt udelukket for familien at fortsætte familielivet i Tanzania, hvis A blev udvist for bestandig. Under henvisning hertil og til det, som

landsretten i øvrigt har anført, tiltrådte flertallet, at bestemmelsen om udvisning blev ophævet, jf. udlændingelovens § 50 sammenholdt med § 26, stk. 1, nr. 4, og stk. 2, således som disse bestemmelser må forstås i lyset af EMRK artikel 8.

To dommere udtalte:

“A blev ved Østre Landsrets dom af 2. maj 2001 for overtrædelse af straffelovens § 191 straffet med fængsel i 4 år og udvist med indrejseforbud for bestandig.

Det oplyste om, at ægtefællen under hans afsoning har født ægteparrets tredje barn, og at ægtefællen definitivt har besluttet, at hun ikke med børnene vil bosætte sig sammen med domfældte i Tanzania, kan ikke anses for så væsentlige ændringer i hans forhold, jf. udlændingelovens § 50, stk. 1, jf. § 26, at udvisningen af ham kan ophæves. De øvrige oplysninger om hans forhold under og efter afsoningen kan ikke begrunde en anden vurdering.

Under hensyn til den afgørende vægt, der må tillægges straffen på fængsel i 4 år for narkotikakriminalitet, kan heller ikke en proportionalitetsafvejning, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 8, føre til ophævelse af udvisningen.

Vi stemmer derfor for at tage anklagemyndighedens påstand til følge.”

U 2004.2371 H – 3 års fængsel og udvisning for deltagelse i gruppevoldtægt

En 27-årig ustraffet tyrkisk statsborger T blev i landsretten dømt for i august 2002 sammen med tre andre at have deltaget i gruppevoldtægt mod en kvinde, som de havde mødt på et diskotek. T var født og opvokset i Tyrkiet, hvor hans forældre og hans søskende fortsat opholdt sig. Han kom efter uddannelse, arbejde og militærtjeneste i Tyrkiet til Danmark i november 1999 i en alder af 23 år. T havde ikke siden været i Tyrkiet, men havde bevaret kontakten med sine derværende forældre. T havde inden sin ankomst her til landet indgået ægteskab med en herboende nu 22-årig dansk kvinde af tyrkisk herkomst, og de havde i april 1999 fået en søn, der var 4 år gammel. Hustruen havde stort set hele sin familie her i landet, hvor hun var født og opvokset. Hun havde dansk som modersmål og beherskede ikke tyrkisk i samme omfang som dansk. Landsretten fulgte anklagemyndighedens påstand om udvisning og bemærkede blandt andet:

“Ved afvejningen af de relevante hensyn, jf. udlændingelovens § 26, må

det under hensyn til art. 8 i Den Europæiske Konvention om Menneskerettigheder indgå med betydelig vægt, at tiltalte her i landet har ægtefælle og deres mindreårige barn. Heroverfor må der tillige lægges vægt på, at tiltalte er fundet skyldig i et groft tilfælde af alvorlig, personfarlig kriminalitet, der har medført en ubetinget frihedsstraf af fængsel i 3 år. Ved afvejningen af denne kriminalitet over for oplysningerne om tiltaltes personlige forhold finder landsretten herefter, at de forhold, der er nævnt i udlændingelovens § 26, stk. 1, ikke taler afgørende mod udvisning, jf. stk. 2, og at udvisning ej heller vil være i strid med det krav om proportionalitet, der gælder i henhold til Den Europæiske Konvention om Menneskerettigheder.”

171

Der blev til brug for Højesterets behandling af sagen indhentet en lægelig udtalelse om Ts hustru, der havde psykiske lidelser. Højesteret tiltrådte af de grunde, der var anført af landsretten, og da det, der var fremkommet for Højesteret, ikke kunne føre til andet resultat, at T var udvist for bestandig.

Kategori 4. Udlændinge, der har herboende ægtefælle eller samlever, og som ikke har herboende børn

Denne kategori omfatter udlændinge, der samlever med en herboende ægtefælle eller samlever. Det vil i disse sager, hvor udlændingen ikke har børn, navnlig indgå i vurderingen, om ægtefællen vil have reelle og faktiske vanskeligheder ved at følge med udlændingen til oprindelseslandet. Her kan ægtefællens eller samleverens nationalitet spille en rolle. Der kan endvidere herom henvises til EMD Boulitif.

U 2004.2772 H – Ikke udvisning efter dom af fængsel i 5 måneder for vold

Den ikke tidligere straffede T var dømt for vold ved at have tilføjet en bekendt en flænge på 8 cm i ansigtet med en hobbykniv efter uoverensstemmelser under et tilfældigt møde. T var opvokset i Libanon og kom til Danmark som 25-årig i 1996. I 1996-99 var han blevet gift med en dansk statsborger og havde efter skilsmissen bevaret kontakten til hende og hendes familie. T var nu gift med en herboende kvinde fra Litauen. Ts bror boede ligeledes i Danmark. T havde haft fast tilknytning til arbejdsmarkedet siden 1999 og drev nu et selvstændigt malerfirma. Hans forældre og øvrige

søskende boede i Libanon. Under hensyn til længden af Ts ophold i Danmark, hans arbejds- og familiemæssige tilknytning hertil og den foreliggende kriminalitet frifandt Højesteret T for udvisningspåstanden (dissens). Højesterets flertal udtalte:

“T er ikke tidligere straffet, og straffen vedrører et enkeltstående tilfælde af vold udøvet mod en bekendt efter uoverensstemmelser under et tilfældigt møde. Under hensyn til længden af hans ophold i Danmark og hans familie- og arbejdsmæssige tilknytning hertil og uanset hans familiemæssige tilknytning til Libanon vil udvisning på grundlag af den foreliggende kriminalitet efter vores opfattelse være i strid med kravet om proportionalitet, jf. udlændingelovens § 26, sammenholdt med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Vi stemmer derfor for at frifinde ham for påstanden om udvisning.”

172

Kategori 5. Udlændinge, der hverken er gift eller samlevende med herboende eller har børn

Denne kategori omfatter udlændinge, der kun har opnået ringe tilknytning til det danske samfund og ingen familie har her i landet.

U 2005.2774 H – tidligere straffet iransk statsborger idømt 3½ års fængsel og udvist for bestandig for fire røverier

Den 39-årig iransk statsborger T blev ved et nævningeting fundet skyldig i fire kioskrøverier mv. med et beskedent udbytte straffet med fængsel i 3 år og 6 måneder og udvist for bestandig. T var tidligere straffet flere gange for narkotikakriminalitet og røverier, senest i 1998 med fængsel i 1 år og 3 måneder. T var kommet hertil som 20-årig i 1986, var ugift og havde ingen børn, ligesom han fortrinsvis havde været arbejdsløs siden 1986, og hans tilknytning til det danske samfund måtte anses for spinkel. Ts forældre og søskende boede i Iran. Højesteret tiltrådte udvisningsbestemmelsen og bemærkede, at der ikke var grundlag for at antage, at der var reel risiko for, at T ville blive yderligere straffet for de pådømte forhold i Iran.

5.3.3 Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 2 (helbredstilstand)

Spørgsmålet om, hvorvidt udvisning af en udlænding må antages at virke særlig belastende på grund af alvorlig sygdom, som ikke ville kunne behandles i hjemlandet, eller som ville blive forværret betydeligt under hjemlandets klimatiske forhold, har lejlighedsvis været forelagt Højesteret.

Højesteret har således tidligere truffet afgørelse om udvisning af psykisk syge, herunder blandt andet U 1999.1840 H, hvor Højesteret bemærkede:

"Som tidligere fastslået af Højesteret udelukker det ikke i sig selv udvisning i henhold til den dagældende udlændingelovs § 22, nr. 3, at en tiltalt er frifundet for straf i medfør af straffelovens § 16, jf. U 1985.940, U 1993.827, U 1993.916 og senest U 1999.63." Problemstillingen har også i betreningsårene været fremme i enkelte sager vedrørende udlændinge med psykiske lidelser.⁴

Spørgsmålet om, hvorvidt somatiske sygdomme har talt imod udvisning, har derimod ikke foreligget til afgørelse i Højesteret. På denne baggrund er der i gennemgangen medtaget en landsretsafgørelse om problemstillingen. Denne afgørelse følger de principper, som Menneskerettighedsdomstolen fastlagde i dommen D mod UK 2/5 1997.⁵

173

U 2004.1282 H – ikke udvisning af irakisk statsborger, der blev idømt fængsel i 5 år for røverier

Den irakiske statsborger T blev ved nævningeting idømt fængsel i 5 år for en række røverier efter straffelovens § 288, stk. 2, begået sammen med en medtiltalt over for ældre, værgeløse mennesker, som T og medgerningsmanden antastede eller opsøgte i trappegange og lignende. Landsretten lagde ved straffastsættelsen tillige vægt på, at de forurettede ofte blev frataget penge mv. på meget voldsom måde. T blev endvidere udvist. T, der var kommet til Danmark i 1993 som 22-årig og havde haft sin barndom og opvækst i Irak, havde opholdt sig i Danmark i ca. 8 år, da røverierne blev begået. T havde her i landet ægtefælle og et barn, og han og hustruen ventede endnu et barn. Ts forældre og seks søskende boede ligeledes i Danmark, og de var danske statsborgere. T havde under fængselsophold i Irak været udsat for tortur, og han var ifølge Retslægerådets erklæring sindsyg. Højesteret frifandt for udvisning (dissens). Højesterets flertal udtalte:

"T havde opholdt sig i Danmark i ca. 8 år, da røverierne blev begået i november og december 2001. Han har her i landet ægtefælle og et barn, og han og hustruen venter endnu et barn. Hans forældre og 6 søskende bor li-

4) Smh. endvidere EMD Bensaid 6/2 2001: i ikke krænkelser af artikel 3 at udvise kronisk syg til oprindelsesland.

5) Krænkelser af artikel 3 at udvise en HIV-inficeret person til oprindelsesland, hvor han ikke kunne påregne adækvat hospitalsbehandling mv. Se endvidere S.C.C. mod Sverige (klage nr. 46553/99). Admitteringsafgørelse af 15/2 2000, der nåede til det modsatte resultat.

geledes i Danmark, og de er danske statsborgere. Han har oplyst, at han ikke længere har familie i Irak, og at han ikke har været der i 14 år. Han har i Irak været udsat for en eksplosion, der har medført fysiske og psykiske skader, og han har endvidere under fængselsophold i Irak været udsat for tortur. Han er ifølge Retslægerådets erklæring sindssyg. Hans personlige muligheder for at opnå tilknytning til det danske samfund har på grund af hans sygdom været stærkt begrænset. Han har behov for behandling og støtte, herunder støtte fra den herboende familie. Efter en samlet bedømmelse af disse omstændigheder finder vi uanset grovheden af kriminaliteten, at afgørende hensyn taler imod at udvise ham, jf. udlændingelovens § 26, stk. 2.”

To dommere udtalte:

”T er ved landsrettens dom idømt en straf af fængsel i 5 år for røveri efter straffelovens § 288, stk. 2, og for overtrædelse af våbenloven. Der blev ved straffastsættelsen i skærpende retning taget hensyn til, at han var fundet skyldig i en række røverier, som alle var begået mod ældre, værgeløse mennesker. De forurettede blev ofte på meget voldsom måde frataget penge mv.

T kom til Danmark i 1993 som 22-årig og har haft sin barndom og opvækst i Irak. Han har ikke haft nogen tilknytning til det danske arbejdsmarked og taler dansk i et meget begrænset omfang. Han er gift med en iransk statsborger, der i 1998 kom til Danmark i kraft af familiesammenføring. Ægtefællerne har et barn sammen. Efter det anførte, navnlig om kriminalitetens grovhed, finder vi – uanset det af flertallet anførte – at de hensyn, der er nævnt i udlændingelovens § 26, ikke taler afgørende imod udvisning. Vi stemmer derfor for at stadfæste dommen.”

U 2003.2463 Ø – Fængsel i 3 år 6 måneder for indførsel af 800 gram heroin. Udvisning undladt, da T og hendes to børn var hiv-positive

Den på domstidspunktet 36-årige T blev idømt fængsel i 3 år 6 måneder for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i 1999 og 2000 at have indført 800 gram heroin fra Tyrkiet til Danmark. T, der var statsborger i Tanzania, havde haft lovligt ophold i Danmark i ca. 8 år og 4 måneder. Hun og hendes to herboende børn var alle hiv-positive. På grundlag af oplysningerne om Ts og hendes børns sygdom og behandlingsmulighederne i Tanzania fandt landsretten, uanset kriminalitetens grove karakter,

ter, at afgørende hensyn talte mod udvisning af T, jf. udlændingelovens § 26, stk. 2. Landsretten ophævede derfor byrettens bestemmelse om udvisning af T.

5.3.4 Særligt om udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 6, om overlastrisiko

Det følger af udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 6, at der ved afgørelsen om udvisning skal tages hensyn til, om udvisningen må antages at virke *særlig* belastende, navnlig på grund af risikoen for, at udlændingen *uden for* de i § 7, stk. 1 og 2, nævnte tilfælde vil lide overlast i hjemlandet eller andre lande, hvor udlændingen kan ventes at tage ophold.

Det følger således af bestemmelsen, at der ikke skal tages stilling til de asylretlige spørgsmål under straffesagen, jf. herved U 2003.2337 H omtalt i AÅ 2001/02, s. 152 som sag nr. 5. Derimod skal det fortsat vurderes, om udvisning ikke bør finde sted, fordi udlændingen derved risikerer at blive udsat for særligt byrdefulde straffeforanstaltninger, især legemsstraffe. At forholdene i udlændingens hjemland generelt er ringere end forholdene her i landet, er derimod ikke i sig selv et hensyn, der bør indgå i afvejningen i forbindelse med udvisningsafgørelsen, jf. Betænkning 968/1982 om Udlændingelovgivningen, side 177.

Højesteret har i flere sager behandlet spørgsmålet om risikoen for dobbeltstraf i tilfælde af udvisning til oprindelseslandet. Der kan herom blandt andet henvises til AÅ 2001-2002, afsnit 5.6., side 148 ff.

Retten til ikke at blive retsforfulgt eller straffet to gange ("*ne bis in idem*") fremgår blandt andet af tillægsprotokol nr. 7 til EMRK, Artikel 4, der har følgende ordlyd:⁶

"Under én og samme stats jurisdiktion skal ingen i en straffesag på ny kunne stilles for en domstol eller dømmes for en lovovertrædelse, for hvilken han allerede er blevet endeligt frikendt eller domfældt i overensstemmelse med denne stats lovgivning og strafferetspleje.

2. Bestemmelserne i foregående stykke forhindrer ikke genoptagelse af sagen i overensstemmelse med vedkommende stats lovgivning og strafferetspleje, såfremt der foreligger bevis for nye eller nyopdagede kendsgerninger, eller såfremt der i den tidligere rettergang er begået en grundlæggende fejl, som kunne påvirke sagens udfald.

6) P7 af 22. november 1984, som ændret ved protokol nr. 11 af 11. maj 1994.

3. Der kan ikke ske fravigelse fra denne artikel i medfør af artikel 15 i konventionen."

Det er således ikke i sig selv en hindring for udsendelse, at den pågældende udlænding ved en eventuel udvisning på ny i en anden stat risikerer at blive straffet for den forbrydelse, vedkommende har begået i Danmark.

Spørgsmålet om risikoen for dobbeltstraf i tilfælde af udvisning har i beretningsårene blandt andet været fremme i sagen U 2004.1798 H, hvor der muligt bestod en risiko for dobbeltstraf, måske op til fængsel i 3 år. Højesteret må antages at have indlagt et proportionalitetskrav i vurderingen af udvisningsspørgsmålet.

176

U 2004.1798 H – 5 års fængsel og udvisning for narkotikakriminalitet

Den på gerningstidspunktet 23-årige nigerianske statsborger T var i landsretten dømt for at have tilskyndet en kvinde til at indføre 1.391 gram kokain til Danmark, idet han blandt andet foranledigede stoffet overdraget til hende og arrangerede hendes rejse. Landsretten idømte T, der ikke tidligere var straffet, 5 års fængsel og udviste T for bestandig. T ankede dommen med påstand om frifindelse for udvisning. T henviste navnlig til, at der var reel risiko for, at han ved tilbagevenden til Nigeria på ny ville blive straffet for den samme lovovertrædelse, og at afsoning i Nigeria skete under umenneskelige forhold. Det var oplyst, at der i Nigeria var hjemmel til at idømme straf af indtil 5 års fængsel for forhold som det pådømte, og at der i praksis blev idømt fængselsstraffe på mellem 2 måneder og 3 år.

Højesteret udtalte, at der ved afgørelse om udvisning ikke skulle tages hensyn til, om T ved tilbagevenden til Nigeria ville risikere forfølgelse af en karakter, som kunne begrunde asyl, herunder risiko for umenneskelige forhold under afsoning af en eventuel frihedsstraf for den lovovertrædelse, der var pådømt i sagen, jf. den dagældende bestemmelse i udlændingelovens § 26, stk. 1, nr. 7 (nu nr. 6), og udlændingelovens § 7, stk. 2. T ville kunne påberåbe sig beskyttelse efter lovens § 31 før udsendelse til Nigeria. En eventuel risiko for, at T ved tilbagevenden til Nigeria ville blive idømt frihedsstraf for det samme forhold kunne efter lovovertrædelsens karakter og grovhed sammenholdt med det oplyste om længden af en mulig frihedsstraf i Nigeria ikke føre til, at udvisning blev undladt. Højesteret tiltrådte derfor bestemmelsen om udvisning.

5.4 Afgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg vedrørende fortolkningen af EMRK artikel 8

5.4.1 Indledning

Der blev i AÅ 1998-1999, bind 3, afsnit 9.2., redegjort for fortolkningen af Menneskerettighedskonventionens (EMRK) artikel 8 og Menneskerettighedsdomstolens (EMD) praksis i perioden frem til begyndelsen af 2000. Gennemgangen af retspraksis blev fulgt op i AÅ 2000 og AÅ 2001-2002, der omfattede domme og afgørelser frem til begyndelsen af 2003. Der er i AÅ 2001-2002 sammenfattende redegjort for de elementer, der indgår i proportionalitetsafvejningen efter EMRK artikel 8, herunder at EMDs vurdering af, om en klager har et familieliv, der er beskyttet af konventionen, foretaget på baggrund af de omstændigheder, som forelå på det tidspunkt, hvor afgørelsen om udvisningen blev endelig.

Der kan endvidere henvises til EMRK med kommentarer, 2. udgave (2003/4) og den øvrige tilgængelige litteratur vedrørende fortolkningen af konventionen.

I det følgende gennemgås den retspraksis, der er blevet tilgængelig efter udgivelsen af AÅ 2001-2002. Materialet omfatter fem domme og tre admitteringsafgørelser. Sagerne er gennemgået i form af korte resuméer. Der henvises til de mere fyldige resuméer i tidsskriftet EU-Ret og Menneskeret og afgørelserne, der er tilgængelige i Domstolens Hudoc-database via internetadressen <http://hudoc.echr.coe.int>. Den seneste publicerede udgave af Reports of Judgments and Decisions (2004-IV) omfatter domme og afgørelser frem til juni 2004.

Der tages forbehold for materialets fuldstændighed.

5.4.2 Nyere domme fra Menneskerettighedsdomstolen

EMD har i tre sager statueret, at en udvisning indebar en krænkelse af EMRK artikel 8 eller ville være uproportional, for det tilfælde, at den blev effektueret, mens EMD fandt udvisning proportional i to domme.

Yilmaz mod Tyskland. Dom af 17. april 2003. Klagesag 52853/99. EU-Ret & Menneskeret 2003, side 193. Udvisning med indrejseforbud for bestandig af en udlænding, der var født i værtslandet, var uforholdsmæssig

Sagen vedrørte en tyrkisk statsborger K, der blev født i Tyskland i 1976, hvor også hans forældre og søskende boede. K opnåede i 1992 tidsubegrænset opholdstilladelse i Tyskland. K havde levet sammen med sin kæreste, som var tysk statsborger, siden januar 1999, og de fik et barn sammen i februar 1999. K levede sammen med kæresten og barnet, indtil han måtte forlade Tyskland den 7. marts 2000, da hans appeller mod en udvisningsafgørelse blev afvist.

178

K blev i august 1996 ved Ungdomsdomstolen i Kempten fundet skyldig i flere tilfælde af røveri og medvirken dertil og blev idømt 1 år og 10 måneders betinget fængsel. K blev desuden advaret om, at han risikerede at blive udvist af landet, hvis han begik yderligere kriminalitet. K blev i november 1996 ved Ungdomsdomstolen i Neu-Ulm fundet skyldig i grov vold med skader til følge og for meddelagtighed i tvang over for medindsatte til at indlade sig på seksuelle forhold. Begge forhold var begået, mens han sad varetægtsfængslet forud for dommen fra august 1996. K blev idømt en fællesstraf på 3 års ubetinget fængsel og blev løsladt den 18. december 1997 efter at have udstået to tredjedele af straffen.

I september 1998 traf de administrative myndigheder afgørelse om, at K skulle forlade Tyskland inden den 15. oktober 1998. Det blev samtidig oplyst, at hvis K ikke udrejste frivilligt, ville han blive udsendt tvangsmæssigt uden yderligere varsel. Desuden blev der truffet bestemmelse om indrejseforbud gældende for bestandig. De administrative myndigheder fandt, at alvoren af Ks sidste domfældelse nødvendiggjorde udvisning af K i henhold til udlændingeloven, og at alene særlige omstændigheder kunne begrunde en undtagelse fra denne regel. De administrative myndigheder udtalte, at de vurderede, at K på grund af sin unge alder ville være i stand til at overvinde de vanskeligheder, der ville være forbundet med at skulle integrere sig i et nyt samfund. Desuden fandt de administrative myndigheder ikke, at retten til respekt for familieliv omfattede kæresteforhold, heller ikke selv om kæresten ventede deres fælles barn. Det blev bemærket, at K havde indledt dette forhold, efter at han vidste, at han risikerede udvisning af landet. Ks appeller af afgørelsen førte ikke til en ændring deraf. Heller ikke de appeller, der blev behandlet, efter at hans barn var blevet født, var succesfulde. Den 19. oktober 1999 afviste forfatningsdomstolen at be-

handle hans klage. K forlod i marts 2000 Tyskland og tog til Tyrkiet. Den 15. juni 2000 afviste de tyske myndigheder Ks anmodning om at opnå ret til midlertidig opholdstilladelse, for at han kunne besøge sit barn.

EMD bemærkede, at selve udvisningen af K ikke var uproportional. Imidlertid fandt EMD, at indrejseforbudet gældende for bestandig udgjorde et uforholdsmæssigt indgreb i Ks ret til at respektere sit familieliv. EMD lagde herved vægt på Ks familiemæssige situation, herunder navnlig at han havde et barn, samt det forhold, at han tidligere havde opnået en tidsbegrænset opholdstilladelse. Der forelå derfor en krænkelse af EMRK artikel 8 (enstemmig afgørelse).

179

Benhebba mod Frankrig. Dom af 10. juli 2003. Klagesag 53441/99. EU-Ret & Menneskeret 2003, side 253. Udvisning med indrejseforbud i 10 år af en udlænding, der var indrejst som 5-årig, proportional

Denne sag vedrørte en algerisk statsborger K, født i 1968 i Algeriet, der var indrejst i Frankrig, senest da han var 5 år (K mente selv, at han da var 2 år). Han havde siden boet her med sine forældre og søskende. K boede på domstidspunktet i Algeriet.

K blev i 1988 idømt 8 måneders betinget fængsel for indbrudstyveri. Straffen blev senere gjort ubetinget på grund af ny kriminalitet. I 1989 blev K idømt 15 dages betinget fængsel for at være flygtet fra et færdselsuheld. I 1989 blev K idømt fængsel i 3 år, hvoraf 18 måneder blev gjort betinget, for væbnet røveri og forsøg herpå samt hæleri. I 1993 blev K idømt 9 måneders fængsel for indbrudstyveri.

K blev i 1994 standset i en bil med 2 kilo cannabis, og i maj 1995 blev han idømt 18 måneders fængsel for ulovlig besiddelse af narkotika. Dommen blev i januar 1996 forhøjet til 2 års fængsel, og K blev desuden udvist af landet med indrejseforbud i 10 år. Der blev ved dommen navnlig lagt vægt på Ks vedvarende og grove kriminalitet, herunder at han tidligere var blevet dømt for at have begået forskellige forbrydelser, og at dette øjensynligt ikke havde haft en afskrækkende effekt, idet han begik forbrydelser på ny. Ks anke af dommen blev afvist.

K appellerede udvisningsafgørelsen i maj 1997 og gjorde gældende, at det ville være risikabelt for ham at returnere til Algeriet, henset til den situation landet befandt sig i, og at udvisningen var uproportional i forhold til de familiemæssige bånd, han havde i Frankrig. Ks appel blev afvist i juni 1988, idet der blev lagt vægt på, at han tidligere var blevet straffet, og at

de idømte straffe ikke havde ført til en reintegration af K. Ks appel af denne afgørelse blev afvist i maj 1999.

K gjorde gældende, at han gennem de sidste 8 år havde haft et papirløst forhold til en fransk statsborger, og at K havde boet sammen med hende indtil han blev udvist.

EMD udtalte, at der i tidligere praksis var fastslået nogle principper, som skulle anvendes, når det skulle vurderes, om en udvisning af en udlænding, der var indrejst som voksen, var proportional. Disse principper kunne også anvendes, selv om der var tale om en andengenerationsindvandrer eller en indvandrer, som var kommet til landet i en meget ung alder. I vurderingen skulle der således blandt andet tages hensyn til karakteren og alvoren af den begåede kriminalitet, varigheden af opholdet i landet, den tid der var gået, siden de strafbare forhold blev begået, og udlændingens adfærd i den mellemliggende periode samt udlændingens særlige tilknytning til opholdslandet.

Da det ikke var underbygget, at K havde haft et forhold til en fransk statsborger, skulle der alene foretages en vurdering af Ks tilknytning til landet, karakteren og alvoren af den begåede kriminalitet, varigheden af opholdet i landet samt den tid, der var gået, siden de strafbare handlinger blev begået, og Ks adfærd i den mellemliggende periode.

Med hensyn til alvoren af den begåede kriminalitet fandt EMD, at beslutningen om udvisningen både var begrundet i domfældelsen for narkotika-kriminalitet og i de tidligere domfældelser. I den seneste sag havde appelretten antaget, at den store mængde cannabis, som K var blevet pågrebet med, viste, at der ikke blot var tale om et tilfældigt enestående tilfælde, men at der måtte være tale om et dybere engagement i narkomiljøet. EMD udtrykte forståelse for, at medlemsstaterne udviser høj grad af intolerance over for personer, som bidrager til udbredelsen af denne "svøbe" (narko-problemet). Dette forhold sammenholdt med det forhold, at K gennem en periode på 8 år var idømt fængselsstraffe på i alt 6 år, 7 måneder og 15 dage, understregede alvoren af den af K begåede kriminalitet.

Med hensyn til Ks bånd til Frankrig udtalte EMD, at han havde levet i Frankrig, senest fra han var 5 år, og hele hans skolegang var foregået i Frankrig. Han havde alle sine sociale bånd i Frankrig og havde ikke anden tilknytning til sit hjemland end statsborgerskabet. Med hensyn til det forhold, at hele Ks familie boede i Frankrig, udtalte EMD, at forhold mellem voksne personer ikke nødvendigvis nyder beskyttelse af EMRK artikel 8,

idet det er et krav, at der ud over normale følelsesmæssige bånd påvises supplerende momenter i form af afhængighed.

Til trods for Ks stærke personlige tilknytning til Frankrig vurderede EMD, at det kunne retfærdiggøres, at K var blevet udvist af landet for en periode af 10 år for at opretholde ro og orden. Denne beslutning var proportional med det formål, der blev varetaget. EMD fandt derfor ikke, at der var sket en krænkelse af EMRK artikel 8 (5 stemmer mod 2).

Mokrani mod Frankrig. Dom af 15. juli 2003. Klagesag 52206/99. EU-Ret & Menneskeret 2003, side 255. Udvisning af K, der var født i værtslandet, ville udgøre en krænkelse af EMRK artikel 8

181

Denne sag vedrørte en algerisk statsborger K, der var født i 1962 i Frankrig, hvor også hans forældre og 6 søskende boede. K havde boet i Frankrig hele sit liv, havde taget sin uddannelse her og havde igennem længere tid haft et fast forhold til en fransk statsborger A, som han blev gift med den 18. august 2001. Parret fik sammen et barn, som blev født den 20. juni 1999.

K blev i 1992 idømt en fængselsstraf på fire år, hvoraf 1 år betinget, for indsmugling af narkotika sammen andre. Efter løsladelsen i marts 1994 blev der indledt en udvisningssag, og i marts 1995 bestemte Indenrigsministeriet, at K skulle udvises af Frankrig under hensyn til alvoren af det forhold, som K var blevet dømt for. Afgørelsen blev stadfæstet af appelinstanterne, dels ved en administrativ klageinstans i november 1995, af appelretten i april 1998, og endelig af Conseil d'Etat i januar 1999. Udvisningsbestemmelsen var ikke fuldbyrdet, da EMD traf afgørelse.

EMD henviste i sin afgørelse til EMD Boultif,⁷ hvor Domstolen fastslog de vejledende principper, der gælder ved proportionalitetsvurderingen, når der er tale om en udlænding, der var indrejst som voksen. EMD anførte, at disse kriterier så meget desto mere kunne anvendes i sager om andengenerationsindvandrere eller udlændinge, der er indrejst som ganske unge, når udlændingen har etableret en familie i opholdslandet. Herudover skulle indgå en vurdering af den særlige tilknytning, som sådanne udlændinge har etableret til opholdslandet.

EMD påpegede, at idømmelsen af en fængselsstraf på fire år, også selv om det ene år var betinget, var et udtryk for, at der var tale om en alvorlig forbrydelse. EMD påpegede videre, at K, der var andengenerationsindvan-

7) Boultif 2/8 2001 (54273/00), præmis 48. Dommen er omtalt i AA p. 156 ff.

drer, altid havde boet i Frankrig, havde gået i skole i Frankrig, havde sine sociale bånd i Frankrig og havde mange familiemæssige bånd i Frankrig. Der var endvidere ikke påvist bånd til Algeriet. Ks forhold til A var attestet tilbage til maj 1995, og behandlingen af hans sag om udvisning var således allerede begyndt, da han indledte forholdet med A, med det er situationen på det tidspunkt, hvor afgørelsen bliver *endelig*, der skal lægges til grund, når det skal afgøres, om K havde et familieliv, der var beskyttet af EMRK artikel 8. I den konkrete sag var afgørelsen ikke endelig før den 15. januar 1999, hvor den øverste franske domstol i forvaltningsretlige spørgsmål (le Conseil d'Etat) havde stadfæstet afgørelsen. På dette tidspunkt havde K haft et forhold til A i fire år. Den lange sagsbehandlingstid kunne ikke bebrejdes K.

EMD anså det ikke for sandsynligt, at et tredjeland ville modtage parret henset til alvoren af den pådømte kriminalitet. Desuden mente EMD ikke, at det kunne forudsættes, at Ks ægtefælle, der var fransk statsborger, aldrig havde været i Algeriet og ikke havde nogen tilknytning til Algeriet, ville rejse med K til Algeriet. Disse forhold samt i særdeleshed Ks stærke tilknytning til Frankrig betød, at en udvisning var uproportional. EMD fandt derfor, at beslutningen om udvisning, hvis den blev gennemført, ville udgøre en krænkelse af EMRK artikel 8 (enstemmig afgørelse).

Radovanovic mod Østrig. Dom af 22. april 2004. Klagesag 42703/98. EU-Ret & Menneskeret 2004, side 255. Udvisning for bestandig uproportional Sagen vedrørte en serbisk-montenegrinsk statsborger K, født i Østrig i 1979, der efter syv måneders ophold i Østrig blev flyttet til sine bedsteforældre i Serbien og Montenegro. K indrejste på ny i Østrig i 1989 for igen at bo hos sine forældre.

K blev i juli 1997 idømt 30 måneders fængsel, heraf 24 måneders betinget fængsel, for røveri og indbrudstyveri. I september 1997 blev K udvist for bestandig. K var ugift og havde ingen børn.

EMD konstaterede, at K ikke var andengenerationsindvandrer, idet han – trods sin fødsel i Østrig – ikke havde levet permanent i Østrig, før han blev ti år. På grund af Ks unge alder på indrejsetidspunktet ville EMD ikke desto mindre vurdere nødvendigheden af indgrebet ved at anvende de samme kriterier som normalt anvendes i sager med andengenerationsindvandrere, der endnu ikke har stiftet egen familie i opholdstaten. Disse kriterier var karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet samt længden af ud-

lændingens ophold i opholdsstaten. Endvidere ville Ks familieband og sociale band til opholdsstaten blive taget i betragtning.

EMD lagde vægt på, at K – selv om han var fundet skyldig i røveri – alene var idømt seks måneders ubetinget fængsel og 24 måneders betinget fængsel. Uden at ignorere den alvorlige karakter af den begåede kriminalitet bemærkede EMD, at K var mindreårig, da han begik forholdene, at K ikke tidligere var straffet, og at hovedparten af den relative høje straf var betinget. EMD var derfor ikke overbevist om, at K udgjorde en sådan fare for den offentlige orden som nødvendiggjorde den konkrete sanktion. Under hensyn til at K var født i Østrig, hvor K senere afsluttede sin uddannelse og erhvervspraktik, mens han boede hos sin familie, at Ks familie havde boet i Østrig i en lang periode, at K havde tidsubegrænset opholdstilladelse, da han begik kriminaliteten, og at K efter sine bedsteforældres død ikke længere havde slægtninge i Serbien og Montenegro, fandt EMD, at Ks familieband og sociale band var meget stærkere til Østrig end til Serbien og Montenegro.

EMD fandt på denne baggrund, at det meddelte indrejseforbud for bestandig var alt for hård en sanktion. En mindre indgribende sanktion, som f.eks. et *tidsbegrænset* indrejseforbud, ville have været tilstrækkeligt. EMD fandt således, at myndighederne ved at udvise K for bestandig ikke havde ramt en rimelig balance mellem de involverede interesser, og at indrejseforbudet for bestandig var uproportionalt med de forfulgte mål.

Üner mod Nederlandene. Utrykt dom af 5. juli 2005. Klagesag 46410/99.

Udvisning af udlænding, der var indrejst som 12-årig, ikke krænkelse

Sagen vedrørte en tyrkisk statsborger K, født i 1969, der i 1981 indrejste i Nederlandene som 12-årig sammen med sin moder og to brødre med henblik på familiesammenføring med sin fader. I 1988 fik K tidsubegrænset opholdstilladelse.

K blev i 1989 idømt bødestraf for forstyrrelse af freden, og i 1990 blev K idømt en bødestraf og en betinget frihedsstraf på to uger for vold mod offentlig ansat. I 1991 indledte K et forhold til en nederlandsk kvinde, A, og parret flyttede sammen i juni 1991. I 1992 fik parret et barn. I juni 1992 blev K idømt 80 timers samfundstjeneste for vold mod offentlig ansat. I november 1992 flyttede K og A fra hinanden, men parret bevarede en tæt kontakt. I 1994 blev K idømt syv års fængsel for vold med døden til følge. I 1996 fik K og A endnu et barn.

I 1997 fik K inddraget sin opholdstilladelse og blev udvist med indrejseforbud for 10 år. I januar 1998 blev K løsladt fra fængslet. I februar 1998 afslug domstolene en klage fra K over afgørelsen om udvisning, hvorefter K blev udsendt til Tyrkiet. Kort efter vendte K tilbage til Nederlandene, hvorefter han i juni 1998 på ny blev udsendt til Tyrkiet. Myndighederne afviste flere gange herefter at omgøre udvisningen.

EMD konstaterede, at de af K begåede forbrydelser (vold med døden til følge) utvivlsomt udgjorde særdeles alvorlige forbrydelser, hvis karakter også var afspejlet i den strenge straf af syv års fængsel. Det var endvidere ikke Ks første domfældelse. Selv om K under sin afsoning havde taget forskellige kurser, fandt EMD, at der ikke var oplysninger om Ks opførsel efter løsladelsen, der indikerede, at den fare K udgjorde for den offentlige orden og sikkerhed var blevet mindre. Tværtimod var K efter at være blevet udsendt af Nederlandene vendt tilbage dertil og havde således overtrådt immigrationsreglerne. EMD bemærkede, at da K blev udvist i 1997, havde han boet lovligt i Nederlandene i 16 år, da han i en relativ ung alder (12 år) flyttede dertil sammen med sin moder og to brødre med henblik på famili-esammenføring. Ks nære familiemedlemmer havde således også boet i Nederlandene i lang tid. EMD var imidlertid ikke overbevist om, at Tyrkiet, hvor K havde tilbragt de første 12 år af hans liv, var blevet så fremmed for K, at han ikke længere ville kunne bosætte sig dér. EMD fandt, at der mellem K og A var et tæt forhold, selv om K og A ikke havde samlevet siden 1992. Selv om EMD accepterede, at det ville indebære visse sociale besværligheder for A og børnene, der alle var nederlandske statsborgere, at følge med K til Tyrkiet, fandt EMD ikke, at der var noget der tydede på, at der var uoverstigelige hindringer for A og børnene for at bosætte sig i Tyrkiet. EMD bemærkede, at Ks børn på tidspunktet for udvisningen stadig var meget unge – henholdsvis seks og 1½ år – og derfor i en alder, hvor de kunne tilpasse sig. Kun et af børnene boede med K, og det var for en relativ kort tid, idet K flyttede fra familien i 1992, hvor barnet var seks måneder, og K var indsat fra maj 1993 indtil udvisningen. Hvis A valgte at blive i Nederlandene med børnene, ville splittelsen af familien derfor ikke have samme indvirkning, som hvis de havde boet sammen som en familie i meget længere tid. EMD tog endvidere i betragtning, at K ikke var udvist for bestandig. Under disse omstændigheder fandt EMD, at der ikke havde været en krænkelse af EMRK artikel 8. (Dissens).

5.4.3 Nyere admitteringsafgørelser fra Menneskerettighedsdomstolen

Der er ved gennemgang af hudoc-databasen fundet tre afgørelser vedrørende admitteringsspørgsmålet i sager om udvisning på grund af strafbart forhold.

A.B. mod Sverige. Beslutning af 31. august 2004). Klagesag 24697/04. Udvisning af en iransk statsborger, der var dømt for at have dræbt sin ægtefælle, ikke uproportional

Denne sag vedrørte en iransk statsborger K, født i 1962, der i 1988 var indrejst i Sverige fra Iran sammen med sin ægtefælle og deres to børn for at søge politisk asyl, der blev bevilget i 1989.

K dræbte i marts 1996 sin hustru efter at denne havde begæret skilsmisse og var fraflyttet sammen med børnene, og K blev i maj 1996 idømt 10 års fængsel og blev udvist med indrejseforbud for bestandig. K mistede forældremyndigheden over sine to sønner. I 2000 opnåede han lejlighedsvis kontakt med sine børn, og denne udviklede sig i de følgende år. K anmodede flere gange forgæves om ophævelse af udvisningen.

EMD lagde til grund, at såvel Ks sønner som dennes bror var bosiddende i Sverige, mens resten af Ks familie, herunder Ks forældre og søskende boede i Iran. Ks ældste søn på 19 år ønskede ikke faderen udvist, men havde ikke noget nært forhold til ham, hvorimod den yngste på 17 år var meget bange for at miste sin far og havde et stærkt behov for at bibeholde kontakten. Under hensyn til at den ældste søn var voksen, og den yngste var næsten voksen fandt EMD, at det ville være muligt gennem post, telefon eller besøg i Iran at bibeholde kontakten, selv om det naturligvis ville medføre vanskeligheder, ville disse ikke umuliggøre fortsatte tætte relationer mellem parterne. Disse forhold kunne således ikke opveje den alvorlige forbrydelse, K havde begået og udvisningen var derfor ikke uproportional. EMD afviste endvidere en klage efter artikel 3.

Headley m.fl. mod Det Forenede Kongedømme. Beslutning af 1. marts 2005 Klagesag 39642/03. Udvisning af jamaicansk statsborger, der var dømt for blandt andet indsmugling af narkotika, indebar ikke en krænkelse

Denne sag vedrørte en jamaicansk statsborger K, født i 1970 på Jamaica, hvis mor var britisk. K fik i 1991 en barn A med sin kæreste, der senere blev dræbt af skud. Han var indrejst i England i 1994 på et visum til ophold i 6

måneder til medicinsk behandling af skudsår i forbindelse med to skud-episoder. Dette visum blev forlænget til august 1995. K fik på grundlag af et indgået ægteskab forlænget sin opholdstilladelse. Efter opløsningen af dette ægteskab giftede K sig på ny. I 1998 ankom A til England og boede en kort overgang hos K, indtil denne blev varetægtsfængslet i 1999.

K blev i 2000 idømt 7 års fængsel for indførsel af narkotika, og han var tidligere, i 1997 og 1998, tre gange dømt for vold mod politiet samt for slagsmål. Myndighederne traf i 2002 bestemmelse om udvisning af K. Han appellerede samtidig med at han søgte asyl. Dette fik han afslag på.

EMD lagde ved afgørelsen vægt narkotikaforbrydelsens grovhed, hvortil kom, at K under sit forholdsvis kortvarige ophold på fri fod i værtslandet tre gange tidligere var straffet for voldelige forbrydelser. A havde boet over halvdelen af sit liv på Jamaica og havde sin bedstemor og sin bror der. EMD fandt det endelig ikke bevist, at K og A ikke kunne fortsætte familielivet i Jamaica, selv om de på baggrund af de tidligere overfald måtte nære frygt for at vende tilbage til Jamaica. Udvisningen var således ikke uproportional og domstolen afviste klagen som grundløs. EMD afviste tillige klage efter artikel 2.

186

Mossi m.fl. mod Sverige. Beslutning af 8. marts 2005 Klage nr. 15017/03. Udvisning af statsborger fra DRC, der var dømt for grov narkotikakriminalitet, var ikke uproportional

Sagen vedrørte K, født i den Demokratiske Republik Congo (DRC) i 1962 og var i 1985 flygtet herfra til Tanzania. K indrejste i Sverige i 1989, hvor han i 1991 fik permanent opholdstilladelse. I 1991 giftede han sig med en tanzaniansk kvinde og parret fik sammen to børn, født 1992 og 1998, der alle var svenske statsborgere. Ægteskabet blev senere opløst af praktiske grunde. Ks søn, født 1985, der ligeledes var statsborger i DRC, var indrejst i 1996 og boede sammen med den øvrige familie i Sverige.

K blev i 1999 anholdt, da han indførte 591 gram heroin og blev senere samme år straffet med fængsel i 6½ år for grov narkotikakriminalitet og udvist med indrejseforbud til 2015. Byretten bemærkede, at den havde reduceret den idømte straf fordi K tillige blev udvist af Sverige, idet retten bemærkede, at normalpositionen var fængsel i 8 år. Dommen blev senere stadfæstet, og K blev i oktober 2003 udsendt til DRC.

EMD bemærkede, at K havde opholdt sig i Sverige siden 1989, men at han fra 1999 til udvisningen havde afsonet sin dom. Endvidere havde det for-

hold, at han havde været uden arbejde det meste af tiden og mellem 1993 og 1998 seks gange var blevet straffet for mindre lovovertrædelser demonstreret hans vanskeligheder ved at tilpasse sig en tilværelse i Sverige. Ks familiemæssige tilknytning til Sverige var eks-hustruen og de tre børn, hvorimod hans tidligere hustru og hans ældste søn var født i Tanzania og boede her, til de kom til Sverige i henholdsvis 1992 og 1996. EMD antog, at der stadig måtte være slægtninge i dette land, som K også kendte fra sit tidligere ophold her og gennem sin tidligere hustru. K havde herudover tilbragt fem måneder i Tanzania i 1999 for at besøge slægtninge. EMD fandt under disse omstændigheder, at det måtte være muligt for resten af familien at reetablere sig her, eller i det mindste, lejlighedsvis at besøge K enten i DRC eller i Tanzania. EMD havde endvidere konstateret, at K var i jævnlig telefonisk kontakt med sine børn og havde mulighed for at ansøge om visum eller opholdstilladelse fra 2015. Selv om udvisningen naturligvis havde medført alvorlige vanskeligheder for hans familieliv, var de dog ikke så omfattende, at en fortsættelse af forbindelsen mellem klagerne var umulig. EMD fandt, at sanktionsniveauet og det forholdsvis store kvantum narkotika havde påvist den alvorlige karakter af forbrydelsen og fandt på denne baggrund ikke, at udvisningen var uproportional til. EMD afviste tillige en klage efter artikel 3.

187

Domstolen admitterede blandt andet sagerne Sezen m.fl. mod Nederlandene (50252/99) og Maslov mod Østrig (1683/03). Disse vil blive omtalt ved en senere lejlighed.

5.5 Afgørelser fra EF-Domstolen

En særlig problemstilling gør sig gældende for så vidt angår statsborgere i et land, der er tilsluttet Den Europæiske Union eller er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS). Efter udlændingelovens § 2, stk. 3, finder de begrænsninger, der følger af udlændingeloven kun anvendelse på udlændinge, der er omfattet af EU-reglerne, i det omfang det er foreneligt med disse regler.⁸

EU-reglerne om arbejdskraftens frie bevægelighed mv. sætter således grænser for medlemsstaternes adgang til at udvise EU-borgere. Spørgsmå-

8) Se endvidere Bet. nr. 1326, side 598 ff. og 749 ff.

let om anvendeligheden af Rådets direktiv 64/221/EØF af 25. februar 1964 (om samordning af de særlige foranstaltninger, som gælder for udlændinge med hensyn til rejse og ophold, og som er begrundet i hensynet til den offentlige orden, sikkerhed og sundhed)⁹ har været påberåbt i nyere landsretspraksis.¹⁰

Bestemmelsen i artikel 3 i direktivet har følgende ordlyd:

"1. Forholdsregler vedrørende den offentlige orden eller sikkerhed bør udelukkende støttes på den pågældendes personlige forhold.

2. Straffedomme alene kan ikke uden videre begrunde disse forholdsregler.

[...]."

188

Det følger af EF-Domstolens afgørelser i blandt andet sagerne Bouchereau 30/77 og Calfa C-348/96, at idømmelse af en ubetinget fængselstraf ikke automatisk medfører, at domfældte, såfremt han er EU-borger, kan udvises. Domstolens praksis indebærer, at retten skal foretage en konkret vurdering af tiltaltes personlige forhold, og herudover tage stilling til, om der i domfældelsen og eventuelle forstraffe kan antages at foreligge en aktual trussel mod den offentlige orden og sikkerhed, eller om den strafbare handling eventuelt er udtryk for en særligt stødende adfærd.

Blandt de seneste fortolkningsbidrag fra EF-Domstolen er den præjudicielle afgørelse i sagen:

Giorgios Orfanopoulos m.fl. mod Land Baden-Württemberg. Dom af 29. april 2004. Forenede sager C-482/01 og C-493/01

I forbindelse med afgørelser om udvisning fra det tyske territorium udtalte Domstolen blandt andet (præmis 100, 1. led), at *"artikel 39 EF og artikel 3 i direktiv 64/221 er til hinder for en national lovgivning eller praksis, hvorefter der, selv under hensyntagen til familiemæssige omstændigheder, anordnes udvisning fra territoriet af en statsborger fra en anden medlemsstat, som er blevet idømt en vis straf for bestemte lovovertrædelser, på grundlag af en formodning om, at denne statsborger skal udvises, uden at der tages et egentligt hensyn til gerningsmandens personlige forhold eller den fare, vedkommende udgør for den offentlige orden."*

9) EF-Tidende nr. 056 af 04/04/1964 s. 0850 – 0857.

10) U 2002.1080V (ikke udvisning), TFK 2002.628 V (udvisning), TFK 2005.327/2 Ø (ikke udvisning), TFK 2005.330 Ø (ikke udvisning).

Domstolen udtalte endvidere (præmis 100, 2. led), at artikel 39 EF og direktiv 64/221 derimod ikke er *”til hinder for udvisning af en medlemsstats statsborger, som er blevet idømt en vis straf for bestemte lovovertrædelser, og som udgør en aktuel trussel mod den offentlige orden, men som har haft et mangeårigt ophold i værtsmedlemsstaten og kan påberåbe sig familiemæssige omstændigheder for at modsætte sig udvisningen, såfremt den vurdering, som de nationale myndigheder foretager i hvert konkret tilfælde, af, hvor den rette balance mellem de foreliggende legitime interesser befinder sig, foretages under overholdelse af de generelle fællesskabsretlige principper og navnlig under behørig hensyntagen til grundretlighederne, herunder respekten for familielivet.”*

189

Direktiv 64/221 er ophævet ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38 af 29. april 2004 (om unionsborgernes og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, om ændring af forordning (EF) nr. 1612/68 og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF (2004/38)) med virkning fra 30. april 2006.

Direktiv 2004/38 er i vidt omfang en gengivelse af retstilstanden efter de gældende direktiver og Domstolens praksis om de begrænsninger, der gælder for medlemsstaternes adgang til udvisning som følge af strafbart forhold. Det indeholder i artikel 33, jf. artikel 27-29 en mere detaljeret regulering af adgangen til *”Udsendelse som straf eller retlig følgevirkning”*.

Bestemmelsen i artikel 33 har følgende formulering:

”Artikel 33. 1. Værtsmedlemsstaten kan kun træffe udsendelsesafgørelse som straf eller som retlig følgevirkning til en fængselsstraf, hvis betingelserne i artikel 27, 28 og 29 er opfyldt.

Stk. 2. Hvis en udsendelsesafgørelse i henhold til stk. 1 gennemføres mere end to år efter, at den blev truffet, skal den berørte medlemsstat efterprøve, om den pågældende fortsat udgør en reel trussel for den offentlige orden eller sikkerhed, og den skal vurdere, om forholdene har ændret sig siden den oprindelige udsendelsesafgørelse blev truffet.”

Bestemmelserne i artikel 27, 28 og 29 indeholder nærmere bestemmelser om de principper, der gælder for medlemsstaternes med hensyn til begrænse den frie bevægelighed og ophold for en unionsborger eller et fa-

miliemedlem uanset nationalitet af hensyn til den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed.

Bestemmelsen i artikel 27 indeholder de generelle principper for behandlingen af spørgsmålet og har følgende ordlyd:

Artikel 27. 1. Med forbehold af bestemmelserne i dette kapitel kan medlemsstaterne begrænse den frie bevægelighed og ophold for en unionsborger eller et familiemedlem uanset nationalitet af hensyn til den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed. Der må ikke lægges økonomiske betragtninger til grund

Stk. 2. Foranstaltninger truffet af hensyn til den offentlige orden eller sikkerhed skal være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og kan udelukkende begrundes i vedkommendes personlige adfærd. En tidligere straffedom kan ikke i sig selv begrunde anvendelsen af sådanne foranstaltninger. Den personlige adfærd skal udgøre en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berører en grundlæggende samfundsinteresse. Begrundelser, der ikke vedrører den individuelle sag, eller som har generel præventiv karakter, må ikke anvendes.

Stk. 3. For at undersøge, om den pågældende udgør en risiko for den offentlige orden eller sikkerhed, kan værtsmedlemsstaten, når den skønner det påkrævet, i forbindelse med udstedelsen af bevis for registrering eller, hvor der ikke findes nogen registreringsordning, senest tre måneder efter indrejsen på dets område eller fra den dato, hvor den pågældende har anmeldt sin tilstedeværelse på området, jf. artikel 5, stk. 5, eller i forbindelse med udstedelsen af opholdskort anmode oprindelsesmedlemsstaten og eventuelt andre medlemsstater om oplysninger om den pågældendes eventuelle tidligere straffe. Sådanne forespørgsler må ikke antage systematisk karakter. Den adspurgte medlemsstat skal besvare forespørgslen inden for en frist på to måneder.

Stk. 4. Den medlemsstat, der har udstedt passet eller identitetskortet, skal uden særlige formaliteter lade indehaveren, der er blevet udsendt fra en anden medlemsstat af hensyn til den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed, indrejse på sit område, selv om dokumentet måtte være udløbet, eller indehaverens statsborgerskab anfægtes.

Bestemmelsen i artikel 28 behandler spørgsmålet om beskyttelse mod udsendelse og har følgende ordlyd:

Artikel 28. 1. Værtsmedlemsstaten skal, før den træffer afgørelse om ud-

sendelse med begrundelse i den offentlige orden eller sikkerhed, blandt andet tage hensyn til varigheden af den pågældendes ophold på værtsmedlemsstatens område, den pågældendes alder, helbredstilstand, familiemæssige og økonomiske situation, samt sociale og kulturelle integration i værtsmedlemsstaten og tilknytning til hjemlandet.

Stk. 2. Værtsmedlemsstaten må ikke træffe en udsendelsesafgørelse vedrørende en unionsborger eller dennes familiemedlemmer, uanset nationalitet, når de har opnået ret til tidsubegrænset ophold på værtsmedlemsstatens område, medmindre det skyldes alvorlige hensyn til den offentlige orden eller sikkerhed.

Stk. 3. Der må ikke træffes en udsendelsesafgørelse i forhold til en unionsborger, medmindre afgørelsen er bydende nødvendig af hensyn til den offentlige sikkerhed som fastlagt af medlemsstaten, hvis de:

- a) har haft ophold i værtsmedlemsstaten i de ti forudgående år, eller*
- b) er mindreårige, medmindre udsendelsen er nødvendig af hensyn til barnets tarv som fastlagt i De Forenede Nationers konvention af 20. november 1989 om barnets rettigheder.*

191

Endelig behandler bestemmelsen i artikel 29 behandler spørgsmålet om hensynet til den offentlige sundhed.

Direktiv 2004/38 EF skal være gennemført i dansk ret senest den 30. april 2006. Bestemmelsen i artikel 33, stk. 2, indebærer, at anklagemyndigheden i de tilfælde, hvor en udsendelsesafgørelse ikke er gennemført to år efter afgørelsen, indbringer spørgsmålet om opretholdelse af udvisningsbestemmelsen for retten. Lovforslag forventes fremsat i december 2005.

Bilag

Ajourført oversigt over Højesterets praksis i sager om udvisning på grund af strafbart forhold

Oversigten omfatter samtlige afgørelser, hvor Højesteret har taget stilling til spørgsmålet om udvisning i perioden 1. januar 1997 til ultimo juni 2005. Oversigten omfatter 107 tiltalte i 94 sager.

OVERSIGTEN ER OPSTILLET EFTER SANKTIONENS ALVOR

Sager, hvor den tiltalte er frifundet for udvisningspåstanden, er markeret ved mørkere baggrundsfarve.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
UfR	Sanktion.	Statsborgerland.	Familiemæssig	Tilknytning til
Dato for afgørelse.	Aktuel kriminalitet og relevante forstraffe.	Alder ved indrejse. Opholdets varighed.	tilknytning til Danmark, herunder hustru og børn.	statsborgerlandet.
U 1999.271 H 24.11.1998 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Hæfte i 14 dage. Narkotika-kriminalitet. Tidl. straffet for ovtr. af strfl. § 191.	Tyrkiet. Indrejst som 4-5-årig i 1979. Ophold i ca. 18 år.	Boede hos forældre og søskende. Havde det meste af sin familie i Danmark.	Slægtninge og forlovet i Tyrkiet. Talte tyrkisk. Ferieophold.
U 2000.293/2 H 2.11.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Hæfte i 14 dage (fællesstraf). Narkotika-kriminalitet. 1. gangs sag.	Libanon. Indrejst som 23-årig i 1985. Ophold i ca. 14 år.	Gift med dansk kvinde med 3 særbørn.	Kontakt til familie i Libanon.
U 2001.1082 H 16.2.2001 <i>ikke udvisning</i> § 24, nr. 2.	Hæfte i 14 dage betinget. Vold mod tjenestemand. 1. gangs sag.	Tyrkiet. Indrejst som 36-årig i 1998. Ophold i ca. 2 år.	Gift med dansk statsborger i 1999. Ingen børn.	Fraskilt hustru, 3 mindreårige børn. Forældre og familie. To hjemrejser i 2000.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 2000.545/1 H 13.12.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Hæfte i 20 dage. Narkotika- kriminalitet. 1. gangs sag.	Iran. Indrejst som 17-årig i 1984. Ophold i ca. 14 år.	Ugift. Ingen familie eller børn.	Kontakt til forældre og søskende i Iran.
U 2002.773 H 21.1.2002 <i>ikke udvisning</i> § 24, nr. 2.	Fængsel i 30 dage. Straffelovens § 244.	Tyrkiet. Indrejst i 1998 som ca. 18-årig. Ophold i ca. 3 år.	Gift med herbo- ende tyrkisk ku- sine, der er dansk statsborger.	Forældre, søskende og 2 børn fra tidli- gere ægteskab.
U 2000.1685 H 4.5.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 40 dage. Straffelovens § 119, stk. 1, og § 260, nr. 1.	Somalia. Indrejst i 1996 som 18-årig. Ophold i ca. 4 år.	Flygtning. Søster.	Manglede kontakt med søskende i Somalia og mor i Kenya
U 1999.1390 H 19.5.1999 <i>ikke udvisning</i> § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 4.	Fængsel i 60 dage. Narkotika- kriminalitet. Ustraffet.	Jugoslavien (Kro- atien). Indrejst i 1989 som 33-årig. Ophold i ca. 10 år.	Nær kontakt med to voksne børn i Danmark.	Ingen slægtninge.
U 2000.822 H 17.1.2000 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 6.	Fængsel i 60 dage. Vold efter strfl. § 245, stk. 1.	Somalia. Indrejst i 1992 som 24-årig. Ophold i ca. 7 år.	Skilt. Bror. Plejetilladelse til dennes to børn. I arbejde.	Søster i Somalia.
U 2000.2208 H 14.8.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 60 dage. Lov om euforise- rende stoffer. 2. gangs sag.	Liberia. Indrejst i 1992 som 26-årig. Ophold i ca. 7 år	Gift med dansk kvinde. Et barn. To børn af tidl. ægteskab.	Ingen forbindelse til familie i Liberia.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 2001.336 H 10.11.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 mdr. betinget for ovtr. af lov om euf. stoffer. Ikke straffet af betydning for sagen.	Peru. Indrejst i 1992 som 23-årig. Ophold ca. 5½ år.	Gift med dansk statsborger i 1998. Farmor.	Familie. Flere ophold.
U 1999.1503 H 9.6.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 mdr. Narkotika-kriminalitet. 1. gangs sag.	Libanon (statsløs palæstinenser). Indrejst i 1985 som 38-årig. Ophold i ca. 14 år.	Nær kontakt med frasepareret marokkansk hustru og to børn på 6 og 7 år.	Søskende i Libanon.
U 1999.1394 H 19.5.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 4 mdr. Narkotika-kriminalitet. 3. gangs sag.	Pakistan. Indrejst i 1974 som 10-årig. Ophold i ca. 23 år.	Gift med pakistansk kvinde. Forældre og søskende i Danmark.	Ingen væsentlig tilknytning til Pakistan.
U 2003.56 H 14.10.2002 <i>udvisning med indrejseforbud i 5 år</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 4 mdr. for ovtr. af strfl. § 245, stk. 1.	Sri Lanka. Indrejst i 1995 som 41-årig. Ophold i knap 7 år.	I arbejde. Ringe tilknytning. Ingen familie.	Fraskilt hustru og barn. Familie.
U 2000.546 H 13.12.1999 <i>udvisning med indrejseforbud i 5 år (dissens)</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 mdr. Narkotika-kriminalitet. Siden 1986 samlet idømt fængsel i 6 år.	Chile. Indrejst i 1978 som 14-årig. Ophold i ca. 21 år.	Fraskilt. Boede hos sin mor. To halvsøskende i Danmark	Kontakt til slægtninge i Chile. Talte og skrev spansk.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 2004.2772 H 31.8.2004 <i>Ikke udvisning</i> (§ 22, nr. 6)	Fængsel i 5 mdr. Ovtr. af strfl. § 245, stk. 1. Ustraffet.	Libanon. Indrejst i 1996 som 25-årig. Ophold knap 8 år.	Selvstændig er- hvervsdrivende. Taler dansk. Litauisk hustru. Bror og familie.	Forældre og søskende. Stadig kontakt.
U 2000.545/2 H 13.12.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 mdr. Tyveri og handel med 0,25 gr. heroin. 2. gangs sag.	Tunis. Indrejst i 1987 som 19-årig. Ophold i ca. 11 år.	Frasepareret dansk kvinde. Samvær med dat- ter på 10 år.	Kontakt med forældre og søskende. Besøg.
U 2000.2411 H 8.9.2000 <i>ikke udvisning</i> § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.	Fængsel i 6 mdr. Anden kønslig omgængelse med to stedbørn.	Nigeria. Indrejst i 1996 som 27-årig. Ophold i ca. 3 år.	Gift i 1997 med dansk stats- borger. To sted- børn.	Sporadisk kontakt til to døtre på 7 og 9 år. Familie.
U 1999.1500 H 9.6.1999 <i>udvisning med</i> indrejseforbud i 10 år § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 mdr. Narkotika- kriminalitet. Prøveløsladt 1995 efter afsoning af dom på fængsel i 7 år. (V 1992.269 H)	Tyrkiet. Indrejst i 1972 som 15-årig. Ophold i ca. 27 år.	Gift med tyrkisk kvinde. Søn på 17 år. Søskende.	Tilknytning til hustruens familie i Tyrkiet. Søster.
U 1999.1507 H 9.6.1999 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 mdr. Narkotika- kriminalitet. 2. gangs sag, tidl. dom af fængsel i 6 mdr.	Tyrkiet. Indrejst i 1970 som 23-årig. Ophold i ca. 28 år.	Nær kontakt til frasepareret tyr- kisk ægtefælle (nu dansk stats- borger) og tre børn fra 13-24 år.	Tilknytning til forældre og søskende i Tyrkiet.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 1999.275 H 24.11.1998 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 1 år. Narkotika- kriminalitet. Tidl. straffet for ovtr. af strfl. § 191.	Irak. Indrejst i 1984 som ca. 30-årig. Ophold i ca. 15 år.	Boede med 17-årig søn i Danmark.	Risiko for overg- reb i hjemlandet Irak. Hustru op- holdt sig i Tyrkiet.
U 2003. 622 H 17.12.2002 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 5.	Fængsel i 1 år. Menneskesmug- ling efter strfl. § 125 a. 2. gangs sag.	Irak. Indrejst i 1989 som ca. 31-årig. Ophold i ca. 13 år.	Asyl. Syrisk hustru og børn indrejst i 1993. 4 børn anset for integre- rede.	Deserteret i 1979/80, ophold i Kuwait og Syrien.
U 2005.2482 H 27.5.2005 <i>Ikke udvisning</i> (§ 22, nr. 6)	Fængsel i 1 år (T1). Røveri begået som 18-årig.	Irak. Indrejst i 2000 som 14-årig.	Fulgt undervis- ning, haft ar- bejde og lært sig dansk. Forældre og søskende.	Ingen væsentlig famiemæssig tilknytning.
U 2005.2482 H 27.5.2005 <i>Ikke udvisning</i> (§ 22, nr. 6)	Fængsel i 1 år (T2). Røveri begået som 19-årig.	Uganda. Indrejst i 1999 som 14-årig.	Fulgt undervis- ning, haft ar- bejde og lært sig dansk. Forældre og søskende.	Ingen væsentlig famiemæssig tilknytning.
U 2005.967 H 21.12.2004 udvisning for bestandig § 22, nr. 3	Fængsel i 2 år. Ovtr. af strfl. § 215, jf. § 261. Recidiv (U 2003.2382 H).	Iran. Indrejst i 1989 som ca. 24-årig.	Fraskilt hustru. Ingen familie.	Fem søskende og farbror. T's to bortførte børn.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
U 2000.820 H 17.1.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 2½ år. Røveri fra pengetransport. Ustraffet.	Pakistan. Indrejst i 1976 som 4-årig. Ophold i ca. 22 år.	Nærmeste fami- lie. Talte dansk med søskende, der var født i Danmark.	Farmor og moster i Pakistan. Kunne hverken læse el- ler skrive punjabi. 2 kortere besøg.
U 2000.1600 H 27.4.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 3 år. 7 røverier efter strfl. § 288, stk. 2. Tidligere straffet gentagne gange.	Tyrkiet. Født i Danmark. Ophold i 24 år.	Opvokset i Danmark. Gift med tyrkisk kvinde, 1 barn. Forældre og søskende. Læste og skrev dansk.	Fjernere slægt- ninge i Tyrkiet. Kortere ferie- ophold. Vanskeligt læse og skrive tyrkisk.
U 2004.2371 H 18.6.2004 udvisning for bestandig. § 24, nr. 1, jf. 22, nr. 6.	Fængsel i 3 år. Gruppevoldtægt.	Tyrkiet. Indrejst som 23-årig i 1999.	Tyrkisk hustru dansk statsbor- ger. Mindreårigt barn. Hustrus familie.	Forældre og søskende.
U 2000.1499 H 4.4.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 3½ år. Narkotika- kriminalitet. Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1971 som 13-årig. Ophold i ca. 27 år.	Separeret. 3 børn i alderen 17-22 år.	Ingen familie.
U 2005.2747 H 8.6.2005 udvisning § 22, nr. 6.	Fængsel i 3½ år. Røverier efter strfl. § 288, stk. 1. Tidligere straffet.	Iran. Indrejst i 1986 som 20-årig. Ophold i ca. 18 år.	Bror. Ugift. Ingen børn.	Forældre og søskende.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
U 2000.1499 H 4.4.2000 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 3 år 9 mdr. Narkotika- kriminalitet. Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1988 som 16-årig. Ophold i ca. 12 år.	Samlevede med dansk kvinde og parrets to børn på 1 og 2 år. Jævnlig kontrakt med barn, som han havde med anden kvinde.	Ingen familie.
U 2000.1687 H 4.5.2000 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 6.	Fængsel i 4 år (fællesstraf). To bankrøverier. Betinget dom for røveri i 1998.	Israel. Født i Danmark. Ophold i 19 år.	Opvokset i Danmark. Forældre og søskende.	Slægtninge. 1 års ophold i 1995/96.
U 2001.1334 H (T3) 30.3.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig. § 22, nr. 1, 2 og 4.	Fængsel i 4 år. Narkotika- kriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1991 som 21-årig. Ophold i ca. 10 år.	Gift med den pgl. under sagen. Mindreårigt barn med dansk stats- borger.	Forældre og søskende.
U 2002.58 H (T5) 15.10.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 4 år. Narkotika- kriminalitet.	Bosnien. Indrejst i 1996 som 20-årig. Ophold i ca. 5 år.	Gift, men ikke samlevende med dansk kvinde. Forbindelsen gen- optaget under ankesagen.	Ingen familie.
U 2004.97 H 15.10.2003 <i>udvisning</i> for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 4 år. Forsøg på ægte- fælleddrab.	Irak. Indrejst som 55-årig i 1998. Ophold i godt 4 år. Asyl.	Separeret fra irakisk ægtefælle. Fem børn i alde- ren 7-19 år.	Frasepareret hustrus forældre.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
U 1999.1842 H 27.8.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 4.	Fængsel i 4½ år. Narkotika- kriminalitet. Tidl. straffet i Norge med fæng- sel i 3 år 7 mdr. for narkotika- kriminalitet.	Jugoslavien (Makedonien). Indrejst i 1992 som 22-årig. Ophold i ca. 7 år.	Makedonsk hustru og 3-årigt barn. Søskende.	Mor og broder i Makedonien.
U 1999.1818 H 23.8.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år. Narkotika- kriminalitet, 13 forhold. Ikke relevant straffet.	Iran. Indrejst i 1984 som 22-årig. Ophold i ca. 15 år.	Enlig.	Kontakt til far ogsøskende. Flere besøg.
U 1999.2032 H 15.9.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år. Narkotika- kriminalitet. Ustraffet.	Nigeria. Indrejst i 1991 som 34-årig. Ophold i ca. 8 år.	Skilt fra dansk kvinde. Sporadisk kontakt med barn med anden dansk kvinde. Forlovet.	Kontakt til mor i Nigeria. Flere længere- varende besøg.
U 2001.856 H 26.1.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig (dissens) § 22, nr. 2	Fængsel i 5 år (fællesstraf med reststraf på 566 dage). To røverier med et samlet udbytte på 1,9 mio. kr. Vedholdende grov kriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1976 som 3-årig. Ophold i ca. 24 år.	Nærmeste familie. Separeret fra tyr- kisk hustru. Kon- takt med 2 børn.	Forbindelse til fa- milie. Mor havde ejendomme. Besøg. Udført en væsentlig del af røveriudbyttet til Tyrkiet.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 2002.350 H 16.11.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 5 år. Fem røverier med et samlet udbytte på 800.000 kr. Ustraffet.	Libanon. Indrejst i 1995 som 14-årig. Ophold i ca. 6 år.	Nærmeste familie. Bopæl hos familien.	Farfar og farmor.
U 2002.559 H 14.12.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år for narkotika- kriminalitet. Tidligere straffet.	Libanon. Indrejst i 1986 som 19-årig. Ophold ca. 15 år.	Asyl. Ugift. Forældre og 3 søskende.	Ingen familie i Libanon.
U 2003.1040 H (T3) 13.2.2003 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 5 år for narkotika- kriminalitet. Tidligere straffet.	Libanon. Statsløs palæstinenser. In- drejst i 1987 som 27-årig. Ophold ca. 13 år på gerningstids- punktet.	Asyl. Islamisk gift. 2 børn. 3 søskende og familie.	Far og øvrige søskende i Liba- non. Mor i Syrien. Ikke været i Mellemøsten siden 1982.
U 2004.1282 H 5.2.2004 <i>Ikke udvisning</i> . dissens (3-2) § 22, nr. 6.	Fængsel i 5 år for røverier. Tidsbestemt anbringelse i hospital for sinds- lidende ima. § 73. Ustraffet.	Irak. Indrejst som 22-årig i 1993.	Iransk ægtefælle og barn. For- ældre og søskende danske statsborgere. Pga. sygdom be- hov for familiens støtte.	Ikke familie.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
U 2004.1798 H 15.4.2004 udvisning for bestandig § 23, nr. 1, jf. 22, nr.4.	Fængsel i 5 år for narkotika- kriminalitet. Evt. risiko for dobbel straf medførte ikke, at udvisning blev undladt.	Nigeria. Indrejst som 19-årig i 1997.	Dansk samlever.	Mor og søskende. Ophold efter sagens opkomst.
U 2005.142 H 4.10.2004 ikke udvisning (§ 22, nr. 4)	Fængsel i 5 år. Narkotika- kriminalitet. 1. gangssag.	Makedonien. Indrejst i 1985 som 11-årig. Ophold ca. 18 år.	Forældre og søskende. To børn med dansk tidl. samlever.	Ferieophold. Ringe tilknytning. Ikke kontakt til fjernere familie.
U 2005.2432 H 17.5.2005 udvisning for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 5 år. Voldtægt efter strfl. § 216, stk. 2.	Marokko. Indrejst i 1981 som 17-årig. Ophold 22 år	Barn med fraskilt hustru. Flere søskende. Ingen kontakt. Reelt manglende til- knytning.	Analfabet. Taler berbisk. Svag tilknytning.
U 2002.350 H 16.11.2001 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 5 år 6 mdr. Fem røverier med et samlet udbytte på 800.000 kr. Ustraffet.	Libanon. Indrejst i 1995 som 15-årig. Ophold i ca. 6 år.	Nærmeste familie.	Bedsteforældre.
U 1998.45/1 H 17.11.1997 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 2.	Fængsel i 5½ år. Narkotikakrimi- nalitet. Tidl. straf- fot i Norge med fængsel i 4½ år for narkotika- kriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1980 som 19-årig. Ophold i 17 år.	Skilt fra dansk kvinde. Kontakt med 2 børn. Sam- levede med tysk kvinde.	Uoplyst.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 1999.416 H 16.12.1998 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 3.	Fængsel i 6 år. Drabsforsøg.	Pakistan. Indrejst i 1991 som 23-årig. Ophold i ca. 7 år.	Skilt.	Forældre og søskende i Pakistan.
U 2001.2478 H 7.9.2001 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1 og nr. 6.	Fængsel i 6 år for drabsforsøg. Anbragt i hospital indtil fængselsstraffen måtte kunne fuldbyrdes, jf. strfl. § 73.	Tyrkiet. Indrejst i 1997 som 27-årig. Ophold i ca. 4 år.	Asyl. Ugift. Ingen børn. Psykisk syg søster med 4 børn.	Mor og søskende.
U 2003.296/1 H (T2) 8.11.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 år for narkotika-kriminalitet. Straffet i Ungarn 1997.	Irak. Indrejst i 1984 som 24-årig. Ophold i ca. 18 år.	Gift under sagen med litauisk kvinde. Ingen børn. Mor og søster.	Uoplyst.
U 2003.1040 H (T3) 13.2.2003 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 år for narkotika-kriminalitet. Tidligere straffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1977 som 4-årig. Ophold ca. 25 år.	Forældre og søskende. Gift. Ingen børn.	Fjernere familie. Taler kurdisk, men ikke tyrkisk. 4 besøg i Tyrkiet.
U 2003.2385 H 26.8.2003 udvisning for bestandig § 22, nr. 2 og 4.	Fængsel i 6 år (T2). Narkotika-kriminalitet.	Irland. Indrejst som 24-årig i 1991. Ophold i ca. 12 år.	2 børn danske statsborgere. Svag kontakt.	Forældre og søskende.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
U 2004.1050 H 22.1.2004 udvisning for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 6 år. Drabsforsøg og vold.	Tyrkiet. Indrejst som 25-årig i 1992.	Tyrkisk hustru og barn. Hustrus særbarn.	Søskende og anden familie.
U 2003.149 H 28.10.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 6½ år. Narkotika- kriminalitet.	Irak. Indrejst i 1991 som 26-årig. Ophold i ca. 10 år.	Separeret fra sin irakiskfødte hustru (kusine). 6 mindreårige børn. Børn og fraseparerede hustru har dansk statsborgerskab. Forældre og søskende.	Stort set ingen famiemæssige relationer.
U 1998.107/1 H 28.11.1997 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Fængsel i 7 år. Narkotika- kriminalitet.	Rwanda (tutsi). Indrejst i 1992 som 20-årig. Ophold i ca. 5 år.	Asyl. Gift med burundisk kvinde (hutu). 1-årigt barn.	Mor i Rwanda.
U 1999.1210 H 23.4.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3 og 4.	Fængsel i 7 år. Narkotikakrimi- nalitet. Ikke straffet af betydning for sa- gen.	Iran. Indrejst i 1992 som 23-årig. Ophold i ca. 7 år.	Havde et 2-årigt barn med dansk kvinde.	Søskende i Iran

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 2001.867 H 29.1.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 7½ år (fællesstraf med en reststraf på 203 dage). Narkotika-kriminalitet. Tidl. straffet for ovtr. af strfl. § 191, senest ved U 1999.275 H.	Irak. Indrejst i 1984 som 31-årig. Ophold i ca. 16 år.	Ikke regelmæssig kontakt med 20-årig søn i Danmark.	Søster. Ingen kontakt.
U 2001.1334 H 30.3.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr., 1, jf. § 22, nr. 1, 2 og 4 samt § 23, nr. 2 og 3	Fængsel i 7 år. Narkotika-kriminalitet.	Tyrkiet. Indrejst i 1996 som 24-årig. Ophold i ca. 25 år.	To mindreårige børn med dansk statsborger. Gift med den pgl. under sagen.	Forældre og søskende.
U 2001.1483 H 10.4.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1, 2, 4 og 6.	Fængsel i 7 år. Narkotika-kriminalitet.	Makedonien. Indrejst i 1987 som 32-årig. Ophold i ca. 13 år.	Samlevet med dansk kvinde med hvem han havde 2 små børn. Gift med kvinden under anken.	Tidl. hustru og 2 børn. Familie. Årlige ferier.
U 2002.1051 H 21.2.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 7 år. Narkotika-kriminalitet.	Afghanistan. Indrejst som 25-årig i 1990. Ophold i ca. 11 år.	Asyl. Syrisk ægtefælle og 3 mindreårige børn. Under sagen søgte K om skilsmisse.	Ingen familie.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
U 2002.736 H (T1) 10.1.2002 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 4.	Fængsel i 7 år. Narkotika- kriminalitet. Ikke straffet af betydning for sagen.	Makedonien. Indrejst som 17-årig i 1968. Ophold i knap 34 år.	Makedonsk ægtefælle og 4 voksne børn. 2 børn med dansk kvinde. Integre- ret. Til stadighed i arbejde. Beher- skede dansk.	Aftjent værne- pligt i 1975/76. Hustrus familie.
U 2004.163 H 27.10.2003 udvisning for bestandig § 22, nr. 1, 2, 3 og 4.	Fængsel i 7 år (T4). Narkotika- kriminalitet. Tidl. straffet for røveri.	Libanon. Indrejst som 14-årig i 1992.	Forældre og søskende. Søn af T 3.	Familie.
U 2004.1841 H 20.4.2004 udvisning for bestandig § 22, nr. 1, 2 og 6.	Fængsel i 7 år for røverier. Tidl. bet. dom for tyveri.	Somalia. Indrejst som 10-årig i 1992.	Begrænset til- knytning. Taler og skriver dansk.	Svag tilknytning. Ikke forbindelse med slægtninge. Taler somalisk.
U 2004.2083 H 13.5.2004 udvisning for bestandig § 22, nr. 1, 2, 3 og 4.	Fængsel i 7 år (T2). Narkotika- kriminalitet. Recidiv.	Makedonien. Indrejst i 1971 som knap 11-årig. Ophold i 31 år ved anholdelsen.	Voksne børn, mor og familie.	Taler makedonsk. Jævnlig ferie- ophold. Mor havde et hus.
U 2005.1452 H 1.2.2005 udvisning for bestandig § 22, nr. 4 og 6	Fængsel i 7 år. Narkotika- kriminalitet og groft hæleri. Forstraffe for narkotika- kriminalitet.	Polen. Indrejst i 1979 som ca. 7- årig. Godt 22 års ophold.	Polsk ægtefælle og barn. Mor og halvsøskende.	Hustrus familie. Ferieophold. Venner.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 1997.1678 H 17.10. 1997 ikke udvisning (dissens) § 22, nr. 3 i tidligere ud- lændingelov.	Fængsel i 8 år. Narkotika- kriminalitet. To tidl. domme for ovtr. af strfl. § 191.	Jugoslavien (etnisk albaner). Indrejst i 1984 som 25-årig. Ophold i ca. 13 år.	Ægtefælle etnisk albaner fra Kosovo, 3 børn. Fuldt integre- rede.	Forældre i Jugoslavien.
U 1998.623/2 H 13.2.1998 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 1, jf. 22, nr. 3.	Fængsel i 8 år. Narkotika- kriminalitet.	Nigeria. Indrejst i 1991 som 20-årig. Ophold i ca. 7 år.	Gift med dansk kvinde, der nu var gravid.	uoplyst
U 1999.1216 H 26.4.1999 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3 og 4.	Fængsel i 8 år. Narkotika- kriminalitet.	Jugoslavien (Makedonien). In- drejst i 1980 som 24-årig. Ophold i ca. 19 år.	Jugoslavisk hustru og 4 børn på 9-15 år, velin- tegrerede. Slægtninge.	Forældre. Ferierejser
U 2001.1334 H 30.3.2001 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1, 2 og 4.	Fængsel i 8 år. Narkotikakrimi- nalitet. Forsøg på inds mugling af 6-10 kg heroin fra Tyrkiet.	Tyrkiet. Indrejst i 1977 som 7-årig. Ophold i ca. 23 år.	Forældre, søskende og mindreårige børn.	Behersker det tyrkiske sprog. Mange rejser til Tyrkiet
U 2002.736 H (T2) 10.1.2002 <i>ikke udvisning</i> (dissens) § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 år. Narkotika- kriminalitet. Ustraffet.	Makedonien. Indrejst som 21-årig i 1973. Ophold i ca. 28 år.	Dansk gift og 2 voksne børn. Integreret. Beherskede dansk.	Forældre og søskende. Besøg.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
U 2002.736 H (T3) 10.1.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 år. Narkotika- kriminalitet. Straffet.	Makedonien. Indrejst som 21-årig i 1991. Ophold i ca. 10 år.	Jugoslavisk ægte- fælle og 3 min- dreårige børn.	Forældre
U 2002.1411 H 5.4.2002 <i>ikke udvisning</i> § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 år. Drabsforsøg (kvinde, der var skilt fra T's søn). Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst som 27-årig i 1970. Ophold i ca. 31 år.	Ægtefælle, 5 voksne børn og 10 børnebørn.	Jævnlig ferie- ophold.
U 2004.811 H 16.12.2003 udvisning for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 år. Narkotika- kriminalitet. Recidiv.	Libanon. Indrejst som 25-årig i 1992.	Libanesisk hustru og 4 børn. To børn med tidl. ægtefælle.	Mor og søskende.
U 2004.2756 H 30,8,2004 udvisning for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 8 år (T2). Narkotika- kriminalitet. Recidiv.	Grækenland. Opr. indrejst 1971 som 23-årig. Udrejst 1977. Ud- vist 1982. Senest indrejst i 1992.	Dansk ægtefælle. Ingen børn.	Ophold 3 år. Ejer jord. Ferierejser. Ingen familie.
U 2005.1757 H 15.3.2005 udvisning for bestandig § 22, nr. 4	Fællesstraf af fængsel i 8 år. Narkotika- kriminalitet.	Afghanistan. In- drejst i 1992 som 22-årig.	Ægtefælle og barn danske statsborgere. Ægteskab under opløsning.	Søskende.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
U 2005.1766 H 15.3.2005 udvisning for bestandig § 22, nr. 6 (dissens)	Fængsel i 8 år (T2) . Drab og for- søg på røveri. Forstraffe for blandt andet vold.	Tyrkiet. Indrejst i 1990 som 3-årig.	Forældre, søskende og farmor.	Moderens familie og fastre. Fami- lien har ejendom. Ferieophold mv. Taler tyrkisk.
U 2003.644/1 H 19.12.2002 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 6 år, til- læg til straf af fængsel i 2 år 3 mdr. Narkotika- kriminalitet. "Ikke reel risiko for strafforføl- gning i Burundi".	Burundi. Indrejst i 1994 som 26-årig.	Asyl. Gift med tanzaniansk kvinde. Et barn.	Familie.
U 2001.1334 H 30.3.2001 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1, 2, 4 og 6.	Fængsel i 9 år. I medfør af strfl. § 73 anbragt på institution for sindslidende ind- til fuldbyrdelse kan finde sted. Narkotikakrimi- nalitet. Indsmug- ling af heroin fra Tyrkiet.	Tyrkiet. Indrejst i 1976 som 1-årig. Ophold i ca. 5 år.	Forældre og søskende. Ugift. Ingen børn.	Skolegang i Tyrkiet i årene 1981-83 og 1987-91. Hyppige rejser.
U 1997.1686/3 H 22.10.1997 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Fængsel i 10 år. Hustrudrab.	Irak. Indrejst i 1985 som 33-årig. Ophold i ca. 12 år.	Asyl. Afdøde hustru.	Søskende i Irak.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 2000.1196 H 22.2.2000 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1 og nr. 6.	Fængsel i 10 år. Hustrudrab.	Sierra Leone. Indrejst i 1991 som 31-årig. Ophold i ca. 8 år.	To mindreårige børn på 11 og 13 år på børnehjem.	Mor og søskende. Besøg.
U 2001.1874 H 31.5.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 10 år. Anbringelse i hospital for sindslidende, indtil straffen måtte kunne fuldbyrdes. Hustrudrab.	Burundi. Indrejst i 1990 som 26-årig. Ophold i ca. 10 år.	Opholdstilladelse efter UL § 7. Gift med dræbte, med hvem han havde en datter. Søster.	Ingen familie.
U 2002.2023 H 21.6.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.	Fængsel i 10 år. Manddrab. Ikke reel risiko for idømmelse af dødsstraf for samme forbrydelse i Iran.	Iran. Indrejst i 2000 som 20-årig.	Asylansøger.	Familie i kurdisk del af Iran.
U 2002.2434 H 12.8.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 1, jf. § 22, nr. 6.	Fængsel i 10 år. Manddrab af ægtefælle.	Thailand. Indrejst i 1997. Opholdstilladelse pga. ægteskab.	Gift med dræbte, der var thailandsk stb. 1 fællesbarn og 2 sørbørn.	Forældre og søskende.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 2003.1040 H (T2) 13.2.2003 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 10 år for narkotika- kriminalitet. Ustraffet.	Tyrkiet. Indrejst i 1986 som 18-årig. Ophold ca. 13 år på gerningstids- punktet.	Gift med tyrkisk kvinde, der lige- som T's 3 børn har fået dansk statsborgerskab under sagen.	Forældre og 6 søskende. Søster og ægtefællers familie. Jævnlig besøg i ferier.
U 2003.2337 H 15.8.2003 udvisning med in- drejseforbud for bestandig § 24, nr. 1, jf. § 22, nr. 6, jf. § 24, nr. 2.	Fængsel i 10 år. Røveri og drabs- forsøg.	Algeriet. Turist.	Ingen	
U 2004.34/1 H 10.10.2003 udvisning for bestandig § 23, nr. 1, § 22, nr. 1 og 6.	Fængsel i 10 år. Ægtefælledrab.	Tyskland. Indrejst som ca. 55-årig i 1999. Ophold i ca. 5 år.	Dræbte ægte- fælle.	Uoplyst.
U 2004.163 H 27.10.2003 udvisning for bestandig § 23, nr. 1, jf. 22, nr. 4.	Fængsel i 10 år (T1). Narkotika- kriminalitet. 1. gangssag.	Libanon. Indrejst som 21-årig i 1997.	To mindreårige børn med dansk ægtefælle.	Forældre og søskende.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 2004.2756 H 30.8.2004 udvisning for bestandig § 22, nr. 4.	Fængsel i 10 år (T1). Narkotika- kriminalitet. Recidiv.	Jugoslavien. In- drejst i 1969 som 2-årig. Ophold i 33 år ved anhol- delsen.	Makedonsk æg- tefælle og tre mindreårige børn danske stb. Mor, søskende og svi- gerfamilie. Taler albansk. Aftjent værne- pligt 1975-77. Ægtefællens familie. Ferieophold.	
U 2004.2756 H 30.8.2004 udvisning for bestandig § 22, nr. 4.	Fællesstraf af fængsel i 10 år (T4). Narkotika- kriminalitet, Recidiv (U 1997.1678 H).	Jugoslavien (Kosovo). Indrejst i 1984 som 25-årig.	Jugoslavisk ægte- fælle og 3 min- dreårige børn danske stats- borgere. Søster.	Mor. Familie.
U 2005.1766 H 15.3.2005 udvisning for bestandig § 22, nr. 6. (dissens)	Fællesstraf af fængsel i 10 år (T1). Drab og forsøg på røveri. Forstraffe for blandt andet vold.	Født i Danmark i 1985. Tyrkisk statsborger.	Forældre, søskende og farmor.	Moderens familie og fastre. Fami- lien har ejendom. Ferieophold. Taler og læser tyrkisk. Kan i et vist om- fang skrive spro- get.
U 1998.1503 H 10.8.1998 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Fængsel i 12 år. Manddrab.	Libanon (statsløs palæstinenser). Indrejst i 1989 som 15-årig. Ophold i ca. 7 år.	Ugift. Moder, søskende og an- dre slægtninge.	Søskende.

Højesterets dom	Kriminalitet		Personlige forhold	
U 1999.881 H 23.2.1999 udvisning med indrejseforbud for bestandig § 24, nr. 4.	Fængsel i 12 år. Hustrudrab. Tidl. straffet.	Palæstinenser (Gaza). Indrejst i 1992 som 30-årig. Ophold i ca. 6½ år.	4 børn, forældre- myndighed hos dræbte (separe- ret).	Mor i Ægypten.
U 2004.163 H 27.10.2003 udvisning for bestandig § 22, nr. 1, 2, 4 og 5.	Fængsel i 12 år (T3). Narkotika- kriminalitet mv. 1. gangs sag.	Libanon. Indrejst som 34-årig i 1991.	Statsløs palæ- stinensisk ægte- fælle og 6 børn, herunder T4.	Mor og søskende.
U 2004.1759 H 5.4.2004 udvisning for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 12 år for drab.	England. Indrejst som voksen i 1990.	Dansk ægtefælle og datter.	To voksne børn.
U 2005.1604H 18.2.2005 udvisning for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 12 år. Drab. Tidsbestemt an- bringelse i psykia- trisk afd., jf. strfl. § 73.	Syrien. Indrejst i 1998 som 25-årig.	Syrisk ægtefælle og to mindre- årige børn. Søskende.	Forældre i Jordan.
U 2005.1796/2 H 30.3.2005 udvisning for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 12år. Drab.	Irak. Indrejst fra Syrien i 1998 som 15-årig.	Forældre og søskende.	Uoplyst.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 2005.902/2 H 10.12.2004 udvisning for bestandig § 22, nr. 6.	Fængsel i 14 år. Drab af 2-årigt barn.	Rwanda. Indrejst 2001. Asyl i 2003.	To søskende. Ugift og ingen børn.	Mor og søskende.
U 1999.63 H 14.10.1998 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 23, nr. 3.	Anbringelse i hospital for sinds- lidende. Hustrudrab.	Jugoslavien (Makedonien). In- drejst i 1991 som ca. 32-årig. Ophold i ca. 6 år.	Forældremyndig- hed over 4 børn tillagt advokat.	Søster i Makedonien.
U 1999.1840 H 27.8.1999 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 3.	Anbringelse i lukket afdeling. Manddrab.	Irak. Indrejst i 1995 som 21-årig. Ophold i ca. 4 år.	Asyl. Ingen familie.	Forældre i Irak.
U 2001.1085 H 16.2.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Anbringelse. Forsøg på manddrab.	Pakistan. Indrejst i 1982 som 17-årig. Ophold i ca. 20 år.	Forældre og 3 brødre.	Familielem- mer. Flere hjem- rejser
U 2001.1645 H 1.5.2001 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig (dissens) § 22, nr. 6.	Tidsubestemt an- bringelse. Mand- drab af separeret hustru. Ikke reel risiko for idøm- melse af døds- straf for samme forbrydelse i Iran.	Iraner. Indrejst i 1989 som 25-årig. Ophold i ca. 11 år.	Asyl. 3 børn med dræbte. 3 søskende.	Flere hjemrejser.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold		
U 2002.816 H 28.1.2002 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 6.	Anbringelse. Manddrab af samlever. Ikke reel risiko for strafforfølgning i Irak.	Irak. Indrejst i 1997 som 24-årig. Ophold i ca. 4 år.	Asyl.	Familie og slægtninge.
U 2003.1040 H 13.6.2003 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig § 22, nr. 1-3 og 6.	Anbringelse. Strfl. § 210, stk. 1 og § 216, stk. 2 mv.	Libanon (statsløs palæstinenser). Indrejst i 1986 som 25-årig.	Ophold i ca. 16 år. Asyl. Libanesisk ægtefælle og 4 børn, herunder forurettede (alle danske statsborger). Forældre og søskende.	Søskende.
U 2004.313 H 5.11.2003 udvisning for bestandig § 24, nr. 1, jf. § 23, nr. 3.	Anbringelse i Sikringsanstalt. Drab.	Ukendt afrikansk land. Indrejst som voksen i 1993.	Asylansøger.	Uoplyst.
U 2005.314 H 22.10.2004 udvisning for bestandig § 22, nr. 1,2,3 og 6.	Tidsubestemt anbringelse på hospital for sindslidende. Røverier af særlig farlig karakter.	Somalia. Indrejst i 1994 som 11-årig.	Meget begrænset kontakt til herboende far. Moster og onkel.	Ingen familie. Taler sproget og har virket som tolk.
U 2005.1279 H 21.1.2005 udvisning for bestandig § 23, nr. 1, jf. 22, nr. 6.	Tidsubestemt anbringelse. Forsøg på manddrab.	Iran. Indrejst i 1984 som 23-årig.	Fraskilt. To børn på 15 og 16 år.	Ophold i 1½ år i forbindelse med bortførelse af sine børn.

Højesterets dom	Kriminalitet	Personlige forhold	
U 2000.1376 H 24.3.2000 <i>udvisning</i> med indrejseforbud for bestandig for bestandig § 22, nr. 6.	Forvaring. Vold efter strfl. § 245. 12 domme. I alt fængsel i 8 år.	Tyrkiet. Indrejst i 1979 som 13-årig. Ophold i ca. 20 år. Mor og søskende.	Fraskilt tyrkisk ægtefælle. 5-årigt barn. Mor og søskende. Tyrkiet. Behersker tyrkisk. Besøg.

Afsnit 6

Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde

6.1 Indledning

I Anklagemyndighedens Årsberetning (AÅ) 2001-2002 er der i afsnit 6, s. 199 ff en beskrivelse af anklagemyndighedens deltagelse i internationalt samarbejde. Udover den historiske udvikling på området er det aktuelle samarbejde i Den Europæiske Union og Europarådet beskrevet tillige med arbejdet i blandt andet De Forenede Nationer og International Association of Prosecutors (IAP). Det bilaterale samarbejde mellem den danske anklagemyndighed og anklagemyndigheden og andre institutioner i andre stater omtales ligeledes.

Baggrunden for at vende tilbage til emnet anklagemyndigheden og internationalt samarbejde i denne årsberetning er i hovedtræk at beskrive den videre udvikling på området i 2003 og 2004.

217

6.2 Den Europæiske Union

Traktatgrundlaget på området for retlige og indre anliggender og dermed rammen for det politimæssige og strafferetlige samarbejde er forsat som beskrevet i AÅ 2001-2002, dvs. Amsterdam- og Nicetraktaterne.

Justits- og Indenrigsministrene forsamlet i Rådet for Den Europæiske Union vedtog i 2003 137 og i 2004 125 tekster/retlige instrumenter. Selv om kun en mindre del direkte vedrører anklagemyndighedens forhold, vidner tallene om et fortsat højt tempo i samarbejdet. En liste over samtlige vedtagelser findes på Rådets hjemmeside: www.consilium.eu.int

Samtidig er deltagerkredsen i EU-samarbejdet i beretningsperioden udvidet til 25 stater.

Særligt skal det fremhæves, at Rådet den 27. januar 2003 vedtog udkast til rammeafgørelse om strafferetlig beskyttelse af miljøet – oprindelig et dansk initiativ. Et andet dansk initiativ – en rammeafgørelse om bekæmpelse af bestikkelse i den private sektor – blev vedtaget den 22. juli 2003 – i øvrigt samme dag som det gennem lang tid forhandlede udkast til ram-

meafgørelse om fuldbyrdelse af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale, blev vedtaget.

Den sidstnævnte rammeafgørelse er opfyldt i dansk ret ved lov nr. 1434 af 22. december 2004 om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union. Loven har endvidere til formål at indføre sådanne regler, som er nødvendige for opfyldelsen af udkast til to rammeafgørelser om henholdsvis anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på bødestrafte og på afgørelser om konfiskation. Disse to udkast til rammeafgørelser er endelig vedtaget på et rådsmøde den 24. februar 2005.

218

Ligesom rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre udgør de tre rammeafgørelser omfattet af lov nr. 1434 af 22. december 2004 en del af virkeliggørelsen af programmet om gensidig anerkendelse.

På området for gensidig anerkendelse arbejdes der nu blandt andet med et udkast til rammeafgørelse om en europæisk bevissikringskendelse, der vedrører en ændring af samarbejdet om gensidig retshjælp i straffesager.

Forhandlinger om et udkast til rammeafgørelse om opbevaring af oplysninger om teletrafik – et emne, der også er kendt fra en dansk sammenhæng – er påbegyndt.

Kampen mod terrorisme, ikke mindst i lyset af begivenhederne i Madrid den 11. marts 2004, er fortsat et centralt emne i samarbejdet.

På området for den materielle strafferet er der vedtaget en rammeafgørelse om narkotikakriminalitet den 25. oktober 2004. Arbejdet med et udkast til rammeafgørelse om bekæmpelse af racisme og fremmedhad har indtil for nylig været sat i stå. Forhandlinger om en rammeafgørelse om anvendelsen af princippet om *ne bis in idem* er stillet i bero indtil videre.

Kommissionen, som nu er forslagsstiller ved næsten alle nye initiativer, har endvidere i april 2004 fremlagt et forslag til rammeafgørelse om visse proceduremæssige rettigheder for mistænkte, sigtede og tiltalte i straffesager. Forslaget er udtryk for en ny tendens, der går i retning af at øge og tilnærme navnlig sigtedes og tiltaltes rettigheder for derigennem at styrke mulighederne for gensidig anerkendelse. Tanken er, at det alt andet lige er lettere at anerkende hinandens afgørelser, hvis de hviler på en række fælles grundlæggende principper og regler. Adjunkt Thomas Elholm har i Advokaten nr. 2/2005 s. 70-71 nærmere omtalt kommissionens forslag i artiklen "Fælles retsgarantier i EU."

Endelig skal det nævnes, at Rådet i november 2004 i Haag vedtog et pro-

gram til afløsning for Tampereprogrammet – dvs. konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere den 15. –16. oktober 1999.

Haagprogrammet til styrkelse af frihed, sikkerhed og retfærdighed i Den Europæiske Union gælder for de næste 5 år og er ligeledes omtalt af Thomas Elholm i ovennævnte artikel. Fælles retsgarantier og øget udveksling af oplysninger, dog med respekt for datasikkerheden, synes at blive blandt de centrale emner i de kommende år, uden at hovedhjørnestenen for samarbejdet – gensidig anerkendelse – dog på nogen måde træder i baggrunden.

Eurojust har nu været fast etableret som institution siden 2002. På Eurojusts hjemmeside: www.eurojust.eu.int. findes der en række oplysninger om Eurojusts aktiviteter, herunder årsrapporterne for 2002 og 2003. Danmark var i øvrigt i 2003 det land, der fremsatte flest anmodninger om bistand gennem Eurojust (i alt 39).

Det Europæiske retlige Netværk (EJN) har ligeledes fortsat sine aktiviteter. EJNs sekretariat er tilknyttet Eurojusts administration i Haag.

EU-samarbejdet er i øvrigt beskrevet indgående i en bog af Ingeborg Gade, Rikke Freil Laulund, Katrine Schjønning og Lykke Sørensen: "Det politimæssige og strafferetlige samarbejde i Den Europæiske Union", som udkom primo juli 2005.

6.3 Europarådet

Konferencen for Prosecutors General of Europe har afholdt møder i Bratislava, Slovakiet i 2003 og i Celle, Tyskland i 2004. Konferencen har blandt andet arbejdet på et sæt retningslinier om etik for anklagere i fortsættelse af rekkommendation 2000 (19) om anklagemyndighedens rolle i strafferetsplejen, hvor den danske rigsadvokatur har spillet en meget aktiv rolle, ligesom man har beskæftiget sig med anklagemyndighedens opgaver uden for strafferetsplejen – et område som i nogle stater har ganske stor betydning.

Rigsadvokaturen har fortsat været repræsenteret i styringskomiteen CDPC og har også deltaget i arbejdet om udarbejdelse af en rekkommendation om specielle efterforskningsteknikker.

6.4 International Association of Prosecutors (IAP)

Fra 28. august til 1. september 2005 blev IAPs årlige konference afholdt i København. Temaet var "Witnesses, Experts and Victims". Konferencerne i 2003 og 2004 blev holdt i Washington, USA og Seoul, Sydkorea. Afholdelsen af konferencen i København indebar et betydeligt forberedelsesarbejde, som blev påbegyndt allerede i 2004 med nedsættelse af en lokal organisationskomite. Der var op mod 500 deltagere i konferencen. Med virkning fra konferencens afslutning er rigsadvokat Henning Fode blevet valgt som præsident for IAP.

6.5 Nordisk og baltisk samarbejde

Samarbejdet er fortsat både i 2003 og 2004, herunder blev det baltiske rigsadvokatomøde holdt i København i september 2004, hvor der blandt andet blev opnået enighed om den fremtidige strukturering af møderne.

6.6 Bilateralt samarbejde

I 2003 og 2004 har Danmark modtaget i alt fire delegationer fra den vietnamesiske anklagemyndighed som led i det studieprogram, der er omtalt i AÅ 2001-2002. Endvidere har en delegation ledet af den vietnamesiske rigsadvokat besøgt Danmark i 2004, i øvrigt efter at en dansk delegation ledet af rigsadvokat Henning Fode i 2004 havde besøgt Vietnam. Endvidere har Rigsadvokaten i 2004 i henhold til en kontrakt med Udenrigsministeriet medvirket til udsendelse af to danske eksperter – højesteretsdommer Thomas Rørdam og vicepolitimester Arne Gram – til Vietnam til undervisning af vietnamesiske anklagere.

Den kinesiske rigsadvokat besøgte Danmark i 2003. EU-Kina projektet om undervisning i Danmark af kinesiske anklagere og advokater er fortsat og afsluttes i begyndelsen af 2005. Herudover har rigsadvokaturen i samarbejde med Dansk Institut for Menneskerettigheder i 2004 startet et projekt med et lokalt anklagerdistrikt i Beijing. Hovedformålet er en styrkelse af retsstillingen for parterne i straffeprocessen gennem blandt andet en revision af de retningslinier, distriktet arbejder efter. Projektet indebærer, at kinesiske og danske anklagere arbejder direkte sammen under besøg hos hinanden og i en fortløbende dialog.

Generelt har rigsadvokaturen i øvrigt fortsat det tætte samarbejde med Institut for Menneskerettigheder vedrørende forskellige studiebesøg og projekter.

Endelig har rigsadvokaturen i 2003 og 2004 i samarbejde med Det Danske Europa Institut A/S som en del af den danske bistand til Litauen i forbindelse med forberedelserne af landets EU-medlemskab haft tæt kontakt til den litauiske rigsadvokatur. Projektet har overordnet drejet sig om "capacitybuilding", herunder blandt andet spørgsmål om organisationsudvikling, formulering af strategier for den fremtidige udvikling, IT-spørgsmål, public relations og etik og har indebåret adskillige besøg i Vilnius af repræsentanter fra den danske rigsadvokatur og besøg i København af anklagere fra den litauiske rigsadvokatur. Samarbejdet er fortsat efter udløbet af projektperioden.

Afsnit 7

Personalet i den overordnede anklagemyndighed

Personalet ved de enkelte embeder i den overordnede anklagemyndighed bestod pr. 31. december 2004 af følgende medarbejdere:

Rigsadvokaten

Frederiksholms Kanal 16, 1220 København K.

Tlf. 33127200, Telefax 33436710:

Henning Fode, rigsadvokat.

Lars Stevnsborg, statsadvokat.

Hanne Schmidt, statsadvokat.

Svend Larsen, statsadvokat (*fra 1.4.2004*).

Jesper Hjortenbergt, vicesstatsadvokat.

Eva Rønne, vicesstatsadvokat.

Lykke Sørensen, vicesstatsadvokat.

Hans Fogtdal, vicesstatsadvokat.

Kirstine Trolborg, vicesstatsadvokat (*fra 1.4.2004*).

Jette Christiansen, rigsadvokatassessor.

Ida K. Sørensen, rigsadvokatassessor.

Alessandra Giraldi, rigsadvokatassessor (*udnævnt 1.12.2004*).

Jørn Thostrup, rigsadvokatassessor.

Helle Just Christensen, rigsadvokatassessor (*fra 1.7.2004*).

Per Klingenberg, kommitteret.

Karin Knudsen, afdelingsleder.

Herudover var der ansat ni turnusfuldmægtige, tre formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet samt tre jurastuderende og en bibliotekarstuderende på deltid.

Danmarks nationale medlem af den retlige samarbejdsenhed Eurojust (EU) gør tjeneste hos Rigsadvokaten. Danmark har siden 1. januar 2004 været repræsenteret af statsadvokat Johan Reimann.

Kontorpersonalet bestod af otte kontorfunktionærer. Endvidere var der ansat to servicemedarbejdere.

Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307300, Telefax 33307349:

Karsten Hjorth, statsadvokat.

Karen-Inger Bast, vicesstatsadvokat.

Anders Riisager, vicesstatsadvokat.

Birgit Foltmar Gammelgaard, vicesstatsadvokat (*fra 1.4.2004*).

Anne Birgitte Stürup, statsadvokatassessor.

Poul Borg Gadegaard, statsadvokatassessor.

Per Corneliusen, statsadvokatassessor.

Henrik Aagaard, statsadvokatassessor.

Winnie Winsløw, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige, to formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet og to jurastuderende på deltid.

Otte fuldmægtige fra Justitsministeriet, 10 fuldmægtige fra Rigspolitichefen, en vicesstatsadvokat og tre statsadvokatassessorer fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, en vicesstatsadvokat, fire rigsadvokatassessorer og to rigsadvokatfuldmægtige fra Rigsadvokaten, to politiadvokater, fem politiassessorer og en politifuldmægtig fra Københavns Politi, en politiassessor og en politifuldmægtig fra Politimesteren i Frederikssund, en politiassessor fra Politimesteren i Glostrup, en politifuldmægtig fra Politimesteren i Roskilde, en politifuldmægtig fra Politimesteren i Hillerød, en politiassessor fra Politimesteren i Holbæk samt fire advokater var beskikket som eksterne medhjælpere til at udføre anke- og nævningsager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af 10 kontorfunktionærer samt to kontormedarbejdere på deltid i flexjob. Endvidere var der ansat en servicemedarbejder.

Statsadvokaten for Sjælland

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307200, Telefax 33307272:

Erik Merlung, statsadvokat.

Jørgen Jensen, vicesstatsadvokat.

Vibeke Uldal, vicesstatsadvokat.

Dorthe Vejsig, vicesstatsadvokat (*fra 1.8.2003*).

Birgitte Pock, statsadvokatassessor.

Annette Vester, statsadvokatassessor.

Morten Frederiksen, statsadvokatassessor.

Henrik Plæhn, statsadvokatassessor (*fra 1.12.2004*).

Helle Clemmensen, fg. kontorfuldmægtig.

225

Herudover var der ansat syv turnusfuldmægtige, tre formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet og tre jurastuderende på deltid.

Seks fuldmægtige fra Justitsministeriet, heraf to på orlov, syv rigsadvokatfuldmægtige fra Rigsadvokaten, 10 fuldmægtige fra Rigspolitechefen, heraf en på orlov og to pt. ude af fordeling, to fuldmægtige fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, 15 assessorer/politifuldmægtige fra politikredse/Statsadvokaten for Særlige Økonomisk Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager samt tre advokater var beskikket som eksterne medhjælpere til at udføre anke- og nævningesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af 13 kontorfunktionærer, heraf to på deltid, en i flexjob samt en tilknyttet fællesekspeditionen for statsadvokaturerne i Jens Kofodsgade. Endvidere var der ansat to servicemedarbejdere.

Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307350, Telefax 33307399:

Lise-Lotte Nilas, statsadvokat.

Mette Vestergaard, vicesstatsadvokat.

Charlotte Alsing Juul, kst. vicesstatsadvokat (*kst. 1.8.2004*)

Morten Ebbe Nielsen, statsadvokatassessor.

Bo Bjerregaard, statsadvokatassessor.
Mary-Ann Cadovius, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat fire turnusfuldmægtige, to formiddagsfuldmægtige fra Justitsministeriet og to jurastuderende på deltid.

Seks fuldmægtige fra Justitsministeriet, seks fuldmægtige fra Rigspoliti-
chefen, en enhed hos Politimesteren i Odense/Assens, to politiassessorer og
en politifuldmægtig fra Politimesteren i Nykøbing Falster, en politiassessor
fra Politimesteren i Vordingborg samt en advokat var beskikket som eks-
terne medhjælpere til at udføre anke- og nævningesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af otte kontorfunktionærer, heraf en på deltid
og en i flexjob. Endvidere var der ansat en servicemedarbejder.

Statsadvokaten i Aalborg

Nyhavnsgade 9, 9000 Aalborg.

Tlf. 98121266, Telefax 98163916:

Elsemette Cassøe, statsadvokat.

Kirsten Dyrman, vicesstatsadvokat.

Steen Friis Nielsen, vicesstatsadvokat.

John Kølbæk, statsadvokatassessor.

Rune Jensen, statsadvokatassessor.

Lone Lyngsø, statsadvokatassessor (*fra 15.11.2003*).

Allan Knudsen, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat syv turnusfuldmægtige og tre assistancefuldmæg-
tige. Fire eksterne medhjælpere var beskikket til at udføre anke- og næv-
ningesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af syv kontorfunktionærer, heraf to på deltid.
Endelig var der ansat en servicemedarbejder.

Statsadvokaten i Viborg

Sct. Mogens Gade 8, 8800 Viborg.

Tlf. 86626066, Telefax 86600730:

Peter Brøndt Jørgensen, statsadvokat.

Peter Adamsen, vicesstatsadvokat.

Karin Degnboel Thostrup, vicesstatsadvokat.

Anne-Mette Wiese, statsadvokatassessor (*udnævnt 1.11.2004*).

Claus Henrik Larsen, statsadvokatassessor (*fra 1.9.2003, udnævnt 1.11.2004*).

Per Kiel Lauritsen, statsadvokatassessor (*fra 1.9.2004*).

Hanne Schultz, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat otte turnusfuldmægtige.

12 eksterne medhjælpere var beskikket til at udføre anke- og nævningesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af otte kontorfunktionærer, heraf to på deltid. Endvidere var ansat en servicemedarbejder på deltid.

Statsadvokaten i Sønderborg

Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg.

Tlf. 74423261, Telefax 74430508:

Jan Reckendorff, statsadvokat (*fra 1.12.2004*).

Marianne Birck, vicesstatsadvokat.

Peter Urskov, vicesstatsadvokat.

Jens Kjærgaard Christensen, statsadvokatassessor.

Claus Guldbrand, statsadvokatassessor.

Lene S. Eisby, kst. statsadvokatassessor.

Lene Thomsen, kontorleder.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige.

10 eksterne medhjælpere var beskikket til at udføre anke- og nævningesager i landsretten.

Kontorpersonalet bestod af seks kontorfunktionærer. Endvidere var der ansat en servicemedarbejder på deltid.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet

Anker Heegaards Gade 5,5, 1572 København V.

Tlf. 33148888, Telefax 33143940:

Henning Thiesen, statsadvokat.

Flemming Denker, vicesstatsadvokat.

Ulla Høg, vicesstatsadvokat.

Jens Madsen, vicesstatsadvokat (*udnævnt 1.12.2003*).

Finn Borch Andersen, vicesstatsadvokat.

Sonja Ponikowski, vicesstatsadvokat.

Niels Schröder, vicesstatsadvokat.

Ulla Greibe, vicesstatsadvokat (*udnævnt 15.10.2004*).

Anders Sejr Pedersen, kst. vicesstatsadvokat (*kst. 1.12.2004*).

Knud Damgaard Kisbye, statsadvokatassessor.

Eva Krakauer, statsadvokatassessor (*udnævnt 1.5.2003*).

Ellen-Margrethe Lykke Nielsen, statsadvokatassessor.

Henrik Helmer Steen, statsadvokatassessor (*udnævnt 1.3.2004*).

Svend Udengaard, statsadvokatassessor.

Steen Ulriksen, statsadvokatassessor.

Erling Vestergaard, statsadvokatassessor (*udnævnt 1.4.2004*).

Kirsten Marie Rasmussen, statsadvokatassessor.

Hans Jakob Paldam Folker, kst. statsadvokatassessor (*udnævnt 1.12.2004*).

Marie-Louise Ramin Staehelin, kst. statsadvokatassessor (*udnævnt 1.12.2004*).

Annette Bang Larsen, kontorfuldmægtig.

Herudover var der ansat fem turnusfuldmægtige.

Kontorpersonalet bestod af 10 kontorfunktionærer, heraf to på deltid.

Endvidere var der ansat tre servicemedarbejdere, heraf en på deltid.

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager

Jens Kofods Gade 1, 1268 København K.

Tlf. 33307250, Telefax 33307270:

Birgitte Vestberg, statsadvokat.

Lars Plum, vicesstatsadvokat.

Hanne Baumann, statsadvokatassessor.

Jakob Jensen, statsadvokatassessor.

Flemming Orth, statsadvokatassessor.

Herudover var der ansat en turnusfuldmægtig.

Kontorpersonalet bestod af to overassistenter.

Til statsadvokaturen var der tilknyttet ni polititjenestemænd fra Rigs-
politiet, Politiafdelingen, under ledelse af kriminalinspektør Frode Ziebel
Olsen.

Afsnit 8

Sagsfordelingen hos Rigsadvokaten og statsadvokaterne

8.1. Sagsfordelingen mv. hos Rigsadvokaten

Rigsadvokaten modtog i 2003 i alt 2641 nye sager og i 2004 i alt 2721 nye sager.

231

Tablet 1. Sagsfordelingen hos i Rigsadvokaten

Sagskategori	2000	2001	2002	2003	2004
Højesteretssager	41	52	50	53	64
Generelle sager	351	353	444	616	574
Øvrige sager (der ikke omfattes af nedenstående specifikation)	488	515	517	1003*	1031
Politiklagenævns sager	158	159	156	156	138
Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning	463	424	398	420	411
Ankespørgsmål i voldtægtssager – § 216		61	26	35	40
§ 222				20	39
Udlændingeloven	45	24	12	5	2
Indberetning om straffesager mod offentligt ansatte	244	236	216	199	293
Sager fra Grønland	36	46	75	84	78
Sager fra Færøerne	13	8	8	11	15
Sager vedr. retshjælp fra andre end nordiske lande	1	3	1	3	0
Retsanmodninger	12	1	1	12	11
Sager vedr. udlevering af lovovertrædere	2	1	0	0	4
Sager vedr. nordisk samarbejde	15	9	11	18	14
Tiltalefrafald	4	5	3	4	3
Færdselssager	24	33	5	1	5
I alt	1897	1930	1923	2640	2722

*) Stigningen skyldes til dels en ny journaliseringsprocedure.

8.2 Sagsfordelingen hos statsadvokaterne i 2003

Tabel 1. Sagsfordelingen hos statsadvokaterne i 2003

Embede	Journal- sager	Heraf anke- sager	Heraf nævninge- sager	Heraf kære- sager Mdt. forh.	Heraf politi- klage- nævns- sager	Heraf erstat- nings- sager	Heraf nye "kontrol- sager
Statsadvokaten for København mv.	3.460	644	34	43	241	525	167
Statsadvokaten for Sjælland	3.536	746	19	31	224	474	148
Statsadvokaten for Fyn mv.	2.196	495	8	13	109	196	60
Statsadvokaten i Aalborg	2.005	557	6	21	106	205	68
Statsadvokaten i Viborg	2.545	496	13	30	132	185	82
Statsadvokaten i Sønderborg	1.846	439	14	6	120	171	102
Statsadvokaten for Særlige Internatio- nale Straffesager	223	-	-	-	-	-	-
Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet	210	6	-	-	-	-	-
I alt	16.021	3.386	94	144	932	1.756	627

Tabel 2. Ankesager i landsretten i 2003

Embede	Antal	Anket af anklage- myndigheden	Tal i %	Anket af tiltalte	Tal i %
Statsadvokaten for København mv.	644	58	9,0	586	91,0
Statsadvokaten for Sjælland	746	75	10,5	671	89,5
Statsadvokaten for Fyn mv.	495	43	8,7	452	91,3
Statsadvokaten i Aalborg	557	47	8,4	510	91,6
Statsadvokaten i Viborg	496	70	14,1	426	85,9
Statsadvokaten i Sønderborg	439	41	9,3	398	90,7
I alt	3.380	334	9,9	3.043	90,1

Tabel 3. Sagsfordelingen hos de regionale statsadvokater 1997-2003

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Journalsager ¹⁾	13038	12928	13523	13856	13785	14708	18588
Heraf ankesager	3389	3450	3443	3273	3359	3443	3380
Heraf anket af anklage- myndigheden ²⁾	9 %	8 %	9 %	9 %	11 %	9,2 %	10 %
Nævningesager	71	96	66	83	78	89	94

¹⁾ Indkomne nye sager. Ekspeditioner i gamle sager er ikke medtaget.

²⁾ Oprundet procent.

Nævningesager i 2003

Statsadvokaterne har i 2003 journaliseret 94 nye nævningesager og domsforhandlet i alt 93 nævningesager over i alt 444 retsdage. Heraf har der i fem større sager medvirket to anklagere som vist nedenfor i tabel 4.

Table 4. Antallet af retsdage og medvirken af to anklagere i nævningesager hos de regionale statsadvokater i 2003

Statsadvokat	Antal domsforhandlet nævningesag	Antal retsdage	Antal sager, hvor 2 anklagere har medvirket
Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby	21	84	1 (9 retsdage)
Statsadvokaten for Sjælland	21	124	3 (11, 20 og 24 retsdage)
Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm	12	45	0
Statsadvokaten i Aalborg	6	32	0
Statsadvokaten i Viborg	15	64	1 (7 retsdage)
Statsadvokaten i Sønderborg	18	95	0
i alt	93	444	5

234

Domsforhandlede nævningesager i 2003

Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 191, narkotika:	21 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 237, manddrab eller forsøg herpå:	41 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 246, særlig grov vold:	8 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 288, røveri:	14 sager.
Andet, herunder brandstiftelse og sædelighedsforbrydelser:	9 sager.

8.3 Sagsfordelingen hos statsadvokaterne i 2004

Tabel 1. Sagsfordelingen hos statsadvokaterne i 2004

Embede	Jour- nal- sager	Heraf anke- sager	Heraf næv- ninge- sager	Heraf kære- sager mdt. forh.	Heraf politi- klage- nævns- sager	Heraf erstat- nings- sager	Heraf nye "kon- trol- sager"
Statsadvokaten for							
København mv.	3.354	570	33	19	274	450	146
Statsadvokaten							
for Sjælland	3.879	732	22	40	232	355	159
Statsadvokaten for							
Fyn mv.	2.372	531	16	34	99	225	84
Statsadvokaten							
i Aalborg	1.943	535	8	28	145	178	84
Statsadvokaten							
i Viborg	2.482	488	15	41	116	186	108
Statsadvokaten							
i Sønderborg	2.000	464	10	18	121	164	58
Statsadvokaten							
for Særlige Internationale Straffesager	183	-	-	-	-	-	1
Statsadvokaten							
for Særlig Økonomisk Kriminalitet	206	6	-	-	-	-	-
I alt	16.419	3.326	104	180	987	1.558	640

Tabel 2. Ankesager i landsretten i 2004

Embede	Antal	Anket af anklage- myndigheden	Tal i %	Anket af tiltalte	Tal i %
Statsadvokaten for København mv.	570	66	11,6	504	88,4
Statsadvokaten for Sjælland	732	69	9,4	663	90,6
Statsadvokaten for Fyn mv.	531	57	10,7	474	89,3
Statsadvokaten i Aalborg	535	51	9,5	484	90,5
Statsadvokaten i Viborg	488	57	11,6	431	88,3
Statsadvokaten i Sønderborg	464	59	12,7	405	87,3
I alt	3.320	359	10,8	2.961	89,2

236

Tabel 3. Sagsfordelingen hos de regionale statsadvokater 1998-2004

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Journalsager ¹	12928	13523	13856	13785	14708	18588	16419
Heraf Ankesager	34509	3443	3273	3359	3443	3380	3320
Heraf anket af anklagemyndigheden ²	8 %	9 %	9 %	11 %	9 %	10 %	11 %
Nævningesager	96	66	83	78	89	94	104

1) Indkomne nye sager. Ekspeditioner i gamle sager er ikke medtaget.

2) Oprundet procent.

Nævningesager i 2004

Statsadvokaterne har i 2004 journaliseret 104 nye nævningesager og domsforhandlet i alt 99 nævningesager over i alt 499 retsdage. Heraf har der i 10 større sager medvirket to eller flere anklagere som vist nedenfor i tabel 4.

Table 4. Antallet af retsdage og medvirken af to eller flere anklagere i nævningesager hos de regionale statsadvokater i 2004

Statsadvokat	Antal domsforhandlet nævningesag	Antal retsdage	Antal sager, hvor 2 eller flere anklagere har medvirket
Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby	33	149	2
Statsadvokaten for Sjælland	13	92	1 (2 x 23 retsdage)
Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm	17	98	0
Statsadvokaten i Aalborg	8	84	1 (62 retsdage)
Statsadvokaten i Viborg *	13	63	6 (2, 4, 4, 7**, 9, 13, retsdage)
Statsadvokaten i Sønderborg	15	77	0
I alt	99	563	10

* Statsadvokaten i Viborg har herudover mødt i 60 ankesager for Statsadvokaten i Aalborg og Statsadvokaten i Sønderborg.

** I denne sag medvirkede 3 anklagere.

Domsforhandlede nævningesager i 2004

Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 191, narkotika:	36 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 237, manddrab eller forsøg herpå:	39 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 245/§ 246, grov vold:	8 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 288, røveri:	8 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens §§ 216-225, sædelighedsforbrydelser:	7 sager.
Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 180, brandstiftelse:	1 sag.

8.4 Målsætning for sagsbehandlingstiden

Justitsministeriet udsendte efter en regeringsbeslutning om mål for hurtig sagsbehandling mv. den 22. december 1997 en cirkulære skrivelse til politiet, Rigspolitechefen og den overordnede anklagemyndighed om målsætninger for sagsbehandlingstider i politi og anklagemyndighed. For så vidt angår den overordnede anklagemyndighed, bortset fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, fastsætter cirkulæreskrivelsen for alle sags-

typer en målsætning om en sagsbehandlingstid på 60 dage. Målsætningen gælder for så vidt angår de regionale statsadvokater ikke sager efter politiklagenævnensordningen.

Rigsadvokaten har for så vidt angår 2003 og 2004 indberettet følgende sagsbehandlingstider til Justitsministeriet:

Table 1. Den overordnede anklagemyndigheds indberetning af sagsbehandlingstider til Justitsministeriet for så vidt angår 2003.

	Klagesager	Politiklagenævnssager	Erstatningssager	Afgørelse af tiltalespørgsmålet
Rigsadvokaten	74 %	70 %	57 %	
Statsadvokaten for København mv.	83 %		81 %	97 %
Statsadvokaten for Sjælland	46 %		65 %	82 %
Statsadvokaten for Fyn mv.	59 %		38 %	62 %
Statsadvokaten i Aalborg	83 %		47 %	77 %
Statsadvokaten i Viborg	91 %		77 %	* %
Statsadvokaten i Sønderborg	92 %		94 %	94 %

Table 2. Den overordnede anklagemyndigheds indberetning af sagsbehandlingstider til Justitsministeriet for så vidt angår 2004.

	Klagesager	Politiklagenævnssager	Erstatningssager	Afgørelse af tiltalespørgsmålet
Rigsadvokaten	74 %	60 %	54 %	
Statsadvokaten for København mv.	80 %		72 %	96 %
Statsadvokaten for Sjælland	59 %		34 %	79 %
Statsadvokaten for Fyn mv.	62 %		63 %	83 %
Statsadvokaten i Aalborg	78 %		57 %	71 %
Statsadvokaten i Viborg	95 %		81 %	86 %
Statsadvokaten i Sønderborg	94 %		86 %	81 %

En målsætning, hvorefter alle sager skal behandles inden for 60 dage, kan i sagens natur vanskeligt opfyldes 100 %, da der altid vil forekomme sager, der forudsætter nærmere undersøgelser eller korrespondance mv., som ikke vil kunne afsluttes inden for den givne frist.

Afsnit 9

Den overordnede anklage- myndigheds deltagelse i udvalg og arbejdsgrupper nationalt 2003-2004

239

Rigsadvokaturen repræsenterede i 2003 og 2004 den overordnede anklagemyndighed i følgende udvalg og arbejdsgrupper om lovgivning og administrative spørgsmål:

Lovforberedende udvalg:

- Straffelovrådet.
- Retsplejerådet.
- Strafferetsplejeudvalget.
- Forsvarsministeriets udvalg om den militære straffe og retsplejeordning.
- Udvalget vedrørende Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste.
- Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (ophørt 2003).
- Udvalget om forenkling af sanktionsfastsættelsen i sager om spiritus- og promillekørsel.
- Retssikkerhedskommissionen (ophørt 2003).
- Jurisdiktionsudvalget.
- Offentlighedskommissionen.
- Integrationsministeriet – tolkearbejdsgruppe.
- Visionsudvalget om fremtidens politi

Andre udvalg mv.

- Justitsministeriets centrale samarbejdsudvalg for politiet.
- Det Kriminalpræventive Råd.
- Færdselssikkerhedskommissionen.
- Integrationsministeriets tolkearbejdsgruppe om opkvalificering af tolkeydelser (afsluttet medio 2004).

- Justitsministeriets styregruppe om sagsomkostninger.
- Justitsministeriets arbejdsgruppe om sagsomkostninger.
- Justitsministeriets forskningspolitiske udvalg.
- Justitsministeriets personalepolitiske udvalg.
- Justitsministeriets uddannelsesudvalg.
- Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde (under Justitsministeriet vedrørende EU).
- Justitsministeriets arbejdsgruppe vedrørende kriminalstatistik (ophørt 2003).
- Styregruppen for konfliktråd.
- Rigspolitiets styregruppe vedrørende REC/NEC samt organiseret grænseoverskridende kriminalitet.
- Følgegruppen til ordningen vedrørende en forstærket behandlingsindsats over for personer, der er dømt for seksualforbrydelser.
- Rigspolitiets styregruppe vedrørende POLIS-projektet.
- Justitsministeriets arbejdsgruppe om færøsk overtagelse af politi og retsvæsen samt hertil knyttede sagsområder (ophørt 2003).
- Justitsministeriets følgegruppe vedrørende FN-konventionen om bekæmpelse af korruption (ophørt 2003).
- Følgegruppen vedrørende revision af hvidvaskkonventionen.
- Rigspolitiets arbejdsgruppe vedrørende udmøntning af Flerårsaftalen 2004
- Rigspolitiets arbejdsgruppe vedrørende videokonference.
- Domstolsstyrelsens arbejdsgruppe om sikkerhedsforanstaltninger.
- Rigspolitiets følgegruppe ad forsøg med forenklet ledelsesstruktur.
- Følgegruppen for evaluering af ungdomssanktionen.
- Rigspolitiets POLNET brugergruppe.
- Politimesterforeningens dyreværnsarbejdsgruppe (oprettet 2003 og ophørt 2004).

Arbejdsgrupper i anklagemyndigheden

- Redaktionsudvalget vedrørende anklagemyndighedens dokumentindsamling.
- Skabelonudvalget vedrørende statsadvokaternes dokumentindsamling.
- Arbejdsgruppen vedrørende den overordnede anklagemyndigheds IT projekt.

- Styregruppen vedrørende den overordnede anklagemyndigheds IT projekt.
- Anklagemyndighedens IT-udvalg.
- Arbejdsgruppen om udarbejdelse af retningslinier for opbevaring og destruktion af prøver og biologiske spor, herunder DNA-analyser, der modtages på Retsmedicinsk Institut.
- Kontaktgruppe vedrørende færdselsområdet.
- Arbejdsgruppen om meddelere (ophørt 2004).
- Rigsadvokatens arbejdsgruppe om revision af tilsynsinstruksen (ophørt 2004).
- Rigsadvokatens arbejdsgruppe om den overordnede anklagemyndigheds ledelsesinformationssystem.

Afsnit 10

Oversigt over meddelelser fra Rigsadvokaten og Rigsadvokaten informerer 2003-2004

Rigsadvokat meddelelser

Rigsadvokaten har i 2003 og 2004 udsendt ni rigsadvokatmeddelelser:

243

- RM 1/2003 Erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a
- RM 2/2003 Videoafhøring af børn i sædelighedssager, recovered memory mv.
- RM 3/2003 Sager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen
- RM 4/2003 Sanktionspåstande i sager om overtrædelse af udlændingelovens § 59
- RM 5/2003 Behandling af sager mod unge lovovertrædere

- RM 1/2004 Erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a
- RM 2/2004 Behandling af sager mod unge lovovertrædere
- RM 3/2004 Sanktionspåstande i sager om overtrædelse af udlændingelovens § 59
- RM 4/2004 Kvalitetssikring af og tilsynet med straffesagsbehandlingen i politikredsene

Rigsadvokaten Informerer

Rigsadvokaten har i 2003 og 2004 udsendt 73 Rigsadvokaten Informerer:

- RI 1/2003 Forrentning af godtgørelse og erstatning udbetalt efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a
- RI 2/2003 Sagsbehandlingstiden i voldssager i 1. halvår 2002
- RI 3/2003 Ny højesteretsdom om straffen for trusler efter straffelovens § 119, stk. 1
- RI 4/2003 Ny rigsadvokatmeddelelse om behandlingen af straffesager vedrørende psykisk afvigende kriminelle samt Justitsministe-

riets redegørelse om udviklingen i anvendelse af foranstaltningssdomme

- RI 5/2003 Ny højesteretsdom vedrørende rækkevidden af færdselslovens § 65, stk. 1
- RI 6/2003 Sagsbehandlingstiden i voldssager i 2. halvår 2002
- RI 7/2003 Nye regler om videoafhøring af børn
- RI 8/2003 Højesterets kendelse af 28. marts 2003 om retsplejelovens § 745, stk. 3 – underretning af forsvareren i forbindelse med våbenforevisning for vidne
- RI 9/2003 Ophævelse af Rigsadvokatens Meddelelse nr. 2/1998 om anvendelse af Rigspolitechefens identifikationshunde som led i efterforskningen
- RI 10/2003 Spørgsmål om hjemmel til udvisning i medfør af udlændingelovens § 22, nr. 6, i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1 og 2, jf. § 261, stk. 2 (børnebortførelse)
- RI 11/2003 Ny rigsadvokatmeddelelse om videoafhøring af børn, recovered memory mv. samt orientering om en fejl i Kommenteret Straffelov, 7. udgave
- RI 12/2003 Ændring af rentesatsen i lov om erstatningsansvar
- RI 13/2003 Orientering om nye indberetningsordninger
- RI 14/2003 Ny rigsadvokatmeddelelse om sager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen og indberetning til Rigsadvokaten af bødesager om overtrædelse af dyreværnslovgivningen
- RI 15/2003 Vedrørende anvendelsen af udlændingelovens § 35, stk. 1
- RI 16/2003 Spørgsmål om hjemmel til udvisning i medfør af udlændingelovens § 22, nr. 6, i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1 og 2, jf. § 261, stk. 2 (børnebortførelse)
- RI 17/2003 Ændringer af færdselsloven – motorvejshastighed, håndhævelse af hastighedsgrænserne og andre initiativer til forbedring af færdselssikkerheden
- RI 18/2003 Indberetning til Rigsadvokaten vedrørende sager om seksuelt misbrug af børn
- RI 19/2003 Orientering om midlertidige indberetningsordninger
- RI 20/2003 Tiltalerejsning efter straffelovens § 175 i sager vedrørende overtrædelse af fiskerilovgivningens bestemmelser om førelse af logbog
- RI 21/2003 Statistiske oplysninger om isolationsfængslinger

- RI 22/2003 Kontrol og konfiskation af ulovlige knallerter
- RI 23/2003 Justitsministeriets redegørelse om udviklingen i anvendelsen af foranstaltningsdomme
- RI 1/2004 Ny rigsadvokatmeddelelse om behandlingen af sager mod unge lovovertrædere
- RI 2/2004 Statistiske oplysninger om isolationsfængslinger
- RI 3/2004 Sagsbehandlingstiden i voldssager i 1. halvår 2003
- RI 4/2004 Højesterets dom af 6. januar 2004 om anvendelse af foranstaltninger efter straffelovens § 68 overfor sindssyg person, der havde begået blufærdighedskrænkelser
- RI 5/2004 Forelæggelse for Udlændingestyrelsen i straffesager, hvor der muligt skal nedlægges påstand om udvisning
- RI 6/2004 Højesterets dom af 13. januar 2004 om strafudmålingen i en sag om forsøg på voldtægt efter ændringen af straffelovens § 216
- RI 7/2004 Straffene i voldssager samt nye retningslinier om blandt andet indberetning af sådanne sager
- RI 8/2004 Straffene i voldtægtssager og i sager om overtrædelse af straffelovens § 222 samt indberetning af sådanne sager
- RI 9/2004 Straffene i sager om brugstyveri af biler og motorcykler og i sager om uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse samt i sager om menneskesmugling under skærpende omstændigheder, grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted og menneskehandel.
- RI 10/2004 Orientering om midlertidige indberetningsordninger
- RI 11/2004 Behandling af straffesager om overtrædelse af reglerne om tilsætning af næringsstoffer til fødevarer, jf. fødevarelovens § 15 og bekendtgørelse nr. 282 af 19. april 2000 om tilsætningsstoffer til fødevarer § 13
- RI 12/2004 Indberetning mv. af sager om begrænsning af forsvarerens adgang til aktindsigt og anvendelse af civile agenter
- RI 13/2004 Pressens adgang til at besøge en varetægtsarrestant under retshåndhævelsesarrest
- RI 14/2004 Indberetning til Rigsadvokaten om sigtelser mod offentligt ansatte for besiddelse af børnepornografi
- RI 15/2004 Sagsbehandlingstiden i voldssager 2. halvår 2003

- RI 16/2004 Ændringer af færdselsloven (motorvejshastigheder mv.) og regulering af det indtægtsbeløb, som kan begrunde nedsættelse af bødestrafpen i færdselssager
- RI 17/2004 Ændring af straffeloven – ændringer af strafferammer og bestemmelse om straffastsættelsen mv.
- RI 18/2004 Strafpåstanden i sager om besiddelse og udbredelse af børnepornografi, rettighedsfrakendelse samt indberetning af sådanne sager
- RI 19/2004 Orientering om midlertidige indberetningsordninger
- RI 20/2004 Højesterets kendelse af 27. april 2004 om retsplejelovens § 745 b – undtagelse af politirapport fra forsvarerens aktindsigt
- RI 21/2004 Bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004 om udgangstilladelse mv. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af et farlighedsdekret
- RI 22/2004 Højesteretsdomme om straffen for skattesvig og momssvig
- RI 23/2004 Ændringer af færdselsloven (Klippekortsystem, skærpede sanktioner ved hastighedsovertrædelse mv.)
- RI 24/2004 Ændring af våbenlov (forbud mod at bære kniv mv., samt skærpendelse af straffen for ulovlig besiddelse af kniv mv.)
- RI 25/2004 Gentagelsesvirkning for anvendelse af lovbestemmelser
- RI 26/2004 Højesterets kendelse af 3. juni 2004. Justitsministeriets beslutning om udlevering af dansk statsborger til Storbritannien lovlige
- RI 27/2004 Forelæggelse af sager om isolation ud over 3 måneder
- RI 28/2004 Påstand om udvisning skal prøves i to instanser – Højesterets dom af 28. maj 2004
- RI 29/2004 Ny lovgivning og initiativer som følge heraf
- RI 30/2004 Højesterets dom af 18. juni 2004 om strafudmålingen i sag om voldtægt med flere gerningsmænd efter ændringen af straffelovens § 216
- RI 31/2004 Sanktionspåstanden i sager om overtrædelse af lov om forbud mod salg af tobak og alkohol til personer under 16 år samt overtrædelse af restaurationsloven
- RI 32/2004 Ny rigsadvokatmeddelelse om behandling af sager mod unge lovovertrædere og indberetning af visse indgreb over for børn under 15 år

- RI 33/2004 Orientering om midlertidige indberetningsordninger
- RI 34/2004 Om vejledning til lov nr. 449 af 9. juni 2004 om bortvisning
- RI 35/2004 Ændring af lov om euforiserende stoffer
- RI 36/2004 Ændringer af reglerne om aktindsigt
- RI 37/2004 Forelæggelse af sager vedrørende spirituspåvirkethed mv. i færdselssager for Retslægerådet
- RI 38/2004 Behandling af straffesager om overtrædelse af reglerne om bopælspligt ved erhvervelse af landbrugsejendomme, jf. § 16, stk. 1, nr. 4 og § 16, stk. 2, jf. § 16, stk. 1, nr. 4 i landbrugsloven (lovbekendtgørelse nr. 598 af 15. maj 1999)
- RI 39/2004 Højesterets kendelse af 29. september 2004 om undladelsen af underretning om et foretaget indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. retsplejelovens § 788, stk. 4
- RI 40/2004 Behandling af straffesager om overtrædelse af reglerne om tilsætning af næringsstoffer til fødevarer, jf. fødevarerens § 15 og bekendtgørelse nr. 282 af 19. april 2000 om tilsætningsstoffer til fødevarer § 13
- RI 41/2004 Den Særlige Klagerets kendelse af 18. oktober 2004 om tilbagekaldelse af beskikkelsen som forsvarer
- RI 42/2004 Statistiske oplysninger om isolationsfængslinger
- RI 43/2004 Gentagelsesvirkning for anvendelse af lovbestemmelser om forhøjet straf i færdselssager
- RI 44/2004 Justitsministeriets redegørelse om udviklingen i anvendelsen af foranstaltningsdomme
- RI 45/2004 Udeblivelsesdomme efter retsplejelovens § 847, stk. 3, nr. 4
- RI 46/2004 Højesterets kendelse af 28. oktober 2004 om forsvarerens adgang til aktindsigt efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3
- RI 47/2004 Højesteretsafgørelse om dokumentation af psykologerklæringer i medfør af retsplejelovens § 877, stk. 2, nr. 5
- RI 48/2004 Revisionsyndelser til brug for straffesager om økonomisk kriminalitet
- RI 49/2004 Dom fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i sagen Pedersen and Baadsgaard v. Denmark
- RI 50/2004 Højesteretsdomme om unddragelse af børn fra forældremyndighedsindehaveren

Bilag 1

Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver – en oversigt

Politimyndigheden

Politiets opgave er efter retsplejelovens § 108 at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af landets love og vedtægter samt at foretage det nødvendige for at hindre forbrydelser og efterforske og forfølge sådanne.

Landet er inddelt i 54 politikredse samt politikredsene i Grønland og på Færøerne. Københavns politikreds ledes af Politidirektøren i København, de øvrige af en politimester.

Justitsministeren er efter retsplejelovens § 109, stk. 1, politiets øverste foresatte. Ministeren udøver sine beføjelser gennem Rigspolitechefen, Politidirektøren i København og politimestrene.

Politiets personale- og økonomiforvaltning mv. er efter retsplejelovens § 110 underlagt Rigspolitechefen. Denne fører desuden tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) almindelige måde at tilrettelægge politiets arbejde på og giver almindelige bestemmelser for dette. Disse bestemmelser udgives i Rigspolitechefens Kundgørelsessamling.

Anklagemyndighedens organisation og opgaver

Anklagemyndighedens opgaver og organisation er beskrevet i retsplejelovens kapitel 10 (§§ 95-107). Anklagemyndigheden består af Rigssadvokaten, statsadvokaterne og politimestrene.

Anklagemyndighedens opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i retsplejeloven. De overordnede målsætninger for denne opgave er beskrevet i retsplejelovens § 96, stk. 2. Her står det, at anklagemyndigheden skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Derved skal anklagemyndigheden påse, at de strafskyldige drages til ansvar. Den skal også sikre, at uskyldige ikke bliver retsforfulgt ("objektivitetsprincippet").

Anklagemyndigheden er underlagt justitsministeren, der fører tilsyn med de offentlige anklagere. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver, og ministeren kan give disse pålæg om at behandle konkrete sager. Justitsministeren behandler endvidere klager over afgørelser, der er truffet af Rigssadvokaten som 1. instans.

Rigsadvokaten

Rigsadvokatens opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 99. Ifølge den varetager Rigsadvokaten straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret. Rigsadvokaten er de øvrige anklageres overordnede og fører tilsyn med dem.

Rigsadvokaten fastsætter endvidere bestemmelser om, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver. Disse generelle instrukser udgives blandt andet i Rigsadvokatens Meddelelser. Rigsadvokaten har f.eks. i Meddelelse 3/2002 fastsat nærmere retningslinjer om påtalekompetencen og forelæggelsesregler mv. for anklagemyndigheden.

Rigsadvokaten kan desuden give de offentlige anklagere pålæg om at behandle konkrete sager.

250

Rigsadvokaten behandler også klager over afgørelser, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

Statsadvokaterne

Statsadvokaternes opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 101. Her står det, at statsadvokaterne varetager straffesager ved landsretterne, herunder anke- og nævningesager og stillingtagen til spørgsmålet om anke af byretsafgørelser. Statsadvokaterne fører endvidere tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser, der er truffet af politimestrene (Politidirektøren) vedrørende strafforfølgning.

Statsadvokaterne kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan politimestrene (Politidirektøren) skal udføre deres opgaver som offentlige anklagere. De kan også give pålæg om behandlingen af konkrete sager, blandt andet ved at pålægge politimestrene (Politidirektøren) at begynde, fortsætte, undlade eller standse forfølgningen i en konkret sag.

Statsadvokaternes forretninger er fordelt mellem seks regionale statsadvokater, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlig Internationale Sager. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002 er optrykt som bilag 2.

Statsadvokaterne behandler desuden sager om erstatning i forbindelse med strafferetlig forfølgning (retsplejelovens kapitel 93 a) og klager over politiet (retsplejelovens kapitel 93 b - 93 d). Statsadvokaterne fører tilsyn med længden af strafferetlige foranstaltninger, som psykisk afvigende kriminelle er blevet idømt, og tager herunder også stilling til spørgsmålet om friheder efter "frihedscirkulæret".

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet varetager for hele lan-

det forretningerne vedrørende økonomiske forbrydelser, der har et særligt betydeligt omfang eller er led i organiseret kriminalitet mv.

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager varetager for hele landet forretningerne vedrørende internationale straffesager, herunder navnlig om folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser mv. i udlandet.

Politimestrene (Politidirektøren)

Politimestrenes og Politidirektørens opgaver som anklagemyndighed er beskrevet i retsplejelovens § 104. Politimestrene (Politidirektøren) og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, fungerer som anklagemyndighed ved byretterne. Politimesteren (Politidirektøren) har således – ved siden af ledelsen af politiet – ansvaret for politikredsens efterforskning og den lokale anklagemyndigheds virksomhed.

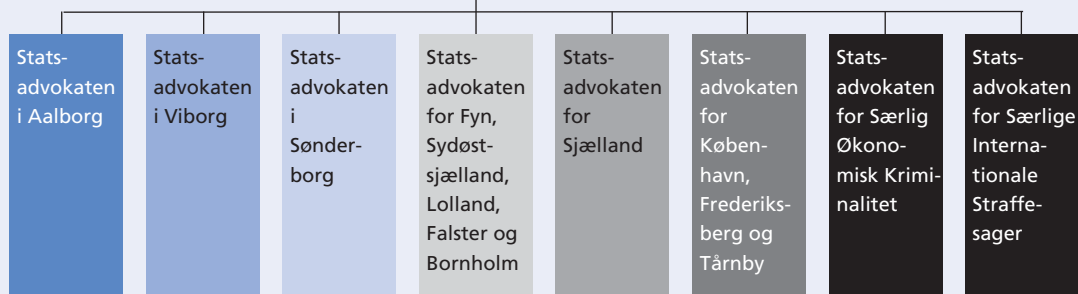
Ved lov om anklagemyndighedens struktur (L 385/1992) blev den almindelige påtalekompetence i straffesager ændret. Påtalen hører nu som udgangspunkt under politimestrene (Politidirektøren).

Politimesteren (Politidirektøren) skal dog efter bestemmelserne i retsplejeloven og anklagemyndighedens forelæggelsesregler, herunder Rigsadvokatens Meddelelse 3/2002, forelægge en række sager for statsadvokaten, inden der rejses tiltale mv.

Politimesteren (Politidirektøren) skal f.eks. forelægge sager, hvis der kan rejses begrundet tvivl om politimesterens (Politidirektørens) habilitet, hvis ansatte i politiet er blevet forurettet i tjenesten, eller hvis sigtede har indgivet klage over, at politiet har anvendt særlige efterforskningskridt. Dog undtages klart grundløse klager over efterforskningskridt, der er godkendt af retten. Politimesteren (Politidirektøren) skal f.eks. også forelægge sager mod psykisk afvigende kriminelle, sager mod advokater, samt visse særlovssager, f.eks. sager hvor der er uenighed mellem politimesteren (Politidirektøren) og særmyndigheden omkring tiltalens udformning.

Kompetenceændringen blev koblet sammen med en udvidelse af statsadvokaternes pligt til almen kontrol og tilsyn med politikredsenes arbejdstilrettelæggelse og sagsbehandling. Ved at give statsadvokaterne mulighed for af egen drift eller efter en klage at kunne tage afgørelser op til fornyet behandling, tilgodeses hensynet til en ensartet sagsbehandling. Rigsadvokaten har i Meddelelse 4/2004 udsendt en meddelelse om kvalitetssikring af og tilsynet med straffesagsbehandlingen i politikredsene.

Rigsadvokaten

252

Anklagemyndigheden

Bekendtgørelse om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne

I medfør af § 103, stk. 1, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 777 af 16. september 2002, fastsættes:

§ 1. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater i Østre landsretskreds er følgende:

- 1) *Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby* varetager forretningerne vedrørende politidirektøren i København samt politimesterembederne på Frederiksberg og i Tårnby. Embedskontoret for statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby er i København.
- 2) *Statsadvokaten for Sjælland* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Hvidovre, Glostrup, Helsingør, Hillerød, Frederikssund, Roskilde, Holbæk, Kalundborg, Ringsted og Slagelse. Embedskontoret for statsadvokaten for Sjælland er i København.
- 3) *Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Køge, Næstved, Vordingborg, Nykøbing Falster, Nakskov, på Bornholm, i Odense, Svendborg, Nyborg, Assens og Middelfart. Embedskontoret for statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm er i København.

Stk. 2. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater i Vestre landsretskreds er følgende:

- 1) *Statsadvokaten i Sønderborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterem-

bederne i Sønderborg, Gråsten, Tønder, Haderslev, Ribe, Esbjerg, Varde, Fredericia, Kolding, Vejle og Ringkøbing. Embedskontoret for statsadvokaten i Sønderborg er i Sønderborg.

- 2) *Statsadvokaten i Viborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Horsens, Herning, Århus, Odder, Silkeborg, Skive og Viborg. Embedskontoret for statsadvokaten i Viborg er i Viborg.
- 3) *Statsadvokaten i Aalborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Holstebro, Randers, Grenå, Thisted, Løgstør, Aalborg, Hobro, Frederikshavn og Hjørring. Embedskontoret for statsadvokaten i Aalborg er i Aalborg.

§ 2. *Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet* varetager for hele landet forretningerne vedrørende økonomiske forbrydelser, herunder navnlig sager, der kan formodes at indeholde en overtrædelse af straffelovens §§ 278-283, §§ 289-304 eller en overtrædelse af erhvervs-, bolig-, afgifts- og skattelovgivningen, når der kan være grund til at antage, at overtrædelsen har et særlig betydeligt omfang, er et led i organiseret kriminalitet, er udført ved anvendelsen af særegne forretningsmetoder eller på anden måde er af særlig kvalificeret karakter.

Stk. 2. Opstår der tvivl, om en sag henhører under statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

Stk. 3. Embedskontoret for statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet er i København.

§ 3. Statsadvokaten for særlige internationale straffesager varetager for hele landet forretningerne vedrørende internationale straffesager, herunder navnlig sager om folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser, terrorhandlinger og andre alvorlige forbrydelser begået i udlandet, hvor efterforskningen og straffølgingen som følge af sagens kompleksitet og internationale aspekt forudsætter en særlig viden om og indsigt i forholdene i udlandet og forudsætter, at der etableres et samarbejde med myndigheder i andre lande, internationale institutioner, organisationer mv.

Stk. 2. Opstår der tvivl, om en sag henhører under statsadvokaten for særlige internationale straffesager, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

Stk. 3. Embedskontoret for statsadvokaten for særlige internationale straffesager er i København.

§ 4. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2003.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 787 af 21. september 1992 om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne ophæves.

Justitsministeriet, den 13. december 2002

LENE ESPERSEN

/ Lennart Lindblom

Bilag 3

Register til Anklagemyndighedens Årsberetning 1973-2004

Advokater - straffesager med oplysning om angribelige dispositioner fra advokaters side	1992.7
Anklagemyndigheden, den overordnede anklagemyndigheds virksomhed	1997.7 2000.7 2003-2004.9
Anklagemyndigheden og internationalt samarbejde	2001-2002.199 2003-2004.217
Ansættelsesmyndigheden, underretning om straffesager til Arbejdsplads, tyveri fra	1980.52 1978.82
Berigelsesforbrydelser, mindre	1974.1
Beskæring og andre styringsredskaber i sager om økonomisk kriminalitet	1994.37
Beslaglæggelse af aktiver, den administrative fremgangsmåde i sager om økonomisk kriminalitet	1984.43
Betalingskort, de strafferetlige aspekter ved misbrug af disse og andre nyere former for betalings- og hævemidler	1990.79
Betinget dom, området for	1974.16
Butikstid, lov om	1982.70
EDB og EDB-kriminalitet	1981.58 1989.40
EF-reglernes betydning for dansk strafferet	1991.13
Erstatning til ofre for forbrydelser i tiden 1.10.1977-31.12.1977	
Erstatningsnævnets behandling af ansøgninger om Erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning	1977.32 1979.16 1981.105 1988.11 1993. 7

	BIND 2	1998-1999
		2000.80
		2001-2002.125
		2003-2004.57
Etik		1994.17
Eurojust		2000.61
Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, Nyere højesteretspraksis vedrørende udvisning på grund af strafbart forhold og forholdet til Den	BIND 3	1998-1999
		2000.82
Falske udenlandske kørekort, landsretspraksis i sager om		1997.99
Fiskerilovgivningen - straffesager efter		1994.52
Foranstaltninger over for åndssvage kriminelle		1990.112
Fiskallovgivningen, valget mellem frihedsstraf og bøde		1983.27
Forelæggelse af straffesager i retten		1985.41
Fortrydelsesret inden for strafferetsplejen		1991.86
Forvarede, udgang til		1976.62
Forvaring, om		1975.77
Forvaring, anvendelse efter straffelovens § 70 i tidsrummet 1985-1995		1995. 7
Forvaringssager 1996-2005, behandling af		2003-2004.85
Førerretsfrakendelse, betinget eller ubetinget		1975.53
Førerretsfrakendelse efter straffelovens § 11		1993.109
Færdselsloven, ansvarsreglerne vedrørende motordrevne køretøjer		1986.65
Færdselslovens § 133 a, konfiskation af motorkøretøjer		1992.56
		1993.77
Grønland og Danmark, samarbejde mellem politikredse		1979.48
Grønlandske kriminelle, anbringelse i Danmark af		1977.85
Grønlandsk kriminalitet og sanktionsanvendelse		1979.34

Højesterets prøvelse af straffesager	1978.73
Højesteretssager	1997.35
	1998-1999.17
	2000.7
	2001-2002.13
	2003-2004.11
International Association of Prosecutors (IAP)	1997.71
Internationale aktiviteter, Rigsadvokatens deltagelse i	1997.65
	1998-1999.71
	2000.42
Internationalt samarbejde, anklagemyndigheden og	2001-2002.199
Internationalt straffesagssamarbejde	1996.81
Kildeskattestrafret	1973.84
Klager, behandling af klager over politipersonalet m.v.	1995.114
Konkurrencelovsager, den strafferetlige behandling af	2001-2002.111
Konfiskation af motorkøretøjer i medfør af færdselslovens	
§ 133 a	1992.56
	1993.77
Kumulation/adskillelse af straffesager	1982.29
Kørekort, landsretspraksis i sager om falske udenlandske	
kørekort	1997.99
Meddelelser fra Rigsadvokaten, Ny lovgivning og	1997.63
	1998-1999.71
Medieansvar	1995.51
Menneskerettighedskonventionens artikel 8, Nyere	
højesteretspraksis strafferetsplejen i Danmark	1989.7
Miljøbeskyttelsesloven, behandlingen af sager vedrørende	
overtrædelse af	1987.7
Modregning, politiets adgang til	1983.79
Navneforbud	1989.88
Nordisk samarbejde	1976.25
	1986.43

Ny lovgivning og Meddelelser fra Rigsadvokaten	1997.63 1998-1999.67 2000.40 2001-2002.223
Omgørelsesfristen i retsplejelovens § 749, stk. 3	1985.18
Orlov eller undvigelse fra strafafsoning, kriminalitet begået under	1974.89 1975.95
Pressedelikter	1980.7
Psykisk afvigende lovovertrædere, der er omfattet af straffelovens § 69	1976.70
Påtalefrafald, statsadvokaternes (se i øvrigt tiltalefrafald)	1977.91
Retshåndhævelsesarrest	1988.64
Rettighedsfortabelse	1981.21
Rettighedsfortabelse - frakendelse og nægtelse	1994.89
Revisorers strafansvar for medvirken til klienters strafbare forhold	1986.24
Rigsadvokatens deltagelse i internationale aktiviteter	1998-1999.71
Rigsadvokatens årlige møder med statsadvokaterne	1987.64
"Rockerkrigen"	1997.7
Røveri, om	1977.42
Samfundstjeneste	1984.11
Selskabstømmersager	1997.23 1998-1999.12 2001-2002.53 2000.62
Sikkerhedsstillelse og andre varetægtssurrogater	1981.98
Sindssyge lovovertrædere, foranstaltninger overfor	1973.33
Sindssyge lovovertrædere, særforanstaltninger overfor	1997.73
Skattekontrollovssager, Nogle problemstillinger ved rørende behandlingen af	1998-1999.78
Skibsfinansieringssager	1997.21
Slusersager - udlændingelovens § 59, stk. 3	1989.57

Spirituskørsel med promille under 0,80	1977.64	
Strafferetspleje. Ny lovgivning og Meddelelser fra Rigsadvokaten	1997.63	
Straffesagers fremme	1980.18	
Straffesager efter fiskerilovgivningen	1994.52	
Straffesager med oplysning om angribelige dispositioner fra advokaters side	1992.7	
Straffesager om selskabstømning, behandlingen af Straffelovens § 191	2001-2002.53	
1981.49		
Straffelovens § 181, § 216 og § 288, anvendelse af strafferammen på fængsel indtil 10 år	1982.91	259
Straffelovens § 241, agtsomhedsnormer ved overtrædelse af	1984.86	
Straffelovens § 245 og § 246	1991.41	
Straffelovens § 266, nyere tiltale- og domspraksis	1996.7	
Straffelovens § 282 og § 300 a-e	1976.19	
Strafferetspraksis, ændringer med tilbagevirkende kraft	1993.133	
Særforanstaltninger, særligt overfor sindssyge lovovertredere	1997.135	
Særlige internationale straffesager		
1. juni 2002 – 30. september 2005 – statsadvokaturen	2003-2004.67	
Særlig økonomisk kriminalitet - statsadvokaturen	1974.108	
Særlig økonomisk kriminalitet - statsadvokaturen, redegørelse for virksomheden hos	1976.7	
Særlig økonomisk kriminalitet, beretning fra afdelingen for	1979.54	
Særlovssager, præsentation af, set fra dommersæde	1978.62	
Særlovssager, behandlingen af	1982.44	
Tiltalefrafald, retsplejelovens § 723, stk. 1, nr. 4	1982.23	
Tiltalefrafald, retsplejelovens § 723, stk. 2 m.v., se registeret i AÅ 1988.9	1989.100	
	1990.131	
	1991.117	
Tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722, stk. 2 (dagældende § 723, stk. 2)	1992.90	

Tiltalefrafald efter retsplejelovens § 723, stk. 3	1987.125
	1988.84
	1989.110
	1990.147
	1991.117
Retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, og § 722, stk. 1, nr. 5, om beskæring af sager	1992.110
	1993.155
Tiltalefrafaldspraksis vedrørende overtrædelse af færdselsloven og straffelovens § 241 og § 249	1976.122
Ubetingede domme vedrørende berigelse under 1.000 kr.	1974.82
Udenlandske kørekort, landsretspraksis i sager om falske	1997.99
Udenlandske myndigheder, politiets og anklage- myndighedens samarbejde med	1976.25
	1986.43
Udlændingelovens § 59, stk. 3 - slusersager	1989.57
Udvisning på grund af strafbart forhold	BIND 3 1998-1999
	2000.82
	2001-2002.131
	2003-2004.151
Undladt strafforfølging, klager over	1976.94
Unge lovovertrædere, reaktionsmønstret	1975.7
Varetægt, anvendelse af	1978.26
	1988.64
Varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, landsretternes praksis	1983.16
Vidner i narkosager	1982.94
Voldssager, landsretspraksis	1977.7
Voldssager, strafudmåling	1981.74
Voldssager, sanktionsniveauet inden for normalområdet	1990.7
Voldssager, straffelovens § 245 og § 246	1991.41
Våbenlovsovertrædelser	1987.95
Ændret strafferetspraksis med tilbagevirkende kraft	1993.133

Økonomisk kriminalitet, beskæring og andre styrings- redskaber i sager om	1994.37
Åndssvage kriminelle, foranstaltninger overfor	1990.112

Til notater:

Rigsadvokaten

Frederiksholms Kanal 16
1220 København K

Telefon 33 12 72 00

